

UTOLSÓ VALLOMÁS

ANONYMVS =
GLORIOSISSIMI BELAE REGIS NOTARIVS

**EGY ÖNÉLETRAJZ
SERFŐZŐ LEVENTE**

UTOLSÓ VALLOMÁS

EGY ÖNÉLETRAJZ
SERFŐZŐ LEVENTE

A mű eredeti angol nyelvű címe: My Last Confession
A fordítás az alábbi kiadás alapján készült: Kindle Direct Publishing, 2020
Angol nyelvű szerzői jog: Larry (Levente) Serfozo 2020
Fordította: Serfőző Levente
© Serfőző Levente, 2021 Hungarian Translation

Minden jog fenntartva. A könyvet és bármi részletét
lemásolni nem szabad, bármi nyomtatott vagy elektronikus,
vagy fotókópia formában a szerző előzetes írásbeli
engedélye nélkül.

A regény fiktív kitalálás. Nevek, karakterek, helyek és
események vagy a szerző képzeletének eredménye, vagy
imaginárius módon lettek használva. Bármi hasonlóság
akár élő akár néhai személyre, eseményekre vagy
lokalitásokra teljes méretű esetlegesség.

TARTALOM

Prológus	5
Első Fejezet: Apró gyermekkor	6
Második Fejezet: Állami Iskola	13
Harmadik Fejezet: Atlétika és a Gimnázium	18
Negyedik Fejezet: Egyetemi Évek	25
Ötödik Fejezet: Mérnöki Diploma	31
Hatodik Fejezet: Első Házasság és a Merész Menekvés	40
Hetedik Fejezet: A Menekülttábor	45
Nyolcadik Fejezet: Hotel Wolcott, a New Yorki kezdés.....	49
Kilencedik Fejezet: A Baptisták.....	53
Tizedik Fejezet: A Samuel Schlossberg Cég	62
Tizenegyedik Fejezet: A New Brunswick Lecke	66
Tizenkettedik Fejezet: Vissza a Bronxba	70
Tizenharmadik Fejezet: Edit	74
Tizennegyedik Fejezet: Terhesség	78
Tizenötödik Fejezet: Sverdrup	85
Tizenhatodik Fejezet: 1975-1976.....	90
Tizenhetedik Fejezet: 1977 – Algéria.....	94
Tizennyolcadik Fejezet: 1978 – Cohecton.....	99
Tizenkilencedik Fejezet: Költözünk Mahopacra	103
Huszdik Fejezet: Malcolm Pirnie	107
Huszonegyedik Fejezet: Nagy István és Rózi és Malcolm Pirnie, 1981-1982.....	110
Huszonkettedik Fejezet: Másodállás az EE Linden Mérnökcégnél, 1983-1984	115
Huszonharmadik Fejezet: EE Linden Mérnöktársaság – Első Rész 1984-1987.....	121
Huszonnegyedik Fejezet: EE Linden Mérnöktársaság – Második Rész 1988-1990.....	126
Huszonötödik Fejezet: Darienbe költözünk, 1990	131
Huszonhatodik Fejezet: St. László Templom, Norwalk.....	136
Huszonhetedik Fejezet: Fairfield Mérnöktársaság	141
Huszonnyolcadik Fejezet: Connecticut Iparművészeti Főiskola	146
Huszonkilencedik Fejezet: DTC	149
Harmincadik Fejezet: Költözünk Floridába.....	154
Harmincegyedik Fejezet: A Könyvtár	158
Harminckettedik Fejezet: Rokonlátogatás.....	162
Harmincharmadik Fejezet: Disney Esküvő	165
Harmincnegyedik Fejezet: Tracey.....	167
Harmincötödik Fejezet: A Connecticuti Öröklakás	171
Harminchatodik Fejezet: Isiász Fájdalmak	175
Harminchetedik Fejezet: Érettségi találkozó, 2015.....	178
Harmincnyolcadik Fejezet: COVID19	182
Epilógus	185

Prológus

Kellemes ébredés és reggeli helyett egy jéghegy tetején találtam magam és gomolygó fehér felhők vettek körbe amerre a szem ellátott. Egy ősz hajú tisztas férfiú előtt álltam, aki egy aranyból kovácsolt asztal mögött ült, selymes fehér köpenyt viselt és gyémántokkal kirakott ragyogó dicsfény forgott a feje felett.

– Hol vagyok? – kérdeztem ijedten, a legrosszabbra gondolva és meglepően észleltem, hogy a hideget sem érzem.

– Eljött az ítéletnapod, – nézett rám a férfi szigorúan, – alvás közben meghaltál és itt az ideje, hogy bevalld nekünk az igazságot, hogy beszélj őszintén magadról, amiket tettél és alkottál életedben.

– Oh, Mennyei Atyám, – feleltem reszkető hangon, – ez olyan váratlan és nem voltam felkészülve, adhatna nekem még néhány napot? Esetleg egy pár hónapot, talán éveket, hogy rendbe hozzam a dolgaimat és számot vessek magammal és jobb ember legyek belőlem.

– Elsődlegesen, – felelte az ősz hajú és rendreutasító pillantás vetett rám és idézőjelre emelte ujjait, – nem vagyok a Mennyei Atyád. Én egyike vagyok a kapu őreinek és őszinte megbánásod szerint vagy beengedlek a mennyekbe vagy leküldlek a pokolba vagy esetleg a purgatóriumba, ha katolikus vagy. Ugye az vagy, nem?

Félig meddig, úgy nagyjából, – feleltem és némi bátorság költözött vissza lelkembe, – leginkább, úgy másodállásban, de inkább humanistának szeretném tartani magamat.

– Ez még minden eddigénél is rosszabb, de mi itt nem osztályozzuk a lelkeket egyházi vagy vallási hovatartozásuk végett. Mi a szerint ítélnék, hogy hogyan használtad a tehetséget, amit Mennyei Atyád adományozott neked, – itt finom ujjával a kapu őre ismét idéző jelt mutatott és tisztelettudóan meghajtotta a fejét, – tehát beszélj, és ne tégy fel több kérdést.

– Ez sokáig eltarthat, – tiltakoztam és próbáltam megragadni a közmondásbeli utolsó szalmaszálat, – lenne hozzá elegendő időm?

– Nálunk, – az ősz férfiú lekicsinylő pillantást vetett rám, – az időt nem földi mértékkel számoljuk. Egy másodperc itt lehet több ezer év és fordítva is. Beszélj tehát és ne ugorj át részleteket a rövidség kedvéért. Egy epizód, amit te triviálisnak tartasz, eldöntheti jövődet a poklok lángveres vasvillája és egy mennyei hárfa pengetése és a szférák zenéjének hallgatása között.

Tehát így elkezdtem regélni ezer egy éjszaka és ezer nap folyamán, mint valami közel keleti Seherezáde a szultán háremében, hogy választhasson és elodázza az ismeretlen semmibe való elkerülhetetlen beolvadás vagy fejének gyors levágása és testének forró lúgban való mártogatása között.

Első Fejezet

Apró gyermekkor

Tiszta véletlenségből a Keleti Kárpátok egyik legnagyobb és legszebb városában születtem Máramarosszigeten, 1942 áprilisában, ami város akkor a magyarok tulajdonában volt. A várost 1944 nyarán otthagytuk és oda soha nem tértünk vissza.

Szülőhelyem random földrajzi fekvése olyan tehernek bizonyult, amit hátamon kellett hordozzak hosszú életem folyamán, két kontinensen keresztül, és két alapvetően ellentétes kultúra és nyelvhasználat folyamán. Anyakönyvi kivonatokat románul állították ki, ami nyelvet soha nem tartottam érdekesnek, hogy elcsajátítsam.

Édesanyám, Nagy Ilonka, Isten áldja emlékét és nyugtassa békében, finom úriasszony volt Budapestről. Ferencvárosban született, a híres munkáskerületben, a magyar főváros Pesti oldalán. Lelkes és odaadó mesemondó volt és imádta szórakoztatni három gyermekét életének színes történeteivel. Neki köszönhetően, Ferenc Ferdinánd trónörökösnek és feleségének Szófia hercegnőnek meggyilkolása, Kun Béla kommunje, és Magyarország két világháborúban való sajnálatos részvétele korai gyermekkorunk és neveltetésünk szerves része lett.

Drága édesanyám rendkívüli odaadással szeretett emlékezni rövid Máramarosszigeti tartózkodásunkra. Férje, az én édesapám, az 1942-es év elején városi főmérnöki állást fogadott el ebben a városban, Erdély északi részében, ami országrészt a Második Bécsi Döntés értelmében, 1940 szeptemberében visszacsatoltak Magyarországhoz. Erdély két részre lett osztva, Magyarország és Románia között, és a magyarok tömegesen költöztek át a magyar északi részbe és a románok a Romániának megmaradt déli részbe, aminek eredményeként a mi városunk szinte teljesen magyar lett. Továbbá, mivel az ország háborúban állt Sztálin Szovjetuniójával, erődítményeket kellett építeni a hegyekben, hogy országunkat megvédjük a vörös áradattól. Számos kiváló ember költözött le Budapestről, hogy segítsenek védelmi rendszerünk kiépítésében, és hogy létrehozzák az ahhoz szükséges katonai és polgári létesítményeket.

Apám irányította a hegyekbe felmenő utak és vasútvonalak építését az égbeérő ormok gerincéig, ami a civilizált Európát elválasztotta a keleten uralkodó véres terrortól. A temérdek bunker és erődítmény építéséhez városunk megtelt magas rangú katonatisztekkel és hadmérnökökkel és mi is a város elitjének tagjai lettünk. Előadó művészek és dizzők jöttek le Budapestről, és mint volt fővárosi úrinő, édesanyám a figyelem népszerű központja lett. Apámnak gépkocsija volt és sofőrje és koncert zongora állt nappali tágas szobánkban és cselédlány segített a háztartásban és dada a három apró gyerek gondozásában.

Kellemes és nyugalmas életünk lehetett és senki nem gondolta volna, hogy az oroszok átjönnek a hegyeken. Nem is jöttek át, de megpróbálták és 1944 júliusában, amikor két éves és három hónapos voltam, három orosz hadsereg rohamozta meg védelmi rendszerünket. A nyári éjszakák csendjében hetekig hallgattunk nehéztüzérségünket bombázni a felvonuló orosz fegyvereket és tankokat, amik egyre nagyobb erővel özönlöttek fel a hegyekbe.

Nem tudom hogyan, talán Isteni gondviselés eredményeként, ugyanabban az időben apám új projectet szerzett nyugat Magyarországon a Balatontól északra, Tapolca városában.

Augusztus közepén az oroszok feladták erőfeszítésüket és egy rövid vakációra Balatontól délre mentünk Siófokra, a híres és gazdag üdülőhelyre.

Pár nappal később a Románok elárulták régi szövetségesüket, a németeket és átálltak az oroszokhoz. Máramarossziget rövidesen be lett kerítve és hadszínterré vált. Többet oda nem lehetett visszamenni és elvesztettük gyönyörű házunkat és az összes benne maradt értéket.

Van egy fénykép 1944. augusztus dátummal, ahogy családotul a Balatonban állunk. Szüleink fürdőruhában és mi hárman pucéran. Korabeli szokás szerint hat éven aluli gyerekekre nem adtak fürdőruhát. Túl fiatal voltam és nem emlékszem ezekre a napokra. Hetven évvel később bátyám mesélte, ahogy a strandról hazatérve az állomásnál vártunk a hosszú vonatra, hogy kihúzzon, egy Mustang vadászgép jelent meg a felhőtlen egekből és sorozatot eresztett a vonat elején álló nagy behemót lokomotívról. Magasnyomású gőz rettenetes zajjal sípolt elő a lukakból és amilyen gyorsan jött, a gép olyan gyorsan el is tűnt.

Ha meggondolom, a pilóta tisztességes ember lehetett. Gépfegyverét nem irányította a fürdőruhás civilekre és megengedte, hogy életben maradjak, felnőjek és emlékirataimat megírjam.

Háború dúlt és a legrosszabbja még előttünk állt. Pár napon belül Tapolcára költöztünk, ahol egy jómódú polgári családnál lakosztályt béreltünk. Háborús megpróbáltatásainkat részletesen leírtam Professzor Öröksége Opus Magnum könyvemben, aminek történetei főleg anyám nagyszámú és sokszor elmondott elbeszélésein alapulnak. Itt felesleges lenne megismételni a Tapolcát követő hat hónap eseményeit.

Személyesen keveset és azt is csak töredékekben emlékezem a nyugati határról Budapestre való visszatérésünk útjára. Halványan emlékszem az út mentén heverő rengeteg halott katonára, a kiégett ágyúkra és a kilőtt tankokra és hogy rettenetesen beteg lettem és majdnem meghaltam. Anyám arannyal fizetett egy parasztcsaládnak valahol egy Csorna nevű városban, egy meleg szobáért és néhány csészényi forró teaért.

Lovas szekerünkkel 1945 áprilisában keltünk át a Dunán a parlament alatti pontonhídon. Bátyám mesélte nemrégiben a történetet, ami akkori három éves elmémből teljesen kiment. De emlékszem a fővárosban való első éjszakára. Lovainkat és szekerünket egy kibombázott épület földszintjén hagytuk a Damjanich utcában és az első néhány éjszakát apám legidősebb bátyjának, Pista bácsinak a közeli Nefelejcs utcai lakásában töltöttük. Nem emlékszem, hogy milyen sokáig maradtunk, de nem lehetett sok, mert nagyon is szűkösen szorongtunk Pista bácsinál. Egyedül új és most már állandó Damjanich utca 9 alatti lakásunkra emlékszem határozottan.

Első reggel egy sötét szobában ébredtem egyedül és kitotyogtam a szomszéd szobába, ahol a redőnyök fel lettek húzva és fényes napfény özönlött be az ablakokon. Pali, bátyám és gyermekkori imádott istenségem, már ott volt és egy kalapáccsal faszegeket vert be a parketta darabjai közötti keskeny résekbe. Ez a kép örökre megmaradt emlékezetemben. A háború véget ért és mi életben maradtunk. Én határozottan hittem, hogy mi egyedül éltük át a borzalmakat és a pusztítást és csak a mi kis családunk került ki belőle életben.

Pali, bátyám gyerekkori beceneve volt. Későbbiekben, a könyv folyamán Gusztávot, hivatalos nevét fogjuk használni.

A hatalmas lakás teljen üresen állt és időbe került mire az ebédlőben megtaláltuk a szüleinket kibontani és elrendezni csomagjainkat. A rezidencia egy zsidó orvos otthona volt, aki röviddel érkezésünk előtt öngyilkosságot követett le, ahogy visszajött, vagy az egyik koncentrációs táborból vagy munkaszolgálatból és megtudta, hogy egész családját meggyilkolták a fasiszták.

Anyám számtalan alkalommal óvott minket, hogy a lakáson kárhozott van és teljesen igaza volt. A szegény doktor megátkozhatta elvesztett otthona összes jövőbeli lakóját, főleg olyan keresztényeket, mint akik mi is voltunk.

Apám bölcs előrelátásának köszönhetően, mi hamarosan kihevertük veszteségeinket. Egyetemi barátai révén megengedték neki, hogy licitáljon a háború utáni első magyar kormány legnagyobb beruházására és mivel arany és ékszerek formájában bőven volt pénze, hogy Csehszlovákiából gépeket vegyen, Tildy Zoltán miniszterelnök apámnak jutatta a

projectet. A lakást kifestettük, újra rakattunk a parkettát a padlón és elegáns bútorzatot vettünk, beleértve egy Bosendorfer koncert zongorát.

A konyhából nyíló cselédszobába apám bátyja, Károly és felesége Icu és fiatal és csinos leányuk, szintén Icu nevű, költözött be. Hogy megkülönbéztessék a két Icut, az idősebbik hölgy Nagy-Icu névre hallgatott és a másik lett a Kis-Icu. A háború alatt Károly főadminisztrátor volt Losonc városban a felvidéken. Felfüggesztve az 1938-as Münnich Egyezményt, a magyarul beszélő város 1945-ben vissza kellett térjen a Csehszlovák államhoz és az összes magyar tisztviselőnek mennie kellett vagy viselnie a súlyos következményeket. Károlynak semmi pénze vagy vagyona nem maradt és apám pusztán jó szívéből bevette hozzánk és élelmet és otthont adott nekik.

Kis-Icunak volt egy Janó nevű imádója, akit besoroztak és miután katonáskodott a megvert magyar hadseregben, jelenlegi hollétét senki nem ismerte. Janó valahol Dániában érte meg a háború végét és az Angol hadsereg foglya lett. Ezerkilencszáznegyvenöt nyarának végén, mivel etetni és elszállásolni többet nem tudták foglyaikat, az angolok szélnek eresztették Janót és katonatársait. Janó lenyomozta menyasszonyát és egy napon megjelent ajtónk előtt. Ideges Kis-Icu egy perccel tovább vacakolt a zárral és a feldühödött és szerelmileg kiehézett Janó vadul üvöltött és szinte berúgta az ajtót.

Az ajtó végre kinyílt és megölelték egymás és csókot váltottak és mi tágra nyílt gyermeki szemeinkkel kíváncsian és álmélkodva bámultuk őket. Janónak némi szlovák vér is csörgedez az ereiben és hangoskodó nacionalista gyűlölő lett, és mivel ügyési diplomája és bírósági gyakorlata is volt, hamarosan főbírói beosztást kapott Balassagyarmaton, néhány kilométerre Losonctól a határ magyar oldalán.

Károly bácsiék kiköltöztek és anyámék felvettek egy bentlakó cselédet, hogy segítsen a háztartásban és vigyázzon a három gyerekre. Fiatal vidéki leányok gyorsan felfogták a megváltozott a háború utáni helyzetet és az új szociáldemokrata kormány adta lehetőségeket. Többet nem tisztelték munkaadójukat, szegyetlenül csaltak és loptak és szenttelenül visszabeszéltek.

Régi háztartásvezetőnk, Maris, aki az egész háborús menekülést végigcsinálta velünk, valamiféle román katonákkal találkozott a Városligetben, mialatt mi a homokozóban játszottunk. A katonák meggyőzték Marist, hogy térjen vissza falujába és ne vesztegesse idejét mindenféle burzsuj magyarokkal.

Maris elment és egyetlen más cseléd sem tartott ki hat hónapon túl. Mindössze halvány emlékeim vannak róluk, beleértve némi Állatkerti kirándulásokat, ahol csodával határos módon számos állat túlélte az ostromot és a helybeli lakosság nem ette meg őket.

*

Határozottan emlékszem, ahogy sétáltuk a járdákon a törmelék kétszer olyan magasán állt, mint én és csak keskeny ösvény maradt tisztán, ahol libasorban sétálhattak az emberek. Sokan kijöttek a házakból, hogy bámulják a romokat, és őszintén csodáltam, hogyan élték túl a bombázásokat és a tömegmészárlásokat. Még mindig előttem vannak Budapest szépséges hídjainak Dunába rogyott romjai, amik mint összetekeredett vasrudak meredtek kifelé a vízből és néztem édesapám szemében a szomorú könnyeket és nem értettem, hogy mire való volt a háború és miért ölték meg annyi embert olyan felháborítóan rémséges mértékben.

Anyám imádta a természetet és a kirándulásokat és gyakran sétálgattunk a közeli parkokban és a Budai oldal erdeiben. A nemrégiben lezajlott háború emlékeztetőit mindenféle lehetett látni. Fákba fúródott gránátok, kiégett tankok és páncélkocsik és az egykoron elegáns épületek romjai szörnyen elcsúfították a táj szépségét. Még a mi épületünk padlásán is függött egy ötszáz kilós bomba, befúródva a gerendák közé, szerencsére hatástalanítva és gyújtója biztonságosan kiszedve.

Akkoriban nem értettem, de eredetük ma már világos. Épületünkben némely emberek mélységesen gyűlöltek minket. Volt egy férfi az ötödik emeletről, az udvari oldalon, aki akármikor meglátta anyámat, nagyot köpött és káromkodott.

– Ez a szemét fasiszta szuka, mit keres itt a mi házunkban?

A férfinak az ötödikről óra és ékszer üzlete volt a Rottenbiller utcában és két gyereke. Néhány évvel idősebbek, mint mi és a család tele volt pénzzel. Anyám évekkal később magyarázta meg a férfi dühét, amikor már fel tudtam fogni, hogy miről van szó.

– A nyilasok Auschwitzba deportálták Grossman urat és a náci orvosok kikasztálták.

A haláltábor orvosai nem kasztálták ki az ékszerészt csak kísérleti veseektómia műtétet végeztek el rajta és nem lehetett több gyereke. Feltehetően belegyezett az operációba valamiféle más kedvezmény ellenében. Családja, éppen úgy, mint a mienk, túlélte a háborút és nem tudom, hogy miért haragudott éppen ránk. Soha nem voltunk náci, se nem nyilasok. Apám megtagadta a nyilas pártba való belépést, még akkor is, amikor félre nem érhető fenyegetéssel felszólították. Belépés helyett leléptünk és inkább hontalan menekültek lettünk az úton és egy Fertő Tó melletti kis faluban bújtunk meg a háború végéig.

Az oroszok túlságosan közel voltak 1944 őszén és apám tudta, hogy a nyilasok el fogják veszíteni a háborút és áldozataik bosszút fognak állni. Egy népbíróság tisztázta szerepét és partnerét és a cégüket bármi háború alatti atrocitás és zsidóüldözés vádja alól.

Masszív beton- és kőépületünk, egy bérpalota az akkori szóhasználat szerint, valóban a közeli Mauthner Mag és Gabona Nagykereskedés zsidó főembereinek lett építve. A pincében nem volt bevezetve az elektromos áram és egy bizonyos raktárhelyiségéből egy bizonyos lakásnak, csapóajtó vezetett egy második pincébe, kielégítő világítással és szellőztetéssel. Titkos kormánybeli kapcsolataik révén zsidó szomszédjaink előre figyelmeztetve lettek, hogy nyilas razzia lesz és idejében elrejtőztek a hatalmas épület mélypincéjében. Az elrendezés nyilvánvalóan megmagyarázta, hogyan élte át a zsidóüldözéseket a Grossman család. Sajnálatosan az ékszerész úr nem így látta az eseményeket és gyűlölete örökre megmaradt.

Anyai nagyanyám 1945 májusában költözött el az élők sorából és csak halálos ágyán fekvé emlékezem rá. Annus, másik leánya vele élt és gondozta az ostrom alatt. Annus kiváló varrónő volt, elegáns úri hölgyeknek varrt ruhákat és soha nem ment férjhez. Ment volna, ha a lehetőséget ezüst tálcán tálták volna elé, de soha nem volt gondja rá, hogy menjen és keressen magának egy alkalmas férjet. Vénlány létére, Annus néni nagyon szimpatikus teremtés volt és szerettem és tiszteltem őt. Miska és Kari, a két fiútestvér homlokegyenest ellentétes természetű egyének voltak. Miska önként beállt katonának 1917-ben és a háborút a Közel Keleten töltötte, mint Osztrák-Magyar tüzer, akik az Ottománokat segítették az angol gyarmatosítók ellen. Nagymama szavai szerint, Miska a háború javát hasmenéssel töltötte egy Damaszkuszi katonai kórházban és végigfosta az egész szentföldet.

A háború befejeztével Miska hazatalált a Kaukázus hegyein és Ukrajnán keresztül és éppen idejében érkezett haza, hogy megmentse anyám életét, aki spanyolnáthában haldoklott. Miska össze pénzét, amit a fronton kapott a legjobb orvosokra és gyógyszerekre költötte, hogy kigyógyítsa kishúgát. Miska később feleségül vette Évát és összeházasodtak. Éva bűbájos asszony lehetett, és két fiúgyermeknek és egy leánynak adott életet. Sajnálatosan a harmadik gyermek születése után gyermekágyi lázban meghalt és Rózsi néni, Miska második felesége nevelte fel a gyerekeket.

Kari alapvetően önző természetű ember lévén nagyon fiatalon nősült és nem mutatott hajlandóságot, szüleit és nővéreit támogatni. Mint masször, Kari jól keresett egy Budapesti gőzfürdőben és Miska szavai szerint seggtapogatásból élt. Később lábápoló pedikűrös szalont nyitott Síp utcai lakásában. Mi sokszor meglátogattuk Karit és családját és én kedveltem őket is. Különböző természetük ellenére anyám családtagjai szerették egymást. Kivéve anyai nagyapámat, az idősebbik Miskát, aki öregségre visszaköltözött a szülőfalujába, Mihályiba a

nyugati határhoz közel. Nagymama kidobta és elvált tőle, mert aláírta Kari kiskorú házassági engedélyét. Soha nem találkoztam az öreg Miskával, és ha már itt tartunk egyik nagyapámmal sem.

Anyám három gyerekével gyakran kiment a Kerepesi Temetőbe nagyanyám sírjához. Nagyon a szívére vehette és megbánhatta, hogy gazdagok lettünk és messzi vidékre költöztünk, ahelyett hogy gondozta volna beteg és törékeny édesanyját.

A temető olyan volt, mint egy városi park és fiatal korunkra túlságosan is hozzászoktunk a szomorú helyhez. Egy alkalommal tanúi lettünk egy halott fiatal leány exhumálásának. A leány ellent állt egy erőszakoló orosz katonának, aki egyszerűen fejbe lőtte. Az orosz katonai bíróság elé állították és azonnal kivégezték. Megérdemelte.

*

Ezerkilencszáz nyarára a Siófoki Zsilip építése szépen haladt előre, hogy a Balaton felesleges vizét levezessék a Dunába. Apám állandó jelleggel jelen kellett, hogy legyen és mi is leköltöztünk hozzá, hogy ne legyen egyedül. Tágas szobát béreltünk a faluban rövid gyaloglásra a strandtól és a vasútállomástól.

A tulajdonosok szorgalmas és becsületes földműves emberek voltak és remekül kijöttünk egymással. A nagymama nyolcvan éves ágyban fekvő törékeny beteg volt. Amikor az oroszok elfoglalták a falut, a néni nem tudott elmenekülni a többiekkel és paplanos ágyában várta a felszabadítókat. Az első orosz, ahogy meglátta az öreg nénit, azonnal meg-erőszakolta. Elvégre telt, fehér húsú asszonyságnak látszott és minden női anatómia megvolt a lába között. Hamarosan egy második orosz katona is követte és kifele menet vigyorogva dicsekedte társainak, akik az ajtó előtt felsorakozva várakoztak.

– Szexi babuska van odabenn és nagyon is hajlandó kamatynolni.

A második tucat kanos orosz legény után szegény nagymama bánatosan sóhajtott.

– Még hányan vagytok, fiaim?

*

Legrégebbi emlékeim a Siófoki napokra vezethetők vissza zsenge négy éves koromból. Emlékszem, hogy anyám kevés pénzt adott a kezembe és elküldött a kisboltba, körülbelül egy kilométerre, hogy hozzak haza néhány főzéshez szükséges dolgot. Büszkén teljesítettem a feladatot, a fűszeres kedvesen mosolygott rám, anyám megdicsért és a fejem búbjára nyomott puszi egy életen át megmaradt kedvenc relikviáim között.

Egy másik alkalommal, szüleim kimentek vacsorázni a barátaikkal és engem egyedül hagytak otthon. Nem emlékszem, hogy a testvéreim hol voltak, de nem velem.

Amikor anyám sietve hazafutott, azonnal az ölébe kapott és méznél is édesebb hangján aggódva kérdezte.

– Mit csináltál kisfiam, amíg nem voltunk itthon? Nem féltél?

– Egyáltalában nem, – feleltem, – meséltem magamnak.

A szokás, hogy meséket és kitalált történeteket és képzeletbeli szereplőket kovácsol-
tam a fejemben velem maradt egy életen át. Mikor végre nyugdíjba mehettem a mérnök-
ségből, regényíró lett belőlem.

Hogy kiássák a csatorna mély medrét rengeteg földet kellett elvinni. Apám keskeny nyomtávú vasutat vett két dízelmotorral hajtott mozdonnyal és több tucat billentős csillével. Gőzások töltötték meg a nehéz dömpereket földdel és törmelékkel és több hónapi kemény munka után formálódni kezdett a mély csatorna minden szemét és akadály nélkül.

Ili, apám egyik idősebb nővérének a leánya, legálisan első unokatestvérem, férjhez ment egy gépészmérnökhöz, Farnadi Győzőhöz. Győző kiváló mérnök volt és a háború

folyamán a Szolnoki Vagon és Gépgyárban tankokat reparáltatott a Wehrmacht számára. Annyira kiváló szakember volt, hogy kitüntették a Vaskereszt érdemrenddel. A Vaskereszt nagyszerű elismerésnek számított a maga idejében, de volt egy fonákja. A győztes oroszok nem tekintették maradandó sikernek és egy rögtönítélő bíróság ötévi kényszermunkára ítélte Győzőt. Egy év után ugyan kieresztették, de többet nem dolgozhatott, mint mérnök. Csak segédmunkási alkalmazást kaphatott. Apám felvette, mint árokásó kubikust és főmérnöknek használta kiemelt fizetéssel.

A Farnadi családnak két csodálatosan aranyos és szép kisleányuk volt, az öt éves Emese és a három éves Éva. A család közvetlen mellettünk bérelt lakást. Hasonló korúak, mint mi a bátyámmal, ketten sokat játszottunk velük, jó barátok lettünk és állandóan együtt voltunk. Éva lett első szerelmem, természetesen csak tisztára plátói alapon, mivel fel nem tudtam fogni, hogyan kell egy leányt megcsókolni és minek. Ennek ellenére barátságunk egy életen át megmaradt és a mai napig kellemes emlékeim vannak Éváról.

Emlékszem, hogy megnéztünk egy romokban heverő kibombázott villát. A nyaraló valamikor Almássy gróf tulajdonában volt és lehetetlen volt, hogy a gróf visszajöjjön. A helybeli tanács áruba bocsájtotta és gondolták, hogy apám könnyen helyrehozza, bár nem sok maradt meg állva falaiból. Tucatnyi apró gyík szaladt szanaszéjjel, ahogy a tető nélküli épület lépcsőin felfele kapaszkodtunk. Apám szemre vette a romokat és megcsóválta a fejét.

– Ha helyre is tudom hozatni, minek? A kommunisták úgylis elveszik tőlem, mint felesleges vagyont és szükségtelen személyi tulajdont.

Lehet, hogy apámnak kristály gömbje volt, amiben látta a jövőt, de inkább egy ház elvesztése Máramaroszigeten elég volt, és nem akart jó pénzt beleölni egy másodikba. Biztonságosabban érezte magát Budapesten, ahol legalább dzsentrí barátai voltak és kellemesen tölthette idejét velük kávéházakban és kártyázással.

1947 végére a Sió Csatorna Zsilip elkészült és az építkezés sikeresen bezárult. Apám tonnányi pénzt csinált rajta, és egyelőre pihenni tért és másik project után kutatott.

Mi gyerekek lassan elértük iskolás éveink kezdetét és minden alkalmat megragadtunk, hogy tanuljunk és növeljük tudásunkat.

*

Az 1948-as év szeptemberében anyám beíratott a Fasori Evangélikus Gimnáziumba, rövid távolságra házunktól. Nem voltam hozzászokva, hogy helyben maradjak, vadul futkároztam a hatalmas bejárati hallban, kis osztálytermünk előtt a híres iskola falai között. A tanító bácsi megfogta a karomat és maga mellett tartott és én toporzékoltam és ütöttem a kezét. Nagy baj nem lett a dologból, gyerekek első iskola napjukon olyanok voltak, mint holmi vad csikók és még be kellett őket törni. Kicsiny, de világos tanteremünk volt, és a kisdíákok úri családokból kerültek ki és életre szóló barátságot kötöttem többel is. Baráti kapcsolataim és bátyám barátai révén segítettünk anyáknak, hogy szüleikkel összeismerkedjen és beilleszkedjen a környék legjobb családjainak sorába. Egy kedves hölgy iskola utáni vallásórán katolikus katekizmust tanított és oktatott a biblia történeteire. Életre szóló leckéket tanított nekünk erkölcsös gondolkozásból és becsületes életvitelre azokra az órákra vezethető vissza.

Ahogy először megláttam az abc betűit és a szorzótáblázatokat, biztos voltam benne, hogy ilyen komplikált dolgot soha nem fogok megtanulni. Alaptalan tudás elleni félelmem ellenére, késő tavaszra, az első osztály végére már el tudtam olvasni a címeket az újságokból, amiket apám hagyott a szanaszét a szőnyegen heverni.

Hetedik születésnapom és röviddel az iskolaév vége után rettenetes fülfájásom lett. Valószínűleg valamiféle fertőzést szedtem fel, ahogy valamelyik strandon lubickoltam a nem elégségesen tisztán tartott vízben.

– Öcsit be kell, hogy vigyem a kórházba, – jelentette ki anyám. – A gyerek súlyos beteg, és ha nem kezelik ki meg fog halni.

Öcsi a becenév volt, amit a magyar családok a fiatalabb fiúnak adtak. Gyerekkoromban engedtem, hogy használják, de életem folyamán elhagytam ezt a lekicsinylőnek érzett nevet.

Anyám egyedül engem vitt magával és felültünk a sárga villamosra, ami körbement a Városliget körül. Fájt mindenem és magas lázam volt, de mégis szeretettel emlékszem erre az útra. Anyám velem törődött egyedül és testvéreim nem voltak sehol, hogy elvegyék a figyelmemet.

A Bethesda gyerekkórházba mentünk a park túlsó szélén. Az orvos belenézett a fülembe és félrehívta anyámat.

– Asszonyom, ez a gyerek nagyon beteg, középfül gyulladása van. Hogy megmentjük ki tisztítanunk a fülét és penicillin kell, hogy megakadályozzuk az újrafertőzést. Penicillint magyar forintért nem lehet kapni, de dollárért meg tudom szerezni, ha van.

Anyám levette aranyláncát és odaadta az orvosnak.

– Ez elég lesz, hogy megmentse a fiamat?

A derék doktor bólintott és éteres kendőt lebegtetve arcom előtt elaltatott. Fejemet teljesen fehér gézbe csomagolva ébredtem fel, de a fájdalom megszűnt. Túléltem a fertőzést, de olyan csont és bőrre fogytam, hogy kiéheztetett menekültnek néztem ki.

Apám megszajnált és javaslatot tett.

– Ilonka, ennek a gyereknek vidéki levegőre és koztra van szüksége. Ismerek egy helyet a hegyekben Zebegény felett. Mi lenne, ha ott töltenétek a nyarat a gyerekekkel és az iskolaév kezdetére visszajönnétek teljesen gyógyultan és felépülve?

Mélyen bent a hegyekben, a hely valóban szépséges volt és fenséges. Remekül éreztem magam ott és ennek a helynek köszönhetem, hogy egy életre megszerettem a szabad természetet, a hegyeket és az erdőt. Nem messze volt egy tisztavízű patak, itt-ott egy-egy mély medencével, ahol úszkálhattunk és pancsolhattunk és ijesztgethettük a vidrákat és a békákat. Egyik helybeli fiúval felmáztunk a padlásra és galamb és verébfészkekből tojásokat szedtünk.

A házban rengeteg könyv volt és lelkesen próbáltam olvasni belőlük. Nem jutottam messzebbre, mint az első fejezet, de az igyekezet segített, hogy megszeressem a betűket és elsajátítsam az olvasás művészetét. Bátyám már kijárta a másodikat és én minden házi feladatot vele együtt csináltam és kiolvastam iskolás könyveit.

Még egy lovat is meglövegoltam nyereg nélkül és a ló éles gerince alaposan felsértette ülepem. Volt egy hasonló korú fiúcska is velünk, szintén Pestről és egész nap együtt tekeregtünk minden felügyelet nélkül. Minden ösvényt és sziklát felfedeztünk és a minket körülvevő erdő fáival és állataival barátságot kötöttünk.

Szeptember elején egészséges kisfiúként tértem vissza Budapestre, ahol hatalmas és kellemetlen meglepetés várt rám.

A kommunisták csalással megnyerték az újra csinált választást 1949 nyarán. Első dolgukként bezárták a legtöbb magániskolát. Mindegyiket, amelyik bármilyen vallással vagy felekezettel kapcsolatot tartott. A mi Fasori iskolánkat is, amit az Evangélikus Egyház szponzorált és ahova mindenkit bevettek tekintet nélkül vallására vagy nemzeti hovatartozására és az egész világon ismerték és csodálták kiváló végzettjeiért. Az iskola számos Nobel díjas tudóst és matematikus géniust adott a világnak, de ez nem érdekelte a kommunistákat. Nem a népszerűségért politizáltak. Sztálin parancsára létre akarták hozni a proletárdiktatúrát és rá akarták kényszeríteni hatalmukat egy boldogtalan és elkeseredett népességre. Néhány nappal, hogy elkezdtem a másodikat a Fasori iskolát bezárták és engem az egyik szomszédságbeli állami iskolába osztottak be, a Hernád utcai elemibe.

Második Fejezet

Állami Iskola

Első napomon az új iskolában, az új proletárdiktatúra emberei bedobtak egy sötét és ijesztő osztályterembe, tele rosszul öltözött és szagos fiúkkal, akik durva fapadokban szorongtak hármásával vagy négyesével egymás mellett.

Soha életemben nem voltam annyira megrémülve, mint azon a napon. Egyik fiút sem ismertem, az emberevő szörny kinézetű tanító pálcával a kezében sétált a padok között és hangosan fenyegetődzött, és mégsem tudott rendet tartani. Sírtam és szipogtam megállíthatatlanul és nem tudtam, hogyan kerültem ide.

Hosszú idő után a tanító megállt mellettem és vállamra tette a kezét és durva hangon rám förmedt.

– Miért sírsz?

– Nem készültem az órára és nem csináltam meg a házi leckémet – nyögtem teljesen elkeseredve. – Senki nem mondta meg, hogy mi lett feladva.

– Nincs semmi házi feladatot ma, – nézett rám dühösen a tanító, – hagyd abba a sírást. Nem vagy te valamiféle nyafogós kislány.

Ezen a napon lett belőlem antikommunista, életem végéig. Túl fiatal voltam, hogy felfogjam a politikát és az osztályharcot, de elvették tőlem védett és csendes életemet és a napos osztályt és barátaimat. Gyűlöltem azokat, akik ezt tették és tudtam, hogy kik voltak. Az opportunisták, a vörös terror kiszolgálói és az orosz katona, aki fejbe lőtte az ellenkező fiatal leányt és a férfi az ötödik emeletről, aki anyámat fasiszta szukának hívta. Alig hét évesen nem állhattam szembe velük és nem hívhattam őket szemét kommunistáknak. Ez jóval később jött, amikor magaviseleti problémám alakult ki és lelkem mélyén halálos gyűlöletet rejtettem a rossz emberek iránt.

Ezen sötét nap előtt minden akadozás nélkül beszéltem, de attól kezdve komoly hebegési problémám alakult ki.

Néhány nappal később a kerületi iskola tanács revideálta döntését. Nem a szívük jóságából vagy, hogy szimpátiát éreztek velünk, burzsuj gyerekekkel szemben. Osztályunk létszáma ötven tanulóra nőtt és ez túl sok volt még egy férfitanítónak is. Új osztályt hoztak létre belőlünk és a földszinten utcára néző nagy ablakokkal és bőséges napfénnel osztálytermet jelöltek ki nekünk. Fogalmam sincs, hogy ezt miért nem tudták három nappal hamarabb megtenni, amikor bezárták a magániskolákat és az állami iskolákba kényszerítettek bennünket.

Új tanítót is kaptunk, egy kedves, középkorú zsidóasszony személyében. A kisebb osztályban, talán harmincan voltunk fiúk, felismertem néhány barátomat a Fasori iskolából és hamarosan jobban éreztem magam. Unokatestvérem, Attila is ott volt az osztályban. Apja, Serfőző István vagy Pista bácsi, apám legidősebb bátyja volt, legalább húsz év korkülönbséggel. Attila Pista bácsi negyedik feleségének, egy nagyon kedves és szimpatikus néninek későn jött gyermeke volt. A néni, egy gazdag Szolnoki mészáros özvegye, első házasságából három leánygyermek édesanyjának mondhatta magát. Valóban tehetősök lehettek, tágas utcai lakásuk napfényes, szépen bebútorozott otthonnak látszott tele könyvekkel. A lányok szívesen adtak nekem kölcsön könyveikből, mert szerettek engem, mint későn jött kisöccsük legjobb barátját. Az ő gyűjteményükből olvastam el a Micimackó könyvet és sok más érdekes alkotást a kommunista kultúrforradalom előtti időkből, amikor minden művet, ami nem dicsérte eléggé fertelmes forradalmukat feketelistára tettek.

Telhetetlen mohósággal szívtam magamba a tudást. Még második elemista osztályomba is bevitettem könyveket és a pad alatt olvastam, ha tanító néni untatott lagymatag magyarázataival. Nem kerültem bajba, de egyszer egy kölcsönzött könyvet otthagytam a fiókba és többet soha nem találtam meg.

Attilát sokszor meglátogattam és tőle tanultam meg sakkozni. Pista bácsi annyira imádta a játékot, hogy a sakktábla mellett szeretett volna meghalni.

Egy napon egy kis zsidófiú mellett ültem a padban. A fiú makacsul firtatott, hogy apám milyen munkát csinál és miből élünk látszólagosan olyannyira gazdagon. Fogalmam sem lévén, hogy apám mit csinál, kapásból válaszoltam.

– Apám bankár.

A válasz teljesen logikus volt. Apám kövér volt és állandóan cigarettázott és minden újság és magazin állandóan hozta a tipikus bankárt, kiálló hassal és vastag szivarral fogaik között.

A srác talpra ugrott és hangosan a tanító néni felé kiáltotta.

– A Serfőző azt mondja, hogy az apja bankár.

– Ül le, – felelte a finom modorú kedves tanító hölgy. – A Serfőző nem tudja, hogy mit beszél.

Az eset sokat elárult nekem a zsidóság természetéről. Sokan belőlük megértőek voltak és kedvesek, mások a lelkük fenekéig rosszindulatúak. A hölgy feljelenthetett volna minket a hatóságoknak és családomat szigorú vizsgálat alá vethették volna. Az ÁVH letartóztathatta volna apámat, mint osztályellenes parazitát, és magántulajdon halmozóját, vagy pénzeszsákot, ami pontosan a kis zsidógyerek szándéka volt, hogy azonnal beköpött. Hogyan lehetett valaki ennyire szemét nyolc éves korában? Ezt akkori eszemmel fel nem tudtam fogni, és még mind a mai napig nem értem. Talán a gyerek antiszemitát akart belőlem csinálni, hogy később még jobban gyűlölhessen érte.

*

A Hernád utcai második osztály elfogadható átmenetet képzett az elit magániskola és az állami iskola között. Saját személyiségem is alapvető változáson ment át. Védett környezetből kivettek és meg kellett tanulnom, hogyan jöjjenek ki a proletár családok gyermekeivel. Nem a legrosszabbakkal, ezt jóval később kellett megtapasztalnom. A Hernád utcai iskolában még megünnepeltük a Karácsonyt és december hatodikán Mikulás napját. A Regnum Marianum katolikus templomban folytattam katekizmus leckéimet és rendes időben elvégeztem első gyónásomat és első áldozásomat.

Második után vallásos oktatásom háttérbe szorult. Harmadik osztályra ismét más iskolába mentem, a Rottenbiller utcai elemibe, rövid távolságra házunktól. Ezt a változás nem éreztem annyira megrázónak. Bátyám már odajárt és afféle hagyatékformát és jogot éreztem. Úgyszintén alacsonyabbra fogtam mércémet és elfogadtam, hogy rövid nyolc évem alatt családom már másodszor vesztette el minden vagyonát és leszegényedtünk.

Siófoki zsilip után apám többet nem kapott komoly munkát. A projektet tisztességesen befejezte és akkori értékben számolva egymillió amerikai dollár profitot keresett. Hat hónappal később számlát kapott a kormánytól, hogy félmillió dollár befizetetlen egészségügyi biztosítás hátraléka van. Akkor még nem volt Állami Egészségügyi Biztosító és a számla teljesen alaptalan volt. Ennek ellenére apám kifizette, amit követeltek. Hat hónappal később újabb adószámlát kapott, még egy félmillió dollár adóhátralékért, kamatokkal és büntetéssel együtt. A nemrégiben megválasztott kommunista kormány önkényesen megváltoztatta az adótörvényeket és visszamenőleg adóztatta meg a vállalkozókat és a gazdagokat.

Apám és partnere, Farkas Miksa, nem láttak semmi kiutat és fizettek. Néhány hónap multával újabb számla jött. A két társ bement a Gazdasági és Újraépítési Minisztériumba és könyörögtek, hogy nincs több pénzük fizetni.

– Adják be a cégüket és a gépeiket a közösbe és állást adunk maguknak az újonnan létrehozott tervezőintézetekbe, és leírjuk tartozásukat, – kapták a hivatalos válasz. – Tisztes-séges és becsületes életet élhetnek és többet nem lesz alkalmuk, hogy kizsákmányolják alkalmazottaikat.

A mérnökök bölcs módon elfogadták az ajánlatot, mivel az alternatíva börtön volt, hogy szándékosan be akarták csapni a munkás-paraszt kormányt.

Negyven éves korú anyagilag sikeres emberek természetét nehéz megváltoztatni. Apám tovább kártyázott a barátaival, minden este későn jött haza és nem törődött a dolgokkal és semmiben nem segített anyámnak.

Temérdek ember költözött fel vidékről Budapestre. Öntudatos és erőszakos munkások és magas beosztású pártfunkcionáriusok szövetkeztek a manipuláló csalókkal és svindlerekkel és kiigényelték a nagy lakások felét és erőszakkal beköltöztek az ÁVH segítségével. Tehetős és politikailag reakciónak titulált családokat kitelepítettek messze vidékre és elszállásolták őket kulácsaládoknál. Egyiket a másikkal büntették. Derék emberek gazember trógerekkel kényszerültek egy lakásban élni.

Apám nem akarta, hogy a szörnyű végzet velünk is megtörténjen. Hogy megelőzze a kiigénylést eladta nagy lakásunk felét egy idősebb családnak és aggszűz leányuknak. Konyhánkat elvesztettük az ebédlővel és két másik kisebb szobával együtt. Anyámnak többet nem volt konyhája, ahol főzhetett nekünk. Egy kisebb kamra állt a főbejárathoz közel és apám gáztűzhelyt szereltetett be oda. Folyóvizes mosogató nem volt és anyámnak a fürdőszobából kellett hordania a főzéshez szükséges vizet, öt méter távolságból az előszobán és két ajtón keresztül.

Egy hosszú előszoba és két tágas utcai szoba maradt a mienk a fürdőszobával és egy külön vécével egyetemben, amit egyelőre meg kellett osztanunk konyhánk új tulajdonosaival.

Tovább fokozva a bajt, fatüzelésű meleg vizes bojlerünk kilukadt és a fürdőkád vízcsapja elromlott. Egy szerelő kiiktatta a bojlert és új csapot szerelt be a szabadon maradt ólomcsőbe.

Egy évvel vagy hasonló idő után az új tulajdonosok egy kisebb fürdőszobát építettek maguknak és téglafalat emeltettek a korábbi hatalmas lakás két fele között. A szomszédok másik lépcsőházat használtak és a következő húsz év folyamán alig láttuk őket.

A két hatalmas utcai szobában fatüzelésű cserépkályháink voltak. Tűzifát ritkán lehetett kapni és keveset. Télen alig tudtunk kifűteni az egyik szobát, talán tizenöt fokra, és az ablakok és a bejáratú ajtó gyakran befagyott. Anyám ódivatú sparheltet kölcsönzött Annus nénitől és az egyik nagyszobába beállítottuk. Mindannyian abba szobába költöztünk és ott aludtunk és átéltük a szokatlanul hideg teleket és a sparhelt finom meleget sugárzott.

Szerencsére libatollal töltött dűnyháink megmentették vézna testünket a megfagyástól. A következő téle a fatüzelésű cserépkályhákat szénttüzelésűre építettük át és apró szánkóin-kon hazahúztuk hozzá a szén a néhány utcahossznyira való Tüzép telepről. A pincében gyertyafény mellett én aprítottam a gyújtófát és hátamon én cipeltem fel az emeletre a napi szénnel együtt. Ezt kötelességemnek éreztem, ami munkát bátyám ravaszul és ügyesen elkerült.

*

Rottenbiller utcai iskolánkban körülbelül tíz fiú volt a közeli zsidó árvaházból. Senki nem magyarázta el nekem, hogy miért volt annyi árva a zsidó vallásúak közül, de valami halvány fogalmam volt, hogy ennek volt valami köze a szörnyű háborúhoz néhány évvel ezelőtt. Az

árvákat jól ellátták. Egy volt kastélyban laktak és Tahitófalun a Duna mellett nyaralójuk is volt. A fiúk különböző nagyságúak voltak, feltehetően korukat sem lehetett pontosan megállapítani és durva szövetből vart kék vászonból vart ruhákban jártak. Nem barátkoztunk nagyon velük és ők is tartották a távolságot. Jóval erősebbek voltak, mint mi és ritkán került verekedésre sor közöttünk, de néha egymás között kegyetlenül összeverekedtek, amit mi rémülten bámultunk.

Sztálin halálát követően és a kommunista terror enyhülésével, a zsidó árvákat kivitték Izraelbe, vagy Amerikába és a hatodik osztály után többet nem láttuk őket.

Én osztályelső okos diák voltam, de nehezen illeszkedtem bele a harmadik és negyedik osztályba. Emlékszem egy női tanítóra, talán nem állandósultra csak helyettesítőre, aki állandó jelleggel piszkált és csúfot űzött belőlem. Nem emlékszem, hogy miért, talán a nevem túlságosan hazafiasnak hangzott és be akart vágódni kommunista főnökeimnél. Kiválóan szórakozott, hogy pellengérre állított, csúfot űzött belőlem, amíg sírva nem fakadtam és az osztály nevetni kezdett rajtam.

Ötödik osztályra alaposan javultak a körülményeim. Egy magyar irodalom és nyelvtan tanárnő, és hadd írjam ide a nevét az örök dicsőség emlékére, Zubovics Vladimírné lett az osztályfőnökünk és megszeretett engem. Barátságunk azzal kezdődött, hogy egy nap kimentem elé a katedrához és megkérdeztem, hogy Magyarország ugye nem vesztette volna el területének kétharmadát az Első Világháború után, ha az 1848/1849-es szabadságharcunkat az osztrákok ellen nem verték volna le a kétszázezer kozák segítségével, amit az orosz cár küldött ellenünk.

Zubovicsné kedvesen rám mosolygott és attól kezdve védőszárnya alá vett. Következőnek versmondási verseny volt az osztályban és én József Attila Mama versét választottam. Mosónő édesanyjának emlékére írt vers örök sorait akkora pátosszal szavaltam el, hogy a tanárnő és az egész osztály néma áhítattal hallgatta előadásomat. Drága olvasóim öröme és gyönyöre a verset ezennel bele foglalom életem regényébe.

Már egy hete csak a mamára
gondolok, mindig meg-megállva.
Nyikorgó kosárral az ölében,
ment a padlásra, ment serényen.

Én őszinte ember voltam
és ordítottam, toporzékoltam.
Hagyja a dagadt ruhát másra.
Engem vigyen föl a padlásra.

Csak ment és teregetett némán,
nem szidott, nem is nézett énrám
s a ruhák fényesen suhogva,
keringtek, szálltak a magosba

Nem nyafognék, de most már késő
csak most látom, hogy milyen óriás ő,
ahogy szürke haja lebben az égen
kékítőt old az ég vizében.

Egy más alkalommal az egész iskola előtt szavaltam el egy híres Petőfi költeményt. Egy Gondolat Bánt Engem, Ágyban Párnák Közt Halni Meg. Nagy sikerem volt az előadó művészet terén, ha meggondoljuk, hogy dadogási problémám szörnyen akadályozott.

Már kora gyermekkoromban, tíz éves talán, ha lehettem, írni kezdtem. Első elbeszélésem, Bogár Tóbiás már régen elveszett, de nemrégiben újra írtam angolul és kiadtam Amerikában. Sok más irodalmi művet is alkottam, királyokról, hercegekről, akik kísértetek ellen harcolnak, leginkább Shakespeare és más klasszikus remekműveket utánozva.

Zubovics tanárnőnek szintén volt két fia és egy leánya. Egy háború alatt súlyosan megrongálódott épületben laktak, Budán a vár oldalában. Zubovicsné meghívott hozzájuk és összebarátkoztunk gyerekeivel. Pikniket tartottunk a Vérmezőn és Hűvösvölgyben és fociztunk a fiúkkal. Nagyon szerettem volna, ha közelebb lakunk hozzájuk. Két csodálatos évem volt Zubovicsné keze alatt, mielőtt áthelyezték egy másik iskolába. A vele való két év elég volt, hogy megmentse lelkemet és helyreállítsa önbizalmamat, hogy a világon több a jó embert, mint gonosz.

Harmadik Fejezet

Atlétika és a Gimnázium

Ezerkilencszázötvenötben, a labdarúgó aranycsapaton kívül, Magyarországnak számos világrekordot tartó közép és hosszútávfutója volt, és én is hasonló akartam lenni. Tizenhárom éves koromban lementem a Bp. Honvéd Tüzér utcai atlétikai pályájára és atletizálni jelentkeztem. Egy nagyon kedves bácsi, az egyik edző lehetett, barátságosan tudtomra adta, hogy örömmel befogad, ha betöltöttem tizennegyedik életévemet.

Alig tudtam kivárni az időt. Minden reggel hat órakor kimentem a közeli Fasorba és fél órát dzsoggoltam a szervice út vadgesztenyefái alatt. Bátyámmal a ligetben köveket hajítottunk súlylökésnek és apám ötven méteres mérőszalagját használtuk diszkosznak.

Napokkal tizennegyedik születésnapom után visszamentem a Honvéd pályára és ugyanaz a bácsi, Barsi László befogadott serdülőkorú atlétái közé. Fiatalabb korában Barsi László Európa bajnok volt 800 méteren és harmadiknak jött be az 1936-os Berlini Olimpia 800 méteres döntőjében. Úgyszintén a jelenlegi 400 méteres magyar bajnok, Adamik edzője is volt.

A Honvédnél jó helyre kerültem és felettébb büszke voltam kezdeményezésemre. Hetente háromszor edzettem egész nyáron át és szeptemberben megnyertem a Madách Gimnázium első osztályosainak 400 méteres bajnokságát 62 másodperces eredménnyel és utcahosszal a többiek előtt.

Sikerem némi elismerést szerzett osztálytársaimnál. Nem mindegyiknél, első két hónapom alatt az új iskolában két kellemetlen incidens is ért. Leányfalu felett a Nagyréten minden osztályt befoglaló pikniket szervezett a Madách gimnázium. A fiúk legtöbbször nem ismertem, én voltam az egyetlen a Rottenbiller utcai elemiből, aki oda került és senki nem beszélt hozzám. Egyedül érezve magam odaóvakodtam az egyik osztálybeli csoporthoz. Az egyik fiú rámeresztette a szemét és megvető hangon rám szólt.

– Mit akarsz, te kis dadogós? Menj innen, senki nem akar veled beszélni.

A gazember, aki olyan durván elutasított, egy magas és kövér zsidófiú volt. Arrogáns és beképzelt, megragadt minden alkalmat, hogy kitámadja bármelyik tagját a vallásnak és fajnak, akiket annyira gyűlölt. Félévvvel később a dagadt személtáda eltűnt az osztályunkból. Az 1956-os felkelés után letartóztatták és bebörtönözték, hogy illegális lőfegyvert találtak nála. Egy másik alkalommal, ahogy mentünk hazafele iskola után és elmentem egy csoport osztálytársam mellett, egy másik zsidófiú hangos megjegyzést tett.

– Hallottátok a Serfőzöt dadogni, amikor a tanár kihívta felelni. Tiszta röhejes, minek jár az ilyen gimnáziumba, aki még beszélni sem tud?

Szükségtelen mondani, hogy az első év végére ez az aljas gazember is kimaradt a gimnáziumból, mivel legtöbb tantárgyból megbukott. Egyik incidens sem csinált belőlem antiszemitát. Egyetlen lecke, ami megmaradt velem, hogy a zsidók, legalább is néhányan közülük, nem fordítanak semmi gondot arra, hogy megkedveltessek magukat.

Érettségimnél, közel négy évvel később osztályelsőként végeztem és minden tantárgyból kitűnő jeggyel. Felvettek a Műszaki Egyetemre és 23 éves koromra diplomás gépészmérnök lett belőlem. Azokról a zsidófiúkról többet nem hallottam. Valószínűleg kivándoroltak Izraelbe és a Mossad tagjai lettek vagy háborús bűnösöket vadásznak az egész világon.

Röviddel első Madáchbeli gimnazista évem elején, történt az 1956-os október 23-ikái felkelés. Egy felsőosztályos fiú jött körbe az osztályokba és bejelentette, hogy ünnepség lesz a Bem szobornál, a lengyel tábornok emlékművénél, aki az 1848-49-es szabadságharc alatt az Osztrák és Orosz hatalom ellen harcolt. Tudtam, hogy Bem tábornok a szabadságharcosok jelképe volt, de nem hittem a felsőosztályosnak és gondoltam, hogy kommunistaszimpatizáns tüntetésről beszél, és nem mentem el.

Odahaza elvégeztem a házi feladatomat és elfelejtkeztem a tüntetésről. Anyám később, ahogy jött haza munkából örömteli lelkesedéstől repeső hangon újságolta a hihetetlen híreket.

– Százezrek menetelnek a Városliget felé és kiabálják, hogy Vesszen az Önkény.

Mi mind kirohantunk és lelkesen kiabáltuk.

– Ezt a bulit nem hagyhatjuk ki.

Valóban, ott voltunk a hatalmas téren, ahogy a Sztálin szobor nyakára hurkot kötöttek és próbálták lehúzni. Később térdénél lángvágóval elvágták a lábát és a rettegett diktátor arccal előre lebukott a kövezetre. Agitátorok keveredtek a tömegbe és biztattak, hogy kapaszkodjunk fel a teherautókra és menjünk a Rádióhoz, ahol beolvastatjuk követeléseinket.

Gusztai bátyám felszállt egy teherautóra, de nekem nem volt bátorságom és gyalog mentem haza tizenhárom éves húgommal. Otthon, ott találtam bátyámat, aki a sarkon leugrott a teherautóról, hogy közölje anyákkal, hogy hova megy.

– Senki nem megy sehova, – zárta ránk anyánk az ajtót, – túl fiatalok vagytok, hogy meghaljatok.

Később az éj csendjében hallottuk a tömeg üvöltését a rádiónál, hogy Vesszen az Önkény és rövidesen fegyverropogást. A púposhátú zsidó Gerő Ernő, a volt falusi szabósegéd, akiből az oroszok miniszterelnököt csináltak parancsot adott, hogy az ÁVH sorkatonák löjenek a fegyvertelen diákok és az elégedetlen munkások közé. Rengeteg halott lett percek alatt és elszabadult a pokol. Az ÁVH több helyen is belelőtt a tömegbe. A velünk szembeni kórház hátsó bejáratához teherautó számra hozták a véres halottakat és sebesülteket.

Egy héttel később az oroszok bejelentették, hogy kivonulnak Magyarországról és helyreállt a nyugalom. A rendőrség átállt a felkelők oldalára, kivéve az ávósokat. Akik a tömeg közé lőttek elbújtak, de néhányat elkaptak közülük és a szabadságharcosok felhúzták őket az első lámpaoszlopra vagy fára.

Mi is kimerészkedtünk az utcára és rettenetes kép fogadott több helyen is. Üllői út, Kilián Laktanya, Astoria, és a Nemzeti Színház előtti tér, lerombolt épületek tátongó lukakkal az oldalukon, kiégett tankok és páncélcsovik, és halott orosz katonák meztelenül a földön mellettük. Feltételezem, ahogy ruhájuk tüzet fogott kiugráltak harckocsijukból és irgalmas emberek levágták égő uniformisukat.

Nem akartam szüneteltetni atlétikai edzésemet és gyalog lementem a Tüzér utcai sporttelepre. Rajtam kívül csak kettő más volt, az egyik edző és a barátnője, egy fiatal és csinos gerelyvető lány. Kicsit dzsogoltam és gimnasztikáztam és utána hazagyalogoltam a sötétben. Egy szabadságharcos járőr zseblámpájával rám világított, de nem látott semmi veszélyest és tovább engedett.

Odahaza bátyám nagy hahotázással fogadott és fizikai erőszakot használva megakadályozta, hogy még egyszer kimenjek. Szombaton családotul kimentünk a Garay piacra és bevásároltunk a legszükségesebb dolgokból.

Vasárnap hajnalban rettenetes ágyúdörgésre ébredtünk és hatalmas bérházunk rázkódott, mintha földrengés lett volna. Az oroszok komoly erővel visszajöttek és nehéz-tüzérséggel lőtték a várost. Nem messze tőlünk a Royal Apolló Szálloda és Teátrum központ harc közben tüzet fogott és napokig égett. Ebben az ütközetben több osztálytársam is elesett.

Az oroszok új miniszterelnököt neveztek ki, Kádár Jánost és a gazember bosszút és statáriális ítélezést ígért. Ezeket tartóztattak le fényképek és filmek alapján, amiket a

szenzáció éhes nyugati sajtó közölt és ezek legtöbbjét a hatalomba visszatért kommunisták kivégezték.

Az iskolák zárva maradtak és én ismét lemerészkedtem a Honvéd atlétikai pályára. A klub próbálta újraszervezni magát és tárt karokkal fogadtak. Semmi meglepetés, bátyám ismét gúnyolt és csúfondáros karikatúrákat rajzolt makacs és buta karakteremről. Mennyire nem volt igaza. Néhány rövid év elteltével, az egyetemi felvételinél a Honvéd Sportklub, a Magyar Néphadsereg egyik magasrendű politikai tábornokától kiváló ajánlást szerzett nekem.

Az ajánlólevél kiemelte, hogy elsőként tértem vissza az 1956-os ellenforradalom után, amivel semmivé tették apám osztályellenségi besorolását és első alkalommal felvettek a Műszaki Egyetemre. Bátyám kétszer próbálkozott és nem tudott bejutni. Végül is a Szovjetunióba került egyetemre és hét rettenetesen nehéz év után ott szerzett diplomát, mint fizikus.

Iskolánk 1957 januárjában újra nyitott és megengedték, hogy szabadon válasszunk egy nyugati nyelvet és abba hagyhattuk a kötelező orosz. Abban az időben egy Persányi Ferenc osztálytársammal barátkoztam. Feri különlegesen fura és beképzelt alak volt és valahogy erős befolyással hatott rám, ha más okból nem, mert hajlandóságot mutatott beszélni velem. Feri feltehetően arisztokrata családból jött és már odahaza megtanították franciára. Ő beszélt rá, hogy tanuljak franciát és a gall hagyományokkal rendelkező iskola örömmel szervezett meg egy kis osztályt négy fiúból és négy leányból.

Mi fiúk nem sokat adtunk a leányokra, de ügyesen manipuláló és titkolt módon, a lányok inkább érdeklődtek utánunk. Véletlenül elszóltam magam, hogy lejárok a Honvédba és az egyik leány, Udvarhelyi Ildikó nagyon szeretett volna csatlakozni hozzám. Ildikó nagytermetű leány volt, de valahogy félénk természetű és bizonytalan viselkedésű, mintha valami szégyellnivaló titkot rejtegetne. A többi lányok erősen biztattak, hogy vigyem le Ildikót a klubba és én beleegyeztem. Több hónapon keresztül gyakorta le is mentünk a 75-ös trolibusszal és együtt jöttünk vissza. Soha nem tekintetem Ildikóval való kapcsolatomat együtt járásnak, ahhoz túl fiatal voltam, de észrevettem, ahogy akkoriban mondták, Ildikó belém volt esve. Egyszer Miskolcra mentünk versenyezni, mintegy kétszáz kilométerre, autóbusszal utaztunk oda. Ildikó mellettem ült és túlságosan hozzám bújott. Teljesen restelltem, hogy a többiek azt hiszik, hogy szerelemben vagyunk. Szerencsére valamiféle vallási szekta vitákból kifolyólag, Ildikó szeptember elején kiköltözött édesanyjától és apjához és annak második feleségéhez költözött le, Balassagyarmatra, a szlovák határ mellett és egyelőre megszabadultam tőle.

*

Második Madáchbeli gimnazista évem rosszul kezdődött. Egy új osztályfőnök, Varga Béla vett át minket és Varga különleges egy karakternek bizonyult. Agglegény és teljesen slamos kinézetű középkorú férfi, a szóbeszéd szerint egy kiugrott szerzetes valamiféle titokzatos rendházból. Nyilvánvaló nyelvész, magyar nyelvet és irodalmat tanított, angolt és orosz, ami ismét kötelezővé vált. Angolt valószínűleg, mint hadifogoly tanult az amerikaiaktól és oroszul a ruténektől, ahol született, a Kárpátalján. Varga ortodox módszereket vezetett be, hogy segítse tanulmányainkat. Összes iskolapadjainkat kiszerezte és hosszú asztalokra cseréltette ki, ahol négyesével ültünk, de semmi fiók nem volt, hogy valahova tegyük a könyveinket. Az asztalokat velünk cipeltette át egy több utcahosszra lévő raktárból. Tanulmányi átlagom csökkent és kölcsönösen utálni kezdtük egymást ezzel a Vargával. Szerencsére liberális uralma csak egy évig tartott és harmadikra egy kiváló új ember, Szentes Erwin lett az osztályfőnökünk. A katonai középiskolából került hozzánk és vele úgy tűnt, hogy tiszta oldalt kezdek tanulmányaim területén. Valamint rájöttem, ha reggel egy órával hamarabb kelek és még egyszer átolvasom az aznapra feladott anyagot, gyakorlatilag szó szerint el tudom

mondani, ha kihívnak felelni. Szentes felfigyelt kitűnő memóriámra és biztatott, hogy tartsam meg a színvonalat.

Harmadikra egy új leány, Dombai Jutka csatlakozott francia nyelvcsoporthoz. Nem különlegesen csinos és flörtölő, de okos volt és intelligens, és életemben először szerelmes lettem egy leányba. Jutka óvatosan viszonzta vonzalmamat és együtt táncoltunk az iskolai rendezvényeken és Jutka bemutatott édesanyjának. Szülei soha nem engedték meg, hogy randevúzzunk, kivéve egyszer hazakísértem a Városligeten keresztül és együtt korcsolyáztunk a Műjégpályán a Vajdahunyad Vár tornyainak árnyékában. Gondosan kellett volna ápolnom a kapcsolatot, de semmi gyakorlatom nem volt szofisztikált és értékes lányoknál és megszakítottam a bimbóba szökő kapcsolatot, mert Jutka nem akart velem moziba jönni. De mégis akartam neki mutatni, hogy kiérdemlem figyelmét és év végére jeles bizonyítványt hoztam haza, minden tantárgyban kitűnővel, kivéve tornában és oroszban négyessel. A torna négyes teljesen nevetséges és igazságtalan volt, mert akkor már kiváló atléta voltam. A tornatanár a négyessel büntetett, mert nem a gimnázium csapatában versenyeztem, hanem a Honvéd Klub színeiben. Döntésem bölcsnek bizonyult, mert a tornatanár mást nem tudott ajánlani, csak felemás korlátot és nyújtót, és lólengést, amikben egyáltalán nem voltam ügyes. Ami az orosz nyelvet illeti, Vargának pikkje volt rám, mert a nevem túlságosan nacionalistának hangzott és nem tudta elhinni, hogy jegyeimen akkorát javítottam.

*

Valamilyen okból, ma sem tudom, hogy miért, a Honvéd elbocsájtotta edzőmet, Barsi Lászlót. Olyannyira kedveltem Laci bácsit, hogy majdnem vele mentem új helyére, egy jelentéktelen kis sportegyesületbe, valahol Kispesten messze a mi házunktól. Barsi még szüleimet is felkereste, hogy érettségi után remek állást szerez nekem a postánál, ahol ő magas rangú tisztviselő. Egyszer el is mentem egy bemutatkozó találkozóra és megijedtem a körülményektől és az idegen külvárosi arcoktól. Ott nem lehetett komoly edzés végezni a téli körülmények között.

A Honvéd új edzőt vett fel, Cziráki Józsefet, egy valódi gróft a kommunizmus előtről és Cziráki teljesen más kiváló minőségű atlétákat hozott magával régebbi klubjából, az Eötvös Lóránd Tudományegyetemről vagy a BEAC-ból. Cziráki kiváló edzőnek bizonyult és radikálisan jobb edzési módszereket alkalmazott és rövidesen kitűnő eredményeket hozott. Tavaszra az 1959-es évben, harmadik gimnazista évemben a 400-at már 51.8 másodperc alatt futottam, ami lényegesen jobb volt tavalyi 54.1 legjobb eredményemnél. Tavaly annyira akartam serdülő bajnok lenni és nyomtam magam, hogy a bajnokság döntőjében tíz méterrel a cél előtt összeestem. Tavaszra ez a csalódás már régen mögöttem volt. Cziráki büszke volt rám és nyár végére már Romániába, Bukarestbe utaztuk szeretett fővárosom Budapest középiskolai atléta válogatottjával.

Csodálatos vasúti út volt Erdély fenséges tája és hegyei között és most először láttam az országot, ahol születtem, ami után annyira vágyódtam, de addig soha nem tudtam megismerni. Csapatunk nyert és októberben Budapesten volt a visszavágó, amit szintén megnyertünk.

Közben egy jóképű fiatalember, Gyulai Pista csatlakozott atléta csoportunkhoz és az én kötelességem volt, hogy otthon éreztessem nálunk. Egy évvel fiatalabb, mint én Gyulai minden tekintetben kiváló tehetség lehetett. Vidáman és könnyen alkalmazkodott az emberekhez és mindenkivel kijött és gyors sprinter lett és rövid időn belül meghitt bizalmas barátok lettünk.

Évek múlva Gyulainak 400 méteren jobb eredményei lettek, mint nekem és évekig a magyar nemzeti válogatott tagja lett. Ezért állást és ösztöndíjat kapott a Honvéd Klubtól és egyetemi évei alatt többet keresett, mint apám a főmérnök. Gyulai tíz éven belül a

Nemzetközi Amatőr Atlétikai Szövetség első titkára lett és újra szervezte az egész intézményt, hogy jóval több ország vett részt versenyeiben és behozta az elmaradott afrikai nemzetek atlétáit és a női rúdugrást és hosszú és középtávfutást az események közé.

Visszatérve hozzám, én arra koncentráltam, hogy bekerüljek a Budapesti Műszaki Egyetemre és jövőmet a diplomázott mérnökségben láttam. Becsületemre mondván, azt is próbáltam, hogy megmaradjak kiváló atlétának, de nem tudtam elérni a 49.8 másodperces első osztályú eredményt és nemcsak, hogy nem kaptam ösztöndíjat a Honvédtől, de ott kellett hagynom őket és át kellett iratkoznom az egyetem klubjába, a MAFC-ba. Valószínűleg könnyen megfutottam volna az első osztályt 800 méteren, ha arra edzettem volna és még egy évig maradok a Honvédnél és egy évvel később kezdem az egyetemet, és anyagilag jó életem lett volna, mint Gyulainak. Örökletesen keskeny szívereimmal azonban túlerőltettem volna magam és negyven éves koromra szívelégtelenségben meghaltam volna, mint annyi más táv és középtávfutó atléta bajnok.

Utolsó gimnáziumi évem nem volt semmi más, mint egy koncentrált rettenetes erőfeszítés. Hetente nyolc-tíz alkalommal edzettem és állandóan tanultam, hogy a legjobb jegyeim legyenek az iskolában. Délután külön tantárgyat is vettem, a technikai rajzolást, hogy felkészüljek és megfeleljek az egyetemi felvételi vizsgán. Egyetlen perc szabad időm sem maradt, de egy életre megtanultam hogyan osszam be időmet a leghatásosabban és a legeredményesebben.

Az erőfeszítés megérte és az 1960-as év nagy siker volt, kivéve egy sajnálatos incidenset, amit bele kell, hogy foglaljak ebbe az önéletrajzba, úgy ahogy az történt.

*

Valamikor 1960 júniusa körül, heteken keresztül szorgalmasan készültem Madáchbeli érettségi vizsgámra. Mindennél fontosabbnak tartottam, hogy jó jegyeket kapjak. Az egész jövőm függött attól hogyan csinállok. Elmélyülten tanultam odahaza és megszólalt az ajtócsengő. Egy rettenetesen nagydarab dagadt körülbelül negyven körüli nő állt az ajtó előtt két drabális trógerrel.

A nő bírósági végzést dugott az orrom alá és követelő hangon rám förmedt.

– Mondd meg, hol dolgozik apád, különben jogom van, hogy elvigyem bútoraitokat és elárvereztessük.

Fogalmam sem volt, hogy apám hol dolgozik és nem tudtam elképzelni, hogyan került családunk ebbe a helyzetbe. Apja egy kisebb építési vállalatot működtetett és a forradalom alatt megrongálódott épületeket hozott helyre és hétvégi házakat épített az úrgazdagoknak. Vállalkozása másfél évvel ezelőtt tönkrement és az állam perelte befizetetlen orvosi biztosításokért néhány alkalmazottja után és adóhátralékokért. Úgyszintén partnere feljelentette valamiféle elrejtett profit miatt az egyik befejezett házban. A partner, egy befolyásos zsidó magas kapcsolatokkal és építési engedéllyel, semmi hasznos munkát nem csinált. Úgyszintén felmerült valami más pénz probléma is, az orosz katonai parancsnokság nem fizetett apámnak egy elvégzett és tanácsilag elfogadott munka után. Apám feladta a magánvállalkozást és először valami építési vállalatba ment le dolgozni Székesfehérvárra. Talán egy éve visszajött Budapestre, de soha nem mondta meg nekünk, hogy hol dolgozik.

– Nem tudom, hogy hol dolgozik, – néztem makacsul a nyilvánvalóan zsidó vallású vaskos Jezabelre. Miért nem tud magának valami tisztességes munkát keresni, gondoltam, ahol nem kell osztályelső diákok és válogatott atléták alól elárvereztetnie íróasztalaikat, legfontosabb tanulási idejük alatt. Ezt még a mai napig sem értem.

– Félre az útból, – nyomakodott be a dagadtság és cédulákat ragasztott bútorainkra. Egyedül az ebédlőasztalt hagyta meg, aminek egyik lába amúgy is kijárt, és mindegyikünknek egy széket. Kiszámolt öt ágyat és minden mást becédulázott.

– Vigyék ezeket, – villantotta a szemét a trógerekre és azok azonnal mozdultak.
Apám közben lélegzetéből kifulladásra és halálsápadtan hazaérkezett.

– Fiam, hagyd, hogy vigyék, – mondta, – nem tudunk semmit sem csinálni.

Persze, hogy tudott volna. Megmondhatta volna a kövér tehénnek, hogy hol dolgozik és levonhatták volna a fizetéséből a tartozásokat részletekben. Ezt nem akarta. Inkább hagyta, hogy családja szenvedjen. A gazemberek elvitték ócska kis íróasztalomat és könyveimet kiktették a padlóra. Az egyetem kapuja előtt állva, ami felvételibé akkora munkát fektettem bele, a társadalom így bánt tehetséges jövőjével, ebben a fenékig romlott rohadt proletárdiktatúra munkásparadicsomban. Talán ez az incidens hozzájárult tudatalattimban, hogy miután ingyen kitanultam mérnöknek, otthagyjam ezt az országot. Talán a vétkek és a következmények később életem folyamán kiegyensúlyozták egymást, de erről majd jóval később beszélünk az önéletrajz vége felé.

*

Egy hónappal az árvereztetési incidens után Ifjúsági Atléta Válogatottunk a Keletnémetekkel mérte össze erejét. Vonattal leutaztunk Debrecenbe és az Orvosi Egyetem kollégiumában szállásoltak el minket. Én a négyszáz méteres egyéniben és a 4x400 méteres váltóban vettem részt. Az egyéniben nem szerepeltem valami jól, de a váltóban túltettem magamon. Harmadiknak futottam és körülbelül tíz méteres hátránnyal vettem át a botot a német mögött. Futottam a német után és a túlsó egyenesben majdnem utolértem. A második kanyarban talán egy méterrel voltam utána. A célegyenesben összeszedtem minden erőmet és jóval magam mögött hagytam a kifulladásos németet. Az egész stadion felállt és örvénylő tapsolt és biztatott. A kimerült német öt méterre maradt le tőlem és jókora előnnyel adtam át a botot a mi negyedik versenyzőnknek. A bírák 49.7 másodpercet mértek nekem, egy új ifjúsági rekordot. Sajnos eredményem soha nem lett hivatalos, mert váltóban elért idő a szabályok szerint nem számított érvényesnek.

Versenyt követően este egy elegáns kerthelyiségben bankettet tartottak a két csapatnak. Valahogy apám elrendezte, hogy cége kiszállásra küldte Debrecenbe és leült asztalunk mellé, egyenesen a hátam mögé. Sikerem fényében sütkérezett, amihez abszolúte semmi köze nem volt és buta történeteket mesélt rólam pletykaéhes és vadul röhögő csapattársaimnak.

Egy másik alkalommal ismét atlétatalálkozó volt Budapest és Vidék ifjúsági csapatai között. Ezen a versenyen voltam életemben a legjobb. Apám, most már lehangoltan anyagi és munkabeli problémái miatt, ott lófrált a pálya körül és próbált gondos és törődő apa lenni, ami soha életében nem volt. Soha nem kértem fel semmi ilyen szívességre, és engedélyem nélkül lepaktált Simek úrral, a MAFC hosszútávfutók edzőjével. Simek felajánlotta, hogy segít nekem bejutni az egyetemre, ha apám megígéri, hogy rávesz engem, hogy igazoljak át a Honvédből a MAFC-ba, a késő őszi folyamán. Semmi szükségem nem volt Simek segítségére. A Honvéd kitűnő ajánlást adott nekem és befolyása jóval hatásosabb volt, mint Simeké. Apám kérésre beavatkozásának eredményeként elvesztettem összes kontaktusomat és a jóakaratot, amit négy éven keresztül a hatalmas Honvéd Klubnál létrehoztam és ápoltam.

Harmadik nemzetközi versenyemre Mariborba, egy bűbájos alpesi városba utaztunk Szlovéniába. Felségesen jól éreztem magam ott és mind a mai napig számos fényképem van arról a versenyről. Legfontosabban, ahogy hazajöttem Jugoszláviából, rettenetesen boldog voltam, hogy mindenki magyarul beszél körülöttem. Utáltam külföldön lenni és mégis száműzetésben éltem le életemet idegen földön.

Hazaértem és miután kiosztottam a hozott ajándékokat szüleimnek és két testvéremnek, apám két levelet húzott elő és titokzatos mosoly bujkált a szája sarkában. Egyik nekem jött a Műszaki Egyetemről és a másik bátyámnak az Eötvös Lóránt Tudományegyetemről.

Engem felvettek és őt nem. Bátyám nem látszott túlságosan meglepettnnek és savanyú mosoly árnyékolta be máskülönben jóképű arcát. Sikerem, hogy előtte bejutottam az egyetemre, megérdemelt kárpótlást nyújtott a rengeteg csúfolódásért, cukkolásért, gúnyolódásért és becsmélésért, amit testvéri versengésünk folyamán túlságosan hosszú évek folyamán nekem kiosztott.

Negyedik Fejezet

Egyetemi Évek

Nyáron kerestem némi pénzt, főleg diákokat oktattam, akik több tárgyból is megbuktak és szeptemberben újra kellett vizsgáznuk és félretettem párszáz forintot. Az egyetem szeptember közepén kezdődött, és ahogy jelezték az Auditórium Maximum teremben kellett megjelenünk orientációra. Kellemes meglepetésemre, Linzmayer Lajost, egyik Madáchbeli osztálytársamat találtam ott, aki maga sem hitte, hogy a sikeres felvételi vizsga után első kísérletre felveszik.

Egy adjunktus jött ki a dobogóra, megállt a hatalmas fekete tábla előtt és üdvözölt minket. Soraink között harminc körüli arab hallgató is volt különféle közel keleti és észak Afrikai országokból. Soha nem tartottam őket nagyra. Füstösnek néztek ki, beképzeltnek és saját fajtájukhoz húzódtak. Kivéve felettébb kedvelték magyar lányainkat és mindegyik hamarosan szerzett magának egy helybeli barátnőt. Remélve, hogy gazdasági és technikai kapcsolatokat alakítanak ki országunk és hazájuk között, a mi magyar kormányunk fizetett felsőoktatási taníttatásukért.

A háromszáznolcvan elsőéves gépészmérnök hallgatót körülbelül húsz tankörre választották szét, ahol tanársegédek vezetése alatt tanultunk és gyakoroltuk a professzoroktól délelőtt belénk oltott tudományt.

Matematikából tartottak egy bemutatkozó zárthelyit, hogy felmérjék készségünket és műszaki képességünket. Én voltam az egyetlen, aki elérte a négyest a skálán, ahol ötös volt a legjobb. A többiek alig érték el másfelet vagy a kettest. Nem tudtam elképzelni, hogyan juthattak be az egyetemre. Talán úgy, hogy a felvételin az elnyomott proletárok gyermekeit részesítették előnyben az értelmiségi származásúakkal szemben. Akárhogy is volt, hiába kényszerítesz egy szamarat iskolába, nem tudod rávenni, hogy tanuljon.

Az arabok rettenetese gyengén tanultak. Alig értek el bármi eredményt a totális bukás felett. A helyzet korrigálására a tanársegédek külön foglalkoztak velük és magánleckét adtak az araboknak. Ez sem segített. Talán az arabok tíz százaléka, ha jutott túl az első éven, fel a másodikba.

*

Amíg az idő elég jó volt és atléta versenyek tartottak, mindegyiken részt vettem, hogy megfussam az első osztályú eredményt, hogy ne kelljen a Honvédből átigazolnom a MAFC-ba. Egyik ilyen találkozón Kazi Olga lépett hozzám és kérdőre vont, hogy mikor kezdek el edzeni a MAFC klubnál? Olga a MAFC atlétája nyúlánk és csinos leány volt és számos ifjúsági rekordot tartott középtávon. Nagyon kedveltem kinézetét és szerettem volna, ha ilyen barátnőm lenne. Olga soha nem tekintett komoly partinak és egy vagy két évvel később régi Honvédes barátomat, Gyulai Pistát választotta. Össze is házasodtak és két gyerekük is lett. Sajnálatosan Pista túlságosan szerette a nőket és nem tudott ellent állni a nők ostromának. Olga elvált tőle és egyedül élt két gyermekével. Akkor már késő volt, én már New Yorkban éltem a saját családommal.

Simek sem hagyott békét és minden áron edzőm akart lenni. Egy nap elkapott a Menza mellett és alaposan kiosztott.

– Miután segítettünk neked bejutni az egyetemre, nem vagy hajlandó átigazolni. Nem fogjuk engedni, hogy versenyezz, ha nem jössz át hozzánk.

Beadtam a derekamat. Négy és fél sikeres év után nehéz szívvel, de megváltam a Honvédtől és év végi nagygyűlésünkön bejelentettem távozásomat. A rendszer szabályai szerint nem próbáltak marasztalni.

Miután jelentkeztem Simeknél azonnal beosztott első osztályú hosszútávfutói közé. A felnőtt válogatott tagjai rávettek, hogy tucatnyi kilométereket fussak velük decemberben és januárban. Ezek a téli idők egy atlétánál általában a pihenés és a rekuperáció hónapjai, hogy helyrehozza kimerült fizikumát. Tíz hónapos gigantikus erőfeszítés után, hogy kitűnően leérettségizzek, felkészüljek a felvételi vizsgára és keményen edzek és versenyezzek az atlétikai pályán, teljesen ki voltam merülve és februárig kellett volna pihennem, kivéve némi gimnasztikát és lábizom erősítő gyakorlatokat.

Az egyetemi követelmények tetejében képtelen voltam kibírni az órákig tartó utcai és erdei futások tortúráját, négy-öt alkalommal egy héten. Szervezetem erre alkalmatlan volt. Szívereim örökletesen szűkek voltak, hogy bírják a megnövekedett terhelést, amit talán ötven évvel később állapítottak meg több szívroham és angina epizódok és stent beültetés után.

Ez szomorú véget vetett ígéretes atlétikai pályafutásomnak. Gondolom, hogy nem lett volna muszáj, hogy egyetemre menjek. Talán várhattam volna még egy évet, hogy elérjem az első osztályú színvonalat, de választottam és döntésem bölcsnek bizonyult. Gyulai Pistának, akármilyen csodálatos karrierje is volt és amennyire híres lett az egész világon, soha nem volt saját háza és soha nem volt semmi ingatlana. Soha nem lett vagyonos ember, bár életét a Riviérán élte egy luxuslakásban, amit a Monacói herceg juttatott neki. Pista bérlőkban 63 éves korában meghalt és hetvennyolc éves koromban én még mindig élek és Floridai luxus-házamban, közel a tengerparthoz írom az emlékirataimat.

*

Karácsonytól január végéig volt az első vizsgaidőszakunk. Minden hétre beosztottam egy vizsgát és egyenként kiváló eredményekkel letettem őket. Az utolsó ábrázoló geometriából volt, ami valóban különleges egy tudomány és a komplex gépészeti rajzolás és grafika alapjaihoz szükséges. A vizsgán megoldottam a feladatomat és előadtam a vizsgáztató adjunktusnak. Meg volt elégedve és jelezte, hogy négyest szeretne adni. Ez önmagában is kiváló lett volna, de hogy elérjem a tandíjmentes státuszhoz szükséges négyes átlagot, jeles kellett volna. Az évfolyamnak talán tíz százaléka érte el ezt az eredményt, és nem volt könnyű. A tandíj félévi ezer forint lett volna, ami akkor apám másfél heti fizetését jelentette.

– Tudna adni egy nehezebb problémát? – kérdeztem az adjunktust, – szeretném elérni a tandíjmentes átlagot.

– Semmi probléma, – mosolygott az adjunktus és nézte, ahogy felvázolom és megoldom a nehezebb feladatot, amit feltett nekem.

A vizsgáztató jelest adott és apám válláról levettem a terhet, hogy fizesse a tandíjamat. Nagy segítség volt, de neki nem volt elég. Lelke mélyén utálta, hogy támogatnia kellett engem középiskola után. Íróasztalra is szükségem volt és még egy használt is legalább ötszáz forintba került. Becsületére legyen írva, talált is egyet, kifizette és egy kisteherautón hazahoztuk.

Apja, gondolom, hogy ne legyen irányomban semmi anyagi felelőssége, keresett és talált nekem egy társadalmi ösztöndíjat. A cégek hatszáz forint körül havi apanázst adtak és cserébe diplomázás után náluk kellett dolgoznod, annyi ideig, amíg a pénzt kaptad. Számos tervező vállalatnál dolgoztam volna szívesen, de apám egy kis gépészeti vállalatot talált, ahol szellőző berendezéseket szereltek. Nagyon nem tetszett a dolog nekem. Azonnal láttam az

elkerülhetetlen veszélyt, hogy majd tiszteletlen lenézéssel kezelnek, mert a munkásosztály tagjai utálták a tanult embert, de apám ragaszkodott a szerződés aláírásához.

– Szükségünk van a pénzre, – nézett rám zöldesszürke szemeivel, – még két másik gyerekem van, akiket támogatnom kell.

Beleegyeztem. A hatszáz forint jól jött és gondos beosztással és takarékossgal elég volt élelemre, iskoladolgokra és tüzelőanyagra, hogy fűtsem a szobát ahol tanultam. A társadalmi ösztöndíj tönkretette ezen idáig tett erőfeszítéseimet és később olyan fundamentális kezdeti problémákat csinált, amik egész életem további menetét alaposan megnehezítették. Akkor senki nem látta ezt a nehézséget csak én. Gigantikus erőfeszítéseim ellenére családom nem tartott érdemlegesnek arra, hogy beinvestáljanak jövőmbe. Apám szerette volna, ha megkapom az egész egyetem legjobb diák és legjobb sportoló kitüntetését, ami némi anyagiakkal is járt volna. Könnyű volt neki, nem neki kellett egy héten tízszer edzenie és hatvan órát tanulnia megállás nélkül minden héten át. Nem tudtam megszerezni a címet. A szülői támogatás hiányának egyetlen előnynek mondható mellékhatása lett, többet nem voltam rájuk szorulva anyagiilag és független lettem.

*

Az első egyetemi év végén, a tananyag részeseként egy teljes hónapot kellett dolgoznunk, mint munkások egy gyárnál. Hat évfolyamtársammal együtt az Angyalföldi Georgiu Déj hajógyárhoz lettünk beosztva, körülbelül félóra villamos utazásra házunktól. Műszakom reggel hatkor kezdődött és reggel ötkor kellett kelnem, hogy odaérjek. A művezető, akihez az első héten beosztottak, egy falusi bunkó volt, valami disznópajta mellől elszalasztva messzi vidékről. Egy reggel hat órakor pontosan ott voltam és nem láttam a művezetőt sehol. Minden reggel be kellett írunk, hogy itt vagyunk és elmentem az irodához két perc távolságra, hogy beírjam magam. Hat óra öt perckor visszaértem a munkapadhoz és a művezető dühösen nézte az óráját.

– Itt nem lehet késegetni, – nézett rám bosszús gyűlölettel.

Próbáltam megmagyarázni az aláírási követelményt, de semmit nem értem el vele. Csak azt értett meg, amit akart. Ezek a kommunizmus felszabadított öntudatos proletárok eléggé szabadnak érezték magukat, hogy minden nem közülük valót gyűlöljenek. Három napig kulcskarikákat csináltam egy satupadon, majd tizenöt milliméter vastag vaslemezeket hajtogattuk kézzel hengerekbe szellőző csatornáknak.

A hengerhajtogatásnál partnerem egy sváb nemzetiségű fiatalember volt a Duna nyugati oldaláról. Ez jobban respektált engem, mint a buta művezető. Családját üldözték a kommunisták, többeket deportáltak is belőlük és a fiatalember szívből utálta őket. Határozottan méltányolta a becsületes erőfeszítést, amit befektettem ebbe az alantas munkába.

Második héten másik brigádhoz osztottak be. Új művezetőt kaptam és érdekesebb munkát. Csiszoltuk és fényesítettük az ezer tonnás hajók propellerét, ami speciális szakmunkának számított. Ezek a munkások látszólag kedvelték az egyetemi hallgatókat.

Munka után visszatérhettem volna a Honvéd klubhoz. Hazafele menet utamba esett. Nem mentem vissza. Akkorra már elhatároztam, hogy nem leszek válogatott atléta. Egyetemi mérnökhallgató voltam. Negró Ernő tankör társammal felfedeztük, hogy átgyalogolhatunk az Újpesti Vasúti összekötő hídon, kajákat bérelhetünk, és néhány órát evezhetünk a Dunán a várostól északra. Érdekes és remek szórakozás lett a kajakozás és atlétika nem érdekelt többé. A dunai vadevezéssel estem szerelembe.

Harmadik hétre a gyárnál megtanultuk, hogyan lehet lógni és időnk nagyját a Duna part homokos lejtőjén töltöttük, mindenféle jelentéktelenségekről beszélgettünk és néztük a hatalmas hajókat, ahogy a bezsírozott fatalpakon becsúsztak a Dunába.

Kevés pénzt is kerestünk a gyárnál és szeptemberre társadalmi ösztöndíjam is beugrott. Hosszú idő óta először pénz volt a zsebemben és hathét szabadságom, amikor nem volt más dolgom csak néhány középiskolást oktatgatni, akik megbuktak fizikából vagy matematikából. Kipihenve és újult energiával és erővel készen kezdtem neki második egyetemi évemnek.

*

Húgunk ismeretségei révén, Guszti bátyámnak sikerült egy tisztos családból való barátnőt szerezni az egyetemhez közel. Nem emlékszem a leány nevére, de hívjuk Juditnak. Juditnak volt egy barátnője, Buba és automatikusan feltételezték, hogy én meg annak vagyok a fiúbarátja. Judit egyedüli gyermek volt és édesapja, ahogy emlékszem közvetlen, baráti módon beszélt hozzánk. A papa elismeréssel beszélt tanulmányi sikereinkről és ösztönözte a leányát, hogy hozzánk hasonlóan ő is és Buba is tanuljanak jól. Soha nem jutottam messzire Bubával, kivéve egyszer a Bartók Béla úton hazakísértem Judit házatól és Buba végig vihancolt és éretlenül kacarászott.

Buba édesanyja takarítónő volt a Tétényi kórháznál, ahol anyám dolgozott és feltételezem, hogy az ismeretség innen eredt. A mama agyondolgozott és nagyon szegény férjetlen asszonyként küszködött. Még mindig nem tudok rájönni, hogy honnan kapta Buba beképzelt önteltségét. Feltételezem, hogy mint mind ilyen természetes szőke, német származású sváb leány, a felsőbbrendű faj tagjának tartotta magát.

Gusztai túlságos erőszakkal nyomta Juditot a fizikai kapcsolat felé és a leány nem volt hajlandó többet kijárni vele. Tiszta szolidaritásból Buba is szakított velem. Akkor nagyon fájt, mert ez volt az első alkalom, hogy valaki ilyen durván visszaütött. A lányok nem látták bennem a lehetőséget és a jövőt. Mire harmincöt éves koromra befutott férfi lettem és hatalmas házam volt és két drága kocsim, csak akkor kezdtek akarni engem. Akkor már késő volt. Felségem volt és apró gyermekem.

*

Második egyetemi évem december-januári vizsgaidőszakában kiválóan szerepeltem és megtartottam tandíjmentes státuszomat. Még mindig a mérnöki tudományok alapjait tanultuk, mint az integrálszámítást, szilárdságtant, metallurgiát és a gépelemek ismeretét. Év vége után szigorlatoznunk kellett a két éves matematika és mechanika anyagból. Ez sokaknak komoly akadályt jelentett. Aki nem volt egyetemre való az ezeken a vizsgákon kibukott.

Gusztáv is befejezte elektrotechnikusi szakiskoláját és a Központi Fizikai Kutatóintézethez ment dolgozni. Mint munkást többet nem tartották egy osztályellenség fiának, hanem egy öntudatos haladó proletár fiatalnak. A párttitkár javasolta, hogy menjen a Szovjetunióba tanulni és atomfizikus legyen belőle. Ezzel egy álom valósult meg Gusztávnál, de nem volt magában biztos és kikérte a tanácsomat.

– Vágj neki, testvér, – mondtam neki habozás nélkül, az előnyök és a hátrányok gondos megfontolását mellőzve, – nem lesz könnyű, de neked sikerülni fog.

Lulu húgom mindig első tanuló volt és egy évi halasztással felvették a Veszprémi Nehézvegyipari Egyetemre. A várakozás éve alatt irodai kisegítőként dolgozott és rövidesen le kellett költöznie vidékre az egyetem kollégiumába. Ezzel egyedül maradtam otthon a gyerekek közül, és jól álltak dolgaim, kivéve a pénz kevés volt és rövidesen rettenetesen egyedül kezdtem magam érezni.

Az egyetemen állt egy hatalmas bulletin tábla, ahol mindenféle hirdetéseket tettek ki, lehetőségeket, mellékállásokat, összejövetelek és hétvégi szórakozásokat. Valamiféle bált és táncot valahol mindig tartottak, leginkább valami ápolónői iskolában vagy tanítónőképzőben,

rengeteg csinos leánnyal. Jövőbeli mérnökök és orvosok nagy keresletnek örvendtek ezeken a helyeken és jó férjanyagnak tekintették őket a lányos anyák. A lányok enne ellenére nagyon válogatósak és gyanakodóak bizonyultak, és ha táncra kérted őket, inkább kikosaraztak, mint felálltak és elmentek veled táncolni.

Az egyik ilyen összejövetelen, ahogy hallgattam a zenét és bámultam a zenészeket megláttam Baranyai Jóska, egyik volt Madáchos osztálytársamat. Két évvel ezelőtt Jóska csak az őszi pótérettségien ment át. Erre a nyár folyamán én készítettem fel és megígérte, hogy megfizeti időmet. Jóska átment az érettségien, de engem soha nem fizetett ki. Kellett volna, hogy emlékezzem erre a karakter hibára, de nem tettem. Lefolyt víz a Dunán, gondoltam és barátságos hangon üdvözöltem.

– Szia, Jóska.

– Szia, – felelte és a zenészek felé biccentett fejével, – Dixiznek, hallod?

Akkor fogalmam sem volt, hogy mit jelent a fogalom, Dixie, de Jóska valóban egy szakértőnek hangzott.

– Egyedül vagy, – folytatta felém fordulva, – nincs barátnőd?

– Nincs, – ráztam a fejem, – azért jöttem ide, hogy keressek egyet.

– Nekem van, – felelte Jóska közömbös tényekre szorító hangon, – és meg is dugtam.

– Hm, – feleltem és elállt a szavam a döbbenetes kinyilatkoztatásra. Még soha nem szerelmeskedtem egy nővel, bár erősen óhajtottam az aktust és irigy voltam Jóska szexuális hódítására.

– Szeretnéd te is megdugni? – mondta Jóska és felmért, mintha megbecsülné, hogy alkalmas vagyok-e a feladatra.

– Aha, – feleltem tétova, de mégis reménykedő hangon.

– Lili a neve, – húzta össze szemét Jóska, – gyere át hozzánk holnap délután és átviszlek hozzá.

Ezzel az egyezséggel sorsom el lett döntve és döntésemet követő események alapvető behatással voltak további egész életemre. Gyenge oldalam napvilágra került és teljességgel nehéz volt, ha nem lehetetlen, hogy korrigáljam sorsom alakulását. Túlságosan szerettem a szexet és borzasztóan vigyázatlan voltam, hogyan jutok hozzá.

Átmentünk Lilihez. Jóska rövid idő után távozott és egyedül hagyott a lánnyal. Lili szüleinek szép nagy lakása volt elegánsan bebútorozva. Lili volt a legidősebb öt más testvére között, amiben egy hat hónapos baba is belefoglaltatott. Édesanyja hajlott hátú sovány asszony volt, ellenséges tekintettel, és otthon maradt a háztartást irányítani. A papa asztalosként dolgozott egy koporsógyárban. A papa ritkán beszélt, de mama gyakran használta csípős nyelvét és könnyen kimutatta robbanékonyan ellenséges természetét. Fogalmam sem volt hogyan szereztek a szépen berendezett lakást és a drága bútorokat, beleértve egy koncert zongorát és faragott vitrineket. Feltehetően a városi tanács utalta ki nekik, mert sok gyerekük volt. Az előző tulajdonost vagy a fasiszták ölték meg vagy a kommunisták telepítették ki vidékre. Amit a gazdagoktól elvettek, azt a rendszer embereinek adták.

Kevéssel később rájöttem, hogy én ismerem ezt a Lilit. Ott volt a francia nyelvórán a Madáchban. Első gimnázium után kimaradt és különféle gyáraknál dolgozott, mint adminisztrátor kisegítő. Jelenleg nem dolgozott, a család megengedte, hogy otthon maradjon. Inkább arra összpontosítottak, hogy férjhez adják, túltegyenek rajta és jött a következő leány a sorban. Ennek céljából nekiadták a tágas utcai szobát a zongorával, szép bútorral és egy utcai erkéllyel, hogy fogadja az udvarlókat.

Természetesen akkoriban én nem láttam ezeket az összefüggéseket olyan tisztán, mint most. Ha láttam volna szuper sebességgel messzire futottam volna tőlük. Természetesen, ami a szexet illeti, Lili soha nem adta oda magát nekem teljesen. Talán Jóskának vagy másoknak, de nekem azt állította, hogy még szűz. Említettem a dolgot Jóskának és Jóska arcomba neve-

tett. Nem tudom, hogy ez miért volt akkora probléma nekem, de egy biztos, tisztára idiótaként viselkedtem.

A tisztességes leány megjátszása és a szűzies ártatlanság csak egy trükk volt a játszmában, hogy behálózzanak. Én voltam a balek a szélhámos játékbán és buta naivnak tartottak, ami voltam is.

Lili specialitása a kézimunka volt, amit feltehetően idősebb örömlány barátnőitől tanulhatott. Soha nem lett volna szabad, hogy egy ilyen családdal kerüljek kapcsolatba, akik annyi mérfölddel alattunk voltak az intelligencia és a tanulás területén.

Néhány hónap elmúltával kiderült, hogy Lili jegyben járt Karcsival, egy szomszédságbeli tekergővel. A hadsereg besorozta Karcsit két év szolgálatra a határőrökhöz. Karcsi hazajött szabadságra és legnagyobb meglepetésére ott talált engem, hogy udvarolok a menyasszonyának. Lili próbálta Karcsi tudtára adni, hogy eljegyzésük felbomlott, de a fiatalember hallani sem akart semmi ilyesmiről. Egyszer elkapott minket az utcán és megígérte, hogy belevág a hátam mögötti kirakatüvegbe, ha még egyszer elkap Lilivel.

Egy bizonyos idő után Lili szüleinek elfogyott a türelme, hogy kivárják, amíg házassági ajánlatot teszek Lilinek és kérdőre vontak a konyhában.

– Lilinek férjhez kell menni, – mondta a mama szikrázó szemekkel, ahogy ott álltam előtte a fazekak között teljes meglepetésemben.

– Hát akkor menjen, – feleltem kapásból, – bárkihez, de nem hozzám. Még két évem van az egyetemen és nem vagyok abban a helyzetben, hogy házasodjak.

A mondatot szinte be sem fejezve az ajtót vettem célba és sietve távoztam. Lili utánam rohant és kétségbeesetten kérlelt, hogy a szülei nem úgy gondolták a dolgot, ahogy az hangozott. Talán nem, de a káreset megtörtént és soha többet nem tettem be a lábamat Lili szüleinek a lakásába. Lili állást kapott a Bizományi Áruháznál, mint pénztáros, ami biztató lépés volt a jó irányban. Egy darabig még találkoztunk, de örökké meg akartam vele szakítani a kapcsolatot. Lili ravaszul manipulált engem és nem akart kiengedni a hálójából. Reggelenként, miután szüleim elmentek dolgozni. Lili bejött hozzánk és beugrott az ágyba mellém. Lili imádta a szexet, és mint ellenállhatatlan fegyvernemet használta. Nem akartam tanulmányaimat elhanyagolni beszámíthatatlan és bolondot csinálók belőle természete miatt és próbáltam egyre kevesebb időt tölteni vele. Lili feltehetően más férfiakat is fogadott budoárjában és azokat is bolondította. Hónapok múlva kapcsolatunk teljesen véget ért és fél évszázaddal később tudtam meg, hogy Lili férjhez ment egy öreg zsidó becsüshöz a Bizományiból és lett egy fiúgyermekük. Az öreg meghalt, amikor a gyerek tizenhárom éves lehetett és Lili beörökölte lakását a Hatodik Kerületi Hunyadi téren.

Leghátrányosabb része Lilivel való kapcsolatomnak az lett, hogy elijesztette tőlem az értékes lányokat, akik érdeklődtek utánam. Lilivel nagyon alacsonyra tettem a mércét és bátortalan lettem a minőségi nőkkel szemben. Lili vagy képtelen volt tanulni vagy nem akart és kitartott nőként élte le életét a férfiakon élősködve és kihasználva bőséges szexualitását és hajlandóságát cicázni.

Ötödik Fejezet

Mérnöki Diploma

Negyedik egyetemi évem végén kötelező termelési gyakorlat volt május elejétől július végéig. A gyakorlatot nem lehetett komolyan venni. Ugyanahhoz a céghez osztottak be, ahonnan a társadalmi ösztöndíjat kaptam. Több alkalommal kimentem egy szerelési művezetővel és néztük a munkásokat, akik szellőzőcsatornákat és csöveket raktak össze. A munkások sem erőltették meg magukat. Mintha a hatástalan alkalmatlanságot gyakorolták volna. Fogalmam sincs, hogyan lett bármi is megépítve a kommunizmus alatt.

Félévi tervezési feladatomhoz gyakran bementem, apám irodájába. Mindig volt egy üres rajzasztal és használhattam a rajzpapírt és a tintát. Egyszer egy fiatal kis nőt vettem észre, ahogy ide-oda sürgölődik, és stencil másolatokat csinál. Emlékszem, hogy a gondolat eszembe ötlött, hogy jó lenne egy ilyennel kijárni és nem egy olyan hisztérikás kakaduval, mint Lili.

Pillanatnyi érdeklődésem nem kerülte el a csapatnyi öreg rajzolónő figyelmét a tágas teremnyi szobában. Teljes rábeszélő női erejüket bevetve rámentek apámra, hogy mutassa be a fiát Annuskának, annak a szegény kis ártatlan gépíróleánynak, akinek semmi öröme nincs munka után.

Apám beszélt velem és belegeyeztem, hogy leviszem Annuskát a MAFC sportpályára atletizálni. Néhány nappal később villamossal odamentünk és emlékszem, ahogy villamos fordult, Annuska belekapaszkodott a karomba és bocsánatot kért.

– Semmi baj, – emlékszem, hogy feleltem neki, – édes teher.

Kellemes meleg és simogató napsugár, nagyon jól telt az idő az atlétapályán. Néhányszor körbefutottunk és megmutattam neki a bemelegítési gimnasztikát. Annuska készségesen engedelmeskedett, és ahogy hajladozott gyönyörködve nézegettem feneke és lába kontúrjait.

Hazafele a Petőfi hídon gyalog mentünk át a Lágymányosról a Pesti oldalra. A híd legmagasabb pontján megfogtam a kezét és odasúgtam.

– Szeretnék veled kijárni.

– Mit szólna hozzá édesapád? – szólt vissza restelkedő hangon és elfordította a fejét – nem ellenezné?

– Sose törődj vele, – feleltem és nem eresztettem el a kezét.

*

Első randevúnkon egy táncos kerthelyiségbe mentünk a Fasorba. Nem emlékszem már az étterem nevére, talán Moszkva Kert lehetett. Egy dúsgazdag arisztokrata otthonát elegáns étteremmé alakították terjedelmes táncparkettával, zenekarral és remek ételekkel egy első osztályú konyhából. Évtizedekkel később a kommunisták lebontották az épületet és az orosz követség alkalmazottainak lakóházat építettek, hogy figyeljék a szomszédos Izraeli követségnél folyó tevékenységet.

Alaposan bevacsoráztunk és éjjelig táncoltunk. Annuska ügyes táncosnak bizonyult és nagyon kedveltem társaságát. Tánc után kísértünk a közeli Városligetbe és leültünk egy padra. A padról láhattuk a 75-ös trolibuszt, ami Annuska háza felé ment. Próbáltam meg-

csókolni, de nem engedte. Nem tudom, hogy miért, randevúnk jól sikerült és jól éreztük magunkat és bizonyára megérdemeltem volna egy kis felfedező csókolódzást.

Fel kellett volna, hogy ültessem a trolira és haza kellett volna, hogy menjek gyalog, mert mi közel laktunk. De nem tettem, próbáltam továbbra is megcsókolni. Hamarosan Annuska egy trolibuszra mutatott és megnézte az óráját.

– Ez volt az utolsó, – mondta, – a következő csak reggel ötkor jön.

– Mit csináljunk? – kérdeztem.

– Van egy busz a Keleti pályaudvartól, – felelte, – azt még lehet, hogy elérjük.

Ez legalább félórányi gyaloglásra volt és mire odaértünk a busz is elment. Taxit kellett volna, hogy fogadjak neki és haza kellett volna, hogy küldjem azon. De nem tettem, eszembe sem jutott.

– Menjünk a 37-es villamoshoz a Salgótarjáni úton – javasolta Annuska és karját belefonta karomba és én bólintottam.

Még egy félóra gyaloglás és a villamos sem járt többé. A sínek a hatalmas Kerepesi temető túlsó oldalán futottak és mostanra már jókora távolságra voltunk az én otthonomtól is.

– Már nem vagyunk nagyon messze tőlünk, – mondta Annuska és hozzám bűjt. – Menjünk tovább és hamarosan nálunk leszünk.

Beleegyeztem, és ha lenne az életemben egy döntés, amit rettenetesen megbántam és szeretnék megváltoztatni, akkor ez lenne az. Mentünk tovább az öreg zsidótemető roskadozó falai mentén, az egyik oldalon és a hatalmas teherpályaudvar mellett a másik oldalon. Teljes sötétség, senki sehol, kirabolhattak volna, Annuskát megerőszakolhatták volna vagy megölhettek volna bennünket, de én hűségesen kísértem a háza felé, amit még soha nem láttam. Nem kellett volna hazakísérnem, meg sem akart csókolni miután drága vacsorát fizettem neki.

Végül is, legalább öt kilométer után reggel négy óra felé, megérkeztünk épületéhez. Egy háromemeletes kockaházhoz betontéglákból és három lépcsőházzal, egy tucatszámú belőlük egyenes sorokban elrendezve a vasúti töltés hosszában.

Annuska felment emeletükre és fentről végre búcsút intett.

Rövid gyaloglás vissza a 75-ös trolizhoz, ami akkorra már, öt órakor hajnalban ismét járni kezdett.

Teljesen ki voltam merülve, de mégis nem éreztem semmi dühöt csak valamiféle enervált elégedettséget. Mennyire buta lehet egy fiatalember? És ez csak a kezdet volt.

*

Annuska készségesen csatlakozott szabadtéri sportjaimhoz és aktivitásaimhoz és velem jött kirándulni, ki a hegyekbe. Tizenkilenc éves korában ő volt az egyetlen állandó kenyérkereső családjában és fizette a számlákat, ami bizonyos kiváltságokat biztosított neki a családon belül. Ez egyik félszoba teljesen az övé volt, ahova senki nem léphetett be engedélye nélkül. A másik félszobában Erzsi lakott, Gyuszinak, Annuska fiútestvérének a felesége és csecsemő leánykájuk, Erzsike. Gyuszi jelenleg három éves börtönbüntetését szolgálta a Sopronkőhidai kőbányában, mert elloptott egy télikabátot a villamosvasút társaságtól, ahol néhány rövid hónapig dolgozott. Erzsi csendes és barátságos egyén volt és rengeteget olvasott, mialatt vigyázott a babára. Komoly szervi szív baja volt és néha be kellett, hogy adja Erzsikét egy állami otthonba. Egyszer lefényképeztem neki a babát az otthonban és a képeket elküldtük a férjének.

Gyuszi letöltötte büntetését, hazajött és azonnal bajt csinált. Késő éjjel részegen jött haza és hangoskodott és vitába keveredett velem és nekem akart jönni. Másnap kiköltöztem Annuskától és soha többet nem tértem vissza. Gyuszi szexuálisan agyon gyötörte vézna és gyenge feleségét, annyira hogy Erzsi, hat hónappal Gyuszi hazatérése után, szívrohamban meghalt szex közben. Néhány év múlva kislányukat, Erzsikét egy másik testvér, Mari, aki

Ausztráliában élt, örökbe fogadta. Erzsike ott nőtt fel, és amennyire tudom férjhez ment egy nagyon rendes emberhez. Gyszi eltűnt, valószínűleg a cigányok megölték, mert nem fizette vissza tartozásait.

Visszakanyarodva az én történetemhez, egészen az elejére Annuskával, kezdeti kapcsolatunk teljes férfi és nő viszonyra érlelődött. 1965 márciusára egymáséi lettünk és mind a kettőnknek ez volt az első alkalom. Tapasztalatlanok voltunk és júniusra Annuska periódusa kimaradt.

Közös megegyezéssel Annuska az első nyolc héten belül megszakította terhességét. Alig töltötte be huszadik születés napját és én huszonhárom voltam és nem álltam abban a helyzetben, hogy gyermekem legyen valakivel, akinek alkoholistá apja és testvérei voltak.

Belegyezésünkkel és kormányzankciózta biztatásával a kommunista hatóságok nőgyógyásza megölte első szerelemgyermekünket, feltehetően a legtehetségesebbet, akit valaha is nemztem.

Tudom, ezért a bűnért vagy a földön itt, vagy a túlvilágon meg fogok fizetni. Szerelmi ügyeim ettől kezdve örökre meg lettek átkozva és 78 éves koromban még mindig én kell, hogy eltartsam egyetlen gyermekemet, 48 éves fiamat. Természetesen egyetlen fiatalember sem fontolja meg egy abortusz ilyen megmásíthatatlan következményeit, amikor mindenki más is csinálja a saját hazájában. Én sem törődtem sokat akkor az üggyel és gyorsan elfelejtkeztem róla.

*

Ötödik évem végén sikeresen megvédtem a diplomámat majdnem a legjobb jegyekkel. Minél hamarabb le akartam tölteni időmet a Csőszernél, akik a társadalmi ösztöndíjat adták és felajánlottam, hogy azonnal végzés után elkezdek náluk dolgozni.

Az egyetem javaslata alapján a Csőszér a Gyártáselőkészítő Csoporthoz osztott be a Budafoki úton. Könnyű és kellemes munkakör volt és a cégnek tervei voltak velem. Leküldtek vagy tizenegy helyre, hogy megismerjem működési felépítésüket és leányvállalataikat.

Annuskával volt egy második abortuszunk és belegyezésének áráként jeggyűrűt kellett vennem és eljegyzést tartottunk az EMKE kávéházban, de nem vettem vele kapcsolatomat komolynak és ugyanabban az időben viszonyt kezdtem Judittal, egy nálam jóval idősebb elvált asszonnyal a házunkból. Fiatal és ostoba, nem hittem, hogy a szerelemnek és a szexnek súlyos ára van. Mint tipikus öregebb nő, Judit szex hormonjai csökkenőben voltak és mindenféle bizarr és különleges szerelmi aktusokhoz folyamodtunk. Judit ennek ellenére kellemes társaság volt és jó beszélgető és inkább beszélgettünk anyaszült meztelenen, mint szeretkeztünk.

Udvarhelyi Ildikó visszajött Balassagyarmatról és kisegítő adminisztrátorként a Péterfy utcai kórházban kezdett dolgozni. Munka után találkozni kezdtünk és összebújva táncoltunk egy Bartók Béla úti kávéházban az egyetemhez közel. Annuska valahogy rájött kapcsolatunkra és kikezdett Ildikóval. Közölte vele, hogy a menyasszonyom, és hogy maradjon tőlem távol. Én mindig tétova és habozó voltam és soha nem voltam elég gerinces, hogy egyenesen megmondjam Annuskának, hogy nem akarom feleségül venni. A történet teljességéért ide kell, hogy írjam, hogy Miskolcon is találtam egy barátnőt, Hajdú Ilonkát egy magas barna csecsemőgondozó nőrszót, Zemplén megyéből, aki talán két évvel is idősebb volt, mint én. Ilonka érett és okos nő volt és kijelentette, hogy nem adja oda nekem magát, ha meg nem komolyodom. Akárhogy is volt, a kapcsolat remek időtöltés volt kiküldetésem magányában és felettébb élvezetes.

Egy város, egy barátnő, a régi KUK katonai koncepció remekül bevált, Annuska soha nem jött rá Ilonka létezésére.

*

Több szempontból is az 1966-os év turbulens és meghatározó korszak volt életemben és ez teljes egészében az én hibámnak tudható be. Amennyire nyugalmas és biztos volt munkaköröm a Csőszer Budafoki központjánál, bezárva és nyugtalannak éreztem magam és utazó szerelés-vezetői pozíciót szerettem volna, ami lehetőséget adott volna, hogy beutazzam egész Magyarországot. Visszamenőleg megfontolva ez csak bizonyította, hogy mennyire szerettem szülőhazámat és minden táját szerettem volna látni. Akadt is egy alkalom, Horváth Sári, az egyik ilyen utazó fiatal szerelésvezető, nem végezte munkáját kielégítően és a cég Ipari Szellőző Berendezések részlege le akarta váltani és felajánlottam, hogy átveszem a munkáját és meg-egyeztünk.

Hétfőn megjelentem új munkahelyemen és a részleg igazgatója, Osztay Zoltán közölte velem, hogy Sári nem hajlandó lemondani és megtartja munkakörét.

– Semmi probléma, – folytatta Osztay, – remek helyünk van számodra a Miskolci kirendeltségünknel. Hétfőtől szombat délig ott leszel, és hétvégekre hazajöhetsz.

– Nem így egyeztünk, – tiltakoztam.

– Nem számít, – nézett rám Osztay dühödten, – ott van rád szükségünk és holnap reggel lemész oda.

Nem vitatkoztam vele. Nyilvánvalóan egy aljas szemétláda volt hatalmi pozícióban. Hazudott nekem és most erőszakkal leküld egy távoli városba, hogy a saját érdekeit mozdítsa elő a proletárdiktatúra társadalmon belül. Természetemnél fogva makacsul ellenkeztem és másnap nem mentem le Miskolcra, hanem bementem a Kisfaludy utcai központjukba, Budapestre és vártam, hogy mi lesz. Csak néhányan lézengtek az irodában, feltehetően a kiváltságosak, akiket nem osztottak be valamiféle messzi vidéki munkára. Lehajtották a fejüket, másfele néztek és nem akartak beszélni hozzám. Rettenetesen meg lehetek ijedve a következményektől. Osztay hamarosan megtudta, hogy megtagadtam parancsát és nem jelentem meg Miskolcon. Berontott a szobába és rám ordított.

– Mit csinálsz itt? Nem megmondtam, hogy jelentkezz Miskolcon.

– Nem ez volt az egyességünk, – feleltem, – vissza akarok menni a Budafoki útra, a régi munkahelyemre.

Osztay válasz nélkül kiment a szobából. Egy órával később egy középkorú mélynövésű nő, a kommunista párt helybeli titkára jelent meg és intett nekem.

– Jöjjön utánam Osztay irodájába.

Az igazgatói irodában ott találtam Osztayt íróasztala mögött állni, mellette a személyzeti igazgatót és osztályvezetőmet és mind dühödten bámultak rám.

– Nem tűrhetek szabotázszt a részlegemben, – üvöltötte Osztay, – elrendeltem, hogy lemész Miskolcra és megtagadtad. Nagyon súlyos vétek. A Miskolci project nemzetvédelmi fontosságú. Be kell, hogy jelentselek a hatóságoknak.

A szabotázs vádja végzetes következményekkel járt abban az időben. Emberek börtönbe mentek vagy kényszermunka táborokba, vagy halálra lettek ítélve kémkedés vádjával. Az 1966-os év Magyarországon a kommunisták még mindig akasztották az embereket. Felismertem helyzetemet és sírva fakadtam.

– Kérem, bocsássonak meg, – zokogtam, – lemegyek Miskolcra.

– Késő bánat, – harsogta Osztay, – többet nem bízhatunk benned.

– Várjunk egy pillanatot, – avatkozott bele az ítéletbe a kommunista párt titkárnöje. – Megbánta tettét és hajlandó lemenni. Adjunk neki még egy esélyt. Felelősséget vállalok, hogy nem hívjuk ki az ÁVO-t.

Ez a drága asszony, amennyire kommunista támogató volt, megmentett tíz éves nehéz fizikai munkától egy átnevelési munkatáborban. A kommunista állam kiválasztotta a legjobb tehetségeket a középiskolákból és gyakorlatilag ingyen egyetemi oktatást adott nekik. Öt év szorgalmas tanulás után és a nehéz szigorlatok és diplomavédés után úgy bántak velük, mint

valami koszos kutyával. Talán nem mindegyikkel, egyesek kitűnő tervezőintézeti munkakörökben kezdtek és semmi problémájuk nem volt beilleszkedni. Társadalmi ösztöndíjam miatt köteleztek, hogy négy évig egy csővezetékeket szerelő konglomerátumnak dolgozzak és felláztam. Az egyetemem tervezőmérnököket képeztek belőlünk és ezt a szakmát tanultam meg és ismertem. Most le kell, hogy menjek messze vidékre és segéd technikusként kell dolgoznom, hogy ellenőrizsem a szerelőbrigádok munkájának előrehaladását és el kell, hogy felejtsem, amit tanultam.

Apámat hibáztattam balsorsomért. Ő erőltetett, hogy írjam alá a társadalmi ösztöndíjszerződést. Mai pénzben talán havi százdollárnyi vásárló értékért eladtak, mint rabszolgát egyetemi diplomával. A körülbelül négyezer dollárnyi teljes összeg, hogy tanuljak meghatározta életpályámat, hogy mások érdekeit szolgáljam és ne a magamét.

Jóval később, inkább mostanában bátyám próbálta megmagyarázni, hogy minden kezdet nehéz és elkerülhetetlen kezdeti problémák vannak mindenkinél. Nem igaz, ha egy fiatal diplomás elindul egy bizonyos irányban, majdnem lehetetlen egy másik vágányra átkapcsolni. Ha egyszer szerelési gyakorlatod van, azzal maradsz. Nekem öt évembe került, hogy tervező intézeti munkát kapjak. Úgyszintén el kellett, hogy hagyjam atyáim földjét és idegenbe szakadtam és a visszatérés minden hídját felégettem magam mögött.

*

Miskolc végül is nem bizonyult teljes idővesztegetésnek. Az országot és az embereket benne sokkal szélesebb körben ismertem meg, mint ami Budapesten lehetséges lett volna. Miskolc volt az élettapasztalat parabolájának meredek kezdete, ami megtanított, hogyan éljem túl a nehézségeket és álljak meg a magam lábán. Közvetlen főnököm Vaday Lenke, egy negyven körüli magas és csontos nő, semmiféle technikai tudással nem rendelkezett, hogy kirendeltségi vezető legyen. Egyetlen dolgot tudott csak, hogy csókolgassa a kommunista főnökök fenekét, amire nyomós oka lehetett. Lenke édesapja a régi magyar hadsereg tábornoka volt, akik két világháborút is elvesztettek. Fiatalabb fiútestvére politikai disszidens volt és Ausztráliában élt családjával. Lenke soha nem ment férjhez és édesanyjával lakott és meg kellett, hogy játssza a rendszer támogatását, különben semmi nem lett volna belőle.

A Diósgyőri Vasgyárnál való életem olyan volt, mint valami előzetes próba az élet nagy drámájában, hogy idegen földön egyedül éljem le életem. Szállás bizonyult a legnagyobb problémának. Különböző helyeken béreltem szobát, ami valami disznó pajtával összekötött sufnival kezdődött és egy alkoholista falusi bunkóval való egy ágyban alvással folytatódott, aki legénynek legmagasabb ambíciója volt, hogy ávós katona legyen.

Munkám egy része abból állt, hogy összeállítottam a kirendeltség által elvégzett munka negyedévi számlázását. Három hónappal Miskolcra való kerülésem után felfedeztem, hogy egy ötemeletes kétszáz szobás munkásszállónál a kirendeltség nem számlázta ki a vécékagylókat és senki nem tudott erről a mulasztásról. Nem szóltam senkinek és kiszámláztam a kétszáz vécét, mint jelenlegi negyedév alatt elvégzett munkát.

Számlázási végösszegünk és eredményességünk megduplázódott és ezzel megalapítottam hírnevem, mint valami valóságos sztahanovista csodamérnök.

A szomszédos gigantikus Diósgyőri Gépgyárban, ahol különleges acélokat csináltak vasúti kerekekhez és ágyúcsövekhez, egy jelentős renoválási munka lemaradt a megszabott határidő mögött. Anyagot, leginkább csöveket kellett megrendelni és a Budafoki úti Gyártás-előkészítő csoport nem volt hajlandó soron kívül elvégezni az anyagmegrendelést a tervek alapján. Felajánlottam, Osztaynak, hogy én összeállítom a megrendelést és Osztay engedélyezte ötletemet. Egy héten belül kiküldtem a megrendelést és a csövek egy hónapon belül megérkeztek, éppen idejében, hogy részlegünk be tudja fejezni a munkát az államapparátus által diktált határidőn belül. Hogy én szabotálom a munkát, többé nem volt probléma. Elnyertem a

kommunisták bizalmát. Egy kisebb gikszer ugyan történt, de azt ügyesen elhárítottam. Az összes kirendeltségi dolgozót, beleértve engemet is, akik idáig magánházaknál albérletekben laktak áttelepítették egy hatalmas előre gyártott barakkba, ahol egy hangárszerű hodályban háromszáz ember aludhatott emeletes ágyakban. A munkások zúgolódtak és felkértek, hogy írjak egy névtelen levelet a vezetőségnek. Természetesen, mivel én voltam az egyetlen, aki egy ilyen levelet meg tudott fogalmazni, szerzőségem nem sokáig maradt titokban. A kommunista párt titkára széket húzott íróasztalomhoz és ijesztően bámult rám apró disznószeimmel.

– Tudjuk, hogy ki írta a levelet – kezdte.

– És, – vigyorogtam, – csak segíteni akartam proletár munkátestvéreimen.

– Az nem úgy van, – magyarázta a Marxista-leninista dialektikus materializmus faragatlan tudója. – A társadalom érdeke fontosabb az egyén érdekénél. Az előre gyártott fémbarakk az egész cég javát szolgálja és általánosságban a szocialista társadalomét és a mi helybeli munkásaink ezt el kell, hogy fogadják.

Ki vitatkozhatott volna egy ilyen vaslogikával? Nem én. Ez az egy biztos volt és engedtem a párttitkárnak és ő sem piszkált tovább. A bátyám akkor már a Szovjetunióban járt egyetemre és a kommunista párttitkár maguk közül valónak tekintett és feddhetetlennek.

Volt még egy fontos szempont, amit Miskolci tartózkodásom hozott a felszínre és határozottan befolyásolta életem további alakulását. Gősi Pista évfolyamtársam és barátom szintén Miskolcon dolgozott. Pista szerződést irt alá a katonasággal, hogy végzés után egyenruhás hadnagy lesz belőle és nekik fog dolgozni. Pista a Gabona téren dolgozott és lakott a régi huszárlaktanya hatalmas épületében. Meglátogattam és Pista barátságosan fogadott.

– Hej, haver, van helybeli barátnőd?

Akkoriban Miskolcon nem volt és mosolyogva néztem vissza Pistára.

– Nincs, miért?

– Van egy barátnőm, Juci és annak van egy barátnője, Ilonka. Ilonka nemrégiben szakított fiúismerőseivel és szabad. Akarnál vele találkozni?

Akartam és így lett, hogy megismerkedtem Hajdú Ilonkával, aki csecsemőgondozó nővér volt a Miskolci Kórház szülészeti osztályán. Ilonka volt az első, aki beültette fejembe a gondolatot.

– Nem fogok örökké tisztába tenni és pólyázni cigánygyerekeket, – vallotta be, amikor félig pucéran hevert karjaimban. – Ki fogok szökni nyugatra és szerencsét próbálok a szabad világban.

Akkor még mosolyogtam ilyen számárságon. Hogy itt hagyjam apáim földjét, a barátaimat, a rokonaimat és kultúrát, amit annyira szerettem, hogy új életet kezdjek egy országban teljesen idegenen és ahol senkit nem ismerek? Ez teljesen lehetetlennek tűnt. Ilyen felelőtlen és vad kaland, még az én nyughatatlan természetemnek is sok volt. Ennek ellenére hírek külföldről, a Vas Függönyön túlról folyamatosan érkeztek, hogy mennyire sikeresek a disszidensek.

Halvány fogalmam sem volt, hogyan kezdenék új életet egy idegen országban, ahol még a nyelvet sem beszélem. Nem próbáltam lebeszélni Ilonkát. Egyszerűen feltételeztem, hogy nem gondolhatja komolyan, hogy egy ilyen nagy horderejű döntést végre is hajtsom.

Még két másik hasonló incidens történt, ami akkor abba az irányba terelt, hogy elhagyjam hazámat. Egyik hétvégén, ahogy vonaton utaztam vissza Budapestre, egy piros-pozsgás fiatalember, talán harminc éves ült velem szemben a kupéban. Kérdezés nélkül elmondta, hogy ő a Nehézipari és Bányászati Műegyetem párttitkára Miskolcon. Válaszoltam, hogy nekem is gépészmérnöki diplomám van, de valamiféle lealacsonyító munkakörben dolgozom egy szerelővállalatnak a Vasgyárban és ott vesztegetem tudásomat és időmet.

– Kezddjen valami nyugati nyelvet tanulni, – tanácsolta a párttitkár nyilvánvalóan minden szándék nélkül, hogy nyugatra való szökésre biztasson a kommunizmusból és emigrálásra. A fiatalember csak egy jót akaró idióta volt, akit valami falusi sárból kiemeltek magas pozícióba, mint ígéretes parasztkádert.

Egy másik alkalommal, szintén a vonaton utaztam hazafele és a párttitkár tanácsa alapján angolul tanultam a Báti-Véges nyelvkönyvből. Velem szembe egy hölgy észrevette, amit csinálok és hozzám szólt.

– Ezt itt megengedik magának, hogy angolul tanuljon?

– Persze, hogy engedik, – néztem fel a hölgyre. – Miből gondolja, hogy nem?

– Chicagóból való vagyok, – mosolygott a hölgy. – Nálunk sok minden rosszat beszélnek a kommunistákról.

Ez határozottan felkeltette érdeklődésemet. Imádtam történeteket hallgatni és két óra agyonütni időnk volt.

– Szép házunk van a tó mellette Chicago északi oldalán – mesélte a nő minden szerénység nélkül és nem törődve azzal, hogy valaki feljelengetheti. – A férjem kultúrmérnök és jól keres. Olyan sok magyar van mifelénk, hogy még a munkahelyén is magyarul beszélhet.

Egy fiú a Madáchból ült mellettem, nem az osztályunkból, talán egyvel feljebb és ismertem környékünkről és együtt gyalogoltunk haza a Bethlen Gábor utca hosszában.

– Ez a nő és családja valamiféle akasztófa elől menekült nyilasok lehettek 1945-ből, – mondta a fiú, – kellett, hogy legyen valami rokonuk, egy előzetes emigrációs hullámból és segítettek nekik, hogy beilleszkedjenek. Most hazajön és szégyentelenül dicsekszik, hogy milyen jól megy nekik odakint. Vagy valami arisztokrata és hatalmas vagyon csempészték ki aranyban és ékszerben.

Magamban tartva véleményemet nem szóltam, de belegeyezően bólintottam. Lelkem mélyén talán akkor jöttem rá, hogy rengeteg magyar élhet Amerikában és mindegyiknek jól megy, ha mérnöki diplomájuk van, mint nekem.

*

Az 1966-os évben, hogy még egyszer egy 1956-os önkényhatalom ellenes lázadás ne történjen meg, Kádár János, Magyarország kommunista vezetője bevezette az úgynevezett Új Gazdasági Mechanizmus kompenzációs módszert. Jutalmazni akarták azokat, akik jobban igyekeztek és szorgalmasabb és ügyesebben dolgoztak és többet termeltek, hogy legyen alkalmuk több pénzt keresni és javítsanak életszínvonalukon.

Tervezőmérnöki vonalon ez azt jelentette, hogy több munkát kellett behozni, minél többet kiszámlázni fizető klienseknek és minél több órát dolgozni egy héten. Remekül hangzott elméletileg, de mivel semmi gyakorlati szabályzat vagy alkalmazási iránymutatás nem jött vele, az új kompenzációs fizetési rendszer rengeteg visszaélésre vezetett.

Mélyépterv, a hatalmas állami tervezőintézet, ahol apám dolgozott, aláírta a munkahely változtatáshoz szükséges okmányokat és kifizette a Csőszernak a társadalmi ösztöndíj tartozásom hátralévő részét. Apám becsülnivaló módon, komoly erőfeszítést fektetett bele ebbe a transzferálásba. Hogy erőszakkal rávett engem, hogy egy szerelővállalattal írjak alá szerződést és elégedetlen legyek négy évig, nagyon nyomhatta lelkiismeretét. Az egyik osztály a Mélyépterven belül lehetőséget látott, hogy apám munkákat juttat nekik az Új Gazdasági Mechanizmus alatt és felvettek a csoportba.

Osztaynak nem volt választása és komoly dühkirohanás után engedélyeznie kellett, hogy átmenjek a Mélyéptervhez. Kezdetben remek alkalomnak tűnt, kivéve a munkakörnek semmi köze nem volt az épületgépészethez, amit az egyetemen tanultam. Ennek ellenére jobb volt, mint Miskolc. Ketten vezetők a csoportból pártfogásba vettek, ami több napos kiszállást jelentett, rengeteg evéssel és ivással a számos útszéli kocsmákban.

Az egyik ilyen úton összebarátkoztunk egy szénbányással valahol északkelet Magyarországon és a bányász meghívott otthonába. Líterszám vedeltük a helybeli borokat és a bányász állandóan szidta a proletárdiktatúra államot, aminek ő feltehetően az alapköve kellett, hogy legyen.

– Jobb lett volna, ha 56-ban kiszököm a többiekkel, amíg lehetett. Mostanra már Pennsylvaniában dolgoznék és tonnaszám keresném a dollárt és nem itt dolgoznék egy marék tökmagért.

Mi mérnökök teljesen be voltunk rúgva és reméltük, hogy a bányász otthona mellett feleségét is megosztja velünk, és jókat röhögtünk kormányellenes tréfáin, amit mindenki csinált azokban az időkben.

Egyel több lapátnyi életem talicskájában, ami arrafele billentette sorsomat, hogy kiszökjek külföldre a hazából ahol születtem, de még mindig nagyon messze voltam, hogy sérelmeim színültig töltsék döntésem poharát.

Időközben Mari, Annuska Ausztráliában élő nővére elhatározta, hogy házasság közvetítő lesz. Annuska címét odaadta egy fiatalembernek, aki hazalátogatott a kenguruk földjéről a déli földtekén, és egy este megjelent Annuskánál.

Legnagyobb meglepetésére ott talált engem Annuska hálósobájában. Barátságos manusz, csalódása ellenére ott maradt nálunk és hosszasan áradozott csodálatos életéről, mint emigráns, és hogyan keresi a dollárokat és csak filléreket költ a megélhetésre.

Még egy lapáttal külföldre szökésemnek szekerére és Annuskával átbeszéltük, hogy próbáljunk szerencsét külföldön, mint disszidensek. Annuska nem sok érdeklődést mutatott, inkább hangsúlyozta, hogy meg van elégedve életével idehaza úgy, ahogy van.

Véleménye ellenére beadtunk egy útlevílkérelmet Jugoszlávia felé, hogy onnan majd átszökünk Olaszba. Fogalmunk sem volt a terv gyakorlati végrehajtásának nehézségeiről és szerencsére kérvényünket gyorsan visszautasították, elsősorban Annuskáét, hogy a testvére, Gyszi a börtönben van.

Már akkor akadálynak tartottam Annuskát terveim kivitelezésére és külön is beadtam a kérelmemet Jugoszlávia felé. A visszautasítás gyorsan megjött az alábbi magyarázattal.

A Proletár Állam nem engedheti egyetemet végzett és katonaköteles fiatal embereit külföldre menni, mert a lehetőség túl kockázatos, hogy nem jönnek vissza. Hagyja abba a próbálkozást.

Annuska elkapta a levelet és dühösen kitámadott.

– Nélkülem akarsz külföldre menni, vagy mi?

Ez egyelőre véget vetett kísérleteimnek, hogy politikai menekült legyek és hosszú ideig lenyugodtam. Becsületemre legyen mondván, igaz módon akartam lehetőséget találni hazámban, hogy idehaza éljem le életem és kutattam az alkalmak után.

Próbáltam vidékre állást cserélni, ha az állással lakást biztosítottak volna nekünk, fiataloknak. Semmi szerencse ezen a vonalon, az idősebb generáció makacsul ragaszkodott olcsó államilag szubvencionált lakásaikhoz és nem törődtek, hogy otthont biztosítsanak a fiataloknak, akik még gyermekeket tudtak volna szülni és az ország jövőjét jelentették.

Annuska édesanyjának lakásában, a neves proletárkerületi Kőbányán is próbáltam elviselhető körülményeket teremteni. Kinyitható dupla ágyat vettünk, egy hűtőszekrényt és egy nagyképernyős Orion televíziót, tizenhármas havi részletre és tíz négyzetméteres szobáját berendeztük, amilyen komfortosra lehetett. Ez a jó szándékú tett váratlan bonyodalmakat okozott. Egyik munkatársam, Békefi Ildikó figyelemmel követte helyzetem és megjegyezte, hogy a rossz lóra teszek és vissza kellene hoznom a dolgokat, amikért én fizettem. Ildikó már régóta kedves volt hozzám és sokan gondolták, hogy tökéletes házasságunk lenne és a szocialista gazdagokhoz tartozhatnánk. Mind a ketten jól kerestünk és egyesülésünk a szocialista tökekoncentráció mintapéldája lenne. Ildikónak, ha nem is volt a legcsinosabb arca és nem voltak a legnagyobb keblei, de okos volt, intelligens és magas széles csípővel és csodálatos lábakkal. Az irodában mögöttem ült és folyton dudorászta a régi dallamot.

Szeretni bolondulásig, csak az a másik,
Észrevenne és belém szeretne.

Persze, hogy észrevettem közeledését, de nem tudtam elhinni, hogy egy ilyen jól kereső és magas és értékes lány komolyan érdeklődne utánam. Ildikó első osztályú földmérő szakértőként dolgozott és kultúrmérnök édesapja taníthatta meg a szakmára. Egyszer megtárgyaltuk nemzetiségi eredetünket, és Ildikó említette, hogy ők szerbek a Délvidékről. Akkor nem sokat érdekelt a dolog, csak harminc évvel később jöttem rá, hogy ők német nemzetiségű menekültek voltak a Bácskából, ahol a szerbek orosz segítséggel kétszázezer németet mészároltak le 1944 őszén és hajszálon múlt, hogy Ildikó és családja nem esett áldozatul a gyilkosoknak és érthetően titkolták nemzetiségi eredetüket. Ha akkor rájövök erre, dobtam volna Annuskát, mint egy nehéz koloncot és szövetségbe léptem volna Ildikóval, mert ők is menekültek, épp úgy, mint mi.

1967 őszén többször randevúztunk Ildikóval, elmentünk az operába, színházakba és kávéházakban hallgattuk a zenét. Csókolódzásig is eljutottunk és Ildikó kedvesen megfedtet, hogy ezt sokkal hamarabb is csinálhattuk volna.

Egyetlen nehézségnek virágzó szerelmi kapcsolatunkban, azon kívül, hogy szexuális kapcsolatban voltam Annuskával, közös főnökünk Urbányi Mária bizonyult. Tíz évvel idősebb, mint én, kövér, alacsony és ronda, Mária mégis azt gondolta, hogy én esetleg elvenném őt feleségül, mert családja vagyonos, lakásuk van a Dózsa György úton és gyümölcsös kertjük Pasaréten. Nem egészen a legszélsőséesebb elmélet a kommunista gazdasági rendszerben és az egyetlen engedélyezett módszer, hogy halmozzuk a vagyont, de én mégsem voltam az a típus, aki vagyonért nőszül, bármekkora is legyen az, és tudatalatti lelkem mélyén bíztam magamban, hogy egyszer, vagy így vagy úgy, de a saját erőmből és magamtól is, sikeres és vagyonos ember leszek. Urbányi Mária miatt számos alkalmat elszalasztottam, hogy magunkra maradjunk Ildikóval és jóval hamarabb elmélyítsem kapcsolatom vele.

Majd történt valami, amit legjobb erőfeszítéseimmel sem tudok megmagyarázni, hogy mi készítetett erre a szörnyű döntésre, ami egész hátralévő életemet tönkretette és rettenetes nehézségeket okozott, kellemetlenségeket és szégyenteljes restelkedést. A dolgaimat egy kisteherautón hazahoztam, amikor Annuska nem volt otthon és azt hittem, hogy végleg szakítottam vele. De tettem nagyon bántott, hogy ez volt-e a helyes módszer befejezni a kapcsolatot. Még most is, ahogy írom ezeket a sorokat, gyötör a fizikai fájdalom ostobaságomért.

Ismét beszélni kezdtem Annuskával. Hozzájuk többet nem mehettem vissza és gondolom, hogy rettenetesen hiányzott vele a sex. Egyetlen út, hogy megkaphassam ismét, helyre kellett hoznom, amit tettem. Vissza kellett vinnem a dolgokat, meg kellett kérnem Annuska kezét és rövid úton el kellett, hogy vegyem feleségül.

Hatodik Fejezet

Első Házasság és a Merész Menekvés

Az 1967-es év végére kétségbeesetten próbáltam olyan állást találni ahol hasznosíthatnám gépészmérnöki tudásomat, mielőtt elfelejtem, amit az egyetemen tanultam. Több évfolyamtársammal is kapcsolatba léptem, hogy tudnak-e valami álláslehetőséget. Akkorra már többen is jó pozíciókba kerültek neves tervezőintézeteknél. A Mélyéptervnél közvetlen főnökeim rájöttek, hogy apám nem tud nekik munkát szerezni és egyre rosszabbul kezeltek és becsaptak a prémiumok kiosztásánál. Az Új Gazdasági Mechanizmus nem jött be nekem. A szabályokat önkényesen állapították meg, a versengésen alapuló rendszer nem adott elég szabadságot, hogy igazságosan versenyezzünk. Hatszor annyit kellett megtermelni kiszámlázott órákban, mint amennyi a fizetésem volt. Ez a ráta az egész világon, ahogy ezt később megtudtam, mindössze csak három, még abban a munkásokat kizsákmányoló kapitalista nyugaton is. Többet nem tudtam elviselni csaló főnökeimet és az első alkalmat megragadtam, hogy állást cseréljek.

1968 elejétől átmentem az Energia Gazdálkodási Intézethez, a Báthory utcában a Parlamenthez közel. Ez egy remek állás volt a saját tanult szakmámban, kivéve nem fizették ki hátralévő társadalmi ösztöndíjtartozásomat. A könyvelés minden hónapban levonta fizetésem egy negyedét és átküldték a Mélyéptervnek.

Otthagytam a Mélyéptervet és Ildikóval való kapcsolatom elhalványult. Bármilyen ésszel felfogható racionális ok nélkül, elhatároztam, hogy elveszem Annuskát feleségül és beköltözöm lumpenproletár társadalom peremén élő családjához és alkoholista apjával és testvéreivel lakom egy lakásban. Talán megbánást éreztem, hogy négy évig szexre használtam Annuskát és kárpótolni akartam, hogy elveszem feleségül és legálissá teszem kapcsolatunkat. Döntésem annyira gyors volt és elhamarkodott, és Annuska két kézzel kapott az alkalmon, hogy senkinek nem szóltam házassági szándékomról, még a szüleimnek sem.

Annuskával való esküvőnk napján, kevéssel ebéd előtt, telefonáltam anyámnak, hogy négy órákor elveszem Annuskát feleségül az Ötödik Kerületi házasságkötő teremben és megkérdeztem, hogy el szeretne-e jönni.

Szegény asszony egy percig szóhoz sem tudott jutni, majd alaposan kiosztott.

– Azt hittem, hogy szakítottál vele, de nem, – felelte és egy régi anekdotát idézett. – Ez csak egy cigarettaszünet volt és most merülünk, vissza a szennyvízbe. Nem megyünk el, nem fogjuk jelenlétünkkel megtisztelni a házasságodat.

Megértettem anyám meglepetését és felháborodását, de fél évszázad után visszamenőleg gondolkodva hozzáállásáról, Isten nyugosztalja lelkét békében, nem volt teljesen igaza. Nem ismerte Annuska családját és kellett volna, hogy támogassa és vigasztalja másodszülött fiát rettenetes dilemmájában. Talán még az utolsó pillanatban le tudott volna beszélni.

Semmi ilyesmi, az esküvő megtörtént és munkatársaim eljöttek és némán nézték, hogyan teszem tönkre életemet. Annuska anyja bőséges vacsorát csinált és teljes tagadásában a megtörténteknek, tökrészegre ittam magam.

Reggelre kialudtunk magunkat és jött a vasárnap, a felismerés szomorú igazsága. Vissza kellett, hogy menjek szüleim lakásába és össze kellett, hogy szedjem dolgaimat. Annuska nem ajánlotta fel, hogy velem jön és elengedett egyedül, hogy szembenézzek tettem következményeivel. Hozzáállása az aljas dolgok legrosszabb legalacsonyabbikának alantas mércéjét ütötte meg. Hogy hozzám jön feleségül, amikor tudja, hogy az én családom mennyire nem akar bármi közöset is az ő családjával. Belekényszerít egy helyzetbe, ami

extrémé pszichológia ártalmat okoz pszichémben és önbecsülésemet hosszú időre leredukálta a zéró közelébe. Hogy mellőztük a hagyományos házassági protokollt, mind a ketten rettenetes árat fizetünk, főleg én, mert elrontott férjanyag lettem minden tisztességes leány szemében. A női manipuláció eredménye az eszetlen férfi felett, de milyen keveset tudtam akkor még. Csak tudat alatt éreztem, hogy itt valami baj van és ez felőrölte idegeimet.

Az első néhány hét alatt valamiféle baljóslatú nyugalom tért vissza életembe. A felszínen úgy tűnt, hogy jó állásom van és kollegáim szeretnek és respektálnak. Munkahelyem volt a biztonságos öböl életem viharos tengerén.

Február közepén esküdtünk, és ahogy a tavasz közelgett több esélyünk lett kirándulni és a szabadban tölteni a hétvégeket. Kijárunk a meleg vizű Széchenyi strandra és késő áprilisban kimentünk a Dunára evezni.

Gyuszi letöltötte idejét és hazajött feleségéhez Erzsikehez és a piciny szobába, ahol laktak a babával. Egy éjszaka hajnal felé rontott haza és nagy patáliát csinált. Kijöttem a szobánkból és figyelmeztettem, hogy ne hangoskodjon annyit, mert nekem reggel munkába kell mennem, nem úgy, mint ő, akinek nincs állása.

Sértő kifejezéseket is használtam és Gyuszi öklét rázva nekem jött. Annuska kiszaladt a hálósobánkból és sovány testét kettő közénk fúrta.

– Gyuszi, az Isten szerelmére, – sikította, – hagyj békét a férjemnek.

*

Este kevéssel korábban jöttem haza és pakolni kezdtem a dolgaimat a bőröndömbe. Éppen befejeztem mire Annuska befutott és rám kiáltott.

– Mit csinálsz?

– Elköltözöm.

– Nem mész sehova.

Annuska anyja is megjelent és karjaival hadonászva nekem futott. – Sokat dolgoztam, hogy felneveljem, bánj tisztességesen a lányommal.

Gyengéden meglöktem az idős nő vállát és az hátralépett, megtántorodott és a konyha túlsó sarkában leesett a fenekére.

Ebben a percben Annuska, aki időközben kiszaladt a lakásból visszajött egy idős kinézetű rendőrrel.

– Ez itt, – mutatott rám Annuska, – be sincs jelentve és verekszik.

Ezzel elszabadult a pokol és mindenki egyszerre ordított, kivéve engemet. Lehajtottam a fejemet és feszesen állva vártam a következményeket.

– Mindenki hallgasson el, – mondta a rendőr szigorú hangon és felém fordult.

– Mutassa a személyi igazolványát.

Odanyújtottam neki és a rendőr egy percig tanulmányozta majd rám nézett.

– Mi a probléma?

– El akarok menni és ezek nem engednek.

– Jöjjön velem, – intett a rendőr, – majd én kikísírem.

Miután a lakáson kívül voltunk ismét kérdezett.

– Van hova mennie?

– Igen, a szüleimhez.

– Rendben, – bólintott a rendőr, – felültetem az autóbuszra, de máskor fiatalember, jobban nézze meg, hogy hova nősz be. Mi ismerjük ezeket, és ezektől semmi jót nem várhat.

Ezzel visszamentem szüleimhez, a télikabátomban a kellemes meleg idő ellenére, egy tömött bőrönddel és könnyekkel a szememben.

Anyám, Isten nyugosztalja lelkét békében, kinyitotta az ajtót és megölelt.

– Isten hozott haza, fiam, sajnálom, hogy nem úgy sikerült, ahogy gondoltad – mondta, mialatt Lulu húgom a hátérben morgott a fogai között. – Ott kellett volna maradnod, ahol voltál.

Lulu Algériai fiúbarátja már akkor sokat üldögélt nálunk és Lulu akadálynak tekintett nagyszabású terveiben, hogy Ahmed beköltözzön hozzánk és megszerezzék a lakást maguknak.

*

Időközben munkahelyemen senki nem tudott semmit házassági problémáimról és kéthetes szakszervezet szubvencionálta mézeshetek vakációt foglaltak nekünk májusra Balatonfüreden. Vonattal mentünk le a Déli pályaudvarról és láttam, hogy Gyszi segít cipelni Annuska bőröndjét. Úgy tettem, mintha nem látnám. Nem egy fontos szempont, de ez mutatta, hogy mennyire kétkulacsos egy madár volt ez az első feleségem.

Remek két hetünk volt, mindennapi bőséges szex és még egy táncversenyt is nyertünk. Annuska egy nappal hamarabb ment vissza és én maradtam még egy éjszakát. Nyilvánvalóan nem akarta, hogy a pályaudvaron belefussak Gysziba.

Azon a napon egyedül éreztem magam és akkor fontoltam meg először komolyan, hogy befizetek egy nyolc napos társasutazásra Ausztriába és Svájcba, szeptember elején és Annuska nélkül.

Akkor ez még csak egy gondolat volt, semmi végleges, és a rendőrségtől egy nyugatra szóló vízum engedélyezése szinte teljesen reménytelen volt.

Odahaza ajánlatot kaptam az Ipartervtől, a hatalmas tervezőintézettől, ami éppen egyezett tanult szakmámmal, hogy megszerezsem a gyakorlatot és elmélyítsem épületgépészeti szakmám részleteinek tudását.

Az Energiagazdálkodási Intézetnél megmutattam az Iparterv ajánlatot Török Pali, osztályvezetőmnek. Török Pali elolvasta és azonnal odahívta Dócs Feri párttitkárt.

– Miért akarsz elmenni? – kérdezte Dócs.

– Kifizetik a hátralévő társadalmi ösztöndíjamat.

Dócs ránézett Törökre. – Ezt mi is meg tudjuk csinálni, – mondta, – nem?

– Persze, – bólintott Török, – ha te is úgy akarod.

Ezzel lemondtam vágyaim állásáról és maradtam. Később bántott gerinctelen megalkuvásom és ez volt az utolsó csepp a pohárban. Eldöntöttem, hogy külföldön lesz belőlem tervező mérnök.

Két napon belül beadtam kérvényemet egy Express Ifjúsági Utazási Iroda túrára és senkinek sem említettem, sem a szüleimnek sem Annuskának.

Udvarhelyi Ildikó végzett a Testnevelési Főiskolán és elmentem a végzősök ünnepségére. Délután a Margitszigeti Kaszinónál találkoztunk egy kávéra és belefutottunk Guszti bátyámba, egy fiatal nő társaságában. Megmondtam Ildikónak, hogy véglegesen otthagytam Annuskát és vagy hitte, vagy nem, kellemesem elbeszélgettünk négyesben és megállapodtunk, hogy másnap kimegyünk a Dunára evezni. Másnap Ildikó nem jelent meg és miután legalább egy órát vártunk rá, felültünk a helyiérdekűre és kimentünk a csónakházba. Ildikó ötven évvel később magyarázta meg, hogy miért nem jött el.

– Úgy néztél ki, mint egy reménytelen és zavarodott egyén, aki már a végét járja.

Az igazi okot akkor sem mondta meg. Ildikó már akkor jegyben járt Jan Pronk holland diszkoszvetővel és egy éve múlva férjhez ment hozzá, és beköltözött a család ősi otthonába Alkmaar városában, Hollandiában. Könnyű volt neki, mint ügyes nő, beült a vagyonba.

Egész nyáron számoltam a napokat és készültem a kora szeptemberi utazásra és Svájcban számítottam menedékjogot kérni. Minden jó volt, kivéve augusztus 21-én az oroszok megszállták Csehszlovákiát és minden külföldi utat megszüntettek vagy elhalasztottak. Majdnem négy hónappal több időm maradt, hogy meggondoljam disszidálásomat.

A halasztás jól jött, mert egyik késő augusztusi csónaktúra hétvégünk alatt a Dunán, Annuska ellopta a személyi igazolványomat. Nyilvánvalóan odaadta közveszélyes munkakerülő testvérének, Gyuszinak. Feltehetően azért, mert Gyuszi felesége, Erzsi végzetes szív-rohamot kapott szex közben férje alatt és meghalt. Annuska igaz, testvéri empátiát érezhetett Gyuszi iránt, de ez nem mentheti fel bűnügyi felelőssége alól. El kellett mennem a helybeli rendőrségre, hogy másik személyit váltsak ki. Személyi nélkül nem adták volna ki az útlevelem. Fontos bejegyzések, mint egyetemi végzettségem örökre elvesztek.

*

Október vége felé kora vasárnap hajnalban jöttem haza és Ahmedet találtam ágyamban aludni. Gyengéden megérintettem a vállát, felébresztettem és barátságos hangon szóltam hozzá.

– Itt az ideje, hogy hazamenj.

Nyilvánvalóan minden jogom megvolt, hogy kitegyem az ágyamból. A húgomat kamatyolta, és családi becsületünk megőrzéséért, mint testvérbáty az iszlám törvényei szerint, le kellett volna, hogy vágjam a fejét. Szerencséjére keresztény voltam. Ahmed nem vitakozott, kezet ráztunk és elment.

Reggel, ahogy Lulu felfedezte, hogy hazaküldtem arab szeretőjét, azonnal jelentette a dolgot apánknak és egy sértett nő teljes dühével nekem támadt. Apánk alsónadrágban ült ágya szélén, összehúzta zöldesszürke szemeit, rám nézett és kapásból döntött.

– Most már én akarom, hogy kiköltözz a házamból.

– Semmi probléma, – néztem vissza kihívóan. – Csak év végére szándékoztam kiköltözni, de most is mehetek. Légy türelmes néhány napig, hogy találjak egy alkalmas albertet.

Annyira mérges voltam és megbántott, hogy nem maradtam a szüleimnél még egyetlen éjszakát sem. Délután elmondtam Annuskának a történeteket és Annuska átvitt jó barátnőjéhez, Olíviához Kiszpestre és ott aludtam nála a vendégszobában. Másnap több napilapba is szobát kereső hirdetést tettem fel.

Sok évvel később, amikor már sikeres ember voltam Amerikában és szépen berendezett házam volt és csinos kis feleségem, aki szeretettel gondozta és vezette háztartásomat, és nyugodt családi otthonunknak örvendtünk aranyos kisfiú gyermekünkkel, apámat vendégül láttam nálam és az öreg látta, hogy milyen csodálatos életet teremtettem és fenntartottam, beismerte tévedését.

– Fiam, rossz lóra tettem.

Ez alatt azt értette, hogy Ahmedet, az arabot részesítette előnyben a saját fia és vére előtt és a tét nem jött be. Ahmed és Lulu néhány évvel később elváltak és Lulu visszaköltözött a Damjanich utcába és teher lett rajta élete végéig, amíg májrákban rettenetes szenvedések között meg nem halt. Lulu csak néhány hónapra ment Algériába és az első adódó alkalommal sietve hazafutott. Én nem Lulut hibáztatom teljesen. Az arabbal való incidensem idején mély szerelemben volt az arab furulyával és a szerelem elvette az eszét és gorombává tette. Máskülönben Lulu kedves és együtt érző teremtés volt, különösen az után, hogy elvált asszony lett és beszennyezte hírnevét, hogy egy arabtól van gyermeke egy visszataszító névvel, mint Zaoui Salima. Ebből a szempontból a magyarok nem ismertek könyörületet.

Olívia csinos kis családi házban lakott Kiszpesten. A ház eredetileg a szüleié volt és egyetlen bátyja Franciaországban élt. A szülők elváltak és a mama kirúgta a férjet a saját házából, de rövidesen meghalt és a papa akarta vissza a házat. Olívia nem volt hajlandó feladni otthonát és nem engedte apját visszaköltözni, és hogy védelmet biztosítson az öreg ellen, elcsavarta egy nő ember fejét és gyermeket csináltatott vele. A baba születése után Olívia visszaküldte a balekot a feleségéhez és készségesen megengedte, hogy nála legyenek egy pár napig, mivel Olívia apja perelte és állandóan zaklatta műveletlen proletár bunkó mód-szerekkel és gondolta, hogy talán én egy kis ideig elijesztem.

Olívia a gyerekszobában szállásolt el engem és egy rácsos ágyban mellettem a babával egy szobában aludtam. Olívia rövidesen javasolta, hogy menjek vissza anyósomhoz és kérjek tőle bocsánatot. Ez teljes lehetetlenség volt és én függőben maradtam, amíg nem találtam egy albérletet.

Isteni gondviselés közbenjárásával két napon belül válasz jött a város előkelő részéből és elmentem, hogy megnézzem.

St. István Park 5, ötödik emelet és egy idős hölgy nyitott ajtót és üdvözölt. A kiadó szoba a legszebb volt, amit valaha láttam. Hatalmas ablak panoráma kilátással a Budai hegyekre és a Dunára a Margitszigettel. Ablakom alatt magas fák lombjai látszottak a parkban és bent egy széles kinyitható szófa, egy kis íróasztal és egy szék. Tiszta és rendezett, alig hittem a szerencsémnek. Talán a sors incselkedett velem és megmutatta, hogy milyen szép országot és szállást akarok itt hagyni. Szobám melletti fürdőszobában egy héten kétszer termálvíz jött a Széchenyi fürdőből. Üzletek és villamos és autóbusz közlekedés a közelben, de még gyalog is elmehettem volna munkahelyemig.

– Hatszáz forint egy hónapra, – mosolygott a néni és azonnal elfogadtam. A lakbér egy negyed volt a fizetésemnek és könnyen meg tudtam engedni. Egyetlen kitétel, nem hozhattam nőt a szobára és hazudtam a néninek, hogy el vagyok válva. Továbbá nem adott nekem állandó bejelentőt a kerületi rendőrségnél és ideiglenest kellett kérvényezzek. Ez azt jelentette, hogy bármikor felmondhatott, ha valami nem tetszett neki. Állandó bejelentővel az akkori magyar törvények szerint soha nem tehetett volna ki. Nagyon kevés házigazda ajánlott állandó bejelentőt. Kellett volna, hogy több lakbért ajánljak neki, ha állandósít, de nem tettem.

Beköltöztem és albérleti életem független életem előjátéka volt, mint egy idegen földre szakadt hazánkfiáé. Imádtam új körülményeimet és komoly pénzt is kezdtem keresni munkahelyemen. Privát munkát szereztem és főnökömmel együtt három nap alatt egy félhavi fizetést kerestünk.

Annuska hamarosan megtudta, hogy találtam albérletet és többször is feljött hozzám. Karácsonyeste átmentünk szüleimhez és éjfél után együtt jöttünk vissza bérelt szobámba. Budapesti szabályok szerint este tizenegy után bezárták a kapukat és fel kellett csöngetnünk a házmestert. Jókorá pénzt nyomtam a házmesterfiú kezébe és elvártam, hogy nem szól senkinek, hogy nőt hoztam a házba. Természetesen első dolgaként elmondta a háziasszonyomnak, hogy késő éjjel idegen nővel tértem haza.

Másnap reggel a házinéni behívott a konyhába és összeszidott.

– Ha ez még egyszer megtörténik, szedheti a sátorfáját.

Megnyugtattam a nénit, hogy ez egyszeri félrelépés volt és soha többet nem teszek ilyet. Ezt könnyű volt megígérni. Három nap múltával elhagyni terveztem az országot. Karácsony két ünnepnapja alatt súlyos fülfertőzést kaptam és minden orvosi iroda be volt zárva. Bementem a Péterfy utcai kórházba és száz forintot adtam az ügyeletes orvosnak, bár az orvosi ellátás ingyenes volt, de a hálapénzt készségesen elfogadták és elvárták. Az orvos kimosta fülemet és kiirt egy adag penicillin tablettát.

Védőangyalaim figyelmeztettek, hogy nagy tévedést csinálok és mindent elveszíték, amim van egy kockázatos kalandért és egy bizonytalan ígéretért, hogy forintok helyett dollárokat keresek.

Semmibe vettem a figyelmeztetést, 1968. december 28-án elhagytam az országot és a Ferihegyi repülőtérrel egyenesen Rómába, Olaszországba repültem. Annuska semmit nem tudott utamról. Mire rájött, hogy elhagytam az országot a Fiumicino reptéren voltam Rómában és átmentem az útlevélvizsgálaton.

Hűtlen elhagyás, innen már nem volt visszaút. Visszamenőleg gondolkozva, már nyolc hónappal ezelőtt különváltunk és többet hivatalosan nem éltünk együtt. Ezen tények ellenére Annuska annyira a szívére vette távozásomat, hogy az ideggyógyászatra került legalább egy hétig. Utána gyorsan helyrejött és ismét randevúzni kezdett, jóval hamarabb, mint én.

Hetedik Fejezet

A Menekülttábor

Vékony hó szitált a reggelen, ahogy elhagytam Budapestet és simogató napsütés fogadott Rómában. A vámvizsgálat és a gépbe való beszállás idegtépő tortúra volt. Két leányt teljesen átkutattak, még a fenekükbe és a vaginájukba is bedugták az ujjukat. Én annyira féltem, hogy a kormány emberei megtalálják nálam diplomámat és egyetemi leckekönyvemet, és bizonyítják, hogy nem akartam visszatérni, hogy otthon hagytam ezeket a fontos okmányokat és csak hét dollár volt a zsebemben és semmi forint.

Talán másnap Annuska felment a nénihez és az beengedte a szobámba. Annuska összeszedte a dolgaimat, beleértve a diplomát és a leckekönyvet. Többi értékeimet bátyám vitte el. Sok dolgot hagytam hátra, új televíziót, sátrat, fotó előhívó gépet, könyveket és Annuska és családom foggal és körömmel vitatkoztak a tulajdonjogon.

Lulu és Ahmed, és ezt a javára és becsületére kell, hogy írjam az arabnak, meglátogatták Annuskát, és amíg Lulu elterelte a figyelmét Ahmed magához vette egyetemi okmányaimat. Nyilvánvalóan Annuska meg akarta tartani őket, hogy zsarolhasson velük. Ahmed egyik egyetemi barátja, egy fekete Afrikából kicsempészte irataimat az országból és elpostázta nekem Olaszországba, és hetek múltával felvehettem őket a Latinai postán. Kalandos és kockázatos utazása volt diplomámnak és leckekönyvemnek, de ezek a jövőmet jelentették külföldön. Semmi sem volt könnyű a kommunizmus alatt, ha nem sikerült volna kijuttatásuk, nehéz lett volna bizonyítani, hogy mérnöki diplomám van. Ötven évvel később ma is itt őrzöm őket a páncélszekrényemben.

*

Az olasz vámon könnyen átvitorláztam és egy autóbusz bevitt minket Róma belvárosába. Ott beregisztráltunk egy kis családi penzióba napi háromszori étkezéssel. Nyolc napig biztonságban voltam és csodálatosan éreztem magam. Utána fogalmam sem volt, hogy mi lesz velem. Dolgok előre nem tudása áldásos, tartja a közmondás és örvendtem, hogy sikeresen kijöttem Magyarországról, Annuska és az ÁVH hatáskörén kívül.

A következő pár napot városnézéssel töltöttük és megnéztük az olasz főváros építészeti gyöngyeit és műemlékeit és bőségesen ettünk és nyugodalmasan aludtunk a penzióban. Még nem volt mögöttem elvágva az út, de Annuska feltehetően értesítette, a magyar államrendőrséget, hogy nem fogok visszatérni és hazaáruuló lesz belőlem. Ez is mutatta, hogy mennyire szeretett. Három ÁVH kísérő volt harmincfős csoportunkkal és minden pillanatban éreztem figyelő szemüket a hátamon. Nem tolakodóan, még a kommunisták sem adtak sokat egy sértett feleség vádaskodásaira.

Mi lesz velem, tűnődtem, az utcán fogok aludni pénz nélkül és egy tömött bőröndöt cipelve? Kellett, hogy valami megoldást találjak, de fogalmam sem volt, hogy mit. Először elmentem a kanadai követségre és bejelentettem a fiatal tisztviselőnek, hogy Magyarországról való vagyok és Kanadába szeretnék kivándorolni.

– Pénze van? – kérdezte az illető angolos udvariassággal.

– Nincs, – ráztam a fejem.

Erre ideadta az Olasz Emigrációs Hivatal címét, ahol minden kivándorolni akaró olasz állampolgár adja be bevándorlási vízum kérelmét.

Ott ugyanaz a probléma, pénznélküliség az olasz nyelvtudás hiánya, gyenge angolság mindkét részről és a derék hivatalnok kérdezte, hogy milyen vallású vagyok.

Meg kellett néznem kis zseb szótáramban a *religion* angol szót mielőtt válaszolni tudtam.

– Római katolikus.

Erre elküldött a Charitas Segélyszervezet irodájába a város túlsó felébe. Az idős úriember tisztviselő ott sem tudott velem közös nyelvet találni. Szerencsémre rendőrség helyett keresett egy magyarul beszélő hölgyet a telefonon, hogy kérdezze meg, mit akarok.

A hölgy, Asztalos atya titkárnője, folyékonyan beszélt magyarul, olaszul és angolul.

– Asztalos atya, – magyarázta a hölgy csilingelően édes és barátságos hangján. – A magyar menekültek papja Rómában és környékén. Jelenleg a menekült táborokat járja, Latinán és Capuában, Nápoly mellett. Egy hét múlva jön vissza és vele kellene, hogy beszéljen. Az atya tudni fogja, mit kell tenni. Van szállása, ahol elalhat egy hétig?

– Egy turistacsoporttal vagyok január harmadikáig, – feleltem, – utána nincs hol legyek és nincs pénzem.

– Szuper, – csicssergett a hölgy, – érezze jól magát, amíg a csoporttal van. Ha vége van utazásának jöjjön a szállodába, ahol Asztalos atya lakik és várja meg ott. Tudatom Margit főnövérrel, hogy maga érkezik és adnak magának addig szállást és étkezést.

– De nincs pénzem, hogy fizessek érte, – motyogtam restelkedve.

– Semmi baj, – válaszolta elnézően a hölgy, – a szállodát kifizetik a Katolikus Adakozás Alapítványból, amit a Kelet Európából érkezett menekültek részére tartanak fent. Itt a szálloda neve és címe, Casa di Santo Stefano, Via del Casaletto 481.

Ez hosszadalmas és körülményes módja volt, hogy megtaláljam honfitársaimat Rómában, de sikerült és nyugodtan élvezhettem a turistaút hátralévő részét. Elvégre fizettem érte.

A túra hátralévő napjaiban lementünk Nápolyba, meglátogattuk Capri szigetét és Sorrentót és remek szilveszteri mulatságon jót ittunk és táncoltunk.

Az utolsó vacsorán a penzióban, mielőtt a többiek befejezték az étkezést, megragadtam a bőröndömet és szaladtam az autóbusz megállóhoz és senki nem vett észre.

Másnap reggel a csoport visszament Budapestre nélkülem. Ez már komoly bűnügyi kihágás volt és innen már nem volt visszafordulás, hosszú ideig, talán harminc évig is. Asztalos atya visszaérkezett a menekülttáborokból és titkárnője levelet írt a rendőrséghez, amiben menedékkérelmet kértem Olaszországban.

Mialatt vártam a tisztelt atyára, több emberrel is beszélgettem a szállodában, beleértve Máriát, aki a Szabad Európa Rádió Római kirendeltségén dolgozott. Valamint megismerkedtem a politikai tudományok öreg professzorával San Diego Kaliforniából és egy csudabogár figura festővel, aki húsz éves bolíviai száműzetésből nemrégiben jött vissza Európába.

Lezseren elmeséltem élettörténetemet mindenkinek, aki meg akart hallgatni, és részleteztem munkahelyi tapasztalataimat és a hatalmon lévő kommunista funkcionáriusok visszaéléseit. Mária adott egy ötezer lírás olasz bankjegyet, talán tíz dollár értékben és interjúnak hívta beszélgetésünket.

A kommunista rendszer bukása után minden összegyűjtött adat és információ a disszidensekről és a rendszer feltételezett ellenségeiről nyilvánosságra lett hozva, azok számára, akiket ez érintett. Én is kikértem a rólam írt dossziét és szóról szóra megtaláltam ott, amiket akkor mondtam.

– Serfőző Levente nem tért vissza a turistaútról és hazaárulóvá lett, – írták, és a rövidség kedvéért csak a lényegét írom ide. – Nyugati kémügynökségek kapcsolatba léptek vele és Serfőző meggyalázta a mi nagy orosz felszabadítónknak hadseregét, bemocskolta munkahelyének személyzetét és igazgatóját, és lealacsonyító módon beszélt társadalmi téren elért szociális eredményeinkről és a javak igazságos szétosztásának gyakorlatáról. Serfőző

urat beosztottuk a volt Horthysta tisztek, a kapitalista és földbirtokos kizsákmányolók, és más reakciók elemek kategóriájába.

A levél dátuma 1969. január közepét jelzett, Csonka ÁVH alezredes aláírásával. Két héttel az után, hogy nem tértem vissza olaszországi turista utamról, egész hátralévő életemre el lettem kárhoztatva apáim földjén, ami minden bizonnyal az enyém volt és nem a kommunizmus aljas székértelőié.

Abban az időben nem tudtam erről a levélről és a következményként velejáró reakciók beosztásomról. Csak éreztem, hogy az összes hidat felégettem magam mögött és bármilyen nehéz is lesz nyugaton, hazámba többet nem térhetek vissza.

Ennek a logikus következtetésnek ellenére Annuska többször is megpróbált visszacsalni és mézédés hangon noszogatót, hogy menjek el a Magyar Követségre és ott majd segítenek visszatérnem hűséges kebelére. Feltehetően Annuska mosolyogva és örömmel nézte volna, ahogy letartóztatnak a repülőtéren és vasba verve elvezetnek és rövid bírósági tárgyalás után kémkedésért kivégeznek.

Még ma is borsódzik a hátam, ha erre visszagondolok, különösen megfontolva, amikor nehézségeim voltak a kezdetben, komolyan fontolgattam, hogy pontosan azt fogom csinálni, hogy hazamegyek.

*

Január hatodika körül 1969-ben, jelentkeztem a Római rendőrség idegeneket ellenőrző osztályán a Termini pályaudvarhoz közel. Ott kikérdeztek, hogy miért maradtam Olaszban nyolc napra szóló vízumom lejártá után és miért nem akarok visszatérni Magyarországra. A vizsgálódódetektív elkobozta magyar útlevelemet és egy zsúfolt szobában váratott reggel tíztől este tízig minden folyadék vagy étel nélkül.

Késő este két olasz civil ruhás rendőr jött és valahogy megértették velem, hogy menjek velük. Ha az idegeneket ellenőrző bizottságnak dolgoztak, nem értettem hogyan nem beszéltek egyetlen szót sem angolul. Együtt egy jugoszláv gyerekmolesztálóval és tinédzser áldozatával felültünk egy Trieszt felé menő vonatra és visszamentünk a Jugoszláv határra.

A két olasz detektív jó hangulatban volt, állandóan röhögtek és kacsingattak, mintha jól szórakoztak volna azon, hogy nem értjük egymást. Nem értettem a dolgot ezekkel az olaszokkal, nagyon furcsa humorérzékük lehetett.

Triesztnél az öreg jugoszlávot visszadobták hazájába és engem felvittek a Padriciano menekült táborba, Trieszt felett a hegyekben. Ott a szabad világban töltött életem első napján bezártak karanténba, vastag acélrudak és vasajtók mögé. Ott voltam, diplomás mérnök jó munkahellyel Budapesten és egy remek albérlettel, most minden irat és pénz nélkül, ahol nem beszéltem a nyelvet, külföldön bezárva.

Furcsa módon akkor nem éreztem semmi megbánást. Örvendtem, hogy sikeresen kiszöktem a kommunista államból. Most úgy vélem, hogy teljesen felelőtlen idióta voltam, de a boldogok az ostobák és a szegények, állítja a Biblia.

Másnap reggel kiengedtek a táboron belül és elhelyeztek egy szobában hat emeletes dupla ágygal és tíz mafla szlovák bunkóval és egy magyar férfivel Budapestről, akinek műbútorasztalos volt a szakmája.

Néhány nap még és még több interjú egy bizottság előtt, ahol egy magyar grófnő tolmácsolt, hogy magyarázzam meg, hogy miért nem akarok visszatérni Magyarországra. Elmondtam, hogy nem akarok egy kommunista diktátor államban élni. Ez nem lehetett elég nyomós ok, mert nem adták meg a politikai menekült státuszt csak, mint gazdasági menekültet fogadtak be.

Ha azt mondom nekik, hogy el akartam kerülni a katonai szolgálatot, a bizottság megadta volna kissé jobb politikai menekült rangot. Hogy el akartam kerülni a magyar

katonai szolgálatot alapjában igaz volt. Éppen abban az időben hívtak be a sorozóbizottsághoz egy hat hónapos tisztképzői tanfolyam előzeteseként, de erre nem gondoltam. Nem a katonaság miatt jöttem ki magyarból, és túlságosan becsületes voltam érdekeim ellenére.

Interjú után kezembe nyomtak egy vacak kis igazolványt, hogy profugo voltam, vagy menekült olaszul és életem megindult visszafordíthatatlan pályáján. Szabadon kimehettem a táborból és beadhattam kérvényemet bármelyik emigránsokat befogadni hajlandó országba.

Alapjában négy ország közül választhattunk, Svédország, Ausztrália, Kanada és az Egyesült Államok. Nem akartam Svédországba menni, hogy túl hideg és tanuljak meg egy nyelvet, amit csak három millió ember beszél. Kanada és Ausztrália nem akarták elfogadni bevándorlási kérvényemet, amíg el nem váltam feleségemtől. Férfiak, akik otthagyták feleségüket nem léphettek be oda.

Egyedül Amerika maradt, módszeres és érthető folyamatukkal és náluk adtam be bevándorlási vízumkérelmemet. Hat hónapi várakozás a menekült táborban és olasz menekült útlevelem a fehér amerikai belépési vízummal hozzácsatolva, ami feltételes tartózkodást adott két évig, megérkezett és mehettem az ígért földjére. Más választás híján el kellett, hogy fogadjam, bár Amerikában már akkor véres zűrzavar uralkodott, a Vietnámi háború, JFK elnök megölése, Róbert Kennedy és Martin Luther King orgyilkossága és lázongások az utcán, ez mind nem számított nekem. Olaszországból és a menekülttáborból akartam mindenképpen kikerülni, ahogy lehetett. Az olaszok csak, mint mezőgazdasági napszámost engedtek a földeken dolgozni vagy egy gyárban, mint segédmunkást, és nem használhattam mérnöki diplomámat és tudásomat.

Mindig megragadtam a munkaalkalmat, szorgalmasan és becsületesen. Bármit is kívántak tőlem megtettem és keresett pénzemet félretettem. Mire Amerikába megérkeztem és a JFK repülőtéren New York Queens kerületében átmentem a vámvizsgálaton háromszáz dollár volt a zsebemben, amit kérdéseikre büszkén be is jelentettem.

– Honnan van ez a pénze? – kérdezte a vámtiszt.

– Dolgoztam Olaszországban és félretettem.

– Fiatalember, – nézett rám az idős férfi, – gratulálunk, maga sikerre fog menni ebben az országban.

Kedvesen biztató szavak, de még nagyon messze voltam attól, hogy révbe érjek valahol és elkezdjem építeni jövőmet.

Nyolcadik Fejezet

Hotel Wolcott, a New Yorki kezdés

A repülőtérrel egy sárga busz vitt be New York belvárosába és letett a Hotel Wolcott előtt a W. 34-ik utcánál. Magyar barátaim a Latinai menekülttáborból mind mentek tovább New Jersey felé és magamra maradtam a hatalmas, nyolc millió lakosú metropoliszban. Péntek délután volt és zártak be a cégek és egyetlen munkaközvetítő hivatal sem volt nyitva hétfő reggelig.

A szobakiadó a legrosszabb szobát jelölte ki nekem az egész tönkrement hotelben és beosztott mellém egy szobatársat, akit soha nem láttam előzőleg. Miután az éjszakát Rómában az utcán töltöttem, izzadtnak és piszkosnak éreztem magam és elmentem zuhanyozni a folyosó végén látott fürdőbe. Mire visszajöttem szobatársam eltűnt. Rokonai megérkeztek Pennsylvaniából és elvitték.

Ez volt örangyalom első jótéteménye, mivel nem szándékoztam Pennsylvaniába menni, pedig a fiatalember nagyon hívott, hogy rokonai majd találjanak nekem jó munkahelyet.

– Sose bánd a barátodat, – mondhatták neki a rokonok, – tűnjünk el innen, mielőtt visszajön.

Teljesen ki voltam merülve az időkülönbség miatt, és hogy 48 órája már nem aludtam és bezuhantam az ágyba és éjjel kettőkor ébredtem fel. Olaszban már reggel nyolc volt és teljesen ébernek éreztem magam. Semmit nem lehetett csinálni nyomasztó szobámban, kimentem a hotelből és sétálni kezdtem az utcákon. Mindig arrafele mentem ahol több fényt láttam és hamarosan beértem Manhattan piroslámpás részére, a W. 42-es utcába. Az összes pornó üzlet tárva nyitva állt és hívogatott befelé. Egybe bementem körülnézni, de nem akartam pénzt költeni másodkézből kapott szexre, de azért örvendezve megnyugtattam magam.

– Talán ez a város nem is olyan rossz, amilyennek látszik.

Másnap szombaton észrevettem Margitot, egy középkorú nőt, aki szakmája szerint ápolónő volt és felületesen ismertem a menekült táborból, hogy ott üldögél a hotel lobbiban tizenöt éves lányával. Akartam volna vele beszélni, de egy férfi megjelent és tűnj el innen szemeket meresztett rám és megjegyezte, hogy Amerikában nincs szükség mérnökökre.

Micsoda egy idióta, gondoltam és otthagytam őket, hogy nyugodtan mocskolódjanak egymással. Este Gyuri, egy másik férfi a táborból jött és kimentünk egy helybeli kocsmába ahol lehajtottunk egy pár korsó sört. Gyurival volt egy idősebb ember, aki állította, hogy a New York Hungaria magyar futballcsapat tehetségkutatója és Gyuri ígéretes játékos és ezért az idős manusz fizetett a sörökért.

Ahogy szóba jött, hogy gépészmérnök vagyok, a tehetségkutató szájához emelte sörét és rám mosolygott.

– Ismerek egy magyar mérnököt, aki egy fontos tervező intézetnek dolgozik itt a sarki felhőkarcolóban. Majd az bevisz oda. Várj rám a hotel lobbiban hétfő reggel és átviszlek hozzá.

Vasárnap felfedeztem a Fifth Avenue és a Central Park szépségeit és szendvicset ettem a fókák medencéje felett a teraszon. Kezdtem magam jól érezni, bár örömöm még túl korai volt. Hétfőn egész délelőtt vártam a futballista menedzserre, de az nem jött. Margit meglátott és kinevetett.

– Levente, maga olyan hiszékeny balek. Soha higgyen el semmit, amit egy részeg ígér magának.

Ebéd után elmentem a Katolikus menekülteket segítő szervezet, a Karitászirodájához, a huszadik emeleten egy Park Avenue épületben, de nem jutottam tovább a felvonó lobbijához. Legalább száz állást vagy segítséget kereső fiatal menekült tolongott ott az iroda zárt üvegajtaja előtt. Senki nem beszélt se angolul, se magyarul és egy órai várakozás után ott hagytam őket, anélkül, hogy beszéltem volna valakivel.

Teljesen elvesztegettem első munkanapomat Amerikában, de megígértem magamnak.

– Mostantól kezdve a magam erejéből fogok munkát találni.

Késő délután azonban egy hasznos dolgot mégis csináltam. Elmentem a helybeli Social Security irodába és kiváltottam Social Security kártyámat a mágikus számmal és első igazi amerikai igazolványomat a kezembe kaptam.

*

Kedden, másnap reggel elmentem a New York Állami munkaközvetítő irodába a Madison Avenue-en. A szolgáltatás ingyenes volt és a derék ügynök elküldött a Bronxba, egy H. Lieblich nevű gépészeti szerelővállalathoz. Ott, Rachbach Irwin főmérnök felettébb barátságosan fogadott és néhány technikai kérdést tett fel. A főmérnök ajánlata alapján, Mr. Lieblich azonnal felvett és másnap szerda reggel már be is mentem dolgozni hozzájuk. Egyelőre csak száz dollárért egy héten, ami jóval az átlagfizetés alatt volt a tervező-szerkesztő mérnöki munkáért, de mégis Mr. Lieblich, meggyőződve hitte, hogy mekkora szívességet csinál nekem.

Új munkatársaim tanácsára takarékbetétkönyvet nyitottam ki a Bowery Takarékbanknál a Fifth Avenue és a W. 34th utca sarkán. Betettem az összes dollárt, amit Olaszországban kerestem és megspóroltam és valódi New Yorki lett belőlem.

Eszembe jutott, hogy Lulu húgom legjobb gyermekkori barátja, Plachy Sylvia New Yorkban lakik. Sylvia szüleivel még 1956-ban hagyta el Magyarországot, tizenhárom éves korában és két évvel ezelőtt meglátogatott minket Budapesten és körbevittük és jól éreztük magunkat egymással.

Mint kezdő fotográfus Sylvia megtartotta leánykori nevét és megtaláltam a telefonkönyvben. Semmi üzenetreggélítő akkor még, Sylvia első próbálkozásomra felvette a kagylót és kitörő örömmel üdvözölt és férjével, Bródy Eliottal, meghívott hozzájuk, Jackson Heights, Queens kerületi lakásukba.

Mint a Village Voice hetilap fényképésze Sylvia eljött ócska hotelszobámba és több fényképet is csinált. Margit a mogorva magyar állástalan nőrsz meglátta, hogy megyünk felfele az elevátoron és nem tudott megállni egy lekicsinylő megjegyzést.

– Nagyon sovány és borzasztó vagy az orra.

Sylvia-val meglátogattuk a szüleit, William bácsit és Ili nénit, szép lakásukba, egy előkelőbb helyen a Queens Boulevard közelében. A szülők is örvendtek nekem. Disszidálásomat úgy vették, mintha fityiszt mutattam volna a kommunistáknak és igazoltam volna hasonló döntésüket tizennégy évvel korábban.

Ezzel volt afféle családom és pénzem a bankban. Ez remek volt, kivéve esténként rettenetesen unatkoztam, magányosnak éreztem magam és depressziós lettem borzalmasan nyomasztó szobámban. Megbánva disszidálásomat, fontolgattam, hogy visszamegyek Magyarországra és levelet írtam anyámnak, hogy mi a véleménye.

– Fiam, eszedbe se jusson ilyesmi, – írta édesanyám vissza postafordultával, – nem fognak fűvőszekarral várni. Börtönbe fognak zárni és soha többet nem fogsz kapni semmi jó munkahelyet.

Fájt, amit mondott, de rettenetes bajtól mentett meg.

Állóképességem megpróbáltatásaim között valami alapvető életösztön lehetett. Hogy kihasználjam üres időmet esténként elvállaltam egy irodadatakarítási munkát. Hetente negyven

dollár extrát kerestem és gyarapodó bankbetétem volt egyetlen vigaszom. A megtakarított dollárok jelentették az egyetlen dolgot, amim nem volt Magyarországon. Minden más jobb volt odahaza. Hiányoztak a Budai hegyek, a Dunán való evezések, a termálfürdők és szeretett Budapestem látványosságai. Tudtam, hogy valahol van egy jobb Amerika, rendezett és tiszta kertvárosok, elegáns házak és luxuskocsik és barátságos emberek, de amit akkor láttam rettenetesen ijesztő volt. Nincstelen csavargók és prostituáltak, szemét és piszok a járdákon és rozsdásodó ronda tűzlépcsők az épületek homlokzatán és egy idegen nyelv, amit addigra már gyűlölni kezdtem.

A hotel három dollárt kért egy napra. Ez havonta száz dollárt jelentett, rajzolói fizetésem egy negyedét. Nem számított, hogy mennyire zsugorian számoltam is, lehetetlennek látszott, hogy valaha is meg tudok engedni egy tisztességes otthont, mint egy saját lakás.

Még több pénzt kellett, hogy megtakarítsak, hogy kikerüljek a pöcegödörből, de főleg egy jobb és kevésbé költséges hely kellett, ahol aludjak. Ott volt Manhattan úgynevezett magyar negyede, de oda nem akartam menni, hogy segítséget kérjek. Azok a bevándorlók ott mind loserek voltak a szememben, és ha keveredek ilyen magyarokkal örökké menekült színvonalon maradok.

Néhány hét után beadtam a derekam és lemondtam elveimről és egy vasárnap reggel elmentem a St. István magyar katolikus templomba az E. 82. utcában. Ott beszéltem egy fiatal pappal és a pap megígérte, hogy bejelenti a kongregációnak, hogy bérelhető szobát keresek. A pap kezdettől fogva gyanakvóan és barátságtalanul kezelt és kérdezte, hogy gyakorlom-e vallásom és mikor gyóntam utoljára.

Nem volt, hogy mit válaszoljak és azt is bevallottam, hogy feleségem van odahaza.

– Gyerek van? – kérdezte a pap.

– Nincs.

– Vigyáztak? – nézett rám haragosan.

Vállat vontam, mit tud ez a pap, celibátus és kényelmes életet él és minden jó tálcán van felszolgálva neki.

A pap soha nem jelentette be kérésemet a híveknek. Vártam, amíg az utolsó egyháztág is elmegy és lassan tovább sétáltam. Nem voltam erősen vallásos és saját vallásomnak és saját fajtámnak semmi szüksége nem volt rám.

Következőnek bementem egy magyar étterembe a Second Avenue-en és ott megkérdeztem a tisztes kinézetű tulajdonos nénit, hogy tud-e egy kiadó szobát. Kitartásom bámulatos volt és addig próbálkoztam, amíg el nem értem, amit akartam.

– Menjen a baptistákhoz, – tanácsolta a néni, – azok majd szereznek szobát magának.

*

A magyar baptista templom rövid utcahosszra volt és odasétáltam. Bekopogtam az ajtón és egy idős, hajlott hátú ember nyitott ajtót és kíváncsi, de meleg tekintetével vizsgálódóan nézett rám.

– Miben segíthetek?

– Nemrégiben érkeztem Magyarországról és bérelhető szobát keresek.

– Jöjjön be, – bólintott a bácsi, – bent nyugodtabban beszélhetünk.

Bent leültetett egy kis konferencia szobában és egy idősebb nő, feltehetően a felesége is bejött és beszélgetni kezdtünk.

– Fülöp tiszteletes vagyok és ez itt a feleségem, Gertrúd, – kezdte az öreg férfi, – maga honnan való?

– Budapest, hetedik kerületből.

– Ott van a mi központi templomunk, a Wesselényi utcában.

– Ismerem az épületet, nem messze onnan jártam gimnáziumba.

– Maga baptista?

– Nem, katolikus.

– Miért nem kérdezi őket, hogy találjanak magának szobát?

– Kérdeztem, de elutasítottak.

– Mennyire tipikus tőlük, – válaszolta Fülöp tiszteletes és sajnálkozó mosollyal nézett rám. – Délután ötkor imaesténk van. Jöjjön el és ott be fogom jelenteni kérését.

Elégedetten bólintottam.

– Most négy óra, – mondta a tiszteletes órájára pillantva, – ha akar, maradhat az istentisztelet kezdetéig és addig beszélgethetünk.

Elmondtam nekik, hogy mérnök vagyok és két munkahelyem is van Amerikában, de nem említettem, hogy feleségem van Budapesten.

– A vejünknek albérletes háza van a Bronxban, – szólt közbe Gertrúd, – náluk bizonyára van kiadó szoba.

Az istentisztelet után Fülöp tiszteletes valóban bejelentette kérésemet és hárman is odajöttek, hogy van kiadó szobájuk. Mátrai Miskát választottam, a tiszteletes vejét és a földalattival kimentünk a Bronxba, hogy megmutassák a szobát.

A Second Avenue vonalról a Yankee Stadionnál átváltottunk a D vonatra és egészen elmentünk a végállomásig. A sötétedő alkonyatban a környék elfogadhatónak látszott ijesztő felhőkarcolók vagy ronda tűzlépcsős bérkaszárnnyak nélkül. A kétszintes házak sora az utcában London lakónegyedére emlékeztetett, amit valami filmben láthattam.

Miska és felesége Kindy leültettek nappali szobájukban és hosszasan elbeszélgettünk. Főleg arról, hogy mennyire megvetettük a kommunistákat és hogy mennyire szerettük Nixon elnököt és Billy Graham evangélista prédikátort.

Ezzel könnyen egyetértettem. Két kiadó szobájuk közül az olcsóbbat választottam, utcára néző ablakkal a bejárat felett, hetente tizenegy dollárért.

A kis szobában ágy volt, egy szekrény a ruháimnak és egy fiókos sifonér egy kis asztalka székkal az ablak alatt. Odaadtam Kindynek harminchárom dollárt, a hagyományos első havi bérre, az utolsó hétre és az egyhetes biztonsági letétre szóló összeget és ezzel a szoba az enyém lett. Majd kiugrottam örömben a bőrömből. Szobám volt, amit bezárhattam magam mögött, és hozzá konyhahasználat, és több fürdőszoba is, hogy választhassak. Megérkeztem Amerikába, és többé nem volt esély, hogy gyászosan visszatérek, ahogy azt szabályszerűen konstataáltak a magyar államrendőrség emberei. Honnan tudhatták ezt? Valószínűleg elolvasták a leveleimet s dossziét vezettek rólam, amit csak a rendszerváltozás után, majdnem huszonöt évvel később hoztak nyilvánosságra.

Kilencedik Fejezet

A Baptisták

Másnap hétfő reggel kifizettem a számlámat a Wolcott hotelnél és a D földalattival felutaztam a Bronxba. A vonat megállt a Bedford Park Boulevard megállónál, az utolsónál a végállomás előtt és nem mozdult vagy húsz percig. Végre egy kalauz végigjött a szerelvény hosszában és rám ordított.

– Végállomás, mindenkinek leszállni.

Felcipeltem bőröndömet az utcára és széles, fákkal szegélyezett sugárutat láttam és egy utcatáblát, Grand Concourse. Fogalmam sem volt, hol vagyok és rájöttem, hogy nem írtam le se a címét a baptistáknak se a telefonszámát. Vigyázatlan voltam és ostoba. Még alaposan a tudás létrájának alsó fokán álltam és még sok tanulnivalóm volt Amerikában.

Egy sárga taxit láttam jönni és intettem neki. – Leszállítottak a földalattiról, – próbáltam magyarázni akadozó angolságommal. – A D vonat végállomásáig kellene mennem, és ez egyáltalán nem látszik ismerősnek.

– Semmi probléma, – bólintott a taxis és mosolygott. – Üljön be, majd én odaviszem.

Második próbálkozásra megtaláltuk a kis parkot és a könyvtárt, ami ismerősnek tűnt. Kifizettem a taxis, megköszöntem segítségét és kiszálltam kocsijából. Majdnem elbuktam egy váratlan nehézségen. Csúcsforgalom utáni órákban a Metro Közlekedési vállalat nem fejezte be a teljes utat és eggyel a végállomás előtt leszállítottak mindenkit és tovább mentek a parkoló pályaudvarra. Kényelmes megoldás nekik, és nagy gikszer nekem, a tudatlanak és az eltévedtnek. Jó lecke volt megtanulni, ha én nem vigyázok magamra, senkit nem érdekel a bajom. A versenykapitalizmusban minden ember a saját érdekeit nézi. Szinte megmászhatatlan magaslat állott előttem, hogy megtanuljam új otthonom országának szokásait és szabályait.

Kindy szívélyesen üdvözölt és exkuzáltam magam, hogy telefonálnom kellene a munkahelyemre, hogy megmagyarázzam késésemet. Kindy felajánlotta telefonjukat és főnököm megértette, hogy költöztem és örvendtek, hogy a Bronxban találtam szobát, a kerületben ahol a cégük is volt.

Rajzolói állásom után este az irodatakarítási munkára mentem és mire hazaértem a baptistákhoz este tíz óra lett. Vacsorára még mindig főtt krumplit ettem rántottával és lezuhanoyoztam és közel éjfél lett, mire végre ágyba kerültem.

Reggel nyolcig aludtam és kilencre már rajzasztalomnál ültem. Kellemesen éreztem magam, kedves kollegák a cégnél, állandósult kereset, megengedhető szállás és barátságos házigazda család, hajóm biztos révbe érkezett hosszú hanyódás után a viharos tengeren.

A többi albérlők, leginkább idős férfiak tiszteletteljes kíváncsisággal kezeltek. Újból mérnöknek lettem tekintve, kilenc rövid hónappal disszidálásom után.

Igazi számadásom és életem egyik legdöntőbb napja az első szombaton érkezett, miután beköltöztem a baptistákhoz. Gyönyörű szeptemberi napsütés, kristálytisza, éles levegő és egyik munkahelyemre sem kellett, hogy bemenjek dolgozni. Kicsit tovább aludtam, majd kimentem, hogy felfedezzem a közeli vásárló utcát és néhány szükséges dolgot megvegyek.

Első állomásom, a MET szupermarket teljesen lenyűgözött. Kis üzlet mai mércével, de a választékot és a vásárlás kényelmes praktikusságát észbontóan meglepőnek találtam.

Miska tanácsolta, hogy vegyek dobozos leveseket és bepakolt felvágottakat. Egy csomag szeletelt főtt sonkát vettem és kenyeret szendvicsnek egy heti munkahelyi ebédre és

többet nem kellett pénzem vesztegetsem éttermi étkezésre. A zsugoriság mindig alaptermészetem volt és borzasztó nehezen váltam meg nehezen keresett pénzemtől.

Az albérlok háza felé visszamenve egy olasz zöldséges üzlet mellett mentem el és bámulva néztem a friss gyümölccsel és zöldségekkel roskadásig megpakolt polcokat és asztalokat és a megengedhető árakat. Bámulva néztem, hogy öt font alma csak 29 centbe kerül, amikor megláttam Miskát és Kindyt és intettek, hogy álljak meg egy szóra.

Miska örökké mosolygott és pozitívan állt a dolgokhoz és örömmel dicsekedte, hogy Amerikában egész évben bőségesen lehet friss gyümölcsöt és zöldségeket kapni.

Egy férfi és egy nő haladt el mellettünk és megálltak Kindivel beszélgetni. Futó pillantásra a férfi jóval idősebbnek nézett ki és a nő zárkózottnak és szégyenlősnek. Nem emelte rám tekintetét és a balzsamosan meleg őszi nap ellenére műszörme bundát viselt.

– Levente, – mosolygott rám Kindy, mint mindig készen egy barátságos szóra. – Ez itt Karcsi. Karcsi bérelte a szobát maga előtt. Valami könyvet elvesztett és meg szeretné nézni, hogy nem-e maradt a szobában.

– Megnézheti, – vontam vállat, – jöjjön fel. Lehet, hogy az ágy alatt van.

Hazamentünk és Karcsi bekopogott az ajtómon. Beengedtem és a könyvet gyorsan megtalálta a ruhásszekrény alatt.

– Hogy állsz Kindivel? – kérdezte és felállt, miközben nyögött és szuszogott. Nem volt már egy fiatalember, de jó kondícióban látszott.

Elbiggyesztettem a szám és megráztam a fejem. – Jól, mindig nagyon kedves hozzám.

– Már úgy értem, mint egy nővel, – vigyorgott Karcsi, – mindig belém volt esve és kirúgott, amikor ifjú feleséget hoztam a házhoz. Neked is mutogatja a fenekét? Jó nagy és kerek, nem?

– Nem mutogatja, – morogtam és gondoltam, hogy milyen vén disznó pervert ez a Karcsi és szélesre tártam az ajtót, hogy minél hamarabb tűnjön el.

Kevéssel később láttam, ahogy Karcsi és műszörmés felesége mennek el és Kindy felkiabált a földszintről.

– Jöjjön le, Levente. Igyon velünk egy kávét.

Lementem és körbeültük a konyhaasztalt. Kindy pancake-t csinált, vajat kent rá és bőségesen szirupot megöntözte. Soha nem láttam még pancake-t és rámutattam.

– Ez mi?

– Amerikai palacsinta vagy flapjack – felelte Kindy és sietve hozzátette. – Mit gondol Karcsiról? Tavaly elutazott Erdélybe és elvesztette állását a Montefiore kórházban ahol, mit trauma nőrsz dolgozott. Most munkanélküli. Egy nap ott találtunk ezt a nőt a szobájában és közölte velünk, hogy a felesége. Mialatt Romániában vakációzott megnősült. A házi szabályok szerint felkértem, hogy találjanak maguknak egy lakást, mert itt csak férfiak lakhatnak. Három héttel ezelőtt költöztek ki.

– A feleség sokkal fiatalabbnak néz ki, mint Karcsi, – feleltem kapásból és nem gondoltam semmi beleértelmezésre. Nem néztem a feleséget tovább, mint két másodperc és nem becsülhettem meg a korát. Fogalmam sincs miért mondtam ezt a véleményyt. Még ma sem, talán isteni beavatkozás készítetett vagy korábban említett őrangyalom adta számba a szavakat.

– Észrevette? – mondta Kindy és hamiskás oldalpillantást vetett rám. – Harminc évvel fiatalabb, mint a férje. Huszonöt, huszonhat éves lehet, ha annyi és Karcsi legalább ötvenöt.

– Minden szombaton ebéd után kirándulni megyünk, – vágott közbe Miska, hogy véget vessen a sikamlós párbeszédnek. – Levente, tartson velünk. Ma a Bear Mountain Állami Parkba megyünk kocsival. Remek alkalom lesz, hogy felfedezze új hazáját és mi is jobban megismerhetjük egymást.

Természetesen elfogadtam az ajánlatot és ez volt az első alkalmam, hogy meglássam a New York várostól északra fekvő csodálatos tájat. Miskának hétüléses Rambler kombi kocsija

volt és első osztályú sofőrnek bizonyult. Állandóan mutogatta a kiemelkedő látványosságokat, de olyan büszkén, mintha a sajátja lenne. Rövid pár hét alatt hihetetlen mennyiségű információt szedtem fel Miskától és Kinditől. Isteni gondviselés vezetett házukhoz és kezdeti beilleszkedésemet lényegesen megkönnyítették. Egyik legkedvesebb és legjobb emberpár voltak, akiket valaha is ismertem és oly készségesen segítettek. Miska szintén gépészmérnök volt és New Jersey államban dolgozott a Philips Norelco cégnek, ahol villanyborotvákat gyártottak.

A Bear Mountain parknál megnéztük a szálfából épített hatalmas vadászházat. Később többször is kimentünk oda és csónakáztunk vagy körbesétáltuk a tavat, vagy ha még nyitva volt, meglátogattuk az állatkertet. Október és November folyamán sok más híres helyet is megjártunk, mint a West Point katonai akadémiát, a Kensicó Völgyzárógát parkot és a Croton szurdok vízesést. Ha a Rambler szerviz alatt volt elsétáltunk a közeli Botanikus kertbe vagy a Bronxi Állatkertbe. Miskának és Kindynek három gyermeke volt. A két kisebbik, egy fiú és egy leány jöttek velünk, a harmadik a legidősebb középiskolába járt a Bob Jones Evangélikus egyetemváros területén belül, Greenville városban, South Karolinában.

Egy fiatal pár egy kis csecsemő babával jelent meg az egyik vasárnap a templomban. A baba annyira tetszett nekem, hogy elhatároztam, hogy még egy esélyt adok házasságomnak és reméltem, hogy ki tudom hozatni Annuskát Amerikába és boldog házasságban élhetek vele. Mr. Lieblich felajánlotta, hogy aláírja a szponzoráló okmányokat és odahaza Annuska beadta útlevílkérelmet. A nemzetközi családegyesítési menekültegyezményt mellőzve, a kommunisták megtagadták a kiutazó vízum kiadását és erőfeszitésem nulla eredményt hozott.

Kindy adott egy Új Testamentum Bibliát és elejétől végéig elolvastam. Ateista hitetlenként nőttem fel, de a bibliai történet megragadott és valami belső boldogság ereszkedett rám és felváltotta depressziós búskomorságomat.

Velem szemben az utca túloldalán lakott egy Ír család és volt egy leányuk, a 19 éves Patrícia. Vonzó külsejűnek találtam a leányt és köszönni akartam neki, de Patrícia észre sem vett. Legtöbb amerikai nő nem látott bennem érdemleges lehetőséget és egyszer egyik albérlős társam, leereszkedő kifejezéssel ráncos vén arcán figyelmeztetett.

– Levente, ha maga feleséget keres, rossz helyre jött. Maga egy harmadosztályú bevándorló nehezén érthető hibás angolsággal és kevés jövedelemmel és semmi vagyonnal. Barátkozzon meg a gondolattal, aggregény fog maradni, mint én.

Egy pár idősebb magyar asszony, mind elvált és gyerekekkel, néha felfigyelt rám, de engem nem érdekelt semmiféle kapcsolt teher, túl fiatal voltam a megalkuvásra, hogy más gyereket neveljem.

*

A baptistáknak nyomós oka volt, hogy hétülékes kocsit tartsanak. Három alkalommal egy héten híveket, legtöbbnyire magyarokat hordoztak istentiszteleteikre. Az utasok között gyakorta ott volt egy házaspár, Tóni és Gizi. Tóni rajzolóként dolgozott és Gizi házmesterként működött egy háború előtt épített ötemeletes bérházban, a Parkside Place utcában. A munkakör régebben Fülöp tiszteletessé volt és tágas lakás járt hozzá az alagsorban és külön bejárattal az utcáról.

Tóninak és Gizinek két kiskorú gyermeke volt és rendszeres utasok voltak a Rambler kocsiban. Jobban mondva főleg Gizi, de egy nap, ahogy beszálltak egy fiatal nő is jött velük.

A harmadik, leghátsó ülésort elfoglalva, Gizivel és két gyerekével, a nő nem szólt semmit, lesütötte a szemét és egykedvűen nézett maga elé az ölébe.

Ahogy haladtunk keresztül a Major Deegan országút zsúfolt forgalmán, Miska próbálta felvidítani a zárkózott kis nőt.

– Mrs. Márton, gondolom, hogy odahaza Székelyudvarhelyen, nincs ennyi kocsi.

Automatikusan odanéztem, a kis nő ugyanaz volt, aki Karcsival, elődömmel az albérletben láttam a műbundában és még mindig nem tudtam a nevét.

– Ugyan már, Edit, – szólalt meg Gizi, – Ez Amerika, hogyan tetszik neked?

– Egyáltalán nem tetszik, – reagált Edit meglepően éles és határozott hangon. – És ott fogom hagyni a férjemet.

– A mi vallásunkban nincs válás, – mondta Miska és mereven nézte az utat.

– Senkit nem lehet kényszeríteni, hogy olyannal éljen, akit nem akar, – csatlakoztam a párbeszédhez anélkül, hogy megfontoltam volna a nem annyira burkolt célzást, hogy kinek az oldalán vagyok. Véleményem spontán megnyilvánulás volt, mivel saját házassági státuszom is függőben volt és feltehetőem a válás felé haladt.

Váratlan pártfogalásom lehűtötte a hangulatot. Egyedül Edit vetett felém egy kíváncsi pillantást, majd ismét magába burkolódzott.

Edit gyakrabban kezdett a vasárnap délutáni istentiszteletekre járni és feltehetően Gizi minden apró információt elmondott neki, amit rólam tudott. Egy nap Gizi és Edit eljöttek a házhoz ahol laktam és kihívtak. Kint leültünk a lépcsőre és Edit szidni kezdte a férjét. Karcsi hazudta neki, hogy gazdag és jó életet ígért neki és aranyozott járdákat, helikoptereket és luxus otthont a felhőkarcolók tetején. Edit feladta Román állampolgárságát és hat hónapot várt Bukarestben, hogy Karcsi küldje a bevándorláshoz szükséges szponzor dokumentumokat.

Amerikában megérkezett a szűk kis szobába és néhány nap múlva onnan is kitétek. Pincelakást vettek ki a Queens kerületben és Editnek takarítási munkát kellett vállalnia családoknál, hogy egy kis pénzt keressen.

Nem sokat figyeltem oda keserves történetére. Férjes asszony volt és nekem is megvoltak a saját problémáim, de észrevettem, hogy értelmesen fejezte ki magát és tökéletes magyarsággal beszélt.

Néhány hét múlva Gizi mellém ült le a templomban és Edit a hátam mögötti sorban, közvetlen mögöttem foglalt helyet.

Hátrafordultam és köszöntöttem. Korabeli divat szerint rövid ruhát viselt és izmos és formás combjai kivillantak és rám mosolygott.

– Szia, – mondta, – örvendek, hogy látlak. Hogy vagy?

– Jól, – feleltem, – csinos kis ruha van rajtad.

– Csend, – nézett felém rosszállóan Gizi, – hallgassatok, mindenki benneteket néz.

– Hívj fel a munkahelyemen, – mondtam Editnek és egy cetlin odanyújtottam neki telefonszámomat. – Ott majd beszélgethetünk, amennyi jólesik.

*

Meglepetésemre, mivel egyáltalán nem vártam, Edit felhívott a munkahelyemen. Juditot, a zsidóasszonyt, akik Forest Hills otthonában aznap takarított, kérte meg, hogy telefonáljon. Irwin, egyik kollegám vette fel a kagylót és odakiabált nekem.

– Egy lady akar beszélni veled, vedd fel az ötös vonalat.

Hosszasan elbeszélgettünk Edittel. Jól esett édes anyanyelvemen csevegni és gyorsan összeemelegedtünk. Beszélt családjáról Székelyudvarhelyen és a testvéreiről. Őt testvére volt és mind rendes népeknek hangzottak jó erkölcsökkel és becsületes életvitellel. Megmondtam neki, hogy feleséget hagytam otthon Magyarországon és nemsokára meglesz a második házassági évfordulónk.

– Sose bánkódj, – nevetett Edit. – Majd mi ketten megünnepeljük.

Amit legjobban kedveltem Editnél, hogy nem hazudott. Racionális gondolkozása volt és szembe tudott nézni a valósággal. Nem volt benne hajlam a luxus életmód iránt és tisztelte a pénz értékét, akár az övé volt akár az enyém. Nem volt szándékomban megrontani házasságát és csak, mint barátot kezeltem és nem szerelmi céltárgyat.

A templomban is magyarul beszéltünk és a házigazda családdal is, de valahogy éreztem, hogy állandó utalásuk a Szentíráásra és megtántoríthatatlan hitük vallásukban és az Evangélisták csodálata, valahogy hamisnak hangzott. Én humanista voltam és az emberi észnek alkotó erejében hittem.

Egy nap javasoltam, hogy találkozzunk a Baptisták nélkül vagy anélkül, hogy munkatársaim hallgatóznak a háttérben.

– Gyere velem a házhoz, ahol vasárnap reggel takarítok, – felelte Edit, – a háziak nem lesznek otthon és beszélgethetünk, amíg dolgozom.

– Vasárnap a templomba kell mennem a baptistákkal – ráztam a fejem.

– Egy vasárnapot kihagyhatsz. Mondd, hogy más elkötelezettséged akadt.

– Rendben, – bólintottam.

– Találkozhatunk a Forest Hills földalatti állomásnál, vasárnap reggel kilenckor – felelte Edit és megvolt első találkánk.

Nyilvánvalóan a zsidók vasárnap dolgoztatták, teljesen mellőzve vallásos szokásait. Talán ez valami tudatalatti bosszú volt, hogy mi meg nem tiszteltük szombati sábeszüket. Egy biztos volt, nem tartottak minket velük egyenlőnek. Elvégre ők a választott nép voltak és mi bálványimádó goyok voltunk és shiksák.

Egy ettől független incidens alkalmából, az egyik egyháztag, Mr. Bánkúti, Horthy hadseregének korábbi tisztje, jelenleg az egyetem szárnyát bontogató kardvívó csapatának edzője, állást akar nekem szerezni a Columbia egyetemnél. Egyetlen fiúk megtagadta a katonai szolgálatot a vietnámi háború alatt és Kanadába menekült és semmi remény nem volt, hogy visszatér. Bánkúti bácsi és felesége szabályosan adoptáltak engem eltűnt fiúk helyébe. Mr. Bánkúti bevitt az egyetemre, valamiféle bennfenteshez, akinek némi befolyása volt, hogy felvegyenek karbantartó mérnöknek. Columbia egyetemi munkahely, álomszép és életre szóló lehetőség lett volna az intellektuális világ központjában.

A férfi íróasztala mögött ülve röviden beszélt hozzám magyarul majd váratlan kijelentéssel állt elő.

– Ha maga nem szereti a zsidókat, akkor rossz helyre jött.

Értetlen arccal néztem vissza rá. Semmi véleményem nem volt, hogy szeretem-e a zsidókat vagy nem. Visszamenőleg ítélve az ember maga is zsidó lehetett, mert hogyan kapta volna meg másképpen zsíros állását. Ha nem volt zsidó, az még rosszabb volt. Elárulta saját honfitársait, hogy a zsidók ne tartsák antiszemitának.

Kimentünk irodájából és Bánkúti bácsi bocsánatkérően nézett rám.

– Sajnálom, de nem tudtam.

Mit nem tudott? Hogy az ember egy tökéletes személtáda vagy, hogy én nem kiáltottam hangosan, hogy én imádom a zsidókat. Az ember az íróasztal mögött úgysem hitte volna el.

Idővel rájöttem, hogy New Yorkban több százezer magyar zsidó él, akik mélységesen utálják a nem zsidó magyarokat. Amerikai zsidóknak semmi baja nem volt velünk. A történelemből megtanulták, hogy mi próbáltuk elhárítani a zsidók deportálását, amíg tudtuk. Igaz, a háború utolsó évében, miután a Wehrmacht megszállta országunkat, nem vettük fel a harcot az SS hadsereggel és engedték, hogy Eichmann deportálja zsidó magyarjainkat és elvigye őket az Auschwitz haláltáborba. Ez nemzeti szégyen maradt, de sem nekem sem családom bármi tagjának semmi szerepe nem volt ebben a szörnyű tragédiában.

Vasárnapi találkozóim jól sikerült Edittel. A háziak nem voltak otthon, de felnőtt gyerekeik beállítottak. Edit szorgalmasan dolgozott, letérdelt, lehajolt és a fiúk bámulták fehér alsóneműbe pakolt popsiját. A féltékenységek árnya libbent át lelkemen, de nem tudtam semmit csinálni. Ha a feleségem lenne, gondoltam, bizonyára nem engedném, hogy mások házat takarítsa.

A fiatalok Szatmárnémetiben születtek és Izraelben nőttek fel, de tökéletesen beszéltek magyarul. Említettem a háborúkat az arabokkal, de azok büszkén kijelentették, hogy ők nem félnek semmitől. Pökhendi beképzeltségük miatt nem lehetett velük barátságot kötni.

Többet nem mentem Edittel házakat takarítani. Mérnöki diplomám volt és ezer éves állampolgárságom és nem akartam, hogy szüleik amerikai pénzén élősködő arrogáns fiatalok lenézzenek.

Gizinél többször belefutottam Editbe. Tóni, Gizi férje délután négytől éjfélig dolgozott és általában éjjel kettőkor jött haza. Edit földalattizott Queens és a Bronx között és sötétedés után a földalattik már veszélyesek voltak és többször felajánlottam, hogy kocsimon hazaviszem.

Egy alkalommal megfogtam a kezét és nem húzta el. Leparkoltam a kocsit lakásukhoz közel és megcsókoltam. Mézédese csók és forrón kíváncsú és Edit hajlandónak mutatkozott és engedelmesebbnek, de mégis megálltam.

– Mi a baj? – nézett rám. – Nem tetszem?

– Nagyon is tetszel, – feleltem, – de férjes asszony vagy és nem követhetünk el házasságtörést. Törvényellenes és soha nem kapjuk meg az állampolgárságot, ha valaki bejelent az Emigrációs hivatalnak.

– Ki jelentene be?

– A férjed, Tóni, sokan lennének, és nagyon kell vigyáznunk.

– Akarod, hogy elváljak Karcsitól?

– Nem akarhatom, ez a te döntésed anélkül, hogy befolyásolnálak. Ha rá akarnálak venni a válásra, az egyenértékű lenne a házasságtöréssel. Még saját lakásom sincs. Hol laknánk?

– Szólhatnék Gizinek. Épületükben mindig van kiadó lakás.

– Ez nem lenne rossz, de akkor sem ronthatom el a házasságodat. Ez bűncselekmény lenne, és könnyen kitehetnék érte az országból.

– Rendben, megértettem, ne haragudj, de olyan keserves Karcsival élni. Kérlek, bocsáss meg.

– Semmi ok haragra. Maradhatunk jó barátok, beszélhetünk telefonon, de féket kell, hogy vessünk a köztünk való vonzalomnak, amikor mások is láthatják.

Jó barátok maradtunk Edittel, de tiszteletben kellett tartanom házasságát és bármilyen is nehéz volt távol kellett maradnom tőle. Válásom Annuskától 1970 augusztusában bírósági-lag véglegesítve lett és akkor még, amennyire én tudtam, Edit még Karcsival lakott.

*

Visszakanyarodva 1969-re, Thanksgiving napja közeledett. Fogalmam sem volt, hogy az ország mit ünnepelt, csak annyit tudtam, hogy töltött pulyka lesz a sütőben és rengeteg finom körítés hozzá.

Miska és Kindy meghívtak, hogy menjek le az Evangelical Bob Jones Egyetemre Dél Karolinába és látogassuk meg ott legidősebb lányukat, Hertzit. Örvendtem, hogy felfedezhetem az ország déli részét, elfogadtam az ajánlatot és felmentem a szobámba.

Percekkel később rájöttem, hogy tiszta vizet kell öntenem a pohárba házasságom végett és lementem és bekopogtam ajtajukon.

– Sajnálom, Miska és Kindy, de meg kell, hogy mondjam, feleségem van Magyarországon. Ezt már régebben tudatnom kellett volna és elnézésüket kérem mulasztásomért és kérem, hogy fontolják meg újra meghívásukat.

– Köszönjük, hogy megmondta, – mosolygott rám Kindy biztatóan. – Meghívásunk érvényes. Nem azért hívtuk meg, hogy bemutassuk Hertzinek. Itt magasabb szándékról van szó, amit csak a mi Urunk és Teremtőnk ismer.

Ez persze egy jóindulatú füllentés volt. Hertzinek volt egy fiúbarátja, Jóska és a lány nagyon is mérges volt, hogy szülei engem és nem Jóskát hívták meg az útra. Hertzi végig barátságtalan volt, amit később megbánhatott, mert Jóska lelépett sógornőjével, akinek a kisbabáját annyira megcsodáltam a templomban. Jóska és a huncut kismama meg sem álltak Kaliforniáig és többet soha nem lehetett hallani róluk.

Egész éjjel hajtottunk és megláthattam az éjszakai Washington és a hajnal első fényére már Észak Karolinában voltunk. A vidéket csodálatosan szépnek találtam és örömmel jegyeztem meg.

– Megérkeztünk mézeskalács országba.

Gyönyörű egyetemi város és mindenki fehér, éles ellentétben a faluval, amin előtte hajtottunk át és ahol mindenki fekete volt. Hatalmas ünnepség egy auditórium maximum teremben, legalább háromezer emberrel. Valóban első kézből vett információt kaptam a Biblia Övezet régióból temérdek harsonaszóval és gazdag fehér exkluzivitással, ami mély benyomást tett rám. Most először életemben a motelben láttam színes televíziót és hűtő és fűtő kabinetet az ablak alatt.

A legfontosabb rész, feltehetően előre elrendelve Istentől, még hátra volt. Az előadóteremben baloldalamon ült Miska és jobбомon egy fiatal amerikai férfi, és mialatt felálltunk imádkozni a fülemből sügta.

– Befogadtad már életedbe Jézus Krisztust, mint megváltódat.

Fogalmam sem volt, hogy miről beszél és Miska felé fordultam.

– Mit magyaráz ez itt mellettem?

– Akarja tudni, hogy megkeresztelkedtél-e már a mi egyházunkba?

Visszafordultam a fiatalember felé és a szemébe nézve nyomatékosan kijelentettem.

– Nem.

– Ez tökéletes alkalom lenne. Miért ne mennél fel a színpadra és bejelentened, hogy megláttad a fényt?

– Nem, – ráztam a fejemet, – még nem vagyok készen erre, sajnálom.

A fiatalember nem zavart többé és Miska sem szólt semmit. Később láttam, hogy a fiatalember megáll mások mellett is és felteszi ugyanazt a kérdést.

*

Hazafele menet éjszaka az országúton utazásunk igazi szándéka kiderült. Miska vezetett, Kindy középen ült és én jobbszélen az ajtó mellett.

– Gondolkozott, hogy csatlakozik templomunkhoz és megkeresztelkedik nálunk? – kérdezte Kindy.

– Igen, úgy, – motyogtam, – miért ne, mit kell, hogy tegyek, és mivel jár a bekeresztelkedés.

– Azt jelenti, hogy a tizedet be kell, hogy fizesse templomunknak.

– Milyen tizedet?

– A fizetése egy tizedét azon felül, amit a perselybe tesz.

Teljesen megdöbbsentem és elállt a szavam. Erről a tizedről idáig csak a történelem-könyvekben olvastam. A tized szedését teljesen hiteltelenné tették a kommunisták. Magyarországon az állam finanszírozta az egyházakat. Itt adakozásokból tartották fenn magukat. Ez túlságosan radikálisnak hangzott, hogy beleegyezzek.

– Ezt még meg kell gondolnom, – feleltem és magam előtt a sötétségbe bámulva mereven néztem az utat.

– Semmi baj, – bólintott Kindy, – majd tudassa velünk, ha készen áll.

Tehát ez volt kedvességük és vendégszeretetük mögött. Így toborozták templomi híveiket. Mind a mai napig hálás vagyok és szeretem őket, amit tettek értem és amennyit segítettek, hogy megtaláljam helyem Amerikában, de a tíz százalék túl sok volt egy kommunizmus iskolázott ateistának és soha nem mondtam Kindynek, hogy készen állok bemerítkezni.

*

Abban az időben, amikor Dél Karolinába lementem, otthagytam esti irodatarakítási munkámat. Estéim sokkal fontosabbak lettek. Beiratkoztam a helybeli könyvtárba, angol nyelvű könyveket kezdtem olvasni és a baptisták is lefoglaltak. Túl sok volt esténként lemenni Manhattanre és este tíz után jöttem haza és már több mint kétezer dollár megtakarított pénzem is volt a bankban. A fő ok azonban az volt, hogy kényszeríteni akartak, hogy lépjek az Irodatarakítók Szakszervezetébe és gondoltam, hogy méltóságomon aluli, hogy mások szemetjét szedjem és szakszervezeti díjat is fizessek. Mérnöki karrieremre kellett koncentrálnom.

A Baptista templom felett az emeleten volt egy hatalmas terem, ahol nagyszabású és életvidám Szilveszteri mulatságot tartottak. Kezdsé előtt egy jóképű fiatalember tévedt be az utcáról és örömmel fogadták. A vacsoráért a férfi felajánlotta, hogy mint várományos tenor énekes előadja a Bort a Bánk Bán operából. Minden magyar kellett, hogy ismerje ezt az éneket és szerethette, mint nemzeti örökségünk részét. Azonban, itt a Baptistáknál, süket némaság fogadta a férfi csodálatos előadását. A Baptisták nem táncoltak és nem ittak, csak Bibliát tanulmányozták és szerda esti ima összejöveteleiken pletykáltak valaki házánál.

Egyik bérlőtársam a házban elhatározta, hogy mivel mérnök vagyok muszáj lesz az IBM cégnél dolgoznom. Valahogy elintézte, hogy behívjanak interjúra, IBM Dutchess megyében, New York államban lévő tervezési és gyártelep fejlesztési intézeténél. Nyolcvan kilométerre a Bronxtól és se gépkocsim nem volt, se hajtási igazolványom. IBM a vonatot ajánlotta, hogy menjek a Hudson vonalon Croton Harmon végállomásig, ott cseréljek a Poughkeepsie felé menő vonatra és onnan menjek taxival irodaházukig. Nem voltam ismerős a hatalmas Croton Harmon állomással és csatlakozó vonatom egy perccel orrom előtt húzott ki, mielőtt megtaláltam volna. Egyórás késéssel érkeztem meg az interjúra, de nem volt baj, elfogadták magyarázatom.

Elsőnek egy kínai főmérnök kérdezett ki a psychometric diagram használatáról. Mutatott egy diagramot, amit teljességgel nem ismertem. Egészen más volt, mint a Molier diagram, amit mi használtunk Magyarországon. Mondtam a kínainak, hogy munka közben gyorsan megtanulom az amerikai és az európai szisztémák közötti különbséget, de a kínai durván rendreutasított.

– Ez itt nem így megy, menjen iskolába és ott tanulja meg a mérnökséget.

A kínai még diplomám valódiságát is kétségbe vonta és behívott egy fiatalembert, aki beszélt magyarul.

– Ez egy egyetem? – mutatott mérnöki oklevelemre a Budapest Műegyetemről.

– Igen, – bólintott a magyar alázatosan és a kínai gyors legyintéssel kiküldte.

Feltételezem, hogy a kínai egy totál ganéházi szemét volt, de éppen ez volt a fő ok, hogy megtették főnöknek.

Másodjára egy fehér emberrel beszéltem és az arról faggatott, hogyan választom ki a szivattyúkat. Ismételtam az amerikai módszer más volt és abszolúte nem ismertem.

A szivattyús behívta titkárnőjét, hogy szerezzen nekem egy taxit és vitessen el a legközelebbi vasútállomásra, vissza a Bronxba. Ez a Brewster állomás lett volna a Harlem vonalon, körülbelül tizenöt kilométerre. A sofőr, egy öreg fekete átvitt a Newburg-Bacon hídon a Hudson folyó nyugati oldalára. Onnan lehajtott velem New Jersey államba és letett a Raritan Völgyi vonat egyik állomásánál. Onnan vonattal bementem Newark városba és a Path

helyiérdekűvel mentem tovább Manhattanre. A Path W 32nd utcai végállomásánál végre felültem a D földalattira és késő este hazaérkeztem a Bronxba.

Ez legalább száz mértföldes vargabetű volt és az IBM busásan fizetett érte. Az öreg fekete nem törődött azzal, hogy nekem mennyi nehézséget okoz. Tudatalattiban neki, feltételezem, ez alkalom volt, hogy fizessek a fehérek bűneiért, amit ősei ellen elkövettek.

Több fontos leckét tanultam meg ebből az IBM kudarcból. Újra kellett tanulnom egész gépészmérnöki szakmámat, főleg a légkondicionálási részt, hajtási igazolványt kellett, hogy szerezzek és egy gépkocsit. És meg kellett, hogy ismerjem az utakat és a vasútvonalakat új hazámban.

A tudás élesen emelkedő görbéjének legalján voltam, de tele voltam ambícióval és kitartással és ezek a tulajdonságok, a jövőmet illetően, mindennél többet nyomtak a latban.

Tizedik Fejezet

A Samuel Schlossberg Cég

Valahogy mindig mániám volt, hogy egy városban lakjak ahol hegyek vannak és egy hatalmas folyó, éppen úgy, mint az én szeretett Budapestemen, ami annyira hiányzott nekem. A térképen kinéztem magamnak Oregon államban Portland városát és gondoltam, hogy elmegyek oda és ott próbálom meg szerencsém. Az esti nyelvleckén, a helybeli De Witt Clinton középiskolába, a Bronxban egy öreg házaspár is tanácsolta.

– Menjen nyugatra, fiatalember, nyugatra.

Megvettem a repülőjegyet és ismételten készen álltam nekivágni a világnak, anélkül, hogy bárkinek is szólnék. Szerencsére őrangyalaim másképpen gondolták. Néhány nappal elutazásom előtt, Mrs. Rédey a Nemzetközi Professzionista Menekült Ügynökség dolgozója telefonált. Az ügynökséget eredetileg Einstein maga alapította a Második Világháborút követően és kiváló hírből álltak. Hosszú idővel ezelőtt, álláskeresés végett kapcsolatba akartam lépni velük, de nem válaszoltak. Mrs. Rédey hívása teljesen váratlanul ért.

Mrs. Rédey megadta a Samuel Schlossberg cég számát és mondta, hogy keressem Jakab György magyar születésű főmérnököt.

Micsoda jó szerencse, örvendtem, egy magyar főnök és elmentem az interjúra az E. 148th utcában a Dél Bronx szívében.

Mr. Cohn, György főnöke helyben felvett jelentős fizetésemeléssel, 175 dollárral egy héten. Visszaadtam a repülőjegyet és maradtam az albérlős házban, és senki nem tudott semmit második menekülési próbálkozásomról.

Schlossberg régi és megalapozott gépészeti szerelő vállalat volt és azonnal beledobtak a New Yorki magas épületek komplikált gépészeti rendszereinek sűrűjébe. A tervező mérnök felületes munkát csinált és, hogy temérdek pénzt spóroljunk a költséges gépeken, mint a hatalmas keringtető szivattyúk és az abszorpciós hűtőgépek. Mr. Cohn teljesen újra tervezette velem az egész alagsori géptermet.

Egy kisebb rajzteremben ültettek le egy beállítható rajzasztalhoz. Rajtam kívül György és egy magyar nő is volt a szobában. Mr. Cohn mellettünk egy oldal irodában működött és állandóan a telefonon beszélt és ajtaja előtt Carolina, egy fiatal kikapós olasz titkárnő unatkozott. Később még két magyar csatlakozott tervezési csoportunkhoz és angolságom határozottan romlott.

Éva, egy szőke rajzolónő kivételével, az összes magyarról kiderült, hogy budapesti zsidók. Sokat nem vártatták magukat és elkezdtek piszkálni. Ügyetlen diplomata lévén, sajnálatosan felhoztam a magyar közhitet, hogy a zsidók csinálták a kommunizmust. Micsoda ostobaság. Tényleg gondoltam, hogy elhagyják ötezer éves vallásukat miattam?

Válaszképpen kitámadtak, hogy ismerjem be, hogy az összes magyar antiszemita. Feszült lett a hangulat, de a fizetés jó volt és vitatkozásaink ellenére zsidóim kiváló információforrásnak bizonyultak.

Egyik vasárnap délután a Baptistáknál, a reggeli istentisztelet és a délutáni imaóra között telefonhívást kaptam. Egy fiatal férfihang üdvözölt és fogalmam sem volt, hogy ki az illető.

– Szia, Levente, – mondta az illető örömtől elfúló hangon, – itt Feri és Klári. Itt vagyunk Amerikában.

– Pardon, – feleltem, – honnan kellene, hogy ismerjelek?

– Budapestről, édesanyám Grétike a munkatársad volt az Energia Gazdálkodási Intézetnél.

A visszaemlékezés azonnal beugrott. Grétikének volt egy bátyja és egy húga Amerikában és akkoriban a legnagyobb titokzatossággal mesélte, hogy testvérei mennyire sikeresek és milyen boldogok az Atlanti óceán túlsó oldalán. Én beismertem neki, és ő volt az egyetlen, akinek elmondtam, hogy nem fogok visszatérni olaszországi utamról. Grétike bemutatott a fiának, Ferinek és célzott, hogy Feri is tervezi, hogy nyugatra szökik, és nagyon jól tudnánk segíteni egymást az idegenben. Grétike ideadta a bátyja címét és megkért, hogy kint olaszból értesítsem, hogy Feri is ki akar menni Amerikába feleségével, Klárral.

Kockázatos lett volna egy amerikai címet leírva átvinni a határon és inkább memorizáltam a nevet és a számot. A menekülttáborból írtam a nagybácsinak, Rudi volt a neve, hogy jön Feri és Klári és én is rövidesen érkezem és szeretném felvenni vele a kapcsolatot.

Rudi bácsi soha nem válaszolt és soha nem is találkoztam vele, kivéve 35 évvel később, Grétike temetésén. Rudi bácsi segített Ferinek és Klárinak átmenni Ausztriából Németországba, ahol a menekült táborban tűrhetőbbek voltak az állapotok és munkát is vállalhattak. Később Amerikában Rudi legalább húsz mérnöki munkahelyre elvitte Ferit és végül talált is neki egy remek állást a híres Gibbs és Hill Hőerőmű tervezőintézetnél. Rudi bácsi nekem soha nem segített. Nekem öt évembe került, hogy olyan munkakört találjak, amit Rudi két hét alatt szerzett unokaöccsének.

Ennek ellenére örvendtem, hogy megtaláltuk egymást Ferivel és Klárral és kihagytam a délután ima összejövetelet. Elmentem Jackson Heights kerületbe, Plachy Sylvia és Bródy Eliot lakására és Feri és Klári ott vártak rám. Valószínűleg a Wolcott hotelből küldhettem üzenetet Rudi bácsinak, hogy Sylvian keresztül megtalálhatnak engem.

Sylvia lakásától gyalog mentünk tovább az ő lakásukra, Lefrak Citybe. Emily a nagynéni és férje Pali bácsi találták nekik ezt a lakást és bebútorozták miután levitték őket Floridába egy kényelmes vakációra.

Ez egy teljesen más kezdet volt, mint az enyém és sajnálatosan valamiféle felsőbbrendűségi komplexumot adott nekik. Szerencsém volt, hogy egyáltalán szóba álltak velem. Ennek két oka lehetett. Egyszer, hogy nemsokára megszereztem a hajtási engedélyt és vettem egy használt kocsit. Másodjára, Klárika a csinos és kikapós kis feleség vad szerelmi affért kezdett Pali bácsival, a zsidó pszichiáterrel. Ferinek egy darabig szüksége volt rám, hogy vigasztaljam.

*

Március elejére kitanulmányoztam a középiskolai autóvezetési tankönyvet, megtanultam az autóvezetés szabályait és fényes sikerrel letettem az írásbeli vizsgát. Nagy örömmel sietve rohantam egy autóvezetési iskolába, ahol egy spanyol instruktor kipróbálta vezetési képességemet.

– Ember, – mondta röhögve, ahogy meglátta, hogy még a kormányt sem tudom tartani. – Magának sok gyakorlatra van szüksége.

– Mennyire?

– Legalább harminc óra húsz dollárjával, hatszáz körül összesen.

– Köszönöm, ezen még gondolkoznom kell, – feleltem és kikászálódtem kocsijából.

Odahaza az albérlős háznál elmondtam Miskának, hogy mennyit kért az instruktor.

– A feliért megtanítom, – nézett rám Miska, – beleértve a kocsink használatát és hogy elvisszük a vezetői vizsgára, amíg sikeresen át nem megy rajta.

Miska kiváló tanítónak bizonyult. Nagyon ügyesen megtanított. Ötven évem az utakon nagyobb baleset nélkül bizonyítja oktatási képességeit.

Hamarosan vettem egy használt kocsit és a szabadság teljesen új látóhatára bontakozott ki előttem. Az első két hónapban hajtottam, mint egy láncait letépett őrült, beleértve négyszáz mértföldes utakat hétvégeken. Kindy tanácsára felhajtottam New York állam felső részére, egy Evangélista Táborhoz a Schroom Tó egyik szigetén, az Élet Világa Biblia Szervezethez. Ott másodszor is konvertálni akartak Újra Született Kereszténynek, de megtagadtam. Egyszer szükségből ott aludtam és másnap, ha nehezen is, de megszabadultam tőlük és eljöttem szigetükről.

Másik alkalommal Ferit és Klárit elvittem a barátaikhoz, Popovics Janihoz és Marihoz, Oyster Bay városban a Long Island szigeten. A németországi menekült táborban ismerkedtek össze és egy életre barátságot kötöttek. A Popovics házaspár akkor bérelt ki egy szép lakást és felettébb büszkéek voltak rá. Feri adta nekik a pénzt a foglalóra és Popovics Jani elrendezte, hogy a pénzt rokonai Magyarországon forintban fizessék ki Grétikének. Grétike vigyázott Frank és Klári kisleányára és tervezték, hogy majd ha lehet, kihozzák Amerikába. Ezek az emberek utálták a nagyvárost és helyzetemet a Bronxi albérlős házban a világ szemétládájának tartották, bár felettébb meg voltak lepődve, hogy mennyi pénzt takarítottam meg és tettem be a bankomba. Használt kocsim is lenyűgözte őket és hogy nekem volt egyedül hajtási engedélyem.

Tizennyolc hónappal disszidálásom után itt össze kellene hasonlítanom, ahol akkor voltam, és amit elvesztettem. Albérleti szobában laktam, ami lényegesen kisebb és szegényesebb volt, mint amit otthagytam Budapesten. Nem volt panoráma kilátásom a Budai Hegyekre és a Dunára, és nem voltak barátságos munkatársaim. Nem volt társam, akit szerethettem volna, semmi ilyen nem volt, ami lehet, hogy némi előnyt is jelentett, ahogy nem kellett félnem attól, hogy egy barátnő beszökik a szobámba és a házigazda kidob. Család helyett ott voltak a baptisták, ami jobb volt, mint a saját családom az arabbal, aki húgom jóvoltából tanyát vert ősi otthonunkban. Apám az arabot imádta és engem gyűlölt Annuska iránt való szerelmem miatt. A magam embere lettem, de mekkora árat fizettem érte. Voltak barátaim, de mind házasok voltak, és az ötödik kerék lettem és vesztegettem drága időmet és benzinemet, hogy vittem őket mindenhova és anyanyelvemen beszélhettem velük.

Kellett volna, hogy menjek magyar bálokra és rendezvényekre és keressek magamnak egy magyar leányt, de Baptisták rossz szemmel nézték az ilyesmit és ritkán jutottam el bármi táncos összejövetelre. Egy ilyen ritka estén egyszer táncoltam egy csinos kis német nemzetiségű lánnyal és le akartam ülni asztalukhoz. Egy másik leány, aki a Baptista templom leányszállójában lakott a kapu felett, elzavart az asztaltól, hogy az asztaltársaság nem engedte meg, hogy leüljek. Ah, a nők gonoszsága milyen mérhetetlenül határtalan, amikor féltékenységről és bosszúról van szó.

Egy másik alkalommal lementem a híres Roseland Dancing City klubba, a W. 53rd utcában.

Impozáns bálterem fogadott és táncosok színes forgataga és vérpezsdítő zene. Sikerült is beszélgetésbe elegyednem egy lengyel származású lánnyal Brooklynból. Reményteljes kezdet, de a lány tíz percen belül otthagytott. Talán nem ajánlottam fel, hogy italt veszek neki. Az én hibám volt, az én saját ostoba zsugoriságom.

Valaki, egy cseh fiú a munkahelyemen javasolta, hogy próbáljam ki a prostituáltakat. Ilyesmihez nem volt gyomrom és nagyon féltem a nemi betegségektől. Egyetlen egyszer szólítottam meg egy kihívóan öltözött nőt a Broadway és a W. 47-es utca sarkán és megkérdeztem, hogy mennyit kér. Húsz dollár, felelte és felmért magának, de nem volt nálam pénz és felajánlottam, egy másnap kifizetem.

Erre kinevetett, egy utcasarkon álló lotyó nevetett rajtam és ilyen mélyre süllyedtem. Megpróbáltam, de lelkemben valami nálamnál erősebb megakadályozta, hogy tudatom végzetes tévedést csináljon.

Sok idegenben élő fiatal férfi, szülőhelyüktől messze távol és egyedül, belekeveredtek a másodkézből levetett sex iparral és elszórták nehezen keresett pénzüket örömlányokra és néha még telefonos sexre. Az én tapasztalatom a pénzéhes nőkkel, jóval később jött és sokkal nagyobb áron. Nem vesztettem el rajta mindent, de szükségem volt egy közel totális fiaskóra, ami végül is rendes, családszerető embert csinált belőlem.

*

Éva, a szőke nő munkahelyemen javasolta, hogy tegyek fel házassághirdetést az egyik New Yorki magyar újságban. Éva néhány évvel idősebb volt nálam és még mindig fiatalnak nézett ki, de volt egy nagyon idős férje, aki imádta és tenyerén hordozta. Éva nagyon erkölcsösen és prűden viselkedett és tartotta a távolságot, de mégis gondolta, hogy az rendben van, hogy nőkkel ismerkedjek újsághirdetés útján.

Hirdetésemre négy választ kaptam. Akkora már egy kis lakást béreltem egy ötemeletes bérház földszintjén, a Parkside Place utcában nem messze a Baptistáktól. Péter Gizi volt ott a házmester és közvetítésével alkudoztam a háztulajdonossal, Mr. Lombardi úrral. A New York City bérszabályozási törvény szerint a bér nem lehetett több mint havi száz dollár és Gizi segített, hogy berendezsem a kis lakást utcáról összeszedett bútorokkal vagy más bérlők kidobott dolgaival. A baj az ilyen bútorzattal a tucatnyi jól fejlett svábbogár, amik hamarosan komoly problémába szaporodtak. Ennek ellenére hirdettem magam, mint mérnököt, lakással, kocsival és jó állással. Ez a leírás talán jól hangzott Budapesten, de New Yorkban nem sokat nyomott a latban.

Az első leány, aki válaszolt egy bájos és kedves természetű kis tanítónő volt Carteret, New Jerseyből. A telefonon és mikor személyesen is meglátogattam, jól megértettük egymást. Szüleinek nagyon tetszett, hogy magyar vagyok, és hogy megtarthatják nemzeti identitásukat a következő nemzedékre is. A Cartereti tanítónő lett volna a legjobb választás, de akkor nem tudtam felismerni szerencsémét, még ha bele is botlottam volna és kapcsolatba léptem a többi válaszadóval is.

A második leány Budapestről való volt, közel ahol mi laktunk és egy idős zsidónőnél élt a Forest Hill városrészben egy elegánsan berendezett lakásban. A lány túlságosan rámenős és kacér volt és volt egy boyfriendje, akivel nemrégiben szakított. Talán csak annak az orra alá akarta dörzsölni, hogy bármikor le tud akasztani egy másikat, ha akar.

A harmadiknak volt egy kisbabája és elvárta, hogy éppen annyira szeressem gyermekét, mint őt. Nem álltam készen egy ilyen árukapcsolásra és soha nem kértem tőle találkozót.

Magdi volt a negyedik és a Second Avenue-n találkoztam vele a Corvin könyvesbolt előtt. Családja Kolozsvárról jött és már volt egy házuk New Brunswick városban, New Jerseyben. Magas és mosolygós, Magdi hiba nélkülnek látszott és első látásra beleszerettem. Magdival való viszonyom egész életemre döntő hatással volt rám és megérdemel egy külön fejezetet önéletrajzomban, amit sorjában és időben részletesen le fogok írni.

Időközben, mielőtt feladtam a hirdetést felvettem a kapcsolatot Békefi Ildikóval, akit Mélyépterves munkahelyemről ismertem és volt némi szerelmi kapcsolatunk. Levélben elmagyaráztam neki, hogy csak azért vettem el Annuskát feleségül, hogy távozási vízumot szerezzek, ami nem volt száz százalékos hazugság, de nagyon feszegette az igazság határait. Ildikó levélben válaszolt, hogy megérti döntésem és megbocsát. Péter Tóni írta alá a szponzoráló dokumentumot, amit oda és visszazóló repülőjeggyel együtt elküldtem Ildikónak és meghívtam, hogy lakjon nálam Bronxi lakásomban, legyen a feleségem és éljük le együtt életünket.

Nagyon sokat akartam markolni, mint az egyszeri szarka és sokfelé próbálkoztam, ami biztos recept volt a teljes bukásra, amit teljességgel megérdemeltem.

Tizenegyedik Fejezet

A New Brunswick Lecke

Október vége felé, 1970-ben komolyan kezdtem udvarolni Magdinak. Majdnem minden este a Dél Bronxból lehajtottam New Brunswick-ba, New Jersey államban a Jersey Turnpike úton.

A városban és környékén jelentős magyar lakosság élt, több generációra visszamenőleg. Mindössze öt év után ebben az országban, Magdi szülei kétcsaládos házat vettek a Church utcában, Bertalan tiszteletes Kálvinista templomához közel. A ház egy öreg tűzveszélyes faépítmény volt, de nagyon büszkék voltak rá és mindenkit lenéztek, aki még mindig lakást bérelt a városban. Lajos, a papa, lakásokat festett Manhattanen és autóbusszal járt be dolgozni. A busz a W 42-es utcai busz végállomásra vitte és onnan földalattival ment tovább az Upper East Side oldalra, egy másik úgynevezett magyar negyedbe. Lajos rettenetesen öntelt volt feltételezett ingázási áldozatára, hogy ellássa családját és ugyanezt elvárta drága leányának bármi udvarlójától és felajánlotta, hogy hétvégeken csatlakozzam hozzá szobafestői munkáiban.

Lajos néha beivott és háborús élményeivel dicsekedett. 1944 nyarának végén elszakadt vagy inkább dezertált magyar katonai egységétől, valahol Lengyelországban. Saját szavai szerint, ahogy Budapest felé tartott még SS őrként is működött az Auschwitz koncentrációs táborban. Rövid haláltábori szolgálat után az SS kötelekeiből is lelépett és megérkezett Budapestre, ahol a nyilasok éppen akkor szedték össze a zsidókat. Erre a szolgálatra is önként jelentkezett és állította, hogy megmentette egy fiatal zsidólány életét, hogy nem lőtte azonnal agyon, amikor elejtett egy kisebb kést. Ahogy a szövetséges orosz és román erők elérték Budapestet, részt vett a Keleti pályaudvar körülöttei harcokban majd ismételen dezertált a magyar hadseregből és a Garay téren egy kibombázott házban bújt meg. Megfigyelőhelyéről látta, ahogy az orosz katona előre zavarja a románt, hogy azt lekaszálják a védők és az orosz megtudja, hogy honnan lönek. Éjszaka Lajos átmászott a budapesti körvasút töltése előtt fekvő orosz és román katonák hullahegyein és szolgálatra jelentkezett a román főhadiszálláson, mint szerencsétlen honfitársuk, akit Horthy hadseregébe kényszerítettek szolgálni. Szerencséjére az orosz parancsnokság kivonta a román erőket a további harcokból a fanatikus magyarok ellen, és Lajos hazamehetett szülővárosába, Kolozsvárra.

Történet befejeztével Lajos büszke pátozzal kijelentette, hogy miután megkapja amerikai állampolgárságát, azonnal belép az Amerikai Náci pártba. Ezt nem tudom, hogyan lett volna lehetséges. Ha valóban SS haláltábor őr volt és Nyilas, azonnal visszatették volna Romániába.

Tehát ez volt az én jövődöbeli apósom, aki ragaszkodott, hogy miután lánya és én összeházasodunk, helyrehozzuk a földszinti lakást és én segíték nekik a jelzálogkölcsönt fizetni.

Judit, a mama sokkal okosabb volt és elővigyázatosabb, mint gyengeelméjű férje. Kinézete és viselkedése szerint Judit valószínűleg zsidó volt. Éva a munkahelyemen állította, hogy Romániából akkor csak a zsidókat engedték kivándorolni és a következtetés nyilvánvaló volt.

Magdi határozottan tagadta, hogy ő zsidó. Nekem teljesen mindegy volt. Halálosan szerelmes voltam bele és hajlandó voltam minden anyagi és erkölcsi áldozatra a csókjaiért és a vele elképzelt jövőmért. Természetesen nem akartam egy fedél alatt lakni egy Náci idiótával és rögtön az elején céloztam rá, hogy menjünk tovább nyugat felé Oregonba, álmaim városába. Magdi hallani sem akart erről és a kérdés egyelőre függőben maradt.

Gyakorlatilag beköltöztem a családhoz. Asztaluknál vacsoráztam és egész este színes televíziót néztünk Magdival. Hétvégeken elkezdtek kifesteni az alsó lakást és kértem Magdit, hogy ő is segítsen. Magdi visszautasított és a mama kitámadott.

– Az én lányom nem végez fizikai munkát, amit a férfiaknak kell csinálni, – mondta és szikrázó szemekkel nézett rám.

Ez is egy zsidó jellemvonás, gondoltam, zsidó feleségek vajmi keveset dolgoznak. Inkább szeretnek a díványon heverészni és meghízni. Mennél kövérebb egy zsidó feleség annál büszkébb a férje. Egy elhízott asszony a jóléti prosperitás jelképe. Magdi családja nagy feneket kerített a karácsonyi ajándékok vásárlására és csomagolására. Mindenkinek ajándékot kellett vennem és már kezdtem kétkedni, hogy miért.

Magdi javasolta, hogy hivatalosan is jegyezzük el egymást és vegyek neki egy gyémánt eljegyzési gyűrűt.

– Ha eljegyzési gyűrűt látnak a kezemen, – magyarázta, – a férfiak békén hagynak az autóbuszon és máshol és nem próbálnak leszólítani.

Természetesen a gyűrűhöz hozzávaló gyémánt fülbevaló is járt, nyolcszáz dollár teljes értékben, és amikor összehúztam a szemet a végösszeg láttán, Judit megint kioktatott.

– Levente, maga nem gondolja, hogy az én lányom megérdemel egy kis extra költséget?

– Ne törődj olyan sokat a kiadásokkal, – kommentált Lajos a papa és vigyorgott, mint beavatott tudósa a hatalmas pénzek csinálásának. – Jóval többet fogunk keresni és vissza fogjuk szerezni.

Lajos több más alkalommal is rám ömlesztette ostobaságtól sziporkázó buta tanácsait.

– Túl későn jöttünk ebbe az országba. Az összes vagyonszínálási lehetőséget már előttünk kimerítették. Nekünk más nem maradt csak a kemény munka és, hogy eltartsuk családjunkat.

Milyen keveset tudott a hamarosan érkező elektronikai forradalomról és a komputerektől és az internetről és World Wide Web hálózatról. A mega milliárdok világának kezdete éppen kibontakozóban volt. Természetesen ezt az átlagember akkor nem láthatta, talán néhányan az IBM cégnél. A szerelem elvette az eszemet, bár bíztam magamban és Magdinak is beszéltem ifjú energiámról és tehetségemről.

– Professzionista mérnök licencet fogok szerezni és tízszer annyit fogok keresni, mint most.

Magdi nem hitt nekem. A legtöbb nő nem értékeli a potenciálist. A nők realisták; a pénz nekik valóságos és jelenlévő kell, hogy legyen. A háromezer dollár, amit rájuk költöttem nekik zsebpénz volt. Nem nekik kellett megdolgozni érte és nem ők laktak tizenegy dollárért egy héten egy Bronxi albérletben.

Az esküvőt 1971. február közepére terveztük. Magdi átnézte az esküvői magazinokat és mutatta nekem a különböző javasolt nászút hoteleket. Nagyon vártam az esküvőt. Az ígéret, hogy két hetet tölthetek vele az ágyban tartott életben és őrizte meg józanságomat a rengeteg örült követelés között, amit nap-nap dobáltak felém. Magdi bútorvevéshez ragaszkodott, beleértve egy luxus hálószobát és nappali szőfa és fotel készletet, aminek kihozatala hetekbe is kerülhetett.

Ez még egy kétezer dollárt kivett bankszámlámról.

Karácsony elmúlt és kicseréltük az ajándékokat. Karácsony és Új Év között Magdi furcsán kezdett viselkedni. Még azt is mondta, hogy szakítani akar velem.

– Miért? – kérdeztem.

– Csámpás vagy és kacsázol, nem tudsz egyenesen járni.

Gondoltam, hogy nyilvánvalóan tréfál és megmutattam, hogy milyen szépen és egyenesen tudom rakni a lábaimat. Ha most meggondolom, Magdi nem maga találta ki a kacsázás dolgot. Az anyja javasolhatta neki. Ez egy ostoba magyar közmondás volt, amiről Magdinak fogalma sem lehetett.

Mialatt mindez történt állást cseréltem. A bronxi szerelővállalattól átmentem az AFGO céghez, egy másik szerelővállalathoz az Astoria, Queens negyedben, kétszáz dollárért egy héten. Dolgok nem jöttek ki jól ott és 1971. január elején elbocsájtottak. Ez valami adócsalási bunda lehetett, de mit érdekelte őket, hogy mekkora bajt okoznak nekem jelenlegi kényes helyzetemben.

Visszahajtottam New Brunswick városba és korán hazaállítottam. Magdi nem volt még otthon és elmondtam Juditnak, hogy váratlanul elvesztettem az állásomat, de egy héten belül találok egy másikat. Akkor már gyakorlatilag náluk laktam. Bronxi lakásomat otthagytam anélkül, hogy felmondtam volna Mr. Lombardinak a házigazdának. Lombardi érthetően dühös lett rám, pedig ő is ügyeskedő és csaló volt és ki akarta játszani a lakbér szabályozási törvényt, és mint albérletet adta ki nekem a lakást. Valamiféle vén amerikai személtáda ablakomhoz jött egyik este, ahogy festettem a keretet és aláíratott velem valami pereskedési dokumentumot a házigazda ellen. Aláírtam anélkül, hogy megnéztem volna, hogy mit írok alá, mekkora egy idióta voltam, szinte hihetetlen. Kivettem egy szobát Magdihoz közel és ott aludtam, mint afféle félig-meddig hontalan tekergő. Magdi szülei nem engedték, hogy náluk aludjak. Védelmesniük kellett lányuk hírnevét, mert állításuk szerint többen is laktak a környéken Kolozsvárról.

Magdi is hazaérkezett. Leültünk a díványra és elmondtam neki a történeteket és javasoltam, hogy ez jó alkalom lenne, hogy szerencsét próbáljunk Oregonba.

Erre, egyetlen szót sem szólva lehúzta ujjáról a jegygyűrűt és a markomba csúsztatta. Semmi magyarázat, nem vitattuk meg lehetőségeinket, gondolom a társalgás soha nem volt valami erős oldala.

Ez volt a legmegdöbbentőbb és legmeghatározóbb pillanat életemben. Magdi akkor rúgott belém, amikor leestem a földre. Másnap próbáltam ebédre vagy vacsorára meghívni és megbeszélni bármi problémát, ami neki velem volt.

– Nem, – felelte, mint egy jeges szívű hulló, – már randevúm van a főnökömmel.

Talán valami folyt a háttérben, amíg én bútorokat vásároltam, ajándékokat és jegygyűrűt. Talán ez az alávaló szemét család az egész élet előre így tervezte el. Nem tudhattam. Állásom elvesztése és a lány, akivel életemet akartam leélni, kiadta utamat, egy és ugyanaz napon.

Visszamentem az idős házaspárhoz, ahol szobát béreltem és másnap reggel visszahajtottam Astoria városrészre, hogy kivegyem pénzem a bankból és meginduljak Oregon felé egyedül.

Százharminc kilométer per óra sebességgel repültem a Jersey Turnpike úton és átmentem a Holland alagúton és a városba beérve valaki intett az utcán, hogy álljak meg.

– A jobb első kereke leeresztett, – mutatott kocsimra.

Ketten megnéztük és egy tizenöt centis ácsszőget húztam ki a gumiból, amit valaki egyenesen belevert.

– Ezt nem az úton szedte fel, – mondta a férfi és halálos komolysággal nézett rám. – Valaki nagyon nem szeretheti magát és kalapáccsal szőget vert a kerekébe.

Mindenek tetejébe ez a csatornatisztító szemét Náci még meg is akart ölni. Idáig védett életet éltem és soha nem jöttem össze emberekkel és megvetésre méltó családokkal, mint ezek. Megölni egy fiatal mérnököt, aki előtt szép jövő állt, mert nem akart velük egy házban élni. Ez az ember valóban egy SS haláltábor őr, román szökevény hazaáruló volt a leggonoszabb fajtából.

Kicseréltem a kereket és bezártam a bankszámlámat. Az ötezer dollárból, ami Magdi előtt volt csak ezeröttszáz maradt.

Megindultam Oregon felé, de mielőtt ráfordultam a George Washington hidra az Interstate 80-as út felé, meggondoltam a dolgot. Pillanat döntése, meg akartam tudni, hogy mi

történt a régi Bronx szomszédságomban, mialatt távol voltam két hónapig, és hogy búcsút mondjak ismerőseimnek.

Szerencsétlen végű kalandom Magdival több alapvető befolyással volt további életemre és rendkívülien óvatossá tett a nők tekintetében. A pozitív oldalon, levelet írtam Annuskának, hogy mindennek vége van közöttünk. Soha nem válaszolt és nem is ellenezte néhány hónappal korábban kimondott válásunkat sem. A rossz oldalon, Magdival való eljegyzésem tönkre tette Békefi Ildikóval való kapcsolatom. Igaz, egy nappal New Yorkba való utazása előtt az Államrendőrség elkobozta útlevelét és találkozásunk egyelőre lehetetlennek látszott. Ildikó írta, hogy még megpróbálja, és valahogy visszaszerzi útlevelét és legyen türelemmel.

Erre én írtam, hogy ne fáradjon, mert már találtam magamnak mást. Micsoda hihetetlen durvaság, de Magdi elvette az eszemet.

Kegyetlen gonoszság és gerinctelen árulás, ezzel elvesztettem egy valóban értékes nőt, akit már azelőtt ismertem, hogy becsületes volt és igaz és kitűnő piacképes szakmája is volt. Szerелеmbe voltam egy tuskólábú kuka tramlival, de ez sem volt bocsánat. Ennél a pontnál valóban tönkretettem életem. Én kellett volna, hogy szöveget verjek Magdi kocsijába és nem fordítva.

A Major Deegan autópályán hajtottam tovább a Kingsbridge kijáratig és elmélkedtem tévedéseim és jellemhibáim felett, de akkor már késő volt. Két évvel Amerikába, a bőség és lehetőségek országába való érkezésem után nem volt hol aludjak és kevés pénzt mondhattam a magaménak. Nagyon rossz kezdet, ezt be kellett ismernem.

Ildikó lehet, hogy elvált volna tőlem, de ezt erősen kétlem. Nem volt afféle férfiakra rámászó vagyonvadász nő. Egy biztos, Ildikó az életben soha többet nem beszélt vagy levelezett velem. Ezt a lehetőséget erősen kihagytam és még ma is bánom ostobaságom.

Tizenkettedik Fejezet

Vissza a Bronxba

Péter Gizi kitörő örömmel üdvözölt. Gizi melegszívű asszonyság volt és rettenetesen imádta a zsíros pletykákat. Leültetett a konyhaasztalhoz és mindent elmondtam neki, ami az utolsó két hónap alatt történt. Gizi állást változtatott és a 3225 Parkside Place épületből a jobb és nagyobb 3235 épületbe készült átmenni házmesternek.

– Éppen vacsorát csinállok, – mondta, – mit szeretne enni?

Ez jól kezdődik, mosolyogtam, mert éhes voltam és Gizi kedvessége levett a lábamról. Valahogy vele otthon éreztem magam. Mintha gyökereim nőttek volna a Bronxban és az emberek, akiket ismertem visszafogadtak.

– Csirkepaprikás, – feleltem és Gizi kivett a fagyasztóból egy csirkét és nekiállt felvágni.

A kést rémisztő ügyességgel kezelte és vagdosás közben sandán felém mosolygott.

– Tudja, hogy ki vette ki a maga régi lakását? – kérdezte.

Megráztam a fejemet és vállat vontam.

– Nem tudom.

– Edit és Karcsi, a férje. Még a maga bútorát is megtartották. Különösen a dupla ágynak vették nagy hasznát.

Ez a kéretlen információ nagyon ravasz lépés volt Gizi részéről. Kizárólag egy tapasztalt pletykázó tudott összehozni egy ilyen ügyes mellékértelmet. Talán Gizi gondolta vagy inkább feltételezte, vagy óhajtotta, hogy romantikus érzéseim vannak Edit, másvalaki felesége iránt. Hogy lássam lelki szemem előtt, hogy egy másik férfivel fekszik az ágyban, ahol én szoktam aludni. Ez már másodszor történt, ha a kis szobát a Baptistáknál is beleszámolom. Ez egy ómen lehetett és Gizi fortélyosan vizsgálgatta arcomat, hogy van e valami reakciónak a híre.

Lehet, hogy a féltékenység árnya suhant át közömbös arckifejezésemre és Gizi joggal érezte, hogy bementhet a poént, amit azóta dédelgetett, hogy meglátott visszajönni.

– Edit otthagya Karcsit és egy hónapja kiköltözött tőle.

Mintha Gizi egy finom csalétket húzogatót volna az éhes és gyanútlan hal előtt és érdeklődéssel a szememben felnéztem.

– Tényleg, – nyeltem egy nagyot, – ez meg, hogy történt?

– Karcsi állandóan ütötte és egyik este, ahogy sétáltunk az Oval Parkban, megmondtam neki, hogy Amerikában nem lehet a nőt verni. Karcsi hazarohant és mire utolértük kirakta Edit dolgait és bezárta az ajtót és ordította, hogy ide nem jöhet be és tűnjön el.

– És?

– Edit beköltözött hozzánk. Szállást adtam neki, átmenetileg. Tóni a férjem meg van bolondulva utána, és nem akarok semmi kísértést a házban a két kisgyerekemmel és megmondtam Editnek, hogy keressen magának valami más helyet.

– Valóban, most hol van?

Ennél a mondatnál Gizi arca felragyogott, mint ahogy a nap bukkan elő a fellegek mögül és igaz gyönyörrel rántotta el orrom elől az ígéretes csalétket és vigyorgott örömteljes arccal, hogy sikeresen lelki beszúrást okozhatott nekem.

– Van egy boyfriendje és azzal lakik.

– Egy boyfriend? – motyogtam teljesen megdöbbenve.

– Igen, Ádám, szép lakása van és jó állása egy gyárban, mint esztergályos. Német nemzetiségű Magyarországról és felesége nemrégiben, talán hat hónappal ezelőtt meghalt autóbalesetben. Össze fognak házasodni és visszamennek Németországba. A zsidóember, aki Cadillacjével oldalról belehajtott Ádám kocsijába a Park Avenue úton, Ádámot hibáztatja a balesetért és pereli az okozott kárért. Ádámnak elege van Amerikából.

Végszóra, mintha valami melodrámából vett jelenet lenne, Edit jelent meg a konyhaajtóban. Ahogy meglátott, kőbálvánnyá merevedett és hitetlenül meresztette rám szép szemeit.

– Te, – mondta, – mit keresel itt.

– A menyasszonyom felbontotta az eljegyzést és kirúgott.

– Biztos vagyok benne, hogy megérdemelted, – felelte és a kredenchez lépve felséges popsiját ráhelyezte a szélire. Micsoda egy látvány, rövid babos ruhát viselt és esküszöm az élő Istenre, még a mellei is kerekébbek lettek.

– Hallottam, hogy otthagytad Karcsit, – húztam össze a szememet és próbáltam állni a tekintetét.

– Na és, mi közöd hozzá?

Valahogyan büszke voltam rá, hogy mindig érzékelnem tudtam az elektromágneses vibrálásokat és a kémia affinitás kiáradó molekuláit a vékony levegőn keresztül, és gondoltam, hogy Edit még mindig érdeklődhet utánam, de lehet, hogy tévedek, tettem hozzá, mint már máskor is és próbáltam óvatosan hozzáállni a dolgokhoz.

– Gizi azt mondja, hogy már boyfriended is van.

– És, – válaszolta Edit éles, tele ellenségességgel hangon. – Azt gondoltad, hogy majd várok rád? Úgy eltűntél, mint egy rossz álom az ébredéskor. Nem maradhattam Gizinél és Tóninál örökké. Hova mentem volna, a megvert feleségek menhelyére?

– De ilyen hamar?

– Álljon meg a menet, te gazember, ki lenne itt a hibás? Szerencsémre akadt Ádám, mert az utcára kerültem volna. Ádám nagyon jó ember, nem úgy, mint te hazudozó zsvány.

– Sajnálom, – motyogtam bátortalanul.

– Sajnálkozás nem elégséges, – lépett felém Edit. – Mi a következő lépés, költözől vissza az albérlős házba? Vagy beköltözől Karcsihoz, és majd tökölitek egymást a dupla ágyban.

– Levente egyelőre náluk alszik, – lépett közbe Gizi végre és megmentett. – Február elsejétől van egy kiadó lakás a szomszéd házban a harmadik emeleten. Első és utolsó hónap lakbér és biztonsági letét körülbelül ötszáz dollár. Biztos vagyok benne, hogy Levente ki tudja fizetni. Tónit is elküldték munkájából és majd együtt kereshetnek állást.

– Látod, – néztem Editre, – mégiscsak vannak közöttünk, akik büszkéek arra, hogy megmentenek elveszett lelkeket. Természetesen, hogy kiveszem a lakást.

– Pojácá, – felelte Edit és Gizire nézett. – Mi lesz vacsorára? Jön Ádám is, ha nincs ellenedre. Nektek adja összes bútorát, ahogy visszamegyünk Németbe.

*

Toni problematikus lett a munkaközvetítő ügynökségeknél. Visszatértemet követő munkanapon lementünk egy munkaközvetítőhöz a Manhattanen. Tóni öt percen belül ordított az ügynökkel. Üres kézzel jöttünk el és elvesztegettünk egy teljes napot. Délután autóvezetési leckét adtam neki, így valahogy megszolgáltam, hogy náluk lakhattam.

Hétfő reggel elmentem Mrs. Rédey asszonyhoz a Nemzetközi Professzionista Menekült Ügynökségnél.

– Sehol nincs munkafelvétel, – fogadott sóhajtván, – mindenütt vágják vissza a munkákat. Kellene volna maradnia a cégnél, amit találtam magának.

Nyilvánvalóan le akart rázni, de fel voltam készülve. Vasárnap átnéztem a New York Times álláshirdetéseit és találtam egyet. Charles Wurmfeld professzionista mérnök, egy kis gépészeti tervező vállalat tulajdonosa mérnököt keresett.

– Ez mi lenne? – mutattam a hirdetést Mrs. Rédeinek.

Mrs. Rédey felhívta a telefonszámot és válaszából ítélve, Mr. Wurmfeld valószínűleg feltette a kérdést, hogy kell-e fizetnie a közvetítésért.

– Nem, mi non-profit organizáció vagyunk, és nem kérünk közvetítési díjat.

– Helyes, akkor küldje be az illetőt interjúra.

Hétfő délután már ott ültem Mr. Wurmfeld íróasztala előtt, aki kérdezte, hogy azelőtt hol dolgoztam.

– A Samuel Schlossberg cégnél és utána egy rövid ideig az AFGO vállalkozóknál Astoria negyedben.

– Mennyi volt a fizetése?

– Heti százhetvenöt Schlossbergnél és kétszáz az AFGO-nál.

– Többet nem tudok fizetni, mint heti százhetvenöt.

– Elfogadom, Mr. Wurmfeld.

– Mikor tud kezdeni?

– Holnap.

– Helyes, – mosolygott az idős mérnök, – tehát akkor látom holnap reggel kilenc órakor.

Ezzel újra volt állásom. Ez volt első tervező intézet munkahelyem Amerikában. Egy héttel később elmentem az Osborne-Smith ingatlankezelő céghez Grand Concourse bulváron és letettem nekik az ötszáz dollárt a 3235 Parkside Place lakásért. Egy hálósobás csinos kis hely, és a nappali egyik ablaka egy gyönyörű kertre nézett le a szomszéd családi ház udvarán. Sokkal jobb volt, mint korábbi bérleményem.

Az első hétvégén kibéreltem egy furgont és Kiss Bandival, az egyik környékbeli magyar házmesterrel a Decatur utcából, lehajtottunk New Brunswickra. Még a szentlelket is kiijesztettük Juditból, mert azt állította, hogy egy nagydarab és izomember férfi unokatestvére alszik a hálósobában és ne izgágáskodjunk. Semmit sem törődve meséjével összeszedtük dolgaimat és visszahajtottunk a Bronxba.

Átmenetileg leraktam bútoraimat Gizinél, amíg a lakás az enyém lesz. Giziék éppen akkor költöztek az új házmesterlakásba és temérdek hely volt náluk. Időközben Mr. Lombardi a 3225 ház tulajdonosa megtudta, hogy nála a házmesteri lakásban alszom és alaposan kiosztotta Gizit.

– Rakja ki azt a tekergőt az én bérházamból. Nehogy még egyszer megtudjam, hogy ott lakik.

Lombardi dühös volt rám, ahogy később megtudtam, az ügyvédi iratok, amit a vén amerikai tróger aláíratott velem, valamiféle kellemetlen gondot okoztak neki.

Az élet ment tovább, és minden lecke, amit a magam kárán tanultam, megérte súlyának értékét aranyban.

Mr. Lombardi, az amerikai mondás szerint, egy napot késett és egy dollárral kevesebbje volt. Február elsejével átköltöztem a saját lakásomba és bevezettem a telefont. Semmit nem tudott ellenem tenni.

Feltelefonáltam Magdit a Citibanknál, ahol dolgozott.

– Helló, ott – lépett be pökhendien a vonalba.

– Máris remek tervező irodai munkám van, a Lexington Avenue és az E. 41st utca sarkán, néhány utcasarokra a munkahelyedtől.

– Legyen szerencséd vele. Remélem, hogy meg tudod tartani.

– Mondtam, nagyon jó mérnök vagyok, és rengeteg pénzt fogok keresni.

– Tehát nem mentél Oregonba?

– Úgy néz ki, hogy nem. Lakást béreltem a régi helyem melletti épületben.

– Mégsem egy ház, apámnak családi háza van.

– Igen, és amellet meg is akart gyilkolni. Tizenöt centis szöveget vert a jobb első kerekembe. Akarta, hogy karambolozzak 80 mértföld per óra sebességgel a Jersey Turnpike úton és égjek hamuvá.

– Ezt nem tette.

– Igen, ki más akart volna ilyet csinálni?

– Még van itt néhány dolgod, egy szótár és egy angol nyelvkönyv. – Mondta Magdi és elhallgatott, majd csábos hangon hozzátette. – Akarsz átjönni és felvenni őket?

Hiányoltam azokat a könyveket, az biztos, de nem volt lehetetlen újra beszerezni őket. Léghőszabályozás elmélet könyveimet, az ASHRAE mérnöki kézikönyveimet és a diplomámat és lecke-könyvemét már megmentettem és nálam voltak. Túlságosan kockázatos lett volna elmenni hozzájuk és még egyszer találkozni a családdal.

– Köszönöm a meghívást, – mondtam, – de nem. Az a tróger pöcegödör koszvakaró apád lehet, hogy még egyszer merényletet akarna elkövetni életem ellen. Borzasztóan sajnálom, hogy valaha is találkoztunk és a rengeteg pénzt rád költöttem és családdra. Fogok találni magamnak egy rendes nőt és nem egy ilyen veszekedős ronda patkányt, mint te.

Választ nem várva ráakasztottam Magdira. A pokolba vele, túltettem rajta, és soha többet nem hallottam róla semmit.

Megmaradt pénzemen faltól falig való szőnyeget tettem el az egész lakásba és kifizettem a hálószoza bútort, amit eljegyzésem alatt rendeltem. Kisebb háztartási szükségességekkel, edényekkel és eszcálg készlettel, amit a közelben megkaptam egészen komplett háztartást szerveztem be magamnak és hozzá egy kis fekete-fehér televízióval és rövidhullámú rádióval otthoni elfoglaltságnak. Modern falpapírt ragasztottam fel a dívány mögötti falra és egy piros virágosat az egész hálószozában. A konyhában volt egy aránylag új hűtőszekrény, amiből nagy probléma lett. Az előző tulajdonos, egy az elmebetegség határát súroló vén boszorkány azt állította, hogy az övé és hogy elfelejtette elvinni, amikor kiköltözött. Szerintem a háztulajdonos adta a lakással és nem engedtem, hogy a banya elvigye. Így a vénasszony esküdt ellenségemmé vált, és ahogy meglátott köpött egyet és káromkodott.

Életemben először tisztességes saját otthonom volt. Ha fizettem pontosan a lakbért senki sem tehetett ki. Ez valóban felemelő érzés volt és munkahelyemen is jól mentek a dolgok. Esténként vagy angol nyelvtant tanultam vagy a Carrier Air Conditioning cég kézikönyveit olvastam. Végre megértettem a Carrier psychometric diagram elméletét és gyakorlatát és megtanultam, hogyan méretezzem a szellőzőcsatornákat a praktikus ductulator kerék segítségével. Időmet nem nők hajszolásába fektettem be, hanem tanulásba. Hamarosan négy rajzoló dolgozott irányításom alatt. A ventilátorok és a szivattyúk kiválasztása sem volt probléma többet. Méretezd őket a levegő vagy a víz mennyisége és a szükséges nyomáskülönbség szerint. Ugrásszerű sebességgel sajátítottam el egy anyagilag nagy hasznot ígérő értelmiségi hivatást. Említettem Mr. Wurmfeldnek, hogy le szeretném tenni a New York állambeli professzionista mérnökvizsgát és a derék főnök adott egy kérvényezési űrlapot és ígérte, hogy javaslatot ad. Tanácsa alapján gyűjteni kezdtem a szerelési részleteket és a bonyolult gépek részletrajzait. Az inch és font mértérendszer használata alaptermészetemmé vált és lassan elhagytam az Európában használt méterkilogramm rendszert.

A legényélet teljesen illett egyéniségemhez és tudásvágyam belső boldogsággal töltött el. Néha vendégeket is fogadtam és Ádámmal oldalán Edit is meglátogatott. Ádám valóban kedves ember volt és gyakorlatilag barátok lettünk. Edit nem lakott nála. Legtöbbszörre Gizinél aludt, a két nő a dupla ágyban és Tóni a díványon. Naiv sem voltam azért, és illúzióim sem voltak. Tudtam, hogy Edit bőségesen szeretkezik Ádámmal. Valahogy ez nem zavart. Miért zavart volna? Tanulás és előre haladás és otthonom tisztán tartása és szépítése mindennél fontosabb lett életemben. Soha többet nem akartam olyan helyzetbe kerülni, hogy egy idegen családhoz beköltözzek és velük éljek, és rá legyek szorulva kényükre-kedvükre és szenvedjek szeszélyes könyörületük alatt és hazugságaik és becsapásaik miatt, ami temérdek pénzembe is kerül.

Tizenharmadik Fejezet

Edit

Április végével 1971-ben, Ádám készen állt, hogy visszaköltözzön Németországba. Edit követte volna később és ott házasodtak volna össze. Ádám átköltöztette összes bútorát Gizéhez és viszonzásul Gizi megígérte, hogy Edit náluk lakhat, amíg nem csatlakozik Ádámmal Németben. Edit kivette vissza-térti engedélyét az emigrációs hivataltól, mivel útlevelet még nem kaphatott. A románok kényszerítették, hogy lemondjon román állampolgárságáról és még amerikai dokumentumait nem kapta meg. Hontalan személy lett és férjétől különválva nem éppen stabilis helyzetben volt, bármi szempontból is.

Ádám megkért, hogy vigyem ki a repülőtérre és beleegyeztem. Két nappal elutazása előtt valami tekergők ellopták a kocsimat az utcáról. Nem tudtam Ádámot kivinni és senki nem hitt nekem. Azt hitték, hogy eldugtam a kocsimat, hogy ne kelljen kivinnem.

Ádám elutazott és két nappal később a rendőrség megtalálta a kocsimat. Szomszédbeli tinédzserek vitték el vad kalandútra és kiszedték a pótkerekemet. Új kereket vettem és kivittem Gizit és Editet a Bear Mountain State parkba, ahol a vadászházban vacsoráztuk.

Remekül éreztük magunkat és örvendtem a női társaságnak. Hazafele menet letettük Gizit és Edittel utcai parkolóhelyet kerestünk. Miután leparkoltam kocsimat egy percre még maradtunk és ránéztem Editre.

– Mi a következő lépés? – kérdeztem. – Milyen hamar gondolod, hogy mészl Németbe?

– Nem vagyok benne biztos, – felelte, – Ádám az anyjával fog lakni, és amit hallok róla, hogy egy rettenetes hárpia. Ő üldözte el Ádám volt feleségét és ezért jöttek ki Amerikába. Tényleg nem vagyok benne biztos, hogy odamenjek, és az anyós parancsolgasson nekem.

– Tehát mégsem olyan remek lehetőség, – fordultam Edit felé. – Ha Ádám valóban szeretett volna, itt maradt volna veled Amerikában. Már megvolt a jó lakása és a jó állása. Ennek Németbe való visszamenetelnek igazán semmi értelme.

– Szerelemről szó sem volt, – mondta Edit és komor arccal nézte a kocs szélvédőjét. – Kizárólagosan szükségességből csináltam.

– Ádám sokkal idősebb volt, mint te és én egyforma korú vagyok veled.

– Mit akarsz mondani? – kérdezte Edit, – nem akarod, hogy férjhez menjek Ádámmal?

– Azt mondom, hogy egy idősebb férj elég volt. Te csinos és okos fiatal nő vagy. Ne ereszd le a mércédet alacsonyra.

– Ebben az országban nincs család a hátam mögött és a családomat ott hagytam, mert nem bírtam az apámat. Milyen más lehetőségem lenne?

– Beköltözhetnél hozzám.

– Kösz, de mégis ne. Minden magyar a környéken bebolondulna, különösen Tóni. Tóni, azt javasolta, hogy otthagyja Gizit és két gyereküket és szökjek meg vele.

– Mi közük lenne hozzá, hogy felajánlom neked otthonomat?

– Van egy ember a Mosholu Parkway túloldalán. A neve Sólyom János és az is egy házmester. Van egy külön bejáratú szobája zuhanyozóval és heti tíz dollárért kiadná.

– Még egy másik férfi?

– Nem, felesége van, és soha nem próbálkozna nálam. Ebben biztos vagyok. Gizit és Tónit ott akarom hagyni és Ádámmal befejeztem. Ha Gizinél maradok bele fognak nyomni, hogy menjek Németbe és menjek férjhez, Ádámmal. Azt pedig nem akarom.

– Akkor mit akarsz?

– Téged.

Erre nem feleltem azonnal. Tudtam, hogy Edit mindig engem akart és az én hibám volt, ami affér történt Ádámmal. Edit felé hajoltam és szájon csókoltam. Edit engedelmesen beleolvadt ölelésembe és ajkai széjjelnyíltak és megfogtam a mellét. Edit lélegzete meggyorsult és mind a ketten reszkettünk a vágytól. Testünk készen állt az egybekelésre.

– Nem itt, – mondta Edit öt perc lázas és méznél is édesebb csókolódzás után. – Felmegyünk hozzád és ma éjszaka veled alszom.

– Mi lesz Gizivel? Mit fog mondani?

– Semmi köze hozzá, – kacagott Edit, – ez csak a kettőnk dolga. Nem?

*

Edit többet nem ment vissza Gizihez lakni. Valamilyen okból a környékbeli magyarok rossz néven vették, hogy Edittel megtaláltuk egymást. Szerencsére esedékes volt egy hetes vakációm és felhajtottunk Vermont államba és megnéztük a felséges New Englandi táj lenyűgöző szépségét. Olyan volt, mint egy mini nászút és átadtuk magunkat a pompázatos vidék zöld dombjainak tengerként hullámzó bódulatának. Éjszaka motelban aludtunk és késő éjszaka úsztunk a medence melegített vizében. Második nap a kompon átkeltünk Burlington városnál az óriási Lake Champlain tavon a New Yorki oldalra. Megmáztuk az Au Sable Forks folyó sziklás szurdokát és éjszakára megálltunk Lake Placid városban. Harmadik nap áthajtottuk az Adirondack hegyvidékén és megérkeztünk a St. Lawrence folyó partjához. Ott sétahajóra ültünk és megnéztük az ezernyi sziget vidékét és a XIX század gazdagjainak impozáns kastélyait.

Imádtam kocsizni és felfedezni ismeretlen tájakat és remek útitársam akadt. Bronxba való visszatértünk után segítettém Editnek átköltözni Sóllyom Jánoshoz, ahol végre megpihenhetett és helyrejöhetett, anélkül, hogy bárki is piszkálta volna. Volt némi megtakarított pénze és alkalmakként házakat takarított másoknak. Egyszer néhány napra eltűnt, hogy segítsen egy jókora szeretetotthon takarításánál és felújításánál. Karcsi lassan kezdte elfogadni, hogy felesége nem fog visszamenni hozzá és a kapcsolatunk elleni környékbeli ellenségeskedés fokozatosan csillapodott.

– Jobb munkakörre lenne szükségem, – javasoltam Editnek és Edit bólintott.

Rédey Lili ismert egy idős hölgyet, Nyirjessy Annát Englewood városban, New Jerseyben. Mrs. Nyirjessy eltörte a csípőjét és nagy házában egy bentlakó háztartásbelire és ápolónőre volt szüksége.

Edit elfogadta az állást és az öreg özvegyhez a magyar társaság színe-java járt. Mind kedvelték Editet és erdélyies kedvességét és a sajátságos szavakat, amit használt. Koré Ferenc a magyar rádió műsorvezetője felajánlotta, hogy Edit lépjen fel műsorában.

Mrs. Nyirjessy egyik bérlője Veszprémi Roland Bangha egy igazi régi vágású úriember volt. Argentínából, ahol kisebb gyára volt, jött Amerikába, és hogy kialakítsa kontaktusait temérdek pénzt költött. Senki nem segítette, környezetében a legtöbb magyar üres levegő volt és semmi lényeg. Roland túl idős volt, hogy új életet kezdjen. Meghívtuk hozzám és Roland elismeréssel konstataálta, hogy milyen szép otthont teremtettem magamnak két év alatt. Roland intelligens és iskolázott személy volt, és becsületes, de Amerikának nem volt szüksége az ilyenre.

Mikesi Lacit is felfedeztem a menekült táborból. A W. 45th utcában lakott egy bér stabilizált épületben Bálint Karcsival, táborbeli szobatársammal. Ugyanabban az épületben lakott egy fiatal magyar házaspár, Rácz Imre és Klári. Imre jó pénzt keresett, mint kőműves vállalkozó és két apró gyermekük is volt. Összebarátkoztunk és 1971 szilveszterére meghívtak vacsorára. Imre kismalacot sütött, de én lemondtam az összejevetelt. A Szilágyi és

Popovics házaspárokat hívtuk meg hozzánk, hogy megünnepeljük Edit hozzám való beköltözését. A mulatozás nem jött ki jól, röviddel éjfél után Popovics Mari felállt és kijelentette.

– Na, ebből elég volt, gyerünk haza.

Mind a mai napig bánom, hogy nem fogadtam el Imre kedves meghívását. Már akkor fel kellett volna ismernünk Popovicsék és a Szilágyiak felfuvalkodott beképzeltségét és soha nem lett volna szabad barátságot kötnünk velük. De kötöttünk és ennek később borzasztóan sajnálatos következményei lettek. Popovics Mari gonosz természetű gyermektelen hárpia volt és Klári bűbajos édesanyja két gyermekének. Nem is lehetett őket egy napon emlegetni, Klári egyedül nevelte két gyermekét, mert Imre rákos agydaganatban két év múlva meghalt.

*

Egyik legelső keresetéből, Edit háromrészes tölgyfa könyvszekrényt vett, ami harminc évig díszítette lakásunk. Edit kedves és józan asszony volt és nem pazarolta pénzemet. Inkább hozott, mint vitt épülő otthonunkból és szerelmi fészünkéből. Jóvoltából most már voltak polcaim, ahol tarthattam a könyveimet és a Britannica enciklopédiát, amit tiszta elhamarkodott hóbortságból vettem meg, és bár felettébb költséges, de csodálatos segítség volt a tanulásban. Lassan kezdtem kifogyni a pénzből. A pénz hiánya nem gátolt meg, hogy ne vegyek egy színes televízió és sztereó kombinációs szekrényt. Úgyszintén vettem egy ebédlőasztalt hat székkal, egy konyhaasztalt két forgószékkal és koktél és sarokasztalt a nappaliba. Ezzel szépen berendezett otthonom lett, amit senki nem vehetett el tőlem, amíg dolgoztam és fizetést kaptam.

Pénzem nem maradt, hogy kocsmákba járjak és igyam a korsó söröket. Nem hiányzott. Mindennél fontosabb volt, hogy legyen szép otthonom ahol tarthattam dolgaikat.

Októberben bejelentettük barátainknak eljegyzésünket. Vettem két karikagyűrűt az Alexander áruházban és eljegyzési partit tartottunk a Szilágyi és a Popovics házaspárokkal. Péter Tóni is meghallotta egybekelésünk hírét és rosszmájúan megjegyezte.

– Várjuk meg, hogy mi lesz ennek a vége. Nem fog sokáig tartani.

*

Minden hétfőjén áthajtottam a George Washington hídon Englewood városba, New Jerseybe és meglátogattam Editet és Mrs. Nyirjessy asszonyt. Az özvegynek nem volt kocsija és segítettem nekik bevásárolni és dolgaikat elintézni. Edit munkája hét közben ezzel is könnyebb lett. Edit hét napos és huszonnégy órás szolgálatban volt és főzött Mrs. Nyirjessy gyakori vendégeinek és felszolgált délutáni zsúrjaim és kártyapartijain. Az özvegy legalább három férjet temetett el idáig és nem volt gyermeke. Felajánlotta Editnek, hogy házat ráhagyja, ha nála marad, és nem megy hozzám feleségül. Bizonytalan lehetőség, mert néhai férjeinek gyermekei előző házasságokból megtámadhatták volna végrendeletét, ha egyáltalán lett is volna öröksége neki. Mindamellet, Edit nem akart maradni a vén boszorkánynál és minél hamarabb össze akart költözni velem.

– Olyan elismerésre méltó, hogy maguk nem laknak együtt házasság nélkül, – ismételte Mrs. Nyirjessy számos alkalommal. – Ne alacsonyítsák le erkölcsi normáikat, hogy bűnben élnek.

Közben írtam egy levelet Edit apjának, és a rettenetes távolságból az óceánon keresztül, megkértem leánya kezét és hogy adja áldását házasságunkra. Az öreg csakugyan értékelte udvariasságomat és tiszteletemet és eltette levelem és örvendett, hogy legalább egyik leánya egyetemet végzett, intelligens emberhez megy férjhez.

Mária, Annuska Ausztráliában élő nővére levelet írt, hogy Annuska még mindig érdeklődik utánam, és ha jól viselem magam, hajlandó kibékülni. Megmutattam a levelet Editnek és Edit elsápadt és aggódni látszott.

– Nem kell, hogy elvegyél feleségül, ha nem akarsz. Mehetek Izraelbe a nővéremhez, Miriamhoz és Artúrhoz a férjéhez. Azok készségesen segítenek rajtam.

– Természetesen, hogy el akarlak venni feleségül, – csókoltam meg és átöleltem vállait. Annuska a múlté és soha többet életemben nem akarom látni. Közeleg a Karácsony és miért ne mondanád meg Mrs. Nyirjessynek, hogy otthagyd és állandóra beköltözzöl hozzám.

– Köszönöm, – suttogta Edit, és két nappal az ünnepek előtt áthoztuk a dolgait hozzám és Mrs. Nyirjessy felvett egy másik leányt Magyarországról.

Ádám nagyot csalódott, hogy Edit nem ment át hozzá Németországba. Levelet írt Gizinek és Gizi megmutatta nekünk.

– Mindig tudtam, – írta Ádám, – hogy Edit visszamegy Leventéhez. Nem haragszom és köszönöm, hogy a girlfriendem volt, ha rövid ideig is.

*

Az Emigrációs Hivatal 1971 őszén értesített, hogy kiválthatom állandó tartózkodásra jogosító ügynevezett zöldkártyámat. Minden ment legálisan és a bevándorlási törvények szerint és lementem irodájukba, Manhattan, a Church utcába.

– Van munkája és állandó lakhelye? – kérdezte a disztिंगvált külsejű és barátságos Szövetségi Ügynök és bólintottam.

– Igen, van,

Legrosszabb éveim és megpróbáltatásaim mögöttem voltak. Látszólagosan hajlandó voltam tanulni tévedéseimből és fontosabb volt mindennél, hogy rendes otthonom legyen és tisztességes állásom. Bankszámlám egyensúlyát is helyrehoztam és minden számlámat pontosan fizettem. Ez a kettő megrögzött mániám maradt egy életen át.

Visszamentem munkahelyemre és Mr. Wurmfeld fia, Mike, egy kezdő építészmérnök barátságos, bár kissé gúnyos mosollyal üdvözölt.

– Tehát megengedték, hogy itt maradj ebben az országban.

– Most már megvan az állandó rezidencia engedélyem, – bólintottam, – és nem kell visszamennem Magyarországra.

Könnyű neki, gondoltam, itt született ebben az országban egy jómódú családba és egy egyetemi diplomával. Próbáljon meg azon keresztül menni, amin én, hogy ugyanarra a munkahelyre kerüljünk.

Tizennegyedik Fejezet

Terhesség

Éles ellentétben 1971 januárjával, 1972 első hónapja életem egyik legszebb ideje volt. Stabil munkahelyem és kényelmes, szépen berendezett és dekorált lakásom volt és ölelő karjai és finom vacsorái vártak egy szerető asszonynak, ahogy munkából hazajöttem. Csodálatos érzés volt hazajönni és az ízletes étel ott párologott az asztalon. Vacsora után színes televíziót néztünk, élvezetes műsorokat, mint, Carol Burnett, Lawrence Welk, Archie Bunker és Mork and Mindy és sok más remek filmet a műsoron. Soha nem kíváncsoztunk el otthonról. Egymáséi lettünk este és utána reggel is. A fogamzásgátlás eszünkbe sem jutott.

Késő februárban Edit rám emelte szemeit és kissé beharapta ajkát.

– Kimaradt a periódusom, – mondta félénken.

– Valóban? – néztem rá.

– Valóban, – bólintott, – lehet, hogy terhes vagyok.

Ez a világot megrengető hír valahogy nem rázta meg lelki öntudatomat. Hosszú ideig azt hittük, hogy nem lehet terhes. Soha nem használtunk semmi óvszert és nem szálltam ki a végállomás előtt.

Időközben még októberben, Edit beadta a válást Karcsi ellen. Felfogadtuk Mr. Mendelt, egy válóperes ügyvédet és 1972. március elején válóperünk a bíró elé került a Bronx kerületi törvényszéken. Mendel előadta a kegyetlen és embertelen bánásmód esetét és a bíró elfogadta érvelését. A végzéshez kellett, Márton Károly bejegyzése is, és Karcsi nyilvánvalóan nem jelent meg a váláson. Ajánlkoztam, hogy én majd kézbesítem az idézést és új tárgyalást tűztek ki április elejére.

A második tárgyaláson a bíró Karcsi nélkül is felbontotta a házasságot és két hét múlva megkaptuk a hivatalos végzést igazoló dokumentumot is.

Válási papírokkal a kezünkben, a Manhattani városházán, egy városi hivatalnoknál beadtuk a kérvényünket a házassági engedélyért. Az idős férfi tisztviselő ránézett a dátumokra és rendreutasító hangon megfedte Editet.

– Fiatal nőszemély, fejezze be a házasságokat.

Hát így, gondoltuk mérgesen, de le kellett nyelnünk büszkeségünket. Két héttel később 1972. április 30-án, egy családbíró összehadott minket a Manhattan Városi tanács épületében. Szilágyi Feri és Klári voltak a tanúink és Edit édesanyja remek esküvői ebédet készített.

Hazafelé egy csapat magyar lézengett épületünk bejáratánál. Ahogy megláttak egy idős néni, közismert nevén a zsidóasszony az egyik magasabb emeletről megjegyzést tett.

– Nagyon sajnálatos, hogy illegálisan élnek együtt.

– Lady, – feleltem mosolyogva, – hogy tudassam magával, hivatalosan is férj és feleség vagyunk.

Edit édesanyja egészen Erdélyből utazott hozzánk és két héttel korábban érkezett és esküvőnkre valóban felséges és ízletes ebédet készített. Egy alkalommal átvittem Karcsihoz, hogy megmutassuk ócska lakását és a meglepett férfi alsónadrágban nyitott ajtót.

– Karcsi, – mondta Edit édesanyja éles és vádló hangon, – ide hozta a leánykát?

Ugyanabban az időben italkeverő tanfolyamot vettem és szerettem volna esténként egy bárban felcsapni csaposnak. Hallottam, hogy borralalók bőségesek és be is fejeztem a kéthetes tanfolyamot, de állást soha nem kaptam, mint bártender. Az Irish taverna tulajdonosok csak a saját fajtájukat vették fel.

Edit édesanyja jól érezte magát nálunk és egy jókora bőröndöt telepakoltunk ajándékokkal, hogy vigye haza Székelyudvarhelyre. A repülőtér fele megálltunk a St. Patrick katedrálisnál a Fifth Avenue úton és megmutattuk a mamának a híres templomot. Tíz perccel később kijöttünk és egy tolvaj feltörte a kocsimat és ellopta a teli bőröndöt. Szerencsétlen baleset, vigyázatlanság, vagy az ördög fityiszt mutatott nekünk, a veszteség kellemetlen érzéssel fejezte be a mama látogatását. Edit édesanyja egyetlen kezításkával és ajándékok nélkül kellett, hogy hazamenjen.

Edit gyarapodó hasával előttünk állt a hosszú és forró nyár. A gyerekszülés költségeit előre számolva eladtam a kocsimat és többet nem jártunk ki a tengerpartra. Munkahelyemen volt orvosi biztosításom, de az csak egy személyre szólt és családtagjaimnak egy évet kellett várni házasság után, hogy biztosítva legyenek. Cégünknel rengeteg munka volt és megkértem Mr. Wurmfeld tulajdonost, hogy ledolgozhassem kéthetes szabadságomat és fizessen ki túlórában.

Időközben Mikesi Laci nem tudta megtartani a W. 45th utcai lakását és másik lakóhelyet keresett. Átvittük Jánoshoz, a Bedford Park Bulvár soron, ahol kivette a szobát, ahol Edit előzőleg lakott. Laci szombat esténként gyakori vendég lett házunknál és elkezdtünk teniszezni az Oval Park Reservoir pályáin.

Október első napja vasárnapra esett csodálatos idővel és napsütéssel. Reggel teniszezünk Lacival és ebéd után Edit kezdte érezni az első szülési fájdalmakat. A baba megindult kifele. Este tíz fele a fájdalmak erősebbek lettek és gyakoribbak és Jeffrey doktor, a szülés-orvosunk elrendelte, hogy találkozzunk a Pelham Bay Generál kórháznál, ahol dolgozott.

Sólyom János vállalkozott, hogy kocsin bevisz és Laci is velünk jött. A kórháznál, mialatt János parkolóhelyet keresett, Edit toronyiránt megindult a felvételi iroda felé. Két kórházsegéd beültette egy tolószékbe és Jeffrey doktor komoly arccal fordult felém.

– Nyugodtan haza is mehet, – mondta, – itt semmi nem fog történni reggelig.

János már elment és autóbusszal mentem haza. Odahaza, egy óra fele éjfél után, ahogy éppen le akartam feküdni, megszólalt a telefon és Doktor Jeffrey volt a vonalban.

– Gratulálok, Mr. Serfőző, – mondta, – fia van. Visszajöhet, ha látni akarja a fiát és a feleségét. A felesége erős kicsi nő. A babát 43 perc alatt kinyomta.

Természetesen szerettem volna látni őket és megint az autóbuszon visszamentem a Pelham Bay Generál kórházba. Edit éppen akkor ébredezett az altatásból és ijedten nézett rám.

– Kivel verekedtél össze? – kérdezte.

Lehet, hogy kábaságában rémeket látott, de megnyugtattam.

– Senkivel, de hogy vagy te és hogy van a gyerek?

– Én jól, – suttogta, – elmúltak a fájásaim és a baba perfekt. Minden meg van rajta, csak a kisujja egy kicsit görbe. Férj, tökéletes gyermeket szültem neked.

Ezzel elaludt és egy nőrsz elvezetett az újszülöttek termébe. Kisfiamat odahozta az ablakhoz és a kicsi fickó egyenesen a szemembe nézett. Olyan mélységes titokzatosság volt a tekintetében, hogy azonnal tudtam, hogy egy menyeyi helyről érkezett és tudta, hogy jó helyre került, és minden rendben lesz neki itt a földön. Édesapjának jó állása van és családszerető ember és édesanyja szépséges asszony.

Ebben a magasztos pillanatban megígértem, hogy vigyázni fogok rája és édesanyjára, amíg élek.

*

Pénteken kifizettem a számlát a kórháznál és megengedték, hogy hazavigyem a felségemet és a gyermekemet. Az ország törvényei szerint ott tarthatták volna, mint túszt, amíg ki nem egyenlíttem a kontómat. Ideadták születési bizonyítványát is és Richard Levente nevet írtunk be. Jeffrey meglátott a váróteremben ülni és megállt előttem.

– A fiát meg kellene metéltetni – mondta rábeszélő ravasz hangon. – Írja alá a beleegyezési nyilatkozatot.

– Ebben nem vagyok biztos, – tétováztam, – még olyan kicsi. Mikor lenne a legjobb idő megcsinálni a metélést?

– Most, és itt a kórházban.

– Nem, – ráztam a fejem, – nem akarom, hogy csinálják.

– Miért ne? – nézett rám meredten a doktor. – Ebben az országban minden fiúgyermeket körülmetélnék.

– Nem az enyémet – válaszoltam.

– Maga nem itt született.

– Ennek semmi köze a döntésemhez.

Jeffrey nem válaszolt. Kirohant a váróteremből és rossz ízt hagyott a számban. Rá akart kényszeríteni, hogy megcsönkítsam újszülött fiamat, hogy egy kis profitot csináljon rajta, és hogy eleget tegyen valamiféle örült közeli vallásos szertartásnak. Micsoda rémséges gyakorlat, levágni egy kisfiú fitymáját és esetleg megrongálni a péniszét. Ahonnan én jöttem egyedül a zsidókat metélték meg.

Doktor Jeffrey valószínűleg gondolta, hogy megvetésre méltó antiszemita vagyok. Hadd gondolja, füstölögtem magamban. Semmi esetre sem fogja kínozni és megvágni az én fiamat.

Végre minden számla ki lett fizetve és hazamentünk, vissza a Parkside Place utcába. A gyerekágyat már előzőleg felállítottuk és betettük a hálósobánkba. Ki kellett volna, hogy dobjam az ebédlőasztalt a hat székkal, amit olyannyira elhamarkodva megvettem, mert egy ravasz bútórás rábeszélte. Rengeteget kellett még tanulnom és az iskolaköltség rémségesen drágának bizonyult. A hatalmas és esetlen ebédlőkészlet helyett berendezhattunk volna egy csinos gyerekszobát és megtarthattuk volna privát egyedüllétünket és a békét a hálósobában.

A lakásban hideg volt. A fűtési szezon még nem kezdődött meg és a házigazda nem tüzelte be a kazánt.

– Feküdj be az ágyba, – mondtam Editnek, – és öleld magadhoz a babát és tartsd melegen. Veszek egy elektromos fűtőtestet. Nem kockáztathatunk semmi komoly náthát vagy tüdőgyulladást.

Három kilowattos elektromos fűtőt vettem a közeli Honing's Parkway áruházban és hálósobánk hamarosan 26 simogató Celsius fokra melegedett.

Kiss Ica, egy másik házmaster a szomszéd utcában átjött Magdikával, 12 éves leányával, hogy megnézzék a babát.

– Milyen picike, – csodálta Magdika a fiamat, feltehetően már akkor akarva, hogy neki is legyen egy ilyen.

Sajnálatosan tapasztalatlanok voltunk, hogyan kell gondozni egy csecsemőt. Egy fiatalasszony, szintén házmaster és Sólyom János rokona átjött és ügyes tanácsokat adott. Pelenka szolgálatot rendeltünk meg és tápszert vásároltunk a babának, mert Editnek nem volt teje. A kis Ricsi rengeteget aludt és bementem dolgozni. Munkatársaim vettek egy kis babapokrócot, amit évekig megtartottunk és pisisnek neveztük el később, mert örökre pipi szaga volt. Barátok és ismerősök hosszú sorban jöttek a babát csodálni, mint ahogy a Három Királyok Betlehemben az újszülött Jézust. Csodálatos korszak kezdődött életemben és elfelejtettem, hogy valaha is éltem Magyarországon.

Mr. Wurmfeld felemelte fizetésemet heti 175 dollárról heti 185-re és ebből körülbelül 135 dollárt vittem haza a levonások után. Egy heti fizetés elég volt a lakbérre, egy második hét a számlákra és a harmadik az élelmiszerre. Nem sok maradt, hogy pénzt tegyünk félre a bankban a szűkösebb napokra és szerettem volna valami jobban fizető állást találni. Számos állás interjú után, Alexander Potter Társaság a Dun and Bradstreet épületben a Church utca 99

szám alatt, egy környezetvédelmi tervezőmérnök cég, 240 dollárt ajánlott hetente, mint épületgépészeti tervezőjük.

Éreztem, hogy biztosan haladok felfele a business világban és beadtam felmondásomat Mr. Wurmfeldnek. Megköszöntem neki, hogy lehetőséget adott és segített, amikor szükségben voltam és az idős mérnök gratulált sikeremhez.

– Kitanultad a szakmát és lediplomáztál, – rázta meg a kezem és mosolygott. – Sikerülni fog neked a nagyobb cégnél is. Ebben biztos vagyok.

*

Alexander Potter Társaság volt az első munkahely, ami hasonló minőségű volt, mint amit otthagytam Magyarországon. Egy régi és stabil környezetvédelmi tervezőintézet, két szennyvíz tisztító telep tervezésén is dolgoztak abban az időben, az egyik Virginiában, Washington D.C főváros közelében és egy Baltimorban, Maryland államban. Mellettem egy Gálffy Erzsébet nevű magyar nő ült, aki ismerte édesapámat még a Mélyéptervnél, ami azonnal otthonos érzést kölcsönzött nekem. Az iroda tele volt intelligens és kulturált mérnökökkel, közöttük számos feketével főleg Haiti szigetéről és mindegyik egyetemi diplomát mondhatott magának.

Egyetlen zökkenőnek abban az időben Zsuzsi néni bizonyult. Edit édesanyjának volt az unokatestvére és kétszalados háza volt az Astoria, Queens környéken. Edit meglátogatta három évvel ezelőtt Karcsival, de Zsuzsi néni azonnal felismerte, hogy mekkora hazug haszontalan tróger a férfi és nem akart velük kapcsolatot tartani. Edit édesanyjával ismét meglátogattuk és sikeresen helyreállítottuk a rokonságot. Zsuzsi néni megkedvelt engem, diplomám és fiatalos kinézetem jó hatással lehetett rá és nagyon kedves lett hozzánk.

Zsuzsi néni egy másik öregasszonnyal lakott, Lukács nénival. Lukács néninek volt saját lakása, de olyan rossz helyen, hogy inkább Zsuzsi néninél szeretett tartózkodni. Lukács néni hűséges tagja volt az E. 67th utcai magyar református templom gyülekezetének és szerény jövedelméből rendszeresen adományozott nekik. Lukács néninek 1973. január elején kórházba kellett befeküdnie és Zsuzsi néni kijelentette, hogy fél egyedül a saját házában. Követelte, hogy aludjak nála és hagyjam piciny gyermekem és feleségem napokon keresztül egyedül.

Zsuzsi néni ötszáz dollárt ígért, ha elvállalom a dolgot és kellett a pénz. Nála aludtam, munka után megnéztem a feleségem és gyermekem és késő este visszamentem a nénihez. Ezt legalább három hétig csináltam, mire elegendő lett belőle és véget vettem az ingázásnak. Hogy ne lássam gyerekeim növekedését túl nagy ár volt, hogy fizessenek egy önző öregasszonynak, akiben semmi szimpátia nem lakozott.

Alexander Potter cégnél bevezették a napi két óra kötelező túlórákat. Hazavitt jövedelmem alaposan megnőtt és Zsuzsi néni pénzére többet nem volt szükségünk.

Az egyik szerelővállalati rajznál, amit át kellett, hogy nézzek megláttam a Libertini Zoltán nevet. Zoli a Műszaki Egyetemen évfolyamtársam volt és annak idején hallottam, hogy meglépett az országból és kijött Amerikába. Végtelenül örvendtem, hogy megtaláltam. Felhívtam telefonon és elmeséltük egymásnak életünk alakulását. Nős, két apró gyermekkel, Stamford városban laktak Connecticutban, egy úgynevezett megosztott szintes stílusú házban a Merritt Parkway országút közelében. Meghívott hozzájuk és két héttel későbbre tűztük ki a találkozó napját.

Időközben Zoli főnöke, Bollyki József is felvette velem a kapcsolatot és interjút rendezett el, hogy bemutassa ózon gázon alapuló szagtalanító módszerét, amit gépeinek alkalmazásával, a Virginia állambeli Petuxent város szennyvíztisztító telepének emésztő tankjához terveztem. Idáig ózongált a szennyvíztelepek kifolyójának fertőtlenítésére használták, a környezetet károsító klórgáz helyett. Tervezésem prototípusnak számított és József

rettenetesen lelkesedett a megnyíló hatalmas piac lehetőségeiért és mélységesen respektálta mérnöki tudásom.

Úgyszintén, Bálint Karcsi vegyészmérnök, egykori szobatársam a menekült táborból, is Bollykinál dolgozott. Milyen kicsi a világ, gondoltam, végre megérkeztem az igazi Amerikába és megtaláltam az össze kontaktust, ami a mérnöki sikerhez szükséges.

*

Eljött az idő, hogy meglátogassuk a Libertini házaspárt. Felesége, Nóra csodálatos és végtelenül vonzó külsejű és szimpatikus ébenfekete hajú fiatal nő volt. Később, egyik első regényemben a főhősnőt Nóra Telegdynek neveztem el a tiszteletére. A fiatalok Zoltán szüleivel laktak és a négy felnőttből háromnak jól kereső állása volt. Összeadva jövedelmüket hatalmas családi házat vettek Darien közelében, a New Canaan határ mellett és Zoli és Nóra a legújabb modell Chevrolet Camaro sportkocsival jártak. Mondanunk sem kell, életszínvonaluk minősége alapvetően döbbenetes hatással volt rám.

Ez volt az első ízelítő, amit a suburban, azaz kertvárosi életmódból kaptam, és én is hasonlókat akartam. Késő este Zoltán és Nóra Camaro kocsijukon hazavittek a Merritt Parkway úton és az éjszaka sötétjében titokzatos klasszikus zenét hallgattunk a rádión.

Egyelőre nem akartunk kocsit venni. New York City városban nem volt szükség kocsira és fiúkat sétáltatni a babakocsiban, temérdek park és játszóterek volt a környéken. A Popovics házaspár kritizált minket, hogy nincs kocsink. Vettek egy használt kocsit légkondicionálással és csinos kertvárosi lakást béreltek és félelmetesen beképzelték.

– Mi nem tudnánk egy ilyen zsúfolt pöcegödörben élni, mint New York City – dicsekedett Popovics János, ha alkalma volt. – Nincs ott semmi más, mint bűnözés, szemét az utcákon és rengeteg színes nép. Még kocsitok sincs, az Isten szerelmére, megérte egyáltalán Amerikába jönni.

János esztorgályosként dolgozott valami ismerősnek vagy rokonnak a kis műhelyében, amikor nekem már mérnöki állásom volt és tervezői csoportot vezettem. Vidéki magyarok valami belső ingert éreztek, hogy bizonyítsák, hogy ők különbek, mint mások. Talán negyven évvel később, Popovics Mari beismerte, hogy első telükön Amerikában, Janinak egy domb tetejéről kellett legyalogolni a hóban, hogy elérje a vonatállomást és nem volt vízhatlan, gumitalpú cipője, és ismételt, nem volt már elég belőle, dicsekedett, hogy mennyire nehéz volt nekik a kezdetben.

– Talán nekem könnyebb volt egy Manhattani garniszállóban laknom, vagy egy albérlős házban, a Bronxban, – kérdeztem viccelődő hangon, – és ráadásul jó cipőt is hoztam magyarból, milyen pimasz is tőlem ilyenre előre gondolni, hogy bandukoljak benne az esőben.

– Persze, hogy könnyebb volt neked, – csattant fel Mari, elfelejtkezve arról, hogy unokatestvérük luxusházában fogadta őket Amerikába való érkezésükkor, és mindig ketten voltak, mialatt én egyedül voltam és mindent magamtól értem el.

Egy másik alkalommal, hogy bemutassam önző, gazdag falusi karakterüket, elmondom, hogy csatlakoztak hozzánk egy Labor Day hétvégi utazásra, 1973. szeptember elején, a Finger Lakes régióba, New York állam északi részében. Szilágyi Feri nagybátyjának és nagynénjének volt ott egy háza és odaadták a kulcsot, hogy töltsük ott a hétvégét, ingyen és bérmentve. Feri eredetileg Popovicsékát hívta meg, de azok nem fogadták el a meghívást, mint ahogy mindig is nehéz volt kimozdítani őket kényelmes elszigeteltségükből. Mint második lehetőséget, Feri minket hívott meg a tíz hónapos babával és mi örömmel elfogadtuk ajánlatát.

Ahogy János és Mari meghallották, hogy mi megyünk helyettük, megváltoztatták döntésüket és kijelentették, hogy ők is csatlakoznak hozzánk a háromnapos hétvégére.

Természetesen nem volt elég szoba a kis házban hat felnőttnek és két gyermeknek, ahogy Feri és Klári Judit lányukat is hozták. Feri és Klári foglalták el az egyik hálósobát Judittal, János és Mari a másik hálósobát és minket a babával a padlásra száműztek, amit lehúzható létrán lehetett csak elérni. A babának nem lett semmi baja, de Edit komoly asztma rohamot kapott a padlás gerendái között meggyúlt penészgombáktól. Ezt a határtalan aljasságot akkor még nem ismertem fel és nem tiltakoztunk eléggé.

János máskülönben is hepciás módon viselkedett. Gondolom, hogy feltételezte, hogy el akarom venni barátját, akit falusi gyerek létére annyira imádott és csodált, és megpróbált engem helyemre igazítani és elzavarni. Akkor éppen folyamatban volt, hogy megvegyen egy öreg házat és kipofozza és én vigyázatlanul kijelentettem, hogy én telket veszek először és arra tiszta új házat építtetetek.

Erre Jani nem is szólt hozzám többet a háromnapos hétvége megmaradt két napja folyamán, amit ugyanabban a kis házban közel egymáshoz töltöttünk.

A Popovics és Szilágyi családokkal kapcsolatunk megromlott. Kijelentették, hogy méltóságon aluli nekik minket meglátogatni a Bronxban és kellene, hogy vegyünk egy kocsit és kezdjünk fenntartani egy életszínvonalat, ami megfelel az ő pökhendi és éretlenül korai standardjuknak.

A következő hat év folyamán gyakorlatilag hozzánk sem szóltak. Mire hajlandók voltak a kapcsolatot felújítani, nekünk elegáns házunk volt, új kocsink, hivatásos mérnök működési engedélyem és az ország egyik legjobb tervezőmérnöki intézeténél jól fizető állásom. Talán nyolc évembe került, de a végén nekem volt igazam. Legalább is ma úgy gondolom, mielőtt a függönyt lehúzzák.

*

Hamarosan megünnepelhattuk fiam első születésnapját. Nagyszerű esemény volt számos barátunkkal a Bronxból és a Popovics és a Szilágyi társaság nélkül. Cégem beköltözött a nemrégiben elkészült World Trade Center egyik tornyába és rajzasztalomról csodálatos kilátás nyílt a New York öbölre és a Szabadságszoborra. Kicsit hosszabb ingázás volt bejárni, és hosszú gyaloglás a földalatti állomástól és a kereset sem volt elegendően magas. Jobb állás után kezdtem kutatni, talán inkább a környező kertvárosokban, de ott kocsira lett volna szükség és még nem voltam készen, hogy vegyek egyet. Mrs. Rédey tanári részállást ajánlott hétvégeken és hetente kétszer esténként a Nemzetközi Professzionista Menekült Ügynökség irodájában. Mrs. Rédey a legnagyobb elismeréssel kezelte engem, és az egyik legsikeresebb mérnöknek tartott, akinek valaha is állást talált.

Hallgatóim leginkább orosz zsidók voltak, bármi mérnöki tapasztalat vagy iskola nélkül. Gondos alaposággal készítettem elő előadásaimat, de nem sok érte el értelmét hallgatóságom legtöbbszörének. Kivéve egyet, Horváth Elemér kollegámat a Budapesti Műszaki egyetememről, aki mindent meg akart tanulni, amit lehetett. Összebarátkoztunk és feleségével együtt meghívtuk hozzánk. Elemér és neje a Dél Bronxban laktak és teljesen meghatódtak, hogy milyen szép a Bronx északi fele. Bemutattuk őket Kiss Icának és Ica szerzett nekik egy lakást az épületben, ahol házmesterként működött. Most már volt mérnökbarátom, és intelligens felesége, rövid távolságra tőlünk, akik jóval normálisabb és praktikusabbak voltak, mint az öntelt Popovics és Szilágyi banda. Elemért soha nem mutattam be nekik, és ez örömmel töltött el.

Egyedül szegény Edit érezte magát elhagyatva és panaszkodott és lassan rossz barátok befolyása alá került. Ideje volt, hogy közelebb találjak munkát és több pénzt keressek, hogy ne kelljen másodállásokat csinálnom és több időt tudjak tölteni feleségemmel és kisfiammal. Edit becsületére legyen írva, hogy soha nem fenyegetett válással és békésen tűrte takarékos életmódomat, hogy saját családi házat vehessünk magunknak. Ha veszekedtünk volna csak

egymást tettük volna tönkre. Eléggé érettek voltunk mind a ketten és elegendő rossz élettapasztalattal rendelkezünk, hogy értékeljük, amink volt és ne hiányozzanak nekünk gyalázatos sznob ellenségek, akik barátoknak akarták magukat álcázni, mint és ismételten mondva, a Szilágyi és a Popovics társaság.

Munkahelyemen számos barátot csináltam. Egyik egy fiatal rajzoló volt Haiti országból.

– Levente, – javasolta, – ha átjönnél Haitiba, be tudnál nőszülni a királyi családba. Fehér vért akarnak utódaikban és gazdag ember lenne belőled.

Ezt semmi esetre sem akartam csinálni. Egyik magyar mérnök, Szakáll Laci megtette és most volt pénze és két szépséges barna leánykája.

– Kösz, de nem, – feleltem, – már van feleségem.

Egyik társam a menekülttáborból, Papp László vette fel velem a kapcsolatot és megkért, hogy fordítsak le valami technikai szöveget magyarról angolra. László magyar nemzetiségű volt Máramarosszigetről, ahol én is születtem. A Román Gazdaságtudományi egyetemet végezte Bukaresten és magyar tudása nem bizonyult elégségesnek a bonyolult feladatra. Amerikában sikerült neki bejutni a Bank of Amerika intézményhez ahol én segítetttem neki megalapozni hírnevét.

Papp László gyűlölte a magyarokat és egy végtelenül önző ember volt gátlások nélkül. Egyszer eljött hozzánk és bemutatott nekünk egy aranyos magyar leányzót Budapestről, Geszti Magdát. László hazavitte a kocsiján Magdát és szemtől szembe ajánlatot tett neki.

– Magdi, egyelőre hosszú ideig nem tervezek nőszülni és hosszas udvarlásra sincs időm. Elvárom, hogy feküdj meg nekem minden huzavona nélkül.

– Vigyél haza, – rázta a fejét Magdi, – és tűnj el. Soha többet nem akarlak látni.

Évekkel később beleszaladtunk Papp Laciba a Danbury Mall-ba úgy 1988 vagy 1989 körül. Elvette egy gazdag özvegyet Fairfield, Connecticut városból és két tinédzser mostoha leánya volt.

Jóval később olvastuk az újságokban, hogy László az International Monetary Fund intézetnek dolgozott Londonban és rémségesen becsúszott írásban támadta Orbán Viktor magyar miniszterelnök független pénzügyi politikáját, ami nagyon is hasznosnak bizonyult Magyarországnak. Papp László a nemzetközi rablókapitalista kizsákmányolók oldalára került a haza ellen, ami nevet adott neki és feltehetően lelket is.

Tizenötödik Fejezet

Sverdrup

Szeptember elején 1973-ban, Camp Dresser és McKee, egy hatalmas környezetvédelmi cég Bostonból megvette az Alexander Potter Associates céget és átköltöztünk az akkoriban befejezett World Trade Center Déli tornyába a 22-ik emeletre. A lobbit még mindig építették és az új hely messzi gyaloglásra volt a földalatti állomástól. Ingázási időm több mint egy órára növekedett naponta kétszer. De rajzasztalomtól csodálatos kilátás nyílt a New Yorki felső öbölre és a Szabadságszoborra.

Abban az időben határtalanul ambiciózus voltam és teljességgel hittem, hogy a világnak az én dolgaim körül kellene forognia. A zsidó exodus a Szovjetunióból teljes erővel zajlott és cégünk is számosat alkalmazott belőlük. Egyikük, egy Spielberg Elias nevű, barátságosan közeledett hozzám és többször együtt sétáltunk ebédidő alatt. Spielberg megpróbált rábeszélni, hogy költözzek San Franciscóba, ahol neki jó kapcsolatai vannak, és jó munkakört tudna találni nekem, ahol ügyesen hasznosíthatnám tehetségemet. Némely dolgokból, amit vigyázatlanul kimondott levontam a következtetést, hogy Spielberg egy beépített orosz kém vagy legalább is egy alvó ügynök, akit aktiválnak, ha szükség lesz rá. Ezt így megmondtam neki és attól kezdve került.

Egyedül voltam a világban és szinte teljességgel lehetetlen volt, hogy mindig a helyes döntést hozzam. Visszagondolva az akkori időkre, szerencsém volt, hogy egy őrangyal ügyelt rám és megóvott minden nagyobb bajtól.

Év végén a Camp Dresser és McKee cég aránylag kis fizetésemelést adott. Ezt követően csodálatos életrajzot fogalmaztam meg és több fejezet munkaközvetítő ügynökségnek is kiküldtem. Egyikük hamarosan telefonált és értesített egy remek álláslehetőségről.

– Sverdrup and Parcel of New York gépészmérnököt keres, – kezdte. – Ez az egész országban az egyik legjobb tervezőintézet és hatalmas projectjeik vannak. Telefonáljon Mr. Conant főmérnöknek és rendezzen el vele egy interjút.

Az interjún Mr. Conant sokáig dicsekedett cégéről, akik a Chesapeake Híd és Alagút projectet tervezték és jelenleg a Washington, D.C., Baltimore, és New York Second Avenue földalatti tervezésén dolgoztak és végül megkérdezte.

– Van valami hasonló gyakorlata ezen a téren?

– Természetesen, – bólintottam, – számos földalatti létesítmény szellőztetési és csatornázási tervezését csináltam.

Kis jóindulatú túlzás és a gyorsaság, ahogy válaszoltam megnyerte Conant tetszését. Bevittem Hinkley Paul irodájába, aki a gépészmérnöki csoport osztályvezetője volt és otthagytam.

– Ellenére lenne, ha a háta mögött állva nézem, hogy mit csinál, mialatt dolgozik? – kérdezte Hinkley.

– Természetesen, hogy nem, – válaszoltam őszinte, becsületes hangon.

– Ennél a cégnél, – folytatta Hinkley, – minden tervezést és számítást le kell ellenőrizni egy másik mérnöknek. Van valami kifogása a gyakorlat ellen?

– Nincs, – ráztam a fejem, – remek módszernek hangzik, hogy biztosítsuk az első osztályú minőséget.

– Rendben, – bólintott Hinkley, – most visszakísérem Mr. Conanthoz és majd tudatjuk döntésünkről.

Ez az interjú vége, gondoltam, ez az állás túlságosan jó volt, hogy igaz legyen.

Tévedtem, Conant leültetett íróasztala elé és tovább kérdezett.

- Mekkora fizetést akar?
- Bármit, amekkorát ezért az állásért gondolnak, – feleltem, gondolván, hogy ezzel a válasszal nem küldhet el, hogy sokat kérek vagy keveset.
- Tizenhatezer és kilencszáz dollár egy évben, – vetett rám Conant vizsgálódó pillantást. – Ennyi elég? Többet nem tudunk fizetni.
- Igen, ennyi elég, semmi probléma, – feleltem a kötelező öt másodperces habozás után. Az ajánlat legalább évente ötezer dollárral több volt jelenlegi keresetemnél és jóval több, mint amennyit reméltem.
- Mikor tud kezdeni?
- Két hét múlva.
- Helyes, akkor két múlva várjuk.

*

December utolsó napján 1973-ban munkába álltam a Sverdrup Corporation cégnél. Rajzasztalom egy déli fekvésű ablaknál volt és lenéztem a W. 31st utcára közel a Broadway úthoz a Fifth Avenue oldalon. Az utca túloldalán láthattam a Wolcott Hotel épületét, ahol rövid négy és fél évvel ezelőtt amerikai pályafutásom kezdődött. Most magasan fent ültem a 14-ik emeleten és lenéztem régi menekült mivoltomra, ahol egyedül kezdtem az ígért földjén.

Akkorra már volt tízezer dollárom megtakarítva a bankban és elhatároztam, hogy egy parcellába fektetem be, ahova majd vágyálom házamat felépítem. Egy darabig kutattuk az északi kertvárosokat és építés alatti településeket néztünk. Végül találtam egy hirdetést a New York Times újságban. Egy építési vállalkozó két hold nagyságú telkeket hirdetett Pound Ridge városban, New York állam területén, Westchester megyében. Feltárcsáztam a telefonszámot és egy rekedtes hang válaszolt.

– Skiba Tamás.

Kibéreltem egy kocsit és kihajtottam Pound Ridge-re. Skiba éppen egy házban dolgozott, ami egyetlen épületnek látszott felépítve a környéken. Mutatott egy telek elrendezési rajzot az utakkal és közölte, hogy már csak egy két telek maradt eladatlanul. Közismert ingatlan ügynök trükk, de bedőltem. Kiválasztottam egy telket a Shad Road utcában közel a White Birch Road-hoz. A telek magasabbnak látszott az útnál és száraznak egy kis vizes résszel a hátsó részen. Magas sziklaorom kiugrások és sűrű bürökfa erdő, tökéletes helynek látszott, hogy felépítsem álmaim otthonát. Nem lett volna szabad, hogy ilyen hamar és ennyire magasra próbálkozzak, de mit értettem hozzá, idáig csak a Bronxban laktam.

– Mennyibe kerül? – kérdeztem.

– Huszonnyolcezer dollár.

– Túl sok, nincs annyi pénzem.

– Nézze, – felelte és elfordult, – nem alkudozhatok. Az ár annyi amennyi és keressen máshol házhelyet, ha ez sok.

Fogalmam sem volt, hogyan kell alkudozni. Könnyen le tudtam volna hozni az árat huszonkét ezerre, de meg sem próbáltam. A telek szépsége elbűvölt és minden racionális üzleti érzékemet elveszítettem.

– Tegyen le előleget és adok magának tíz évre jelzálogkölcsönt nyolc és fél százalékos kamatra, – mondta Skiba és várta a hatást.

Mi a csuda, tanakodtam, elérhető közelségbe kerültem, hogy saját ingatlanom legyen ebben a csodálatos szépségű kertvárosi exkluzivitásban. A kocsit vásárlást el tudom halasztani még egy évre és az ingatlan árak is felmennek.

– Adjon száz dollárt foglalónak és elkészítem a szerződési dokumentumot. – Vigyorgott Skiba és szinte dörzsölte a tenyerét, hogy ravaszkodásának ilyen könnyen bedőltem.

– Rendben, – feleltem és adtam neki egy csekket száz dollárra kiállítva.

Edit nem jött velem ezekre a telek vásárlásokra. Nem jött a szerződést aláírni sem és nem jött el az ingatlan vásár véglegesítésére sem. Saját erőmre lettem hagyva és tévedéseket csináltam, költséges tévedéseket. Két héttel az alku után elmentem Skiba házához, ahol a felesége figyelt minket a háttérből. Aláírtam a szerződést, hogy megveszek két hold nagyságú telket az ország egyik leggazdagabb kertvárosában. Itallal kínáltak, amibe valószínűleg valami komoly kábítószer kevert, mert hosszú ideig teljesen zúgott tőle a fejem. Az aláírás után Skiba kivitt a Stamford vasútállomásra és megállapodtunk, hogy április végén véglegesítjük az eladást.

Kétszázhusz dollár egy hónapban tíz éven keresztül. Könnyen meg tudjuk engedni, próbáltam magyarázni Editnek, de neki nem tetszett a dolog. Inkább szeretett volna az egy hálósobás Bronxi lakásban maradni. Sajnálatosan én betegesen be voltam örülve a gazdag kertvárosi életmódot és folytattam elérhetetlen illúzióim kergetését.

Skiba egy likőr üzletben váltotta be a százdolláros csekket. Már akkor észre kellett volna vennem, hogy alkoholist. Felesége irányította a pénzüket és kontrollálta szerződésünk részleteit, például a ház minimum nagyságát és a terv engedélyezését. Bevett gyakorlat, vitatkozhatna velem valaki, de kérdőre kellett volna vonnom a kitélt és vitába kellett volna szállnom velük. Az amerikaiak ezt mindig így tették és még rengeteget kellett tanuljak, mint ingatlan befektető. Évtizedekkel később, egy alkalommal a sok közül, Skiba tökrészen és ordítva jött haza, és a felesége nem engedte be. Skiba a saját kocsibejáróján megfagyott és a törvény nem hibáztathatta a feleséget. Mélyen aludt és nem hallotta a dörömbölést. A bosszú istenei velem voltak.

*

Tavasszal, 1974-ben, kérvényemet elfogadták és engedélyezték, hogy részt vegyek a Profeszionista Mérnök vizsga első részén, az alaptudományokon. Szorgalmasan készültem a vizsgára és barátom és mérnökcollegám a munkahelyen, Hunold Roger kinevetett.

– Nem tudom elhinni, hogy ennyit tanulsz erre a vizsgára.

A vizsgát a Kingsbridge Armory hadianyag raktárépületben tartották és közel tökéletes 95 százalékos eredménnyel tettem le, ahol 75 százalék volt a minimum az átmenéshez.

Nyáron, egy héttel, hogy megvolt a kötelező öt éves amerikai tartózkodásom, lementem a Bevándorlási és Honosítási hivatalhoz Manhattanen és beadtam kérvényemet az amerikai állampolgárságért. Plachy William bácsi és felesége jöttek velem, mint karakter tanúk, de az interjú nem kezdődött valami jól. A Feltételes Bevándorlási kérelmemen, az olasz emigrációs hivatalnok tanácsára nem írtam be, hogy a KISZ, azaz a kommunista ifjúsági szövetség tagja voltam. Gyanútlanul mit sem sejtve most beírtam és a hivatalnok rácsapott. A kommunista párttagok nem léphettek be az országba és nem lehettek állampolgárok.

– Ez nem volt kommunista párttagság, – próbáltam magyarázni, – csak egy ifjúsági szervezet és mindenkinek be kellett lépnie.

– Ez nem igaz, – meredt rám a vizsgáztató.

– Ha be akartam jutni bármi egyetemre, KISZ tag kellett, hogy legyek.

– Nem volt szükséges, hogy egyetemi diplomát szerezzen, – ordított a vallató, – maga egy terrorista zsarnokrendszer kiszolgálója és támogatója volt.

Micsoda egy idióta, gondoltam, amikor kérvényeztem felvételemet a Budapesti Műszaki Egyetemre, még nem tudtam, hogy ki fogok vándorolni Amerikába. Ha nem lettem volna KISZ tag visszautasítottak volna, mert apám értelmiségi volt és a rendszer szemében a nép ellensége. Biztos voltam benne, hogy elkobozza zöldkártyámat, de a férfi felállt és átment egy másik szobába, hogy leellenőrizze, hogy milyen klasszifikáció alá esik a KISZ.

Tíz perc múlva visszajött és minden mentegetőzés nélkül közölte.

– Igaza van, csak egy ifjúsági szervezet volt.

Később azon a kérdésen kezdett lovagolni, hogy mikor kezdtem randevúzni a feleségemmel, mikor kezdtünk szexezni, és be akarta bizonyítani, hogy házasságtörést követtem el.

– Nem miattam hagyta ott az első férjét, – feleltem nyugodtan, – én akkoriban New Brunswick városban laktam New Jersey államban. Első randevúnk körülbelül nyolc hónappal később történt, 1971 nyarán.

– Mikor kezdtek szexezni? – ismételte a kérdést.

– Ez személyes információ, – feleltem szemrebbenés nélkül, – nem gondolja?

– Vigyázzon, – menydörgött a férfi, – eskü alatt van és az Egyesült Államok kormányával beszél.

– 1971 nyarán, – vontam vállat, – utána New Jersey-be költözött és én a Bronxban laktam. Októberben, ugyanabban az évben eljegyeztük egymást. Válása április elején lett végleges és április végére összeházasodtunk.

Ez után leíratta velem, hogy mérnök vagyok és kérdezte, hogy mi a legfelsőbb bíróság New York államban.

– Supreme Court of New York, – feleltem és elégedettnek látszott a válasszal. Természetesen fogalmam sem volt a New Yorki törvényszékek felépítéséről, és kapásból válaszoltam, ami először jutott eszembe, de szerencsém volt és ráhibáztam a helyes válaszra.

Ezzel az interjú embere felállt és barátságosan kezet nyújtott.

– Semmi neheztelés, – mondta, – csak a munkámat csináltam.

Néhány hónappal később a Külügyminisztérium detektívet küldött munkahelyemre, hogy érdeklődjön utánam. A főnök kihívta Hunold Roger kollegámat, hogy beszéljen velem.

– Tette Serfőző Levente valaha is kommunista szimpatizáló megjegyzést? – kérdezte a detektív, – próbált valaha is kommunista propagandát terjeszteni?

– Nem, – mosolygott Roger, – persze, hogy nem. Soha nem mondott ilyesmit.

*

A munkanap Sverdrupnál korán kezdődött és délután fél ötkor véget ért. A D földalatti egyenesen hazavitt és öt óra fele már otthon voltam. Edit remek vacsorával várt mindennap és vacsora után mindig elvittem Ricsi babát sétálni. Így Edit szabad lett estére, hogy elvégezze dolgait, megcsinálja a mosást és behozza háztartási restanciáját.

Ricsivel kimentünk az Oval Parkba és a Botanikus kertbe és szombatonként néha még az Állatkertbe is. A fiam megszokta a természet szeretetét, és hogy értékelje az erdők és az állatvilág szépségét. Ezeken a sétákon elszakíthatatlan kapcsolat alakult ki közöttünk, ami egy életen át megmaradt. Elvből soha nem ütöttem meg egy gyereket és próbáltam nem kiabálni rá hangosan. Alaposan elkényeztettük és nagyon közeli kapcsolatos család lett belőlünk. Ezért később engem hibáztattak, de legalább akkor volt egy jó pár felhőtlenül boldog évünk

Már több mint öt éve voltam Amerikában. Édesanyámat nem láttam, amióta eljöttem. Szegény gyenge egészségben szenvedett komoly cukorbetegséggel és mellrákja volt és egyik mellét levágták. Meg akartam neki mutatni otthonomat és családomat és meg akartam nyugtatni, hogy jól megy sorom. Levelet küldtem neki és meghívtam hozzánk. Apámat nem hívtam, még mindig nehezteltem rá, hogy az arabot részesítette előnyben ellenem.

Hamarosan jött válasz és apám írta, hogy anyám csak akkor jöhet, ha ő elkísérheti. Ez dupla költséget jelentett, amit alig tudtam megengedni, de akartam édesanyámat látni. Mikesi Laci, teniszpartnerem adta a pénzt kölcsön és aláírtam a szponzoráló iratokat és elküldtem a repülőjegyet mind a kettőjüknek.

Szeptember közepén érkeztek és kocsit béreltem, hogy felvegyem őket a JFK repülőtérre. Odaadtuk nekik a hálószobánkat és mi a nappali szobában aludtunk, egyikünk a

díványon a másik a földön. Anyámnak nagyon tetszett otthonom és feleségem és imádta aranyos kis kétéves fiúcskánkat. Különösen a konyha nyerte meg tetszését.

– Bár nekem lett volna egy ilyen konyhám, – jegyezte meg ámuldozva.

Miután 1953-ban apánk eladta lakásunk felét, anyámnak egy kis kamralukban kellett főznie ötünknek egy gáztűzhelyen és folyóvíz és mosogató nélkül. Teljesen az apám hibája volt, nem érdekelte, hogy mennyire nehézzé tette anyám dolgát. Hiányosan berendezett fél lakásban nőttem fel és egész életemben szép helyen akartam lakni, és így is lett, első Bronx lakásunkat is beleértve.

Mindent elkövettem, hogy bemutassam szüleimnek itteni életünk és megmutassam nekik New York nevezetességeit. Levittem őket a Szabadság-szoborhoz, a Wall Street környékére, és az felvittem őket az Empire State Building tetején a kilátóra. Kihajtottam velük a Fire Island tengerparti fövenyes strandra és földalattival lementünk és megnéztük a New York Akváriumot Coney Islanden. Sétáltunk a Botanikus kertben és a Bronxi állatkertben. Anyám egészsége teljesen helyrejött és táncolt és énekelt, mint fiatal korában. Csodálatos, de nagyon nehéz hat-hetünk volt, különösen Editnek. Edit volt a látogatás íratlan hőse, hogy megtiszteltük szüleimet és honoráltuk őseim emlékét.

A látogatás végén kivittem őket a JFK repülőtérre és búcsút mondtunk. Edit annyira ki volt merülve, hogy képtelen volt velünk jönni. Estére megbetegedett és majdnem meghalt, de kitartott, fel kellett, hogy nevelje kicsiny gyermekünk.

Budapestre való visszatérte után, anyám panaszos levelet írt, hogy apám és nővérem rettenetesen kihasználják kötelességtudását és borzalmasan megdolgoztatják és állandóan füstölnek az orra alá bűdös cigarettájukkal. Március 25-én, az 1975-ös évben, 67 éves korában édesanyám meg is halt, nem bírta tovább.

Tizenhatodik Fejezet

1975-1976

Elérkezett az ideje, hogy végre vegyünk egy autót. Nem akartam túl sokat költeni és egy új Chevrolet Malibu kocsit választottam elfogadható áron. A Bedford Park Bulvár és a Webster Avenue sarkán lévő raktárból vettük fel a kocsit és gyönyörűen nézett ki és örvendtünk. Hazafele valamiféle zajt hallottam a hátsó tengely felől. Telefonáltam a kereskedőnek és tanácsára visszahajtottam a kocsit Fordham Road utcai bemutatóterméhez.

A koci száz méterrel lerobbant üzlete előtt. Kijöttek velem a kocsihoz és egy technikus megvizsgálta a bajt. A differenciálmű fogas-szekrény a hátsó tengelyen teljesen száraz volt. Feltételezem, hogy azokban az években a minőségi ellenőrzés nem volt éppen erős oldala az amerikai autógyáraknak.

Néhány nap alatt kijavították a hibát és ismételten átvehettem a kocsit. Csodálatos érzés volt ismét hajtani és kocsival behozni az élelmet a Cross County bevásárló központból. Yonkers városában.

Ricsi eleinte félt a kocsitól, de hamarosan megszerette és rettenetesen tetszett neki, ahogy vezetek és a szupermarket pénztárnál sorban állva büszkén dicsekedett egy kislánynak, hogy a papa kocsit vezet.

Életszínvonalunk ugrásszerűen megnőtt. Kimentünk a Pound Ridge-i telekre és áthajtottunk Astoria, Queens negyedbe, hogy meglátogassuk Zsuzsi nénit. Odahaza a Bronxban találtuk egy fizetős parkolóhelyet, ahol biztonságosan tudtuk tárolni a kocsit.

Hamarosan észrevettük, hogy befolyik az esővíz és meggyúlik a hátsó ülés alatt a padlón. Legalább egy tucatszor visszavittük a kocsit a javítóba, de soha nem találták meg a problémát. A differenciálmű probléma szintén makacsul megmaradt. Tömítésre lett volna szükség a szekrény két fele között és Chevrolet soha nem csinált rendes munkát. Csak feltöltötték a szekrényt kenőolajjal és két hét alatt megint kifolyt belőle és ismételten csinálta a recsegős köszörülést. A három éves garancia lejárt és egy ír születésű koci-javító technikus a Webster Avenue-n végre felfedezte a problémát és kétszáz dollárért új tömítést tett a szekrény két fele közé. A differenciálmű többet nem volt probléma, de megígértem magamnak, hogy többet Chevrolet kocsit nem veszek.

Anyám február közepére megbetegedett. Pajzsmirigy problémái miatt anyagcsere egyensúlya felbomlott és be kellett feküdnie a kórházba. 1975 Március 25-én tüdővíz felgyülemelésbe belehalt, amit könnyen ki lehetett volna kezelni. Nyilvánvaló esete volt az orvosi műhibának. Szerencsém volt, hogy Amerikában voltam és nem voltam rászorulva a kommunista orvosok könyörületére. A temetésre sem tudtam elmenni, ami végtelen szomorúsággal töltött el.

Kora júliusban elmentünk első hosszú utunkra az új kocsival. Felhajtottunk Cape Cod félszigetre és megszálltunk Chatham városban, egy motelban. A Nemzeti tengerpart végtelen szépsége minden várakozásunkat felülmúlta. Új látóhatárok nyíltak meg előttünk, hogy milyen hatalmas és szépséges országban élünk. Rich csodálta az óriási teherautókat az országúton és több és több játék teherautót kért tőlünk és hosszú sorban kirakta őket, mint ahogy az úton látta. Szerелеmben estem a New England régióval és csodáltam a végtelen óceán hullámain és naponta kétszer szexeztünk és olyannyira fiatalok voltunk.

A Bevándorlási és Honosítási Hivatal értesített, hogy minden feltételt kielégítettem és alkalmas lettem, hogy letegyek az állampolgársági esküt. Együtt, más nemsokára állampolgárokká várok, leültem egy hatalmas bírósági terembe és a bíró szavait követve elismétel-

tük utána az esküt. Megadta nekem az állampolgárságot és átvettem kezéből állampolgársági kutyabőrömet. Egyidejűleg fel kellett mondanom magyar állampolgárságomat és készségesen meg is tettem. Nem akartam semmi komplikációt a kettős állampolgársággal. Emberek bizonyos országokból megtették és semmibe vették a törvényt, de nem én. Én száz százalékos amerikai akartam lenni. Akcentusom senkit nem zavart a Sverdrup cégnél. Rengeteg mindenféle kiejtéssel beszéltek a kollegáim és New York City-ben voltunk és nem pedig valamiféle elmaradt vadnyugati préri pusztá közepén, bigott farmerekkel és fajgyűlölőkkel.

Fontos események sietős gyorsasággal követték egymást. Elfogadták, hogy letegyem a professzionista mérnökvizsga második részét, ismételten a Kingsbridge fegyverraktár épületében reggel nyolctól délután ötig. Tudtam, hogy a vizsga sikerült és október végére megjött az eredmény. Elismerésre méltó kilencvenöt százalékkal mentem át és még Conant John főmérnök is őszintén gratulált kiváló eredményemhez. Igaz, Európa egyik legjobb egyetemét végeztem, de rengeteg tanultam is hozzá saját magamtól.

*

1976 márciusában egy hetes vakációt töltöttünk Miami, Floridában. Mikesi Laci kísért le Editet és fiamat a Bronxból a Penn Station vasútállomásig és munka után én is csatlakoztam hozzájuk.

Marrero Gino, egy Puerto Rico származású New Yorker, aki előttem ült a munkahelyemen különleges egy figura volt. Nem tudom elképzelni, hogy Mr. Conant hol találta ezt az embert, de ott volt, és amikor józan volt semmit sem csinált. Senki nem szólt hozzá és durván káromkodott és gyakran kapatosan jött be dolgozni. Sokszor részegen ült rajzasztalánál és hirtelen indulatában egyszer egy jókora bicskát is dobott Hinkley Paul felé. Ginónak volt egy gazdag bátyja, aki szerint a lottón nyerte pénzét. Szerintem inkább nagybani drogkereskedő lehetett.

Gino meghallotta, hogy megyek Floridába és felém fordult.

– Levente, drága jó egy testvérem, a bátyámnak van egy jó ismerőse Floridában. Odaadom a címet és keresd fel őket és szívesen körbevisznek és megmutatják a várost. Viszonyásul majd megkérnek, hogy hozz el egy csomagot ide vissza nekünk. Szeretnéd ezt megtenni?

Természetesen eszem ágában sem volt ilyesmibe belekeveredni. Gino nagyot csalódott, de azért, ahogy visszajöttem megkérdezte.

– Elhoztad a csomagot?

– Nem, milyen csomagot?

Időnként Gino ing nélkül jött vissza az ebédszünetről. Próbálta pénzért letarhálni a Broadway prostituáltakat és valamelyik letépte az ingét. Felajánlottam, hogy pénzt gyűjtök egy kalapban, hogy vegyünk Ginónak egy másik inget, de Gino nem értékelte humorom és gyilkos pillantást vetett rám.

Egy alkalommal Gino együtt jött fel a felvonón egy aligazgatóval a St. Louis központból és motherfucker-nek hívta. Ez volt a szalmaszál, ami végre eltörte a teve hátát. Conant kitette Ginót. Egy évvel később mankókon jött vissza és lefogyva és ápolatlanul, nyilvánvalóan egy hontalan csölakó lett belőle.

Gino nem volt egy rossz lélek, csak rossz emberekkel keveredett össze. Egyszer megcsináltam neki az adóbevallását és jókora összeget visszkapott. Valóban sajnáltam szomorú mulását.

Miután alaposan eltértünk vakációm történetétől kanyarodjuk vissza Miami felé. Felültünk az Ezüst Meteor gyorsvonatra és kényelmesen elhelyezkedtünk a hátrahajtható ülésben a huszonkét órás hosszú útra. A vonat ritkán állt meg, mint Baltimore és Washington nagyobb helyeken és nyaktörő sebességgel fúrta bele magát a fekete éjszakába. A Miami vasútállomástól taxival mentünk a Singapore hotelbe a Collins Avenue úton, ami ott tornyosodott a keskeny földnyelven a többi pazar kastély és üdülőhely között. Óceáni kilátással

kaptunk szobát és teraszunk egyenesen lenézett az Atlanti Óceán dübörgő hullámtörésére. Remek, felhőtlen időnk volt forró napsütéssel és egy cseppnyi eső sem rontotta el örömünk. Jól álltak dolgaink, fiatalok voltunk és jó állásom volt és aranyos kis gyermekünk. A szemét Szilágyi és Popovics társaságot egyáltalán nem hiányoltuk.

Számos magyar család volt a közvetlen környéken és inkább barátkoztunk azokkal.

Egyik közülük, Horvát Elemér javasolta, hogy menjünk el az Amerikai Magyar Mérnöktársaság összejövetelére. Találkoztunk a Mérnök klubban tartották a W. 40th utcában, a Bryant Park oldalán. Nagyon előkelő hely és a magyar kolónia legjobbjai gyülekeztek ott össze. Gyimesi Pista elnök üdvözölt minket és kiderült, hogy a New Yorki Vízellátó Tanácsnál dolgozik, a Broadway 1051 épületben, ahol én. Szintén ott ismerkedtünk meg Heidl Péterrel, vegyésszel és jövőre orvosral és összebarátkoztunk. Péter eredetileg Adyliget településről való volt, Budáról, ifjúkori kirándulásaim egyik legkedvencebb helyéről és átjött hozzánk és velünk vacsorázott.

Gyimesi Pista felkért, hogy fogadjam el a társaság pénztárnoki tisztségét és készséggel vállalkoztam. Nyáron különböző helyeken, New York államban és New Jerseyben piknikeket tartottunk. Egy ifjú feleség és egy apró gyermek státusz szimbólumnak számított és bevezetett minket a magyar társaság legbensőbb köreibé. Csodálatos éveket éltünk és nem számított, hogy háromszobás bérszabályozott kicsiny lakásban lakunk a Bronxban. Egyedül csak fellengzős idióták, mint a Szilágyiak és a Popovicsok tartották ezt problémának. Mindenki más New York Cityben lakott és dolgozott.

Utucánk közvetlen környékén három magyar család is volt kis gyerekekkel. Kató, egy félénk kis szőke és intelligens nőnek kicsiny fia volt, egyidős a mi Ricsinkkel. Gyakran összejöttünk vele és a két asszony együtt járt bevásárolni. Kató férjével, Janival, egy jóképű építkezési munkással az egyik bálon ismerkedett meg a Magyar Református templomban és azonnal belésszeretett. Sajnálatosan, Jani nem állt sorba, ahol az eszet osztották és bedőlt egy ravasz zsidó fiskálisnak. Az aljas manipulátor életre szóló ügyvédi szolgálatot ajánlott, egy előzetes összegért, ami háromezer dollárt tett volna ki.

Jani tudta, hogy Katónak van megtakarított pénze az időből, amikor igazgatósági titkárnő volt és követelni kezdte, hogy Kató adja oda a kért összeget a zsidónak. Kató megtagadta a kérést és pingpongozás közben Jani hozzávágta az ütőt Katóhoz és mély sebet okozott a homlokán. Kató kirohant a lakásból és Kiss Icánál, a házmesternél talált menedéket. Ica kihívta a rendőrséget és Janit bilincsbe verve elvitték.

Mielőtt Janit kieresztették a fogságból, Kató összepakolta dolgait és új címe megadása nélkül eltűnt a gyerekekkel. Jani magyar nemzetiségű férfi volt a Szerbiai Vajdaságból, ismerte be egyszer pironkodva Kató. Nem meglepő, gondoltam, azok a szegény Délvidéki magyarok sokat tanulhattak a vad rácoctól. A városi úrilány nagyon rosszul választott, de a szerelem nem gondolkodik, ha új életet kell hozni a világra.

Később megtudtuk, hogy Kató meg sem állt Kanadáig és Janinak tizenöt évébe került, hogy megtalálja fiát.

Janinak volt egy testvére, Jóska. Jóska Erzsit vett el feleségül, egy alig húsz esztendő leányzót szintén a Vajdaságból. Szabad természetű vidám vadvirág a szépséges Szabadkáról, Erzsik két totyogó kisgyerek édesanyja volt.

Erzsi nem tudta a pénzét kezelni és az élelmiszer költségvetésből gyakran vett felesleges dolgokat. Edit ismételten kiségitette kisebb összegekkel, amit Erzsi mindig visszafizetett.

Edit szintén beadta kérvényét az amerikai állampolgárságért, és egy évvel én utánam ő is megkapta. A késedelmet valószínűleg válása okozta. Volt férje és Pétert Tóni panaszt tehettek ellene, hogy túlságosan hamar ment férjhez másodszor az első után.

*

Sverdrupnál hatalmas tervezési munkákon dolgoztam. Többek között a Charles Center állomást terveztük Baltimorban. A két jövőbeli vonal kereszteződésénél, az állomás előtti és utáni szellőztetési alagutakkal és egy teljesen légkondicionált majdnem kilométer hosszú modern platform tervezésével, a project komoly mérnöki feladatot jelentett. Ezen felül dolgoztunk a Northeast Vasúti Korridor feljavításán, egy másik milliárd dollár nagyságú beruházás tervezési munkálatain is. A modern nagysebességű lokomotívtól körbevezetett dinamikus burok fogadására kibővítettük az alagutak keresztmetszetét, a nagyobb sebességre megnöveltük a kanyarok rádiuszát és modernizáltuk az eső és a talajvíz elvezetését gigantikus méretű szivattyúkkal és száraz és nedves ciszternák alkalmazásával és a falakból betörő vizet beton beinjektálással szüntettük meg. Kitűnő munkát végeztem és elnyertem a rettegett főmérnök igaz elismerését és baráti kapcsolatot alakítottam ki mérnökkollegáimmal. Alig tíz esztendő leforgása alatt messze kerültem a Miskolci Vasgyár kezdeti nehézségeitől. Soha nem hagytam abba a tanulást és jól hasznosítottam mérnöki tudásomat és analitikus és problémamegoldó képességeimet, a számok és a magasabb matematika területén.

Eli Lemco vezérigazgató és John Conant főmérnök vezetésével a cég nem vállalt el milliárdolláros tervezési díj alatti munkákat. Dolgoztunk a Boston földalatti vonalak tervezésén és a Hudson és az East River folyók alatti Pennsylvania Vasútállomáshoz vezető vasúti alagutak tűzvédelmi csöveinek felújításán. Hogy felmérjük a meglévő állapotot a keskeny peremen gyalog többször végigjártam oda-vissza az alagutakat mialatt nagysebességű gyorsvonatok süvítettek el a fülem mellett. Hihetetlen nehéz férfimunka munka volt rettenetesen jó fizetéssel. Ilyen állásom soha nem lett volna Magyarországon.

Horváth Elemér és Mariléna, intelligens kis felesége Bukarest, Romániából szépen berendezték lakásukat és hamarosan kisleányuk született, Viktória. Elemér a mérnökség mellett lakásokat is festett, amiért rettenetes árat fizetett harminc évvel később. Hatvanas éveinek közepén meghalt rákban.

Hosszú sétákra mentünk a Botanikus kertbe és kávéztunk és süteményt ettünk a Snuff Mill bárban a Bronx River melletti teraszon. Olyan volt mintha a kertvárosokban laktunk volna a hatalmas nagyváros hasznos intézményeivel, mint a földalatti és a jó munkahelyek.

Gyorsan repült az idő és hamarosan megünnepeltük Ricsi negyedik születésnapját. Beíráthattuk volna az óvodába, de elmulasztottuk, ami sajnálatos kihagyás volt a részünkről. Ricsi jól beszélt magyarul, de angoltudásban alaposan lemaradt. Később emiatt nehézségei voltak a kindergartenben és később az első osztályban, de így legalább megtanulta szülei anyanyelvét és beszélni tudott unokatestvéreivel és rokonaival az Atlanti óceán túlsó oldalán.

Egyedül neveltük gyermekünket, minden nagyszülő vagy nagynéni, vagy nagybácsi nélkül. Senki nem adott tanácsot, de senki nem is avatkozott bele dolgainkba. Lehet, hogy elkényeztettük, de később emberséges személy lett belőle, aki udvarias volt és kerülte a nyílt vitákat és a szükségtelen összetűzéseket.

Tizenhetedik Fejezet

1977 – Algéria

Jimmy Carter, Amerika 39-dik elnöke 1977 januárjában felesküdt az alkotmányra és minden Vietnám háború korszakbeli sorozás megtagadót és lelkiismereti okokból katonai szolgálatot elkerülőt felmentett. Carter elnök egy becsületes és egyenes természetű farmer volt és rengeteg ellenséget csinált a republikánus oldalon. Biztosra csinálva, hogy csak egy négyéves időtartamú elnöki időtartamot kap, az ellenzék depresszióba süllyesztette az országot, magas kamatlábakkal, energiahiánnyal és külpolitikai problémákkal, és egy nemzeti felháborodással, hogy a Panama Csatornázónát visszaadta a Panama államnak.

Szűkében lett a pénz és a költségvetési visszavágások miatt legtöbb kormány finanszírozta beruházást szüneteltettek és dologtalanul üldögéltünk az irodában és próbáltunk elfoglaltnak látszani.

Mr. Conant felvett egy fiatalembert, Pál Samut, akiről kiderült, hogy magyar a budapesti Nagymező utcából. Először Izraelbe vándorolt ki, ahol szolgált a hadseregben az 1973-as arab háború alatt. Később elvett egy szép kis zsidólányt a Long Island-ról és átjött Amerikába.

Samu sietve tisztázta velem, hogy nem értek egyet a magyar nyilasokkal, akik kiadták a zsidókat a németeknek, és összebarátkoztunk. Megmutattam neki és feleségének a Pound Ridge-i házhelyünket és lenyűgöző hatással volt rá. Szintén tetszett neki, hogy Edit nővére Beer Sheba városban él Izraelben.

Egy napon, úgy június közepe felé Hinkley Pál beintett engem és Hunold Rogert irodájába. Eli Lemco igazgató állt ott és átadott egy üzenetet a vállalat St. Louis-i központjából.

– Építésvezető mérnököt keresnek egy nyersolaj/földgáz távvezeték építésére Algériában. A terveket Phoenix, Arizona irodánk készítette. Három hónapos próba mandátumra volna a megállapodás napidíjjal és jelentős béremeléssel. A szerződés két évre meghosszabbítható, vagy az építkezés befejezéséig. Ha valamelyiküket érdekli a dolog, tudassák velem.

Lemco ezzel gyorsan kiment a szobából és Hinkley ránk nézett.

– Hallottátok a főnököt, nincs sok munkánk a következő három hónapra, lehet, hogy nem is olyan rossz az ötlet.

Roger mosolygott és megrázta a fejét. – Kösz, de nem. Ez nem nekem való.

Gazdag család állt mögötte és sokkal okosabb volt nálam. Nem érdekelt, ha elbocsájtják a nyári hónapokra. Nem kellett, hogy eltartson egy családot.

– Engem lehet, hogy érdekel, – mondtam a dolgok és a következmények megfontolása nélkül, és gondoltam, hogy az Algériai többletfizetés csinos kis összeg lesz vágyálom házam megépítése felé.

– Rendben, – mondta Hinkley és kissé meglepetnek látszott. – Tudatom Mr. Lemcóval és Tom Elgin a project menedzser a St. Louis központból telefonálni fog neked a részletekkel.

Este elújságotam Editnek az ajánlatot. Edit vállat vont és szomorúan mosolygott rám.

– Mehetsz, ha akarsz. Velem nem lesz baj. Zsuzsi néni ideköltözik hozzám és három hét üdülésre elmegyünk a Mount Pleasant panzióba, fent a Catskill hegyekben.

Egy férfi mennyire ostoba tud lenni, ha pénzt lát szeme előtt, ahogy emlékezem negyven év távlatából erre a fájdalmas, messze ható döntésemre.

*

Vadonatúj amerikai útlevelet hamar megérkezett és beoltottak négy trópusi betegség, tifusz, kolera, sárgaláz és tetanusz ellen. Mr. Elgin javasolta, hogy feleségem is vegye ki útlevelét, ha esetleg Algériába kell jönnie megmentésemre. Utazásom előtti hétvégén felvittem Editet, Ricsit és Zsuzsi nénit a Mount Pleasant penzióba és otthagytam őket. Otthagytam egy vonzó külsejű fiatal feleséget egy rakás, női társaságra kiéhezett nőtlen férfi között. Számos udvarló meg is környékezte, de amennyire tudom, Edit hűséges maradt hozzám. A három hét leteltével Zsuzsi néni fizetett egy embernek, hogy vigye hármukat vissza a Bronxba, ahol Edittel maradt, amíg én októberben hazajövök. Gyanítottam, hogy két alak túlságosan is közel került a feleségemhez. Az egyiktől megtartott valamiféle szuvenírt és a pofa kivágta mind a négy kerekét valakinek, aki szemtelen volt Edittel. Felajánlotta, hogy elveszi Editet feleségül, ha én nem jövök vissza. A másik férfi afféle mama fiacskája volt, és anyjával együtt Zsuzsi néni meghívta hozzánk vasárnapi ebédre.

Pár nappal Catskillsból való visszatértük előtt történt a hírhedt 1977-es New York City áramkihagyás. A három napig tartó törvénytelenység és fosztogatások teljesen rosszra fordították New York arculatát. Többé nem éreztük biztonságban magunkat a városban és elhatároztunk, hogy minél hamarabb kiköltözzünk a kertvárosokba. Súlyos problémák és bajok voltak és én ott voltam rekedve Algériában.

Algériai utam kezdete nem volt olyan rossz. Egy napot tölthettem Párizsban és addig gyalogoltam és néztem a város nevezetességeit, amíg a kimerültségtől majdnem összeestem. Másnap reggel első osztályon repültem Annaba városba, Algéria Tunéziai oldalán. A vámon megmondtam, hogy dolgozni jöttem ide és kiderült, hogy ez törvényellenes. Algéria a zűrzavar országa volt, azonban, ha visszagondolok rá, szerencsésen megúsztam a dolgot, mert Tom Elgin tanácsára két üveg whiskyt hoztam magammal, ami a legszigorúbban meg volt tiltva ebben a mohamedán országban, és nem fedezték fel. Ha átkutatták volna a csomagomat meghatározatlanul hosszú időre bezártak volna. Mit érdekelte ez Elgint, embereinek alkoholra volt szüksége. Inkább azt kellett volna tanácsolnia, hogy valamiféle nem romlandó élelmiszert hozzak magammal, hogy legyen mit ennem, amíg elérem célpontomat.

A repülőtéren megdöbbenő volt nézni a sok köpenybe burkolt nőt, amiből csak egyik szemük látszott ki. Koszos volt és zajos a hely és ez csak a kezdet volt. Munkatársaim felvettek a repülőtéren és fő építkezési helyünkre hajtottak velem, Skikdába, ahol a kőolaj/földgáz vezeték terminusánál, a kikötő és olajtartály munkálatain építésvezető mérnök szerepet töltöttek be.

Első éjszaka egy bungalóban szállásoltak el, amit a jövőbeli kikötő dolgozóinak építettek. A kis házat megosztottam egy fiatalemberrel St. Louis városból, akiről joggal lehetett gyanítani, hogy homoszexuális. Nem vettem tudomásul ajánlatának jeleit, csak később realizáltam, hogy a homokosok számára tökéletes helyre jöttem.

Másnap a cég kiutalt nekem egy kis FIAT kocsit kézi sebváltóval. Fogalmam sem volt, hogy működtessem a kuplungot és rettenetesen kínlódtam a kapcsolásokkal, a háromszáz kilométeres úton, amíg elértem a Biskra sivatagi oázist, ahol szobát foglaltak nekem egy a francia kolonialista időkből visszamaradt luxushotelben.

Másnap reggel még egy ötven kilométer várt rám, hogy elérjem a szivattyúállomást, ahol lakókocsi irodánk volt. A vezető mérnök, egy Guillermo Castillo nevű spanyol volt Bolíviából, aki éppen heti szabadságát töltötte Párizsban. Ahogy visszajött, azonnal egymás idegeire mentünk. Guillermo követelte, hogy heti hét napot dolgozzak, tíz órával naponta, minden túlórafizetés nélkül, mert nála nem volt semmiféle meghatározott szabadnap. Az arabok nem dolgoztak pénteken, a zsidóknál szombat volt a sábesz és a keresztényeknél maradt a vasárnap, mint Isten szent ünnepe.

Tiltakoztam és szinte hazautaztam Amerikába, de Guillermo kiröhögött.

– Ha szerződésed lejárt előtt visszamész, vissza kell fizetned utazásoddal kapcsolatos összes költséget. Különben is, kocsidra itt nálam van szükség, és utazhatsz az arabokkal az autóbusszon, ki az Annaba repülőtérre.

Összeszorítottam a fogamat és maradtam és életem legszörnyűbb három hónapja következett.

– Nem azért lettem amerikai állampolgár, – mérgelődtem, – hogy Algériába legyek rabszolga. Ami gyakorlatilag voltam is októberig, és rettenetesen hiányoltam családomat és korábbi életemet.

Múltak a napok és munkám rutinná csendesedett. Mindennap végigjártam az építkezést és ellenőriztem az előrehaladást. Sok más nem volt mit tenni és rengeteg könyvet olvastam és angoltudásom ugrásszerűen javult. Láttam más magyarokat is a hotelnél, de nem szóltam hozzájuk. Hívatlan idegen lettem a saját országomban.

Algériában az utak rettenetesen veszélyesek minden védőkorlát nélkül, töredezett szélekkel és ezer méter mély szakadékok a legélesebb kanyarokban. Az egyenes részeken százhatvan kilométer sebességgel hajtottunk és tucatnyi madár csapódott szélvédő üvegünkre. Döglött szamarak és tehenek tarkították az utak szélét és a dögbűz iszonytatóan érződött. Algéria valóban a világ koszos feneké volt. Fogalmam sem volt, hogyan mehetett férjhez az én szépséges nővérem egyik állampolgárjukhoz.

Egy nap Castillo követelte, hogy másszak bele egy húszezer literes olajhulladék tartályba és vizsgáljam meg a hegesztéseket belülről.

– A kipárolgási gáz megöl, – mondtam, – nem csinálom.

– Megtagadsz egy direkt parancsot? – nézett rám a spanyol dühödten.

– Nem a hadseregnél vagyunk, – feleltem, – és maga nem ez én felettes tiszt. Maga csak egy munkatárs, akivel ki kell, hogy jöjje, minden nehézség ellenére.

Ettől kezdve nem sokat beszélünk egymással. Amikor lejárt az időm, akartam használni a részemre kiadott FIAT kocsit, hogy visszahajtsak Skikdába.

– A koci marad, – nézett rám fenyegetően Castillo, – itt van rá szükségem és te mész a busszal.

Autóbusszal lehetetlen lett volna megtenni az utat. Többszöri átszállás, nem értettem a nyelvet és legalább három nap a hat óra helyett kocsival. Castillo aljas gazember volt, ha kicsinyes bosszúállásról volt szó.

Az olasz csőszerezők rádióját használva elintéztem a Skikda irodával, hogy küldjenek értem egy arab sofőrt kocsival. Ebéd előtt indultunk el és az arab megállt enni egy út menti piacon shish-kebap zsírban sült vagdalt hússal. Félttem a nem tiszta ételből enni és mire beértünk a Skikda központba, a kávézó már bezárt. Másnap reggeli előtt kellett indulnom és mire megérkeztem a repülőtérre, már több mint huszonnégy órája nem ettem.

Több algériai dinár nem volt nálam és nem voltak hajlandók kiszolgálni, ha amerikai dollárban fizettem. Egy algériai biztonsági rendőr jött a segítségemre. Kifizette ebédemet dinárban és zsebre vágta dolláromat.

Mikor végre a repülőben ültem és elindultunk a boldogság könnyei szöktek a szemembe. Ne olyan gyorsan az örömmel, Marseillesnél a francia határőr akadékoskodni kezdett.

– Miért akar köztársaságunkba bevándorolni?

– Nem akarok, megyek vissza New Yorkba és Párizsban repülőt kell váltanom.

– Akkor miért jön Afrika felől?

– Nem jövök, három hónapos munkaszerződés után megyek haza.

– Rendben, de még egyszer meg ne történjen, – felelte a vámos és végre lepecsételte útleveletemet.

Három napos vakáció járt nekem Párizsban, de egyetlen perccel sem akartam tovább maradni, mint muszáj. Munkatársaim lazítottak ezeken a háromnapos hétvégeken és megkóstolták a híres francia fizetős selyempárt. Nem én. Én siettem haza a feleségemhez.

A JFK repülőtéren felhívtam Editet egy telefonfülkéből.

– Ki vagy? – kérdezte. Nyilván nem ismerte meg a hangomat.

– A férjed, – roppantam össze és szinte zokogtam, – visszajöttem Algériából és a Kennedy reptérről hívlak. Félóra, negyvenöt perc alatt otthon leszek.

Odahaza fiam Zsuzsi néni ölében ült és felsikított és tágra nyíltak a szemei, ahogy meglátott.

– Papa.

Zsuzsi néni nem sietett hazamenni. Első éjszaka a díványon aludtam és ő maradt az ágyban Edittel.

Másnap reggel megmondtam az öregasszonynak. – Zsuzsi néni, itt az ideje, hogy hazavigyem.

– Maguk tartoznak nekem száz dollárral, – nézett rám mérgesen, – a felesége kölcsönkérte tőlem és megígérte, hogy maga kifizeti.

Odaadtam neki a százast, de attól kezdve állandóan neheztelt rám. Gondolom, hogy nem akarta megérteni, hogy három hónapos távollét után egy fiatal férj szeretne a feleségével aludni.

Időközben Ricsi megkezdte a kindergarten osztályt a közeli St. Brendán Katolikus iskolában. Nem lehetett könnyű neki, édesapja gyakorlatilag az eltűntek közé számított és a nyelvet sem beszélte az osztályban. Akkoriban a kisebbségi gyerekek autóbuszozása a szegény negyedekből a tehetősebb fehér negyedekbe komoly politikai vita tárgyát képezte. Az írek és az olaszok nem voltak hajlandók gyerekeiket állami iskolákba járatni. Osztálylétszám az állami iskolába alig haladta meg a tizennyolcat, míg a katolikus iskolában a negyvenet is elérte. Talán a szándék, a gyerekek keverése nemes volt, de egy rettenetesen ördögi rendszer volt a kicsiknek. A társadalom gyerekeivel fizettette meg az apák bűneit. Szegény Ricsi szomorúan üldögélt a túlszűfolt zajos és rendetlen osztályban és nem beszélt senkihez, nemhogy még tanult volna valamit.

A szabályok a kindergarten szinten nem voltak olyan szigorúak, mint az első osztályban és feljebb. A katolikus iskolatanács nem fogadott be senkit, akinek a szülei nem a templomban esküdtek össze.

Mind a ketten házások voltunk előzőleg, de szerencsére nem a katolikus templomban. Ezzel némi esélyünk maradt, hogy beszerezhetjük születési bizonyítványainkat az eklézsiáról ahol születtünk. Slezák atya, az E. 82nd utcai St. István katolikus templom papja nagyon segítőkésznek bizonyult és elküldte a hivatalos kérelmet, nekem Máramaroszigetre, Editnek Székelyudvarhelyre, és erősen szorítottunk, hogy a dokumentumok megérkezzenek a tavaszi beiratkozás idejére.

*

Nem lett volna szükséges, hogy kárpótoljam kis családom, hogy magukra hagytam őket három hónapig, de valahogy kötelességemnek éreztem, hogy valami kedveset tegyek értük. Kora decemberben lerepültünk a Parádise Island üdülőhelyre, a Bahama szigeteken, egy hetes vakációra a Holiday Inn luxushotelben, közvetlen a tengerparton és a híres hedonista Mediterrán Club szomszédságában. Csodálatos szoba, melegített vízű medencék, mindent árusító koncesszió bár, tágas terasz, nagyokat sétáltunk a kristálytisza szépségű tengerparton és az emberek csodálták barnára sült színemet, amit még Észak Afrikából hoztam magammal.

Egy idősebb férfi lépett felénk valamelyik első reggel és összecepta bokáját.

– Timár András vagyok, – mondta tökéletes magyarsággal. – Torontóból, de Balatonfűzfőn születtem, Magyarországon.

Timár vagyonos úriembernek látszott, kifinomult úri modorral. Többször beszélgettünk és együtt csináltunk dolgokat, és Timár feltehetően nem érezte magát egyedül. Egyszer elmentem vele a kaszinóba, először életemben és nyertem 175 dollárt a ruletten és száz dollárt a pénzermés gépen. A nyeremény jól jött, de sajnós megszerettem a kaszinót és hazárdjátékokat, egy kicsit túlságosan is nagyon. Timár felajánlotta, hogy bevesz kertészeti üzletébe, de nem fogadtam el.

– Mérnök vagyok és az is akarok maradni és mindig fogok elegendő pénzt keresni, hogy eltartsam a családom.

Helyes döntés. Timár valószínűleg megrögzött dicsekvő volt és nem szégyenkezett eltérni az igazságtól. Különös figyelmet szentelt a színes bőrű kiszolgáló és takarító lányoknak. Ékszereket ígért nekik a sajátjából, amiket hivalkodóan viselt mindenhol. A végén nem adott senkinek se semmit és valahogy kislisszolt a hátsó ajtón.

Feltehetően Timár András sem volt az igazi neve. Jókai Aranyember regényéből vette ki a képzeletszülte karaktert, a férfit, akinek kezében minden arannyá lesz.

Tizennyolcadik Fejezet

1978 – Cohecton

Összebarátkoztunk Rácz Imre özvegyével, Klárral. Egy kislánya volt és egy kislánya, korban egyidősek a mi Ricsinkkel. Városi lakásban laktak a 22-ik emeleten és panoráma kilátásuk volt az East River vizeire. Férje halála után Klári komoly összeget kapott a biztosítótól és szigorúan vigyázta pénzét. Meglátogatott minket a gyerekeivel és kivittük őket a Pound Ridge városi parkba és strandra és a Ward Pound Ridge erdei rezervátumba sétálni.

Klári javasolta, mivel a városban szinte elviselhetetlenül forró a nyár, a rengeteg szeméttel az utcákon és a bűnözésekkel és gyerekei soha nem látnak zöld természetet vagy fákat és javasolta, hogy béreljünk ki egy nyaralót a hegyekben.

A Times újságban találtam egy hirdetést egy kiadó bungalóra, Cohecton városban, New York államban közel a Delaware folyóhoz. Feltárcsáztam a számot és a hirdető ötszáz dollárt kért július elejétől szeptember elejéig. Nem rossz, gondoltam és Klári osztotta véleményemet.

– Bízom a szakértelmedben, – mondta.

A férfi elpostázta a kulcsot és üzenetet csatolt hozzá.

– Nézzék meg. Ha nem tetszik, küldjék vissza a kulcsot. Ha megfelel, küldjék a pénzt és a ház maguké két hónapig.

Az Interstate 84 és Route 17-es országutakon felhajtottunk körülbelül harminc kilométerre kifelé Monticelló várostól és megtaláltuk a házat. Kicsiny farönkökből épített ház volt egy hatalmas ősvadon szélén és lenézett a Delaware folyó sebesen rohanó vizeire.

Voltak kezdeti problémák, egy villamos drót nem volt leszigetelve és hozzáért a talajhoz és a mosogató megrázott, ahogy hozzáértem. A tulaj mondta, hogy van telefon a házban, de nem volt bekapcsolva a Ma Bell telefonhálózatba. A három hálósoba, nappali és konyha és szűnyoghálóval védett terasz bőségesen elegendőnek látszott három felnőttnek és három gyereknek.

Következő hétvégén felvettük Klárit és két gyerekét és kikocsiztunk a házikóhoz. Két hét szabadságom volt és addig velük maradtam, majd visszamentem a városba dolgozni. Callicoon-ban, a szomszédos városban hatalmas szupermarket volt, filmszínház és egy modern kuglipálya, ami minden szórakozási és más igényt is kielégített.

Volt egy kis sóderes fövény egy szigeten a folyóban és odajártunk lehűlni a tikkasztó melegben. Át kellett kapaszkodjunk egy vasúti sín páron, egy bedőlt régi temetőn a telepések idejéből és átgázoltunk egy sekély öblön és ott voltunk a zúgó, kristálytisza víz partján. Széles kenek tucatjával csurogtak lefele a folyón és a fiatal csónakázók integettek és jól mulattak magukat minden televízió és telefon nélkül, de azért volt egy remek rövidhullámú rádió.

Az út túloldalán egy idős házaspár lakott egy elegáns házban, úszómedencével és más hasznos nyári dolgokkal felszerelve.

Ha baj lett volna használhattuk volna az ő telefonjukat. Ezen a nyaraláson történt, hogy elhatároztuk, hogy valamelyik kertvárosban mi is családi házat veszünk.

Eldöntöttük, hogy eladjuk a Pound Ridge-i házhelyet és felfogadtunk egy ingatlan ügynököt. Az eladásokra rossz idők jártak és sokáig senki nem érdeklődött. Egyszer Cohectonból visszajövet az ügynök felhívott irodámban, hogy akadt egy vevő. Alacsony volt ajánlat és a női vásárló szándékosan nehezítette az eladást. A házterveket Skibának engedélyeznie kellett és a vásárló ragaszkodott, hogy Skiba tekintszen el ettől a kitéltől. Ez lehet-

lenség volt, a városfejlesztési tanács vizsgálta felül és engedélyezte a terveket és a házak kinézetét. Miért kifogásolt volna valaki egy ilyen standard követelményt? Ezt nem értettem. Ha egy ilyen exkluzív helyen akar építkezni, inkább örülhetett volna a megkötéseknek. Mi 38 ezer dollárt kértünk és a nő lealkudta 33 ezerre. Ügynökömre nem lehetett számítani, nem az én oldalamon állt. Közvetítési díját levonva semmi hasznót nem csináltam a telken három év alatt, mialatt fizettem érte az ingatlanadót. A vevő kegyetlen volt és irgalom nélküli és nem volt semmi gátlása letenni a telek minőségét. Ez alapvető business szabály volt és még rengeteget kellett tanulnom. Egyetlen jó jött ki a telektulajdonosságból, három év alatt lefizettem a jelzálogkölcsönt és 45 ezer dollárom lett a bankban, egy összegben az eladás után, amit tizenkét százalékra betehettem a takarékbba. Ez jókora vagyon volt abban az időben és kitette felét egy jókora háznak, bármi elegáns és költséges kertvárosban.

Nem tudhattam, hogy új korszak jön a bankok és a finansziális intézmények szabályozási törvényeinek megkönnyítésével és a befektetésre szándékozott pénzek ugrásszerűen megnöttek. Két éven belül a telek kétszázezer dollárt ért, ami az enyém lehetett volna, ha kitartok mellette. Igaz a pénzen házat vettünk, aminek az ára tíz év alatt négyszeresére nőtt. Egy biztos volt, mindössze kilenc éves amerikai tartózkodásom után, egyenes úton haladtam előre a középosztályba való bejutás felé.

Meglátogattuk a Szilágyi házaspárt és elmondtam nekik a telek eladását és a csinos kis vagyont, amit összeszedtünk házvételre. Szilágyi Klári szeme kikerekedett a csodálkozástól és őszinte elismeréssel kérdezte.

– Levente, milyen érzés gazdagnak lenni?

– Semmivel sem más, – feleltem, – ugyanaz a személy vagyok és minden relatív.

Lehet, hogy talán, nem is volt olyan rossz ötlet a Bronxban lakni egy lakbérszabályozott lakásban és levágni a költségvetésünket.

*

Sverdrupnál a cég óriási méretű tervezési munkát kapott a szövetségi kormánytól. Közös vállalkozásban a Parsons és Brinkenhoff céggel a Fort McHenry országúti alagutat terveztük Baltimorban az I-95 műút fontos részeként. A híres nemzeti műemlék közelében vízbe süllyesztett szakaszokból összehegesztve, a milliárddolláros méretű project tervezési díja tízmillió dolláron felülre rúgott. A kipufogógázok iszonyatos méretű szellőztetésre volt szükség és az én feladatom volt a légmennyiség kiszámolása, a szellőztetőgépek és légcsatornák méretezése, és én terveztem meg a ventilátorok elrendezését a tizenhat 350 lóerős nagyságú motorokkal egyenként.

A nemzeti méretekben is a két legjobb és legnagyobb nagyságú cégnél én voltam az egyetlen mérnök elegendő technikai tudással és tapasztalattal, hogy hiba nélkül bevégezzem a tervezést. Conant főmérnök tucatnyi új mérnököt vett fel és a csoportnak kibéreltük a teljes tízedik emeletet, az 1251 Broadway felhőkarcoló épületben.

Egyenlő rangú tervezőpartnerem a Parsons cégnél egy fekete bőrű mérnök volt, Ted Horton, Brooklynból. A cég Ted íróasztalával szemben jelölt ki nekem is egy íróasztalt és reggeltől esting szembe kellett nézzek vele. Ted hat évvel ezelőtt hagyta ott a Sverdrup céget csúnya körülmények között. Komoly problémák merültek fel közte és Hinkley Paul osztályvezető között és rémségesen utálták egymást. Hinkley fent maradt a tizenharmadik emeleten és Ted Horton minden gyűlöletét rajtam töltötte ki.

Conant rengeteg orosz és más kelet európai és indiai mérnököt vett fel és legtöbbjüknek fogalma sem volt a tervezési munkák lényegéről. A cégnek nagy számban kellett alkalmazni mérnököket, hogy felfűjják a kiszámlázott órák számát és igazolják tervezési díjukat. Nekünk annál többet kellett dolgoznunk, hogy behozzuk a lazásalók okozta hiányt. Egyik a jobbak közül volt Nagy Tóni, egy 1956-os disszidens a Dunántúlról. Toni imádott

beszélgetni anyanyelvünkön és úgy általában azonos politikai nézeten voltunk és ugyanabból a szemszögből ítéltük meg a történelmet. Tóni New Jerseyben lakott szemben Manhattannel a Hudson folyó nyugati oldalán. Feleségével, Macukával szép lakásuk volt és ránéztek a Manhattani felhőkarcolók és a Hudson folyó felséges panorámájára. Gyerekük nem volt és Macuka diplomás vegyész volt a Szegedi Tudományegyetemről és Tóni ügyesen befektette pénzét a tőzsdén. Hozzánk képest vagyonosak voltak, de értelmesség és intelligencia tekintében millió fényévekkel jártunk előttük.

*

Az Osborne és Smith Ingatlankezelő cég eladta Parkside Place 3235 szám alatti épületünket valamiféle albánoknak. Balszerencsét bajra halmozva, a rendes idős házaspár a felettünk lévő lakásból is kiköltözött és lementek Atlantába, ahonnan a férj eredetileg jött. Az albánok a lakást kiadták barátaiknak, akiknek pizza sütődéjük volt az E. 204-es utcában. Minden este éjfél után jöttek haza és rettenetes zajt és dübörgést csaptak. Szőnyegük nem volt és nehéz csizmákban járkáltak ide-oda és órákig recsegett az ágy, ahogy kitartóan és hevesen szeretkeztek.

Mindennek tetejében az üzlethez szükséges lisztet és más nyersanyagokat a lakásban tárolták és az egész épületet megtöltötték svábbogarakkal. Panaszt emeltem náluk és ezzel kiástam a csatabárdot az albánokkal.

Jött a kemény tél és az albánok gyakran nem fűtöttek. A kazán vagy lerobbant, vagy az olajszállító teherautó nem hozta a fűtőolajt. Az albánok nem fizettek ki valami vállalkozót és az épület lobbijának üvegajtáját a hitelezők összetörték. Az albánok éveken keresztül nem üvegeztették be az ajtót, inkább visszaszöktek Kanadába, hogy elkerüljék a fizetést.

Komolyra kellett vennünk a házvásárlást és kellett, hogy minél hamarabb költözzünk ki. Először egy várost szemeltünk ki a Harlem vasútvonal mellett, ahol tudtuk, hogy az állam tervezi a régi vonal elektromos vontatásra való átalakítását és az állomások modernizálását.

Ted Horton nem értett egyet az elektromosra való átalakítással. Véleménye szerint, és amit gyakorta hangoztatott, New York fekete lakta kerületeiben volt inkább szükség a közművek és a közlekedés javítására és nem pedig arra, hogy könnyítsék a gazdag fehérek ingázását a kertvárosokból. Szerinte az egész villamosítás fajüldöző vesztegetése volt az adófizetők pénzének.

A jelzálogkölcsonök kamatlába kilenc és fél százalékon állt és nem mertünk nagyobb kölcsönt felvenni. Néztünk házakat Katonah, Golden's Bridge, Somers és Croton Falls városokban, de az árak vagy magasak voltak, vagy a ház volt siralmas állapotban. Könnyen megengedhettünk volna egy nyolcvanezer dolláros házat is, de túlságosan óvatosak voltunk, hogy aláírjuk az adásvételi szerződést. Tévedtünk, mert mennél drágább volt a ház, később annál magasabbra ment fel az értéke.

Ezek után északabbra, Putnam megyébe merészkedtünk. A kemény tél közepén senki nem árulta a házat és ügynökünk a Mahopac tó partján képtelen volt házat találni nekünk, amit mi is szerettünk.

Egyik vasárnap elmentünk egy másik ügynökhöz, a Houlihan Lawrence céghez, Somers városban.

– Van egy eladó házam, pontosan olyan, amit maguk keresnek, – kiáltott fel a salesman, – 69,900 dollár az ára és imádni fogják.

Várakozásunkat felkorbácsolva felhajtottunk vele Putnam megyébe és megmutatott egy emeletes ranch házat a Lake Casse lakóparkban. Vonzó külsejű otthonnak nézett ki egy zsákutca vége felé, egy fél hold nagyságú telken. Kissé el volt hanyagolva, megrongált kéménnyel és festeni kellett belülről és be kellett eresztetni a parkettát, de kívül vinil burkolata volt és nem kellett festeni. Három hálószoba, konyha, nappali és ebédlő fent és még egy

hálószoba és nagy parti terem lent kandallóval és zuhanyozóval, és fűtött garázs hozzá képezte a jókora tágas házat.

Azonnal beleszerettünk a házba is és a környékbe is. A javítások végett lehoztuk az árat 67 ezerre és március végére tűztük ki az adásvétel véglegesítési napját. A tulajdonosoknak anyagi problémáik voltak és mi átvettük jelzálogkölcsönüket nyolc és fél százalékos kamatlábbal az East River Banknál, New Rochelle városban. Február végén felmondtunk az albánoknak és azok egy héten belül kiadták a lakást. Szőnyegemet és még egy pár darabot, ami nekünk nem kellett, eladtam nekik 125 dollárért.

Az albán szemétládák hozzájuk illő hangon búcsúztattak.

– Az új házat majd olyan melegre fűti, amilyenre akarja és remélem, hogy kijön a szomszédokkal.

Tizenkilencedik Fejezet

Költözünk Mahopacra

Véglegesítettük a házvásárt és a Sinopsi család kiköltözött és szombat reggel a költöztető, egy fehér sofőr és két kapatos vagy bedrogozott fekete megjelentek bronxi lakásunk ajtaja előtt. Sok bútorunk nem volt és gyorsan lehordták az utcára és berakták a költöztető teherkocsiba. Teherkocsival utánunk, még egyszer utoljára megtettük a hatvan kilométeres utat és megérkeztünk új címünkre, a Lacona Road 97 szám alá.

Szerény bútorzatunk szinte eltűnt a nagy házban. Kivéve hálósobabútorunk, ami éppen beleillett a legnagyobb hálóba és készen állt az éjszakai örömakcióra. Kicsit táncoltunk a földszinti parti teremben és csodáltuk a kilátást a konyhából és az ebédlő hatalmas csúszó üvegajtájáról nyíló teraszról.

– Házunk van és sikerült a vágyunk, – gratuláltunk egymásnak s csókot váltottunk. – Bekerültünk az amerikai középosztály soraiba.

Annyira örvendtünk az új háznak és büszkéek voltunk, hogy nagy fehér betűkkel kiragasztottuk nevünket a behajtó út végénél, a postaládára. Végzetes tévedés, de vajmi keveset tudtunk és mennyire bízunk az emberek szimpátiájába és nem gyanítottuk, hogy mennyi rossz ember is van, és egyáltalán nem vártuk, ami következett.

Reggel hat óra harminckét perckor indult a vonatom, be munkába a Croton Falls vasútállomásról és hat óra fele elmentem otthonról. Nyolc óra fele újonnan beszerelt telefonunk csörgött. Edit felvette a kagylót és egy fiatal férfi szólt bele izgatott hangon és lélegzetéből kifulladva.

– Tudod, hogy most mit csinálok? – kérdezte.

Edit annyira megijedt, hogy kövé vált és nem felelt és a férfi folytatta.

– Játszok a farkammal, akarod, hogy átmenjek hozzád?

Edit lecsapta a kagylót, és ahogy beértem irodámba Manhattanen, feltárcsázott.

– Valaki a környékről obszcén telefonhívásokat csinál, – zokogott, – rettenetesen félek.

– Ne vedd fel a telefont és zárd be az ajtókat – feleltem, – hívom a rendőrséget.

Felhívtam a Mahopaci rendőrséget és egy mogorva hang válaszolt.

– Mi van? – mondta, – milyen féle a sürgősség?

– Most költöztünk be a Lacona Road utcába és valaki obszcén telefonhívásokat csinál és a feleségem egyedül van otthon hat éves gyerekünkkel.

– Ez semmi sürgősség, hívja a telefon vállalatot, majd azok lenyomozzák, hogy ki az.

Micsoda arrogáns vidéki seggfej, gondoltam és ráakasztottam. Utána felhívtam a telefon vállalatot és ott egy nő megmagyarázta.

– Egy telefonhívást lenyomozni hosszú folyamat és semmit nem lehet bizonyítani a bíróságon. Javaslom, hogy változtassa meg a számot titkosra. Máskor ne hirdesse a nevét a helybeli szexre éhes tinédzsereknek.

Köveztük a tanácsát, de ez az ízléstelen incidens nagyon kellemetlen érzést hagyott bennünk új szomszédjaink iránt.

*

Egy hetes szabadságra volt szükségem, hogy mindent elintézzek az új házban. A Bronxból felvettünk egy fekete férfit, hogy újra fényezze tölgyfa parkettánkat. Ehhez két napra be kellett költöznünk egy motelba. Ricsit is be kellett íratnom a helybeli Fulmar Road elemi iskolába. A fiatal első osztályos tanító néni nagyon kedves volt és a gyerekek, mint új játszópajtást fogadták Ricsit.

Az iskolaév végén az előmeneteli tanácsadó magához hivatott.

– A maga fia, – közölte velem, – meg kell, hogy ismétlje az első osztályt. Messze alatta marad követelményeinknek.

– Rendben, – feleltem, mert más választásom nem volt. A híres egyházi iskola nem tanított neki semmit. Az egyetlen dolog, amit beleültettek kialakuló értelmébe, hogy félt az iskolától és utálta a tanulást. Egy alkalommal az összes első osztályosnak el kellett menni a kora vasárnapi misére és az első sorban kellett ülniük szüleik nélkül. Ricsi soha nem volt még szüleitől elszakítva és pánik rohamba esett, sírt és zavarta a mise menetét.

Egy apáca a karjánál fogva kiráncigálta a bejáráshoz, ahol én álltam és megvető hangom kioktatott.

– Tanítsa meg a fiát, hogy engedelmeskedjen és tisztelje az egyházat és féljen az Istentől. Egyelőre ülhet az utolsó sorban, hogy láthassa magát, de maga nem léphet be a templomba. Ez a mise csak az iskolásoknak való.

Egy másik alkalommal egy Ír kölkök eszméletlenülre ütötte a fiamat a végében. Berohantam az iskolaigazgató szobájába és követeltem a főapácától, hogy mondja meg a gyerek nevét.

– Mi nem adunk ki neveket, – válaszolta az apáca és felvette léniáját és ritmikusan ütögetni kezdte a tenyerét. – Semmi baj nem történt, így szoknak össze egymással a fiúk.

– Ki fogom venni a fiamat ebből az iskolából és meg fogom tudni kinek a fia ütötte meg.

– Hova vinné el máshova? – mosolygott rám gúnyosan a főnövér. – Állami iskolába, ahova autóbusszon hozzák a fekete gyerekeket a Bronx déli részéből.

– Házat veszek, valamelyik távoli kertvárosban ahol nem buszozzák a gyerekeket.

– Ez rengeteg pénz és magának két órát kell majd ingáznia naponta kétszer, ha a városban dolgozik.

– Van pénzem és pontosan ezt fogom tenni – feleltem és kifele menet bevágtam magam után az ajtót.

– Sok szerencsét hozzá, – visított utánam az apáca, – nekünk nem fog hiányozni a maga neveletlen fia.

Ez volt az első tapasztalatom New York hírhedt Irish katolikus apácaival, kegyetlenségük nem ismert határt. A Fulmar Road elemi iskola sokkal jobb helynek látszott.

*

Edit számos barátnőt szerzett magának a Bronxban. Akik már akkorra Mahopacon laktak. Egyik volt Ruck Macu és férje Bandi. 1956-an hagyták el Magyarországot, a feleség ház-mester volt és a férje egy nyomdagép gyárnál dolgozott New Rochelle városban. Emeletes ranch stílusú újonnan épített házuk volt egy domb tetején. A család eredetileg a Délvidéki Bácskából jött és német nemzetiségű farmerek voltak.

Ruck Bandi beképzelt sváb volt és utálta a magyarokat. Többször kijelentette a szemembe.

– A magyarok lusták és nem szeretnek dolgozni.

Természetesen minden nációban volt néhány, aki szorgalmasabb volt, mint én, de határozottan nem tartottam magam lustának.

A Ruck családnak két gyereke volt. Tamás egy fiú és Melinda egy fiatalabb leány. Tamás a Manhattan egyetemre járt a Bronxban és petróleum mérnöknek tanult. Melinda még középiskolába járt és volt egy állandó boyfriendje, Péter.

Bandi hatalmas zöldségeskertet tartott és fákat döntött és felvágta tűzifának. Akarta, hogy a fia segítsen, de az okos gyerek gondolta, hogy ez értékes idejének vesztegetése és nem vállalkozott. Furcsa volt még, hogy Bandi egy nyakán kivágott lukon keresztül beszélt. Torokrákja volt és az orvosok kiszedték légző csövének nagy részét. Ettől érthetően mogorva ember lett, de kérem azért mindenkinek van határa. Képtelen volt belenyugodni a ténybe, hogy tizenkét évvel utána jöttem ki magyarból, húsz évvel fiatalabb voltam és máris hasonló házam volt, mint neki és gazdagon eltartottam a családom.

Edit más barátai között volt egy gyermektelen házaspár, Kristály Lali és felesége Ani, és természetesen hatalmas német juhászutyájuk, Rex. Ani ugyanabból a kerületből jött Budapesten, mint én és sokkal normálisabb emberek voltak, mint a Ruck família. Egy tó közelében laktak Yorktown városban és Lali nagyon szeretett horgászni.

Közelünkben volt a Sycamore Városi Park, tóparti stranddal és tenispályákkal és gyakran kijártunk oda. A parkon túl érintetlen őserdő nyúlt fel a vad hegyekbe és csak néhány földút vezetett a belsejébe. A hely annyira megihletett, hogy Cara Negra regényem egy része ott játszódik.

Ott volt még a Lake Casse park, ami lakótelepünk része volt a klubházzal együtt. Reméltem, hogy ott táncok lesznek és összejövetelek, de ebből semmi sem lett. Mire mi odaköltöztünk a klubház csődbe ment és semmi több eseményt nem tartottak.

Egy hónappal odaköltözésünk után bevezették a parkolási engedély kötelezettséget a Croton Falls vasútállomásnál. El voltam foglalva munkámmal és elmulasztottam az alkalmat, amikor a városházánál kiadták a parkolási engedélyeket. Többet nem parkolhattam a vasútállomásnál és autóbusszal kellett bemennem Manhattanre dolgozni. Elhajtottam a kocsimat a Villanyvállalat üres telkéhez a Route 100 úton, Millwood faluban, de nem volt könnyű és gondolkoztam, hogy közelebb kellene állást találjak, ahova kocsival tudnék bejárni Westchester megyében vagy Connecticutban.

Számos interjúra elmentem és vagy nekem nem felelt meg az ajánlat vagy visszautasítottak. A karbantartási főnök az IBM Yorktown kutató központjában kérdezte, hogy hány százalék a megengedett kén-gáz tartalom a kazánok füstjében.

– Nagyon alacsony, gondolom, – feleltem és a pofa megköszönte, hogy eljöttem és kikísért. Ez volt a második és utolsó alkalmam, hogy IBM-nél próbálkoztam.

*

Az autóbusz menetideje a forgalomtól függött a helyi utakon és a fennakadásoktól a Major Deegan országút felújítási munkálatain, a Harlem utcáitól, ahogy körbe kellett kerülnünk a Central Parkot a csúcsforgalom óráiban. Októberre szereztem egy parkolási engedélyt a vasútállomásnál és áttértem a vonattal való ingázásra. Jött a tél és a reggelek egyre sötétebbek voltak és hidegek, ahogy dideregve összébújtunk a többi ingázóval és Union Carbide cég főtisztviselőivel, a kicsiny, de meleg kávéházban a platform mellett. Union Carbide akkor építette központját Danburyben és a főigazgatók már előre megvették házaikat és kiköltöztek és ingáztak, amíg el nem készül új főhadiszállásuk. Én megtanultam, hogyan olvassak vagy aludjak a vonaton és az ingázás nem volt teljes idővesztegetés, csak rettenetesen keserves.

Előre jelezve és várva a vonal villamosítását, a Metró North cég nem fektetett bele semmi pénzt a mozdonyok és a kocsik felújításába vagy karbantartásába. A száználmasan kezelt dízel motoros lokomotívok gyakran lerobbantak és a két órás utazás két és fél órára és többször három órára nyúlt, különösen esténként.

Nehéz helyzetbe hoztam magamat. Imádtam munkámat a Sverdup cégnél és nyugdíj programjukba is benne voltam. Az ország egyik legnagyobb tervezőintézete voltak és kiválóan megszervezték működésüket. Földalatti vasút és országúti alagúttervezési tapasztalataim ritka specialitásnak számítottak és rendkívülien fontosnak tartottam magam. De ezt mind fel kellett adnom, hogy a fiam jó helyen nőjön fel és nem valami bűnözés és szenny fertőzte nagyvárosi betondzsungelben.

Hétvégeim bőségesen kárpótoltak a bejárasi problémákért. Többet nem kellett, hogy foglalkozzak háziurakkal, fűtetlen bérkaszányákkal és még mindig fiatalok voltunk Edittel és teli energiával. Lecsempéztük a konyhapadlót és a tűzhely és a mosogató mögötti falakat és Vermonti kékkövet fektettünk le az alagsori bejáratnál. Kicseréltük az öreg és lukas kazánt egy teljesen új öntöttvas tagolt kazánnal, és új tűzhelyet vettünk a konyhába és új hűtőszekrényt, mert az öreg túlságosan zajos volt. Egy éven belül berendeztük az egész házat kényelmes és szép bútorokkal és ízléses dekorációkkal. Edit remekül főzött és rengeteg finom ételt ettünk, rántott prézlis csirke melleket, töltött káposztát és fantasztikus marhapörköltet remek szafttal. Edit még kocsonyát is csinált Újesztendőre.

Szilágyi Feri hirtelen a legjobb barátommá vált és kiváló embernek hívott. Gondolom, hogy barátait anyagi sikerük szerint mérte és nem emberi értékük és intelligencia kapacitásuk szerint. A mi házunkhoz hasonlítva, az ő házuk Stanhope, New Jersey államban rozoga vityilló volt és most már jóval több pénzt kerestem, mint ő, ami miatt talán elfelejtette nekem Bronxi éveimet.

Ricsinek problémái voltak az olvasással és az alapvető dolgok felfogásával az iskolában. Megfigyelési ideje rövid volt és inkább a játék és a televízió nézés érdekelte. Az iskola speciális osztályba akarta betenni, együtt a hátramaradott fejlődésű gyerekekkel. Ebbe nem egyeztem bele és megnyugtattam az iskolai tanácsadó felelőst, hogy majd én megoldom a problémát. Attól kezdve hosszú órákat töltöttem, hogy tanítsam fiamnak a helyesírást és a szorzótáblákat. Becsületes és igaz szándékkal tettem és Ricsi ügyesen haladt is előre és két év múlva utolérte az osztály többi gyereket. Sajnos soha nem bocsájtotta meg nekem, hogy túlságosan erősen forszíroztam tanulni és többet soha nem nyúlt a könyvekhez vagy a papírokhoz, ami valaha is a kis szobában volt, ahol tanítottam. Nem tudom, hogy mi jött előbb, a vele született megrögzött mániákussági betegség vagy az erőltetett ütemű tanulás, ami megutáltatta vele az iskolát és a könyveket. Fel kellett volna, hogy vegyek egy hozzáértő tanítót vagy gyerek pszichológushoz kellett volna elvinnem, vagy egyszerűen engednem kellett volna, hogy az iskola betegye a gyengefelfogásúak közé.

Husadik Fejezet

Malcolm Pirnie

Anyám korai halála nagyon bántotta lelkiismeretemet. Elhagytam apám földjét, a szüleimet és testvéreimet, egy nemes ügyért, ha úgy vesszük, de bűnösnek éreztem magam döntésemért. Az érem másik oldalán, tudatom alatt meg akartam mutatni apámnak, hogy milyen jó életet teremtettem magamnak a tengeren túl és saját családot alapítottam, egy sokkal jobbat, mint amit ő egész életében elhanyagolt.

Meghívtam hozzánk, hogy lakjon velünk három hónapig és egy Second Avenue Magyar utazási irodán keresztül elküldtem neki a repülőjegyet és a szponzorságot elvállaló dokumentumot.

Időközben felfigyeltem egy álláshirdetésre a New York Times újságban. Malcolm Pirnie, egy tekintélyes környezetvédelmi cég White Plains városban klímaberendezéseket tervező mérnököt keresett. Már előzőleg is sokat hallottam a Malcolm Pirnie irodáról. Bollyki József szeretett volna velük kapcsolatot kialakítani és célzott rá, hogy ott kellene állást keressek.

Elküldtem nekik mérnöki önéletrajzomat és behívtak interjúra. A Corporate Park Drive irodaépület komplexben voltak helyileg, ami elfogadható autóútra volt házamtól az Interstate 684 gyorsforgalmú műúton. Két emeletet foglaltak el egy modern vasbeton és üveg épületben és a recepciós titkárnő bevezetett Brian Murphy, személyzeti osztályvezető irodájába. Mr. Murphy disztigvált úriember látszott és senki nem lehetett nálánál jobban ír kinézetű.

Kitöltöttem az álláskérelmező űrlapot, Murphy egy darabig nézegette és elégedetten bólintott.

– Jöjjön velem – mondta és követtem irodafülkék labirintusán keresztül, ahol mindegyikben egy elfoglaltnak látszó ember hajolt munkája fölé.

– Frank, – mondta Murphy, miután beléptünk az egyik iroda nyitott ajtaján és bemutatott a férfinak, aki íróasztala mögött ült. – Itt van a mérnök, akit kérvényeztél.

Frank hosszasan elbeszélgetett velem, kérdezett némi könnyű technikai kérdést, de főleg a Bronxról beszélgettünk. Ugyanabból a szomszédságból való volt, ahol mi laktunk majdnem tíz évig.

Frank Pallio, egy valódi olasz a Bronxból, volt a klíma, fűtési és víz-csatornázási csoport vezetője. Vészesen kevés munkaerővel, rajtam kívül pillanatnyilag csak egy másik tagja volt a csoportnak, Lou Vasquez, szintén eredetileg a Bronxból, és ő volt a víz-csatornázási tervező.

Malcolm Pirnie évi 26 ezer dolláros fizetést ajánlott, amit készségesen elfogadtam.

*

Időközben, mialatt még mindig a városban dolgoztam a Sverdrup cégnél, apám jövetelének ideje elérkezett. Chevrolet Malibu kocsimmal mentem be dolgozni és munka után öt órákor kocsival kimentem a repülőtérre.

Felvettem az öreget az International Érkezések épületében és a járdán várni hagytam, amíg odahoztam a kocsimat. Ahogy meglátta a hatalmas amerikai kocsit, meglepetésében felkiáltott: – Ez igen.

Csodálata nem szűnt meg végig a hazafele tartó úton, ahogy áthajtottunk a Throgs Neck hídon, folytattuk a Hutchinson Parkway úton és végül az Interstate 684 gyorsforgalmi műúton.

Feltételezem, hogy mint egy átlag magyar, átütő sikert várt minden emigránstól, ami messzemenően távol áll az igazságtól. A jó élethez vezető út kemény munkával volt kikövezve, és takarékossgal és önfeláldozással. Apám szupermérnök volt és mindig jól keresett, de túlságosan önző volt, hogy nekünk kellemes és biztos otthont teremtsen.

Bementünk a házamba és az öregem körülnézett. – Fiam, – kiáltott fel, – írtad, hogy házat vettél, de nem tudtam, hogy ilyen szépen be is rendezted.

Letettem csomagját az emeleten a kishálószobába és Edit megölelte apámat. – Kész a vacsora, – mondta, – melyik asztalnál terítsek?

– A teraszon, – feleltem és homlokon csókoltam drága nejemet. – Ilyen szép májusi időben ott a legszebb.

Vártunk Editre, hogy hozza a vacsorát és apám beharapta a szája szélét, összehúzta a szemét és rám nézett.

– Fiam, a rossz lóra tettem, – mondta megbánással teli szomorú hangon és könnyek gyűltek sárgászöld szemeiben.

Ezzel Ahmedra utalt. Húgom arab férjére. Egy idegent szeretett a saját vére helyett. Az arabbal nem jól alakultak a dolgok. Lulu húgunk két fiútestvérét üldözte el szüleink otthonából és nem ment az arab után Algériába. Szegény édesanyám volt az első áldozat. Nem bírta a megnövekedett nyomást és 67 éves korában meghalt. Egy darabig apám élvezte a víg özvegy szerepét. Vett egy Trabant kocsit, egy keletnémet gyártmányú műanyag tragacsot kétütemű motorral és elvárta Lulutól, hogy vigye kedvenc helyeire, mint kártyajátszmáira és bírósági szekértő munkáira, ahol technikai tanácsot adott a törvényszékeknek. Lulu kisajátította a járművet a maga hasznára. Lulu remekül élt vonzó nőiességével és elvált, vagy inkább különélő asszony állapotával és remek állásokat szerzett befolyásos, bár főleg házasság nélküli férjbarátain keresztül.

Apánk az én felelősségem lett, legalábbis a következő három hónapig.

*

A kocsival való bejárás White Plains városba ugrásszerűen megnövelte életszínvonalamat. Fél óra könnyű autót és délután félhatra már otthon is voltam. Kivéve a gázolín árak az egekig kezdtek emelkedni és Malibu kocsim rettenetesen itta az üzemanyagot. Minden útra elhasználtam hat dollár értékű benzint. Munkatársaim a Pirnie cégnél javasolták, hogy osszuk meg a kocsizást és hamarosan javasolták Eileent, egy kedves kis fiatal nőt, aki Fairfield Connecticut városból jött le és Croton Falls község után megosztottuk a további utat. Eileen édesapja a Delta légitársaságnál volt pilóta és régebben B52 bombázókat vezetett és lánya kedves és megbízható partnerem lett az ingázásban. Eileen imádta kényelmes Malibu kocsimat, de hamarosan vettem egy kisebb, jóval gazdaságosabb kocsit, egy Champ márkát, amit a Chrysler cég forgalmazott Amerikában, de Mitsubishi gyártotta Japánban. A Champ hat dollár ára benzinnel egy hétig futott és Sverdrup nyugdíjamat beváltva készpénzzel fizettem érte.

Apám nem akarta elhinni, hogy kimentem kocsit nézni és egy óra múlva vadonatúj járművel tértem haza.

– Ez Amerika, – mondtam neki leereszkedő mosollyal, – a bőség országa és felső középosztálybeli állampolgára vagyok.

A Champ kocsinak egyetlen baja volt. Nem voltam hozzászokva kézi sebválogatóhoz. Sokáig tartott, amíg megszoktam a kuplungot, de használata mégis sokkal könnyebb volt, mint beragadós hajtóműve a FIAT kocsinak, amit Algériában utaltak ki részemre.

Edit is megszerezte hajtási engedélyét és a Malibu kocsit használata teljesen az övé lett. Forró nyári napokon gyakran kihajtott a Sycamore Parkba, Ricsivel és Ruck Macuval és a Macukára rábízott kislánnyal.

Ricsi fiam és apám nem jöttek ki egymással és állandó feszültséget lehetett érezni a levegőben. Jobban kellett volna, hogy felfigyeljek rá, amivel sok bosszúságot elkerültem volna a későbbiekben. Apám, vendégem a saját házában nem próbált barátságot kötni a fiammal.

– Azt akarom, hogy ő közeledjen hozzám, – mondogatta és soha nem oktattam ki, hogy mennyire téves a hozzáállása. Ő volt a felnőtt és háborút viselt egy elsőosztályos ellen.

Egyszer levittem apámat a W. 42nd utcába és megnéztünk egy burleszk show műsort és néhány kukucskáló sex fiukét. Másik alkalommal levittem mindenkit a Szabadság-szoborhoz és felmáztunk a csigalépcsőn a hölgy feje tetején kialakított megfigyelő állásba.

Lulu javasolta, hogy hosszabbítsuk meg apám nálam való tartózkodását és komolyan gondolta, hogy ez lehetséges lenne. Nem volt elég, hogy kitúrta két bátyját a Damjanich utcai lakásból és odahozott egy arabot, még azt is akarta, hogy vigyázzak öregedő apánkra és ő ingyen élvezze a beörökölt lakást, amiért soha nem dolgozott meg és fogalma sem volt, hogy takarékoskodjon és éljen szerényen. Lehetetlen lett volna apámnak orvosi biztosítást szerezni és az első betegség teljesen tönkre tett volna minket anyagilag.

Munkám a Pirnie cégnél teljesen lekötött és Boston, Albany és Buffalo városokba kellett repülnem több napig tartó kiszállásokra. Egyelőre szabadságom sem volt az új munkahelyen és nem maradt pénzem, hogy felkapott helyekre utaztassam apámat.

Apám munkát szeretett volna vállalni, de ez nem volt könnyű egy hetven éves embernek, aki angolul sem beszélt. Apám nálam akart maradni Amerikában és határozottan megmondtam neki, hogy vissza kell mennie Budapestre. Feleletül közölte, hogy nem is vagyok a természetes fia, mert egy férfi soha nem tudhatja a feleségénél. Apám ezzel beszennyezte néhai anyám emlékét és mind a mai napig nem bánom, hogy nem ajánlottam fel, hogy eltartom és nem engedtem meg, hogy tönkre tegye a családom és megrontsa az életemet, amit olyan nehezen teremtettem meg magamnak Amerikában és minden tőle jövő segítség nélkül.

Kellemetlen érzéssel váltunk el, de legyen úgy, gondoltam.

*

Kezdeti időkben egy könyvklub tagja lettem és hanglemezeken magyar muzsikát és klasszikus zenét gyűjtöttem. Mind a mai napig megvannak, és ki vannak téve irodámban és legféltettebb kincseim közé sorolom őket. A Malcolm Pirnie cégnél karácsonyi mulatságot tartottak a Holiday Inn bálteremben, Tarrytown városban és Edittel bemutattuk bravúros táncudásunkat.

A Jefferson Mall is kinyitott Yorktown Heights városban és számos alkalommal elmentünk oda. Különösen az evés-ivászatit udvart kedveltük. Edit találkozott egy asszonnyal ahol a ruhákat igazították és a hölgy hallotta, hogy magyarul beszél Ricsihez és bemutatkozott.

– Helló, Skrapits Kati a nevem és én is magyar vagyok.

Férjével, Miklóssal és fiúkkal, Nikivel a Skrapits család nem messze lakott tőlünk egy jókora emeletes ranch házában, két hold nagyságú portával hozzá. Némi zökkenőket leszámítva egy életre összebarátkoztunk.

Szilveszterre átkocsiztunk Stanhope városba, New Jersey-be és remekül mulattunk a Szilágyi családnál. A Popovics házaspár is megjelent és hoztak magukkal egy másik házaspárt. Margitics Imrét és feleségét Ilit, Kelet Magyarországról, egy hozzájuk közeli faluból. Hat egészséges és fiatal felnőtt és összesen három gyerek, a két Szilágyi gyereket is beleszámolva, az arány nagyon tipikus volt a fehér középosztálynak abban az időben. Nem neveltek elég gyereket, hogy anyagilag előbbre jussanak és házat vegyenek a fehérek lakta kertvárosokban, ami végzetes tévedés volt fajtánk részére és sajnos, én is felelős részese voltam a hibának.

Huszonegyedik Fejezet

Nagy István és Rózsi és Malcolm Pirnie, 1981-1982

Március vége felé 1981-ben, este tíz óra fele becsöngettek. Kinyitottam az ajtót és három férfi áll előttem és egyetlen szót sem szólva bámulnak rám. Egy öreg, egy középkorú és egy fiatalabb, nem látszottak veszélyesnek és egy darabig én is nézegettem őket, majd rájöttem, hogy kik és megtörtem a csendet.

– Tudom, hogy maga ki, – néztem a fiatal férfire, – maga Rózsi sógornőm férje.

– Aha, – bólintott az illető.

Tudtam, hogy kijöttek Erdélyből és néhány hónappal ezelőtt megérkeztek Svájcba és láttam róla fényképeket. De hogyan kerültek ide és kik a többiek?

– Edit, – kiáltottam be a házba, – itt van István, gyere ide az ajtóhoz.

Utána ismét a látogatók felé fordultam és behívtam őket.

– Jöjjenek beljebb, hogyan találtak meg minket?

Edit is megjelent és bementünk a nappaliba. Éppen akkor cseréltük ki a hűtőszekrényt és egy morzsa étel sem volt a házban. Mit csinálunk most itt ezekkel a váratlan vendégekkel?

– Minden ajtón bekopogtunk az utcában, – kezdte István magyarázni, – senki nem tudta, hogy melyik házban laktok. Végre valaki az utca végében rájött, hogy van itt egy külföldön született család a zsákutca végében és rámutatott a házatokra.

István úgy beszélt mintha a mi hibánk lenne, hogy nem tudták a pontos címet és a sötétben próbáltak minket megtalálni. Ez ballábbal való kezdet volt, de mégiscsak a sógorom volt és udvariasnak kellett lennem.

Kivittük őket egy elegáns étterembe és bőséges vacsorát fizettem nekik. Az öreg, Bíró bá Norwalk Connecticutból szerszámgép műhelyet tartott és állást ajánlott Istvánnak és Pista bácsinak, a harmadik férfinak. Bíró bá húsz hold erdőt birtokolt a közeli Putnam Valley településen. Úgy tűnt, hogy a szerszámkészítői állás némi erdőirtást és építkezést is magába foglal majd a sűrű ősvadonban.

Bíró bá hazahajtott Norwalkra és a többiek nálunk maradtak. Másnap lementünk velük a Manhattan déli csücskére és a komppal átmentünk a Szabadságszoborhoz. Utána mentünk visszafele Connecticutba, hogy letegyük őket Bíró bá házánál.

Vezetés közben ártatlanul megemlítettem, hogy most már legalább megnéztük Amerika leghíresebb emlékművét. Erre meglepő válasz jött Istvántól.

– Levente, idefigyelj, mi nem afféle falusiak vagyunk, akik a hat húszassal érkeztek a nagyvárosba. Eszedbe se jusson ilyesmi.

Nem válaszoltam. Ez már a második rossz pont volt, amit István begyűjtött rövid idő alatt. Ettől a perctől kezdve tudtam, hogy nem lesz könnyű dolgom kijönni egy ilyen beképzelt arrogáns alakkal.

Otthagytuk őket Bíró bácsinál. Két napig maradtak ott és visszamentek Svájcba. Bíró bácsi megkérdezése nélkül többször telefonáltak Svájcba és összegyűjtöttek vagy kétszáz dollár távolsági beszélgetés díjat. Bíró bá követelte, hogy mi fizessük ki a számlát, de mi nem voltunk hajlandók. Említettük Istvánnak a telefonszámlát és sértődött választ adott.

– Fel kellett hívnom a feleségemet. Ha meghív a házához az már természetes, hogy használhatom a telefonját.

Harmadik rossz pont, ez az alak nem lesz könnyű, gondoltam, és nem álltam le vitatkozni. Szerencsére úgy határoztak, hogy Svájcban maradnak, és örvendve gondoltam, hogy nem lesznek a terhemre.

*

Lassan a testtel, három hónappal később, július közepén 1981-ben, Rózsi jelent meg nálunk teljesen egyedül. Éppen volt két hét vakációm és mi hárman és Rózsi remekül élvezték a házunkat. Kitűnő nyári idő és két nő kicsiny bikini fürdőruhában, rokon, nem rokon, igazi megpróbáltatás bármi melegvérű férfinak.

Homlokegyenest ellentétben férjével, Rózsi sziporkázóan életvidám személy volt társaságkedvelő természettel és hullámvasútszerű hangulatváltozásokkal. Viccelődés vagy vitatkozás, mindenből nagy ügyet csinált, mint egy primadonna a színpadon. Jelentős összeget, körülbelül hatvanezer dollárt hoztak magukkal Székelyudvarhelyről Svájcba és könnyen kezdték az emigrációs életet. István három munkát is csinált és megfogadta, hogy hamarosan lesz olyan háza, mint az enyém. Udvarhelyen Rózsi édesapjuk házában lakott egy lakásban, amit eladtak Dininek, legidősebb nővérük, Ica fiának. Eladtak valamit, ami erkölcsileg nem volt az övék. Talán papíron, de a család feje, Sándor Dénes azért adta oda nekik, hogy legyen, hol lakjanak, ott neveljék fel gyerekeiket és ott öregedjenek meg. Rózsi azt állította, hogy csak a bútort adták el Dininek. Valóságban hivatalosan átírták a tulajdonjogot a városnál. Senki normális nem fizetett volna ekkora összege bútorért, amit nem tud hol tartani. A családnak ki kellett fizetnie Dinit, aki dupla árat követelt mondván, hogy máskülönben eladja a cigányoknak. István és Rózsi tönkretették a családot anyagilag, de mit érdekelte őket, nekik kezdőpénzre volt szükségük Svájcban.

Ez egy darabig vitaproblémát jelentett, de nem sokáig. Fiatalok voltunk és szórakozni és mulatni akartunk. Meglátogattuk a barátainkat, fürdőmedence partikat tartottunk és kihajtottuk a Robert Mózes óceánparti strandra a Long Island homokos fövényén. Rózsi meglátogatta Bíró bácsit és a szemébe megmondta.

– Rémesem örvendek, hogy nem fogadtuk el ajánlatát. Ilyen ócska helyen nem tudtam volna meglenni.

Rózsi minden hájjal megkent vajákos kókler volt és keményen kellett vigyáznunk trükkjeire. A saját apja, Sándor Dénes nem volt hajlandó vele többet beszélni és úgy halt meg, hogy disszidálásuk után soha többet nem látta legfiatalabb leányát és vejét.

*

Időközben a munkahelyemen, miután alig voltam ott hét hónapig, Frank Pallio klíma és víz-csatorna csoportunk osztályvezetője lemondott állásáról. Felhozta, hogy nagyobb keresetre van szüksége, hogy pénzelje három leányának iskoláztatását, de nem hiszem, hogy ez volt az igazi ok inkább hatalmi kérdései voltak a cég vezetőségével.

Pallio elment és én meg Louis Vazquez és Mike Cardenas, egy mexikói születésű rajzoló maradtunk a csoportban. Rengeteg munkánk volt és búcsúképpen Pallio hatalmas fizetésemelést javasolt nekem. Alapfizetésem évi 36 ezer dollárra emelkedett és rengeteg túlóra jött rövidesen kilátásba.

Egy magas és jóképű fiatalember csatlakozott az építészcsoporthoz és mellettem lévő rajzasztal jelölték ki neki. Egyszer hallotta, hogy magyarul beszélek a feleségemmel a telefonon és felém fordult miután letettem a kagylót.

– Én is beszélek magyarul, – mondta, – Szesztay Joe a nevem és öt éves voltam, amikor 1956-ban szüleimmel átgyalogoltunk a határon Ausztriába.

Joe, mint ambiciózus és tehetséges fiatalember magánmunkákat is csinált. Tőle lestem el az ötletet és megragadtam az első adandó alkalmat. Shirish, egy indiai születésű mérnökbarátom a Sverdrup cégtől bemutatott Roman von Riesen úrnak, egy német születésű különleges figurának. Vadászpilóta régebben és jelenleg a Suburban Propán cégnél egy egyszerű salesman Roman gazdagon nősült. Elvette feleségül a Subway szendvicsüzlet hálózat tulajdonosnőjét. Házat építettek Somers városban és megbíztak, hogy tervezem meg nekik a

klíma és fűtésrendszerüket. Elvégeztem a tervezést és megszereztem neki az építési engedélyt és a fizetség nagyon jól jött. Össze is barátkoztunk, már úgy értem, hogy az építkezés idejére, mivel Roman néha túlságosan is rámenős és általában részeg, de jóképű szőke németnek bizonyult. Felesége is barátságos természetű nőnek mutatkozott be, bár inkább egy kicsit a csúnya oldalon.

A mi szakosztályaink, mint a klíma, a szerkezeti és az építészeti csoportok el voltak választva többiekétől és szoros kapcsolat alakult ki közöttünk. A csoport egyik fő attrakciója, Christie Domenikas volt, egy görög származású húsz esztendőes belsőépítési tervező. Néha feltérdelt forgószékére, hogy elérje rajzasztalának tetejét és popsija pénzértékben ki nem fejezhető felséges látvány lett és vészes figyelemelterelés. Joe jó barátságba keveredett Christivel, modellkinézetű csinos felesége mellett, és megfektette Christiet, ami szerintem egy jó pontnak számított a magyarok javára.

Reméltem, hogy a cég megtesz a Klíma és Vízcsatornázási csoport vezetőjévé. Megvolt a professzionista mérnöki pecsém és tíz éves tervezési gyakorlatom. Nem tettek meg, a cég vezetői behoztak egy tökéletes idegent, egy Francisco Sanchez nevű spanyolt Columbia államból, hogy dupla feladatot töltsön be. Mérnöki szaktudása szerint Sanchez kellett volna, hogy vezesse csoportunkat és kétnyelvűségén alapulva munkákat kellett volna, hogy behozzon Dél Amerikából. Szerencsére rengeteg munkánk jött be és Sanchez is elfoglalta magát és elbújt irodájába és nem sokat láttunk belőle. Sanchez felvett egy mérnököt Indiából, Manny Patelt és egy második rajzoló, George Perkinst. Úgy tűnt, hogy Patel követte engem. Hét évvel korábban az Alexander Potter cég is egyszer már felvette a helyembe.

*

Jött a nyár és elhatároztuk, hogy megtegyük első rokonlátogatási utazásunkat, vissza Európába. Néhány évvel korábban, az amerikai és a magyar kormányok normalizálták a két ország közötti kapcsolatot. Az egyezmény részeként, bárkit, aki annakidején disszidált Magyarországról és szerzett egy nyugati állampolgárságot és megadták neki a beutazási vízumot magyarba, többet nem lehetett piszkálni vagy letartóztatni.

Bátyám Algériában dolgozott. Tizennégy év után szerettem volna találkozni vele és megpróbáltuk koordinálni a mi látogatásunk idejét az ő nyári szabadságával odahaza. El kellett halasztanunk utazásunk idejét és Artúr és családjának Izraelből való hazalátogatását, hogy velük is találkozhassunk Udvarhelyen.

Mondanom sem kell, hogy Gusztáv nem érkezett meg idejében. Állította, hogy a kocsija lerobbant az Alpokban és őszinte sajnálkozását fejezte ki. Sehol nem foglaltunk le hotelszobát, a rokonoknál terveztünk megszállni, ahogy mi is szállást és ellátást adtunk nekik, amikor nálunk voltak.

Gusztáv lakása ott állt üresen, de a kedves bátyám írott üzenetet hagyott apánknál.

– Ne engedje be senkit a lakásunkba, – írta Gusztáv vagy a felesége, – még akkor sem, ha az illető két mankón jön könyörögni és az ajtónk előtt hal meg.

Lulu sem állt készen, hogy befogadjon egy pár napra. Barátnője Boros Kata, aki egy velünk szembeni épületben lakott a Damjanich utca másik oldalán, felajánlotta otthonát, de nem akartunk a terhére lenni.

Felvettem a kérdést, hogy miért nincs számunkra előre elrendezett alvóhely, Lulu gorombán visszavágott.

– Majd a Levente megmagyarázza, hogy mi a problémája.

Régi magatartásához visszatérve Lulu ellenséges és kiélezett maradt az első két napon. Majd, feltehetően leánya Salima szembeállt az anyjával, hogy miért olyan barátságtalan hozzánk és gondolom, hogy megmagyarázta, hogy elvégre Amerikából vagyunk sok pénzzel és jobban teszi, ha barátságos hozzánk.

Ezzel Lulu csupa jóság és kedvesség lett és jól kijöttünk egymással. Elmentünk a legjobb helyekre, mint a Palatinus strand, a Hilton hotel terasza fent a várban és fel a Normafához az egyik exkluzív étterembe, a Budai hegyek tetején.

A korabeli magyar törvények szerint regisztrálnunk kellett a budapesti rendőrségnél. Apám kellett volna, hogy velünk jöjjön és aláírjon egy nyilatkozatot, hogy szállást ad nekünk.

– Semmi szükség az ilyesmire, – legyintett végtelen bölcsességében és határtalan lustaságában.

A rendőrség természetesen nem pecsételte le útleveleinket a helybeli szállás igazolása nélkül. Kimentem az utcára és próbáltam találni egy telefonfülkét. Először egy tantuszt kellett szereznem, ami maga is keserves nehézségnek bizonyult. Következően, hosszas keresés után négy utcasarokra találtam egy telefonfülkét és feltárcsáztam az öregem. Legalább húszszor odacsöngettem neki, de nem vette fel. Másodszor is megpróbáltam és végre harmadik kísérletre beleszólt.

– Sajnálom, – mondta, – aludtam és nem hallottalak.

Hát ennyit a készséges segítségről, de végre megjelent a rendőrségen és lepecsételték útleveleinket. Ha ezt érkezésünk után három napon belül nem intéztem volna el, a magyarok börtönbe zárhattak volna. A kockázat nyilvánvalóan nem az apám gondja volt.

*

Utunk második felében felültünk a Bukaresti gyorsvonatra. Késő délután indultunk a Keleti pályaudvarról és este tíz óra fele megérkeztünk a román határhoz. Két óra hosszú útlevel és csomagvizsgálat és teljesen bunkó román vámosok, de végre továbbgördülhattünk Erdély hegyei felé.

Éjfél után elhagytuk Nagyváradot és a vonat dübörögve fúrta be magát a sötét és félelmetesen csendes magyarlakta éjszakába. Emlékszem, hogy lehúztam az ablakot és beszívtam a frissen kaszált széna illatát és rémségesen sajnáltam honfitársaimat, akik itt senyedtek ennek a történelemnélküli balkáni kecskepásztornépnek uralma alatt.

Egy fiatalember ült fülkénkben az ablaknál és demizson finom bor volt nála. Minket is megkínált és én ittam egy papírpohárral, de Edit alaposan bevedelt.

A hajnali derengés első fényénél megálltunk Tövis városnál. Kinéztem és hatalmas tömeg alacsony és füstös embert láttam, ahogy várakoztak a platformon.

– Románok, – bólintott feléjük útítársunk, – rengeteg van belőlük errefele.

Dél fele megérkeztünk Segesvárra, vasútállomásunkhoz. Edit ragaszkodott, hogy a vonat jobboldalán kell leszállnunk, mialatt a baloldalon én egy széles és nyitott platformra mutattam.

– Miért nem ott?

Edit nem engedett és a jobboldalon szálltunk le és csomagjainkkal két ellentétes irányban mozgó vonat között találtuk magunkat a töltésen.

A vonatok végre kihúztak és Ottó, Edit bátyja és felesége Magdi álltak a platformon, mosolyogva és kitárt karokkal üdvözöltek minket.

– Milyen jó látni benneteket, – kiáltotta Ottó, – megváltoztatták a leszálló oldalt. Tudtam, hogy össze fog zavarni téged.

Azonnal megkedveltem ezt az embert. Kedves volt, nyíltszívű és barátságos. Teljesen más, mint az én bátyám.

Még egy óra autót egy kis Skoda kocsival a töredezett aszfaltúton és megérkeztünk Udvarhelyre, feleségem szülővárosába.

A családnak szép kétemeletes háza volt a város közepén. A családapa, Sándor Dénes építette még a harmincas években, főrészen abból a pénzből, amit édesanyjától kapott. Édesanyja intéző volt Bánffy grófnál és Dénes a gróf törvénytelen gyermeke volt. Végtelen

nagy szerelem lehetett, de a gróf nem nősülhetett rangján alul. A legtöbbet, amit tehetett, férjhez adta szerelmét egy nemesemberhez, Sándorhoz és nevet adott gyermekének. Dénesnek kék vér csörgedezett ereiben és mester épületasztalos lett saját műhellyel és tucatnyi segéd dolgozott a keze alatt. Sándor Dénes szigorú ember hírében állt a legmagasabb erkölcsökkel és két fia becsületes családapa lett és leányai sikeres emberekhez mentek férjhez, engem is beleértve.

Sándor Dénes hőiesen szolgálta hazáját a Második Világháború alatt és a magyar hadsereggel együtt visszahátrált Nyugat Ausztriába, ahol megadta magát az amerikaiaknak. Néhány hetes fogság után elengedték és hazagyalogolt egészen Udvarhelyig, hogy ellássa családját és újrakezdje műhelyét.

Az apa fronton való távolléte alatt Dénes, a legidősebb fiú tartotta el a családot és Sándor Dénes megjutalmazta, hogy tágas lakást építhetett a ház fölé, amikor megnősült és elvette Mancit feleségül.

Artúr is megérkezett Udvarhelyről. Artúr túlélte az Auschwitz haláltábort, de a Nácik gázzal megölték édesanyját és elégették. Artúr apja és idősebbik bátyja kivándoroltak Izraelbe. Artúr elvette feleségül Máriát, Sándor Dénes második leányát. Az 1960-as években két gyerekükkel, Katival és Lacival követték az apát és a testvért és Artúr rézkarcművészet üzletet nyitott Beer Sheba városban. Sok-sok évvel később Artúr meghalt végelgyengülésben és Mária ott maradt Izraelben, Kati leányával és annak gyerekeivel és unokáival.

Ottó és Magdi kivittek minket a Békási szorosba, a Szent Anna tóhoz és a Hargita tetejére és a meleg vizű Medve tóhoz és sok más látványosságokat is megmutattak. Én mindig csodáltam országukat, amióta tinédzser koromban elolvastam Nyíró József Úz Bence regényét.

A tíz nap, amit Edit családjánál töltöttünk életem legemlékezetesebb és legszebb idejének mondhattam. Szerencsém volt, hogy ilyen családba nősültem be és nem valami közveszélyes munkakerülő szemétként, mint Annuska családja vagy csatornatisztító emberi szennybe, mint szomorú emlékü és költséges menyasszonyom, Gönczi Magdi családja.

Némi nehézségeink voltak visszajutni Magyarországra. A románok vádoltak, hogy gyereket akarok kicsempészni pöcegödör országukból és nem költöttem elég dollárt látogatásom ideje alatt. Micsoda egy undorító náció, füstölögtem, még a kommunista államok között is. A legaljasabb nemzedék, kutyafejű tatár vezérükkel, a Great Conducător trágyaarcú Ceausescu államfőjükkel egyetemben.

Huszonkettedik Fejezet

Másodállás az EE Linden Mérnökcégnél, 1983-1984

Amilyen fontos volt és esedékes, hogy visszalátogassunk szülőhazánkba, nem volt olcsó. Újabb pénzforrások után kellett, hogy kutassak. Frank Pallio már egy éve elment és a hírek szerint jól mentek ügyei. Pallio kapcsolatba lépett Louis Vasquez kollégámmal és esti állást ajánlott. Louis már maszekolt régebbi cégénél és túl sok volt neki a megnövekedett teher. Félvállról említette, hogy lehet, hogy meg kell mondania Frank Pallionak, hogy nem ér rá segíteni.

– Én szívesen dolgoznék neki részállásban, – mondtam Louisnak, – Pallio karakán ember és a különkeresett is jól jönne.

– Hívd fel telefonon, – bólintott Louis, – itt van a szám. Darien városban van, fél óra útra ide. Megmondom neki, hogy én lemondok és téged érdekel, hogy átvedd a helyem.

Felhívtam Frankot és kissé meglepetnek hangzott. Gondolom, hogy még nem ismert eléggé vagy tisztáznia kellett alkalmazásomat a cégtulajdonossal. Mr. Linden úrral.

– Kösz, hogy hívtál, – mondta Frank, – majd értesítelek döntésünkről.

Két nap múlva visszahívott és 22 dolláros órabérben megegyeztünk. Másnap este munka után áthajtottam Darienbe. Malcolm Pirnie-nél négy óra harminckor végeztünk és másodállásomat este öt órakor kezdtem. Egy héten három alkalommal este kilencig dolgoztam náluk. Hazafele egy óra hosszat tartott az út a koromsötét vidéki rengetegen keresztül és este tízre otthon voltam.

EE Linden kis tervezőintézet volt, leginkább energia megtakarítási tanulmányokat csináltak gyáraknak és hőerőműveknek. Pallio tervezési csoportot javasolt és Mr. Linden beleegyezett. Rajtam kívül volt egy fiatal rajzoló, Sara Garry, Norwalk városból. Édesanyja magyar lévén, Garry kiterjedt magyar rokonsággal nőtt fel, de nem beszélt magyarul. Garry azonnal kedves lett hozzám és hamarosan összebarátkoztunk.

A cég energiagazdálkodási tanácsadó részében két kiváló és ambiciózus mérnök dolgozott, Ernie Conrad és John Kmetzo. John is félig magyar volt és azonnali jó kapcsolat jött létre köztünk. A cég végtelenül örvendett, hogy csatlakoztam hozzájuk és komoly fejlődési lehetőséget láttak bennem.

Sosem könnyű új munkát kezdeni, de elégedett voltam döntésemmel. Nem csak a többlet kereset miatt, de Linden cég remek ellensúlynak érzett az ellenségeskedéssel szemben, ami köztem és dél-amerikai főnököm, Francisco Sanchez között kialakult. Például Sanchez kiadott nekem egy nagyobb tervezési munkát és egyedül én dolgoztam rajta és két rajzoló, Mike és George. Számlázáskor kiderült, hogy Sanchez rengeteg órát terhelt rá a munkára, anélkül, hogy bármiben is hozzájárult volna elkészítéséhez. Kérdőre vontam és durván rendre utasított.

– Mi a maga problémája? Bármilyen munkára beírhatok időt magamnak. Ehhez magának semmi köze.

Továbbá Sanchez nem ismerte az épületgépész mérnöki szakma legfontosabb alap elméleteit. Fogalmam sem volt, hol dolgozhatott azelőtt. Feltehetően építésvezető mérnök lehetett valamilyen tengerentúli konstrukción. Ragaszkodott, hogy egy keringtető szivattyú elegendő nyomást kell, hogy szolgáltatson, hogy felemelje a vizet az épület teljes magasságára. Próbáltam magyarázni, hogy ha egyszer a csőrendszer fel van töltve folyadékkal, a szivattyúnyomás csak a súrlódási ellenállás legyőzésére kell, hogy elegendő legyen. A többi, a

Bernoulli féle közlekedő edények fizikai törvénye szerint működik, ami elméletet már középiskolában meg kellett volna, hogy értsen.

Magyarázatomat egyetlen legyintéssel visszautasította, hogy én nem ismerem a szakmát és túl sokat vitatkozom és az év végi kiértékelésnél nagyon rossz bizonyítványt állított ki rólam.

*

A különkeresettel több fontos javítást és hozzáadást elvégeztettünk a házunkon. Újra csináltattuk a felső és a földszinti teraszokat és betettünk egy föld feletti úszómedencét. Újra öntettünk aszfalttal a kocsi behajtót és kosárlabda palánkot és hálót emeltettünk a végében. Tucatnyi gyümölcsfát ültettem és disz bokrokat hátul és a telekhatár mentén. Megszámlálhatatlan órákat vesztegettünk el fiatalságunkból a házon és a telken. Kábeltelevízió végre megérkezett városunkba és megjavult a képminőség és az összes csatornára előfizettünk. Szőnyeget tetettünk le az alagsorban és mennyországi életet éltünk. Ricsi javított tanulmányi eredményein és a legjobb tíz százalék közé került az osztályban.

Pianínó zongorát vettünk és reméltük, hogy Ricsi tanul majd játszani rajta. Szemben velünk az utcában lakott a kicsi Danny, talán négy évvel fiatalabb, mint a mi fiúnk és elválaszthatatlan barátok lettek. Danny órákat vett egy hivatásos zongoratanártól. Mi is alkalmaztuk a tanárt, de Ricsi nem volt hajlandó gyakorolni. Danny később professzionista jazz zongorista lett és zenekarban játszik valahol Brooklynban.

Hogy valami haszna legyen a költséges hangszerbe való befektetésünknek, vettem egy zongorajátszási tankönyvet és én tanultam meg zongorázni a fiam helyett. Igaz, mindig akartam zongorázni és imádtam játszani rajta. Apám küldött egy tucat kottafüzetet a legszebb régi magyar nótákból és megtanultam az akkordokat és a skálákat és rájöttem, hogy kellemes énekhangom van hozzá.

Időközben Farnadi Éva unokahúgom is átjött Amerikába és némi kitartó kutatás után megtalált minket. Régebben, mielőtt hallgató voltam a Budapesti Műszaki Egyetemen és Éva is építészeti hallgató volt társegyetemünkön, többször meglátogattam Évát és szüleit és kajakozni mentünk Évával ki a Ráckevei Dunára. A család később átköltözött a Csepel szigeti Szigetszentmiklósról a Ferencvárosba, Budapest híres hungarista negyedébe. Abban az időben, amikor kijöttem Magyarországról Éva férjhez ment egy német állampolgárhoz és átköltözött Németországba. Ott gyorsan cserélgette férjeit és jelenleg a negyediknél tartott, Albert von Lüdinghausen valódi német öröfnál.

Évának két fia volt az előző férjektől és most is terhes volt Albert gyermekével. Albertet cége küldte ki Amerikába, hogy egy német biztosító óriáscéget képviseljen és irodát indítson be a Manhattanen. Meglátogattuk őket Madison, New Jersey bérelt házukban, ahol ott találtam Kiss Erzsébet unokatestvéremet, apám családi oldaláról. Éva visszaadta a látogatást és Erzsébet nálunk maradt egy pár napig. Levittem a városba és a Circle Line sétahajón körbevittük Manhattan körül. Próbáltam vele barátságot kötni, de nem sikerült.

Édesanyám nem szerette Erzsébetet, és Erzsébet emlékeztetett, hogy én anyám oldalát választottam. Erzsébet jóval fiatalabb volt anyámnál és apám túl sok figyelmet szentelt neki. Jó munkahelyet szerzett neki az Mélyéptervnél és Erzsébet az Ó utcában lakott a nagymamánál. Apám gyakran látogatta őket és egész estéket töltött ott ahelyett, hogy velünk lett volna. Természetesen, hogy anyám oldalán voltam. Anyám volt a legcsodálatosabb személy, akit valaha is ismertem. Később Erzsébet kicsi, de csinos lakást vett a belvárosban és soha nem ment férjhez és első alkalommal nyugdíjba ment. Saját szavai szerint, nem szerette a munkát, amit csinált. A régi neheztelés nem kellett volna, hogy számítson most. Kedvesek voltunk hozzá és hálás lehetett volna érte és viszonyozhatta volna.

*

A legjelentősebb project, amin Frank Pallio dolgozott az EE Linden cégnél a Royal Executive Park volt Rye Brook városban, New York államban. Hat háromemeletes épület kilencvenezer négyzetláb kiadható irodával. Az impozáns és csinos épületeket különlegesen új emeltfödém módszerrel építettek. A forradalmi technika szerint nem voltak gerendák, amik a nehéz vasbeton födémet kellett volna, hogy tartsák. A legalsó szinten öntötték ki őket egyenként és utána csavaremelővel emelték be a helyükre. Frank ismertette meg velem a szakma zsargonja szerint elnevezett bérleménymunka koncepciót. Az épület alapgépezési tervezését adoptálva mi alakítottuk ki a helyet a bérlők, MCI, MCII és ATT abban az időben, speciális igényeire. A külső falak mentén az ablakok alá szerelve vízűtésű légkondicionális egységek szolgáltatták nyáron a hűtést és télen a fűtést.

Hazavittem a gépezési terveket és gondosan áttanulmányoztam őket. A szisztéma az én specialitásom lett és azzal kerestem kenyerem nagyon hosszú időn keresztül. Az irodapark angol beruházás volt és a legtöbb betonszerkezeti munkás Angliából jött át mivel a módszert idáig még nem alkalmazták Amerikában. Később a megmaradt két épületre én terveztem a teljes gépezési elrendezést. Royal Executive Park egyetlen zökkenő nélkül elkészült és a beruházó-tulajdonosok máshol is akarták alkalmazni módszerüket. Sajnálatosan egy másik hasonló építkezésnél Bridgeport Connecticutban súlyos baleset történt. Ahogy emelték a födémet, a soktonnás darab visszaesett és tucatnyi munkást agyonütött. Az emeltfödém módszert soha többet nem használták Amerikában és a vezetőség visszament Angliába.

Vásároltam egy rajzasztalt és felállítottam a fűtött garázsban. Ettől kezdve hazavittem a munkákat és órákig görnyedeztem rajtuk, de többet nem kellett egy héten háromszor munka után ingáznom Darienbe.

Részállásomban egyre növekedett a munka mennyisége és hamarosan szükségük lett egy teljes állásos tervező mérnökre. Felvették Greenwich város nyugdíjazott építési ellenőrt, de az illető valótlanságokat állított életrajzában. Fogalma sem volt, hogy tervezzen és számolja a terheléseket és elbocsájtották. Pallio kérdezte, hogy lenne-e kedvem főállásban dolgozni a Linden cégnél. Létkérdésű döntés volt és gondolkoznom kellett rajta, de Pallio ragaszkodott, hogy menjek át hozzájuk.

*

Időközben odahaza Ricsivel elkezdtünk kibővíteni játékvásút terepasztalunkat és számos kocsit, mozdonyt és épületet vettünk. Ez eredetileg az én hobbim volt, még régebben a Bronxban, de Ricsi is rettenetesen megszerette és egy életre modellvasút lelkesedő lett. Először a terepet a pingpongasztalon rendeztük el a garázsban, majd röviddel később a szomszédos, negyedik hálósobába költöztettük át.

Ricsi nem szeretett olvasni könyveket, csak képes kalandmagazinokat tanulmányozott. Szerencsére azok is segítettek olvasási tudását növelni. Megszámlálhatatlan órákat töltöttem képes füzeteket árusító boltok előtt, amíg Ricsi bent nézegetett és keresgélt. Több ezret gyűjtött össze a kicsiny füzetekből és hosszú, speciális dobozokban raktároztuk el őket. Tudományos fantasztikus gyűlésekre és kiállításokra vittem White Plains városban és a Manhattanen. Újra felfedeztük a Ward Pound Ridge megyei parkerdőt és számtalan alkalommal elmentünk oda sétálni. Fagyaltot ettünk a Katona városbeli vasútállomás filagóriánál és nézegettük a vonatok jönni és száguldani tovább. A Jefferson Valley Mall is kinyitott és ez is egy újszerű és csodálatos élmény lett. Imádtuk az étterem és étkezde udvart és a hét vászonnal rendelkező mozi házat. Szálltak az évek, mint a percek és nem sok lényeges dolog történt. Mint szülők csak engedték, hogy az élet lapjai lassan forogjanak tovább, mint valami feltételezett, véget nem érő örökkévalóság.

*

Rózszi másodszor is meglátogatott minket. Ez alkalommal magával hozta két gyermekét is, a 16 éves Gabit és 12 éves öcsét, Öcsit. Dupla öröm és háromszor annyi baj, Gabinak születési csípőhibája volt és egy picit bicegett. A leányka az egész világot hibáztatta bajáért és klinikai gyűlölködést alakított ki magában és minden gátlás nélkül bosszút állt bárkin. Főleg a szüleit kínoztta és nyíltan ellenségeskedett velem szemben. Ellenkezőleg nővérével, Öcsi jó humorú kedves fiúcska volt és bámulatos türelmet tanúsított Gabi viselkedésével és zsarnokoskodásával szemben.

Editnek volt egy sajátos szokása. Előszeretettel otthon maradt mialatt én kivítem Rózsit és a három gyereket. Kimentünk a West Point katonai akadémiára, a Hunter Mountain sífelvonóhoz a Catskill hegyekbe és a tengerparti strandra Southport városban, Connecticutban. Szerettem volna, ha Ricsi összebarátkozik unokatestvéreivel és királyi módon traktáltam őket. Edit féltékeny lett az egyik ilyen út után és én durván rákiabáltam. Mind a mai napig bánom, mérgemet, mert Rózszi ravaszul manipulálta a dolgokat és egy önző hárpia volt és szándékkal csinálta nővérét féltékennyé és ki tudja, hogy még mi minden mást forgatott a fejében

Öcsi velünk szeretett volna maradni. A saját apja verte és Öcsi teherautó sofőr szeretett volna lenni Amerikában. Edit szerencsére látta az ilyenfajta elrendezésben az örökletes problémát és figyelmeztetett.

– Szó sem lehet róla, túl sok felelősség.

*

Mr. Linden állandóan növelte cége nagyságát. Irodát bérelt ki a Post Road főutcán kizárólag Frank Pallio tervező csoportjának. A munkamennyiség ígéretesen alakult és számos állandósult klienst találtak ismétlődő feladatokkal. Ezzel ellentétben főállásomban lelassult a munka és többeket elbocsátottak. Félttem, hogy én leszek a következő. Minden alaposabb megfontolás nélkül elfogadtam Pallio ajánlatát és beadtam felmondásomat a Pirnie cégnél.

Mind a mai napig nem tudom, hogy ez tényleg a helyes döntés volt. Már négy éves folyamatosságom volt náluk és benne voltam a nyugdíj tervben és a betegbiztosítás is kitűnő volt.

Legfontosabban nem tudtam a betegbiztosítás csapdájáról, a hírhedt előzetes betegség állapotról. Március közepén fiammal elmentünk a Kossuth szoborhoz az 1848-as szabadságharcról megemlékezni és rémségesen hideg napot fogtunk ki. Ricsi tüdőgyulladást kapott, mivel órákig kint álltunk a jeges szélben. Néhány hónappal később diagnosztikázták, hogy allergia kapcsolatos asztmája van. Előzőleg semmi tünetét nem mutatta sem az allergiának sem az asztmának. Amikor állást változtattam, Ricsi még nem volt beteg és a biztosítást kérelmező űrlapba beírtam, hogy nincs semmi előzetes vagy jelenlegi betegsége. A következő hónapok folyamán, ahogy többször elmentünk az allergiát kezelő orvoshoz a biztosító társaság egyetlen szó magyarázat nélkül teljesen figyelem nélkül hagyta orvos költségtérítési kérelmeinket. Hét hónap után Mr. Linden figyelmébe juttattam az ügyet és Mr. Linden felhívta a biztosítót.

– A maga alkalmazottja hazudott a kérvényen és hamisan állította be eltartottjának egészségi állapotát. Mi felfüggesztettük biztosításának eltartottakra vonatkozó részét.

Komoly ügyet csináltam a visszautasításból. – Soha nem cseréltem volna állást, – mondtam Mr. Lindennek, – ha tudom, hogy elveszítem eltartottakra való betegbiztosításomat.

Becsületére legyen mondván. Mr. Linden kirúgta a biztosító céget és a következő társaság minden jelenlegi alkalmazottat biztosított, előzetes betegségekre való tekintet nélkül.

Számomra az ügy brutális lecke volt a kapzsi kapitalizmusból. Egészségügy profit érdekeltséggel undorító elgondolás lett számomra. Most már megértettem, hogy mennyire

kockázatos volt, hogy amerikai állampolgárságnak szenteltem életem. A lakosság nagy része nem akarta szabályozni a privát betegbiztosító társaságokat és bármi próbálkozást, hogy javítsanak a hibáin, szocialista betegellátásnak hívta. A kérdés rettenetesen elfajult a következő harminc év alatt, mire kongresszus és a szenátus végre megszavazta a Megengedhető Orvosi Biztosítás törvényt és Obama elnök aláírta. Még 2014-ben történt bevezetése után is a megvetésre méltó republikánus gazember politikusok állandó támadás alatt tartották. Politikai párt hovatartozásomat megcseréltem republikánusról demokratára és soha többet nem szavaztam senkire, akinek a neve mellett R betűt láttam.

*

Zsuzsi néni eladta Queens, Astoria nevű részében lévő házát a görög családnak, akik már évek óta bérelték az emeletet. Jelentős pénzt kapott érte, de mostantól lépcsőkre kellett felkapaszkodnia és a térdei nem bírták a terhet. Évekig tűrte a nehézségeket, de ahogy egyre nagyobbak lettek a fájdalmai be akart költözni egy öregotthonba. Pénzét kölcsönadta Mendel Martinnak, egy zsidó ügyvédnek és a pénz eltűnt. Mendel állította, hogy a pénzt odaadta a testvérének, aki eljátszotta a lóversenyen. Mendel megígérte, hogy visszafizeti a kölcsönt, de soha nem tette. Így legalább Zsuzsi néni államilag támogatott öregotthon kérvénye nem mutatott semmi vagyont.

Zsuzsi néni be akart költözni hozzánk a mi Mahopaci házukba, de parancsoló természete miatt és hogy Editet örökké utasítgatta, én ebbe nem egyeztem bele. Egyetlen megoldásnak maradt, hogy magán szeretetotthont találunk neki közel mihozzánk. Találtunk is egyet, tíz perc autóútra Purdy's városban. Zsuzsi néni felmondta bérleti megállapodását a görögöknél és dolgait és emléktárgyait ránk bízta. Utolsó háromezer dollárját odaadtuk az öregotthonnak. Social Security jövedelmét is átírtuk a nevükre és átköltöztettük. Zsuzsi néni kedves kis szobát osztott meg egy öreg magyar nővel Temesvárról és gyakran meglátogattuk őket és Zsuzsit néha hazavittük egy-egy délutánra hozzánk. Ezzel egy darabig csendesen és jól mentek a dolgok.

Valamilyen okból a szeretetotthon női igazgatója egy év múlva kijelentette, hogy problémák vannak Zsuzsi nénivel, hogy nem tud kijönni az alkalmazottakkal és a többi ott lakó öreggel. A személtáda igazgatónő felkért, hogy írjak alá egy bejegyzést, hogy egy állami szeretetotthonba vigyék át a Bronxba.

– Nem vagyok hajlandó ezt aláírni, – feleltem, – ahogy megegyeztünk, Zsuzsi néni itt szeretne maradni.

– Akkor is átranzferáljuk, – nézett rám dühödt megvetéssel a direktor, – nincs szükségünk az engedélyére. Csak pusztán udvariasságból említettük.

A nő egy szívtelen goromba és nem törődök a bajoddal személy volt és fogalmam sem volt, hogy mit keresett egy szeretetotthonba, mint igazgató. Gondolom, hogy neki és minden hozzá hasonlóknak ez csak business volt. Zsuzsi ötven éven keresztül fizette adóját és Medicare biztosítását és a privát szeretetotthont is szubvencionálta az állam. Nem számított, a tulajdonosok megvették az otthont és befektetésük után profitot akartak. Ez a kapitalizmus alaptétele volt és el kellett, hogy fogadjam.

A Bronx Öregotthon a Pelham Parkway úton rémséges lerakódóhelye volt az idősebbeknek. Színes nőrszök gyalázták a tehetetlen öregeket. A saját szememmel láttam, hogy egy dagadt fekete nőrsz belenyomta az arcát egy idős fehér úrnőnek az ételbe, mert a néni nem evett elég gyorsan. Remélem, hogy ez a megfigyelés nem csinál engem fajgyűlölővé, de ez sajnos így történt.

Zsuzsi néni nem sokáig bírta ki a Pelham otthonban. Nem akartak vele foglalkozni és átszállították egy kórházba. Ott tengődött még néhány hónapig, majd beadtak neki valami pirulát, amitől örökre elaludt.

Értesítettem a temetkezési vállalkozót, akit Zsuzsi néni évekkkel ezelőtt előre kifizetett és a vállalkozó eltemette férje és fia mellé egy Queens kerületi óriási temetőbe. A szertartás magába foglalta a ravatalozást, egy egyházi misét és egy dupla koporsót, de a temetkezési igazgatón kívül én voltam az egyetlen résztvevő.

Tehát így történik, ha valaki sokáig él és nincs senki túlélő rokona.

Huszonharmadik Fejezet

EE Linden Mérnöktársaság

Első Rész 1984-1987

A hétvégén mielőtt elkezdtem munkámat a Linden társaságnál odavittem egy fémlemez könyvespolcot az új irodámba, az 1051 Post Road úti épületben az összes mérnöki referencia könyveimmel és szakmabeli gyárak katalógusaival együtt. Szakkönyveim valóban jelentős és kiváló gyűjteményt jelentettek. Tizenkét éves fiam segített és nagyon tetszett neki Darien. Ebédeltünk a Post Corner Pizza étteremben és Ricsi csodálta, hogy ismernek a környéken és a város légköre lényegesen kedvesebb és barátságosabb, mint amilyen a fehér fizikai munkás Mahopac városban.

Linden még két másik munkaerőt is felvett, akik fontos szerepet töltöttek be később életemben. Az egyik volt a 190 cm magas Osborne David, alapjában véve csak egy elektromos rajzoló, mindössze középiskolai végzettséggel és pöffeszkedő beképzelt hozzáállással. A másik, a talán 160 centiméter magas Trimpin Rudi, egy svájci születésű kiváló víz és csatorna mérnök és tervező.

Osborne erős dohányos volt és a mellettem lévő szobában ült. A füst átszivárgott hozzám és ki kellett nyitnom az ablakot. Rudi is szivarozott, de messze ült tőlem, bár gyakran bejött a szobámba és nyáladzva rágt a örökké égő szivarjának végét. Egy nap egy fiatal nő jelent meg egy kisbabával a karján és Rudiért jött, hogy hazavigye. Rudi harminc évvel idősebbnek látszott, mint a kismama és logikus feltételezés volt, ahogy dicsérni próbáltam a kisgyereket.

- Rudi, milyen aranyos kis unokád van.
- A leányom, – mosolygott Rudi, – és ez itt a feleségem, Liz.
- Oh, bocsánat, rettenetesen sajnálom, – veresedtem el, – kérem, nézzétek el tévedésemet.
- Semmi probléma, – mosolyogtak mind a ketten, – sokan mások feltételezik ugyanazt.

Talán ügyetlen blamázs volt a kezdet, de hamar összebarátkoztunk Rudival és Lizzel és gyakran meglátogattuk egymást.

Ebédidő alatt Osborne általában szobájában maradt és politikai könyveket olvasott, főleg Churchillről és a Második Világháborúról. Nem tudom, hogy miért lelkesedett annyira a szövetségesek győzelméért, hiszen nem is volt zsidó. Talán lehetőségeket keresett, hogy engem letegyen, mivel magyar voltam, Hitler utolsó szövetségese. Feltehetően Osborne mindig helyezkedett, hogy a legjobb helyre álljon a siker érdekében, ami később be is bizonyosodott.

Temérdek érdekes munkánk volt és Osborne teljesen megdöbben, hogy mennyire kiváló tervezőmérnök vagyok, de soha nem ismerte volna be, még magának sem. Osborne egy hamburgersütő kuktának a fia volt Brooklynból, minden gátlás nélkül, hogy átgázoljon azokon, akik elébe kerültek az anyagi sikerre vezető úton.

*

Beadtam a derekam és 1985 nyarán engedtem Editnek. Édesanyja meghalt és Edit ragaszkodott, hogy apját meghívjuk hozzánk. Editnek komoly lelki problémái voltak apjával. Apja, szigorú fegyelmező és durva természetű ember, gyorsan odaütött és Edit állandóan szembeállt vele. A szigorú apa lehetett a fő ok, hogy Edit férjhez ment Karcsihoz, csak azért, hogy kikerüljön apja zsarnoksága alól.

Sándor Dénest meglátogattuk Udvarhelyen 1982-ben és az öreg pátriárka ezekkel a szavakkal fogadta Amerikából hazalátogató lányát.

– Nézz csak oda, hazajött a mexikói.

A megoldatlan apa és leánya közötti feszültség miatt Editnek problémája volt az itallal. Ha elkezdett inni, nem tudott megállni. Be kell, hogy ismerjem, kihasználtam gyengeségét, ahogy kaptatos állapotban minden gátlását elvesztette és úgy viselkedett, mint egy örült nimfomániás. Órákig szexeztünk és mindenfajta változatot kipróbáltuk.

Az apa túl öreg volt, hogy egyedül utazzon és Ottó, Edit korban második bátyja is vele jött. Dupla költség, de Otto jópofa barát volt és kiváló sógor. Tréfás ember volt és millió viccet tudott és mesélt. Soha nem állt szembe velem ellenségesen és soha nem sértett meg. Lementünk az Atlantic City kaszinókhöz és jól szórakoztunk. Máskor levittem őket a World Trade Centerbe és megmutattam nekik New York belvárosát.

Sándor Dénes nagyapa meglepően agilis ember volt nyolcvanöt éves korához. Kosárlabdázott velünk és az egész kertről összegereblyézte a lehullott leveleket. Edit saját otthonában volt és bátran beolvasott apjának.

– Na, látod te öreg feleségverő. Saját magamtól is sikerült nekem. Nem volt szükségem a segítségedre.

– Rendben van, na, rendben, – válaszolt az öreg mérgesen és fenyegető pózba állt.

– Ha egy ujjal is hozzám nyúlsz, – állta Edit a sarat. – A férjem véres húscafatot csinál belőled.

Miután Sándor Dénes visszament Székelyudvarhelyre Edit soha többet nem ivott. Egy problémát megoldottam, de csináltam egy másikat. A gátlástalan szerelmeskedés kora sajnos véglegesen lejárt.

*

Röviddel, hogy Sándor Dénes és Ottó visszamentek Erdélybe, Lulu és Salima jöttek hozzánk látogatóba Mahopacra. Lulu akkoriban szakított nősfriendjével és azt forgatta a fejében, hogy nálunk marad, amíg jó állást talál Amerikában, mint vegyész-mérnök. Nem merte a kérdést nyíltan elém tárni, de Salima hisztérikus patáliát csapott, amikor ideje volt, hogy visszamenjenek Budapestre. Szó sem lehetett róla. Lulu kitúrt a Damjanich utcából és most tönkre akarta tenni a házasságomat és azt hitte, hogy eltűrom költséges szokásait, amit valami felfoghatatlan okokból úgy érzett, hogy megérdemel. Ennyire azért nem volt rövid az emlékezetem. Sajnáltam, hogy nem volt szerencséje a férfiakkal, de maga választotta őket valami rossz mérce szerint.

Salima abban az időben csak tizenhat éves volt és szégyentelenül kiteregette kifejlődő szexualitását. Edit ok nélkül féltékeny lett, mert én mindig utáltam Salimát mert Ahmedra emlékeztetett. Később Salima állította, hogy pszichiáter problémái tölem erednek, mert megtagadtam, hogy fizetem az iskoláit Amerikában, és hogy nem voltam hajlandó eltűnni visszatérően ocsmány természetét.

Ez így volt, ahogy volt és a végén kivittem őket a JFK repülőtérre, ahol Salima levágott még egy utolsó könnyes búcsúcírkuszt. Egész életemben próbáltam elkerülni a hozzájuk hasonló nőket és most pont a rokonaim próbálnak belefulladásztani a bukott pancserek szegényházi pöcegödrébe.

*

Mr. Linden kivitt a Chuck's Steakhouse étterembe és tízezer dolláros bónuszt ajánlott és ötezer dolláros évi fizetésemelést. Remek ajánlat, de volt egy kitétel. Felelőssé tett, hogy tanítsam a fiatal mérnököket, gyakorlatilag a saját versenytársaimat. Egy csorda beképzelt fiatal amerikai oktatása nehéz és hálátlan feladatnak bizonyult minden körülmények között. Rettenetesen bosszantotta őket, hogy technikai tudásom lényegesen magasabban állt, mint az övék.

Ricsi befejezte a Fulmar Road Elemi iskolát és beíratuk a Mahopaci junior középiskolába, messze a város másik oldalán, kissé délre a tó körüli Lake Boulevard úttól. Együtt kellett utazzon nálánál idősebb gyerekekkel és hamarosan problémái kezdődtek. A kölkök kipécézték Ricsi megrögzött mániákus betegségét és durván piszkálták. Ricsi próbálta, amit lehetett és segítségével a nyolcadik osztály után az osztályelső közé emelkedett.

Az előmeneteli tanácsadó a legjobbak közé javasolta, az osztályba ahonnan a legjobb egyetemekre jutottak be a diákok. A legényke keményen igyekezett és próbált a kedvemben járni a legjobban, ahogy tudott.

Próbáltuk beíratni valamiféle iskolaidő utáni sport aktivitásba. A kötelező orvosi vizsgálat vért talált a vizeletében. Egy ostoba orvos javasolta, hogy katéterrel nézzék meg húgyvezetékét és hólyagját, hogy van-e valami komoly probléma. Szintén felfedezték, hogy fitymája túl szűk és berendelték egy altatást igénylő kórházi vesevizsgálatra és körülmetélési operációra. Aggódtunk a vér miatt a vizeletben és tudatlanok lévén belegyeztünk és bevittük a kórházba. Mondanom sem kell, hogy Ricsi halálra ijedt. Az orvos elaltatta és úgy búcsúzott el tőlünk, mintha meghalna. Egy második teszt nem mutatott semmi vért a vizeletben és fitymája máris laza lett és könnyen vissza tudta húzni.

Ennek ellenére az altatóorvos elaltatta a fiamat és megcsinálták a procedúrát. Mind a mai napig hiszem, hogy komoly pszichológia kárt tettek a fiamba. Az operáció után, mintha egy másik, kicserélt személy lett volna.

*

Jutalmul, hogy jó eredménnyel befejezte a junior középiskolát és kórházi tortúrájának ellensúlyozásaként, felajánlottam, hogy vakációra megyünk Magyarországra, hogy találkozunk nővéremmel és leányával és végre lássam bátyámat és családját. Edit nem akart velünk jönni. Nem akart találkozni a bátyámmal.

– Menjetek csak ti ketten, apád nagyon beteg és lehet, hogy ez az utolsó alkalom, hogy láthatod. Én itthon maradok.

Sajnálatosan én beleegyeztem és ez életem egyik legnagyobb tévedése volt. Kapcsolatot alakítottunk ki Gusztávval, feleségével és gyerekeivel és nem érdemelték meg. Szakadást okoztak az én családomban és önzők voltak és a saját anyagi érdekeiket nézték.

Nem volt közvetlen járat New Yorkból Budapestre és a Jordán légitársaságot használtuk Bécsbe. Terveztünk néhány napot eltölteni az osztrák fővárosban és utána a dunai szárnyashajón Budapestre.

Kis szobát béreltünk egy magánlakásban a Mariahilfer Strasse úton és felfedeztük a császárváros leghíresebb látványosságait. A Szt. István katedrális, az óriáskereket a Práter parkban, a Schönbrunn kastélyt és a Belvedere parkot és Mozart házát, ami bele tudtunk szorítani háromnapos tartózkodásunkba.

Hiányzott a feleségem és Edit velük kellett volna, hogy jöjjön és együtt kellett volna megnéznünk a sok látnivalót. Kávéztunk és sört ittunk a Kärnterstrasse vásárló utcában és egy angolul beszélő nő társalgásba eredt velünk. Én mellékesen említettem, hogy másnap indulunk a szárnyashajóval Budapestre. A nő kihangsúlyozta, hogy mennyire nem szereti Budapestet és ott nincs semmi látnivaló.

Barátságos modorban váltunk el, legalábbis én azt hittem. Másnap reggel beszálltunk a hajóba és megindultunk. A nyílt vizet elérve a kapitány teljes gázzal beindította a kétezer lóerős motort és kiemelkedtünk a vízből és széles kakastoll vízárdatot húztunk magunk után. A felségesen hatalmas folyó mind a két oldalán vadul áradt. Barna hullámok rohantak a derékig vízben álló ártéri fák között és az erő és a szabadság csodálatos érzése árasztott el minket.

Váratlanul, röviddel, ahogy elhagytuk a régi Pozsonyi várerődöt, a kapitány leállította a motort és mélységesen ijesztő csend ereszkedett le ránk.

– Telefonhívást kaptunk Bécsből, – jelentette be a kapitány a hangosbeszélőn. – Bomba van a hajón és azonnal el kell, hogy hagyjuk.

Hagyjuk el a hajót, hogyan; kormány nélkül sodródtunk a mértföld széles megvadult folyón. Nem sokára egy uszályhajó bukkant elő és lassan pöfögött Bécs felé, az ellenkező irányban és három hatalmas és mély széntartály hajót húzott maga után. Odasodródtunk az első tartályhajóhoz és a matrózok hozzákötötték szárnyas hajónkat az üres uszályhajó tornyosodó vasfalaihoz.

– Hagyjanak minden csomagot hátra, – menydörgött a kapitány, – csak személyes tárgyakat hozzanak magukkal. Bombaelhárító egységek át fogják vizsgálni a hajót és hatálytalanítanak bármi pokolgépet. Tulajdonaikat visszakaphatják a Folyamrendőrségi kapitányságnál Budapesten.

Mint valami ijedt és kicsiny hangyák átszálltunk a bolgár uszályra és hamarosan egy másik teherhajó jött Bécs felől. Megismételtük az átszállást, de nem tudtuk, hogy mi fog történni velünk és összebújva gubbasztottunk a teherhajó nyitott fedélzetén. A második hajó magyar tulajdonban volt és kikötöttünk Komáromban, félúton Bécs és Budapest között.

Gépfegyveres határőrök vettek körül a kikötőben és elvették útleveleinket. Ha ez az ország nem volt klinikailag paranoiás, akkor nem tudom, hogy ki. Némelyek elkezdtek énekelni az amerikai himnuszt és megmondtam nekik, hogy hallgassanak. Semmi szükség nem volt, hogy provokáljuk a kommunistákat.

Két órával később egyenruhájának kabátján háromcsillagos vállpántjával egy százados jelent meg és visszahozta útleveleinket. – Egy autóbusz elviszi magukat Budapestre, – közölte, – ugyanoda, ahova a hajó vitte volna magukat eredetileg. Mindössze nyolc óras késéssel, és majd ott átesnek a vámvizsgálaton.

– Az a szemét osztrák ribanc a Kärnterstrasse utcában, – füstölögtem. – Nem lett volna szabad, hogy megmondjam neki, hogy a szárnyashajóval megyünk Budapestre. Ő csinálhatta az aljas telefonhívást a bombáról és azt hitte, hogy jó vicc. Remélem, hogy valamiféle komoly herpeszt vagy szifiliszt kap valamelyik közel keleti arab kliensétől, akivel védelem nélkül szexezik. Valóban elrontotta egyszer az életben adódó nosztalgia utamat.

*

A folyami rendőrkapitányságon Gusztáv és Lulu és családjaik már nyolc órája vártak ránk. Bátyámmal való újratalálkozásom öt évet késett, amíg be nem fejezték algériai tartózkodásukat és most szokatlan kedvességgel fogadtak. Feltehetően nagy hatással volt rájuk, hogy a Gellért szállóban béreltem szobát, kelet Európa egyik legelegánsabb és leghíresebb luxus-szállójában és gyógyfürdjében. Akkoriban, a kommunista gazdaság utolsó éveiben az árak alacsonyan álltak és egy amerikai könnyen megengedhette.

Gyönyörű szobát kaptunk remek kilátással a Dunát áthidaló Szabadság hidra és régi Alma Mater iskolámra, a Budapesti Műszaki Egyetemre. Minden bizonnal gazdag és sikeres amerikainak látszottam. Gusztáv zsidó munkatársai nem tudták elhinni, hogy fajtájukon kívül másnak is sikerülhetett és rosszmájú megjegyzést tettek.

– Tizennégy évig gyűjtögethette a filléreit, hogy meg tudja engedni a Gellértet és, hogy dicsekedhessen a barátinak.

Ez a lehető legmesszebb állt az igazságtól. A dollár még mindig jól beváltható valuta volt a Vasfüggöny mögött.

Csodálatos reggeli várt ránk másnap és egész napra elegendőt ettünk. Az egész családomat, akkoriban tizenhárman voltunk, meghívtam felséges vacsorára a Gellértbe és hallgattuk a cigányzenekart, akik csak nekünk játszottak.

Az egyik közeli asztalnál egy izraeli küldöttség vacsorázott és mérgesnek és bosszúnak látszottak. Néhány napot töltöttünk Budapesten majd vonattal lementünk Balatonfüredre, ahol a Neptun motelben szálltunk meg, egy előkelő helyen a híres platánfa árnyékolta tóparti sétány közelében. Vitorlás hajót béreltem és átvitorláztunk a tó túloldalára Tihanyba és vissza. Gazdagon traktáltam a családom, pénz nem számított.

Ricsi valahogy elhanyagolva érezte magát, hogy túl sok időt töltöttem húgommal és bátyámmal. Salima csinálta szokásos bohóckodásait és egy teljes délutánra eltűnt, hogy elrontsa családi találkozóinkra tartott vacsoránkat. Salima tizenhét éves volt és nem régiben kapta hajtási engedélyét. Kocsival elvitt engem és Ricsit Erzsébethez, de nem jött fel velünk a lakásba. Eltűnt és valami barátnőjénél bujkált estig és Lulu kétségbeesve kereste. Ez valami-féle bosszú volt, hogy nem engedtem, hogy beköltözzön hozzánk és velünk éljen Amerikában.

Erzsébet kicsiny lakásában tett látogatásunk remek alkalom volt, hogy megismerjem családi örökségemet és felfedezzem gyökereimet. Erzsébet a családon belül az emlékek gyűjtője és megőrzője volt és kartonpapírra felnagyított fényképet adott nagyszüleimről és összes apai nagybácsimról és nagynénémről. Erzsébet ablaka a Károlyi palota kertjére nézett, a belváros egyetlen zöld pontjára és Erzsébet boldognak látszott egyedül élni.

Utazásunk utolsó állomása Eger volt, északkelet Magyarországon. Nosztalgikus okokból az Eger Hotel és Park szállóban béreltem szobát az Érsekkert közelében és nem messze a híres Egri strandtól és gyógyfürdőtől. Rengeteg időt töltöttem itt, mint gyerek és meg akartam mutatni a fiamnak, hogy milyen kedves és szép hely ez a város. Felmentünk a történelmi vár falaira és bástyáira, ahol 1552-ben maroknyi magyar várvédő visszavert egy tengernyi nagy Ottomán hadsereget.

Sajnálatosan Ricsi felszedett valami bacilust az egyik medencében és megbetegedett és be kellett, hogy vigyem a kórházba. Mi autóbusszal mentünk Budapestről Egerbe és bátyám és húgom kocsival jöttek utánunk. Nem ajánlották fel, hogy kocsival visznek el az orvoshoz, taxival kellett mennünk. Kifogásul felhozták, hogy alkoholt fogyasztottak a mini bár hűtőszekrényből a szobámban és nem vezethettek. Lulu velem jött a közeli gyógyszerárba és kivettük a kiírt penicillint. Gusztáv nem csinált semmit, csak ült ott, mint egy beképzelt császár a trónján.

Eger után még egy éjszakát megaludtunk a Damjanich utcában és gyorsvonattal visszamentünk Bécsbe. Ricsink nagyon tetszet a vonatutazás.

Mire végre visszaértünk Mahopacra, Ricsi repült anyja karjai felé és megcsókolta az amerikai földet. Gondolom, hogy elege volt a rokonaimból.

Huszonnegyedik Fejezet

EE Linden Mérnöktársaság

Második Rész 1988-1990

Az 1988-as évben életem legostobább tévedését csináltam, amit valaha is a legjobban megbántam, hogy meghívtam a bátyámat és egész családját, feleségét Gabit, leányát, Krisztinát és fiát, Pétert egy teljes hónapra Mahopaci házamba teljes ellátással és minden költséget fizetett vakációra. Még a repülőjegyek árát is elküldtem nekik, oda vissza, Budapest és New York között.

Jóságomat tiszta szívből jövő testvéri szeretetből tettem. Mr. Linden nyolcezer dolláros bónusz adott és pénz volt bőven. Furgont béreltem egy hétre és ide-oda fuvaroztam négy felnőttet és három gyermeket luxus kényelemben. Lehajtottunk Manhattan belvárosába, meglátogattuk a World Trade Centert és a Mystic Seaport látványosságot Connecticutban. Kimentünk Montaukra a Long Island sziget legvégében egy teljes hétig, ahol lakást béreltem egyet nekik, egyet magunknak. A tengerparti homokos strand csodálatos volt és a világítótorony elképesztően impozáns, de semmi nem volt elég. Péter ragaszkodott, hogy szörfdeszkát béreljek neki és lefényképeztesse magát a hatalmas Atlanti hullámok hátán, hogy mutogathassa magát és dicsekedhessen a barátainak. Nem voltam hajlandó és Péter évekig gyűlöletes haragot tartott velem miatta.

Felvittem őket a Niagara vízeséshez és a sétahajóval elmentünk a zuhatag legszéléhez, ahol percenként millió tonna víz omlott alá félelmetes dübörgéssel. Kimentünk New Jersey-be a Waterpark vízi vidámparkba, ahol egész nap használhatták az összes szórakoztató járatokat. Krisztina és Péter együtt játszottak és nem beszéltek a fiamhoz, mert Ricsi nem adta oda nekik hordozható zenegépét és ez volt az eredeti oka gyűlöletüknek.

Ellenséges érzéssel a szívükben mentek haza tőlünk. Gabi egy sor köszönetet sem irt, az ingyen nyaralásért, amíg fia, Péter nem jelent meg váratlanul és hívatlanul a házukban Borsi Pista barátjával együtt.

– Nem is tudom, hogy miért nem jelentkeztem idáig, – írta Gabi, – de Péter és barátja Amerikában vannak és fogadjátok őket szeretettel, ha megjelennek nálatok.

Középiskolai végzése után 1992-ben Ricsi elment Svájcba és Magyarországra. Magyarországon Péter egyenesen a szemére hányt.

– A szüleid bezártak a házukba és nem vittek sehova. Gyakorlatilag foglyok voltunk náluk.

Gusztáv és családja a lehető legpimaszabb és leghálátlanabb emberek voltak, akiket valaha ismertem. Soha többet nem lett volna szabad, hogy az életben beszéljek velük, de sajnos beszéltem, amiről majd a későbbiekben írok.

*

Szeptemberben, az 1988-as évben, Ricsi megkezdte középiskolai tanulmányait. Erősen nyomtam, hogy jól csináljon és még csúnya vitába is keveredtem a tanulmányi tanácsadó főnöknővel, egy ocsmánynak kövér és akadékoskodó bestiával. A tanrend, amit összeállítottak Ricsinek, a hetedik és nyolcadik periódusra, az iskolanap végére osztotta be a matematika órákat. Hosszú évekkel ezelőtt magam is jártam gimnáziumba és a matematika mindig az első

két óra volt, háromszor egy héten. Legtöbb diák elfárad a nap végére és nem tud koncentrálni a legnehezebb tantárgy anyagára. Miért kellett ezt az iskolának tenni? Ezt soha nem tudtam megérteni, ma sem. Abszolúte semmi értelem nem volt a döntésnek. Telefonáltam a tanulmányi tanácsadó beosztottnak és előadtam véleményemet. Egy óra múlva a főnöknő hívott vissza és ocsmány és goromba hangon kitámadott. Soha életemben nem beszélt velem senki ilyen pimasz módon és teljesen megdöbbsentem. Mi adófizetők finanszírozzuk iskolájukat és ez a vén ribanc istennek hiszi magát és engem utolsó szolgának tart. Az incidens a lehető legrosszabb fényt vetett az amerikai oktatási rendszerre. Fogalmuk sem volt, hogyan kell tanítani. Elvették a gyerekek kedvét a tanulástól és megutáltatták velük az iskolát. Meg voltam győződve akkor, és most is, hogy az európai oktatás lényegesen magasabb színvonalon áll, mint az amerikai.

Idegen nyelvként a franciát választottuk. A tanterv azok számára lett kialakítva, akik már beszéltek franciául odahaza. A fiatal tanárnőnek fogalma sem volt, hogyan építse fel fokozatosan és módszeresen a nyelvtudást. Öntötte a tananyagot a diákokra, napi harminc-negyven új szóval és minden nyelvtani magyarázat vagy kiejtési szabály nélkül. Én négy évig tanultam franciául a gimnáziumban és nem tudtam lépést tartani a nemtörődöm és hozzá nem értő instruktossal.

Az első középiskolai év teljes katasztrófa volt és a második sem volt semmivel sem jobb. Ricsi jegyei a kettes szintre estek, néha egy hármassal közben. A középiskola a város távolabbi felében volt és Ricsinek az iskolabusszal kellett odamennie. Megrögzött kényszer mániákus betegségével Ricsi nem volt hajlandó átadni ülését a buszon egy zsarnokoskodónak és a szemétláda trógerivadék megütötte.

Megkerestem a kölköt az utcán és felelősségre vontam.

– Ha még egyszer megütöd a fiamat, megöllek.

Este a gazember megjelent a házuknál az apjával és a hatalmas embertorony szúrós szemmel rám nézett.

– Megfenyegetted a gyereket, hogy megölöd?

– Igen, megütötte az enyémet és nem akarom, hogy még egyszer megtörténjen.

– Maga ezt nem gondolja komolyan.

– De igen, mondja meg a fiának, hogy kérjen bocsánatot az enyémtől.

– Nem fogja többet megütni, ezt megígérem, – felelte az apa és behívtam őket a házamba. Egy percre leültünk a nappaliban és néhány semleges szót váltottunk. Elváláskor azt hittem, hogy békét kötöttünk. Az apa hatalmas termetű olasz maffiózó típus volt, Sclafani, talán valami rendőr vagy kikötői zsákhordó, vagy talán egy beavatott gengszter.

Hibát követtem el, hogy megfenyegettem a gyereket. Az iskolánál kellett volna bejelentenem vagy a rendőrségen és ügyvédet kellett volna fogadnom és pereljem a kölköt testi sértésért. De nem tudtam, hogyan és rettenetes árat fizettem tudatlanságomért. Soha ne kezdj el verekedni egy disznóval, mert a disznó csak jól szórakozik, és te csak mocskos leszel.

Később a kölkök és a barátai hatalmas darab emberi ürüléket tettek a postaládámba és ismét felhívtam az apát és a rohadt tróger teljesen begurult.

– Sir, magának nincs semmi bizonyítéka és hagyja abba, hogy vádaskodik evidencia nélkül. Ha bármit is csinál a fiamnak, biztosíthatom, hogy soha többet nem fog sétálni az utcán, mint szabad ember.

Tizedik osztályra Ricsi nem volt hajlandó visszamenni a Mahopac középiskolába. Fizettem az iskolaadót és lehetetlenné tették, hogy odajárjon. Micsoda egy ország, az amerikai fizikai munkás proletár magasabb iskolázottság nélkül a világ legszennyesebb szeme. Arrogánsak, durvák és vadul védik a területüket, gyűlölik a bevándorlókat és bárkit, aki más, mint ők. Valódi elvetemült fasiszták és megígértem magamnak, hogy többet egyetlen egyet sem engedek belőlük a közelembre.

Tehát így volt az én annyira óhajtott kertvárosi középosztálybeli életem. Igaz, még sokat kellett, hogy tanuljak az emberi kapcsolatok területén, de kérem, mégiscsak van határa a gyalázkodásnak és a bosszúállásnak és külföldön született szomszédod gyűlöletének.

*

Augusztus végén 1989-ben, Ricsi váratlanul bejelentette, hogy nem megy vissza a Mahopac középiskolába. Barátja, Szilágyi Tamás már korábban kimaradt és Ricsi nyilvánvalóan vele együtt akart tekeregni. Tamás Szilágyi Feri barátom fia volt, és Ferit végtelenül bosszantotta, hogy az én fiam még mindig tanul az iskolában. Sietve nekiálltam, hogy találjak a fiamnak egy másik iskolát. Egyszer kapcsolatba léptünk a John Jay állami középiskolával a Westchester megyei Lewisborough kerületben. Kérésemet alátámasztva állítottam, hogy házat szándékozom venni kerületükben és rövidesen odaköltöznék és szeretném, ha a fiam az új helyen kezdené a tanévet. Nem sikerült, szigorú szabályok korlátozták, hogy nem fogadhattak el diákokat egy másik iskolakerületből és tízezer dollárt kértek szemeszterenként. Fajöldöző vagy nem, az elmélet maga volt a hagyományos amerikai életfelfogás. Ha nem fizetted a helybeli iskolaadót, a gyerekeid nem járhattak iskolába abban a kerületben, hacsak nem a Szövetségi kormány fuvarozza őket oda iskolabuszokon valamelyik fekete szegénynegyedből.

Következőnek a St. Lukács magániskolát próbáltam meg New Canaan városban, Connecticutban, ami egy nagyon magas presztízssre tartott és drága iskola volt agyonkényeztetett és elrontott gazdag tinédzserek számára.

Az iskolaigazgató hosszasan elbeszélgetett velem. Szerette volna tudni, hogy milyen kényszerítő körülmények készítettek, hogy iskolát változtassak a tizenegyedik osztály kezdetén. Nem akartam félrevezetni, gondolván a legokosabb elmélet az őszinteség, és többek között említettem neki, hogy Ricsinek tekintélytagadás problémái vannak.

– Remélem, hogy ezt nem bátorítja benne, – nézett rám szigorúan a WASP, – vagy igen?

– Természetesen, hogy nem, – ráztam a fejem, de nem elég meggyőzően. A kérdés meglepett, és saját neveltetésemet és iskolázottságomat vontam kérdőre. Az iskolaigazgató udvariasan kikísért és hamis mosollyal az arcán kezét nyújtott.

– Sajnálom, de nem vehetjük fel a fiát ilyen hirtelen és ilyen kérdéses magatartással.

Következőnek a John F. Kennedy katolikus középiskolánál álltunk meg, Somers városban, New York State államban. Az igazgatónő, egy disztíngvált kinézetű idősebb apáca közölte velem, hogy idegen nyelv sikeres tanulása kötelező a végzéshez. Tudtam, hogy Ricsi soha nem fog átmenni franciából és érdeklődtem, hogy lenne-e valami más út is az érettségéhez.

– Egyetlen út, – felelte a tisztos apáca, – hogy befejezze képzőművészeti programunkat, ami nem lesz könnyű, mert a művészeti oktató ugyanaz, mint a leány labdarúgócsapat edzője és felettébb szigorú és magas követelményei vannak.

Nem volt más választásom el kellett fogadnom az ajánlatot és beíratam a fiamat a hírhedt edző kizárólagosan leányokból álló osztályába.

A tanítónő egy hirtelenharagú kövér lesboszi apáca volt. Rettenetesen bosszantotta, hogy kényszerítve lett befogadni fiamat kiváltságos és elkényeztetett leányai közé.

– Diákjaim a legjobb Ivy League egyetemeken művészeti fakultásaiba folytatják tanulmányaikat, – figyelmeztetett a féltelmes apáca. – A maga fia el kell, hogy érje a mi színvonalunkat és elfogadhatóan kell viselnie magát.

– Természetesen, – bólintottam, de ennek ellenére hamarosan problémák alakultak ki. Az apáca szabadon választott tárgyú művészeti feladatot adott diákjainak és másnap behívatott maga elé.

Leültem és az apáca egy oldal nagyságú papírt tolt elém.

– A maga fia ezt rajzolta, – mondta és gyilkos szemekkel meredt rám.

A rajz egy élethű pingvint ábrázolt. A pasztellrajz magas és gondosan kicirkalmazott és eredeti színekben tündöklő igazi mestermunka volt. Lassú reagálási reakciónak és korlátolt felfogásomnak köszönhetően, nem jöttem rá azonnal, hogy Ricsi pimaszul gúnyolja a félelmetes lesboszit.

Egy darabig nézegettem a rajzot majd a legártatlanabb módon az apácára emeltem a tekintetemet.

– És?

– A maga fiából soha nem lesz képzőművész, – visított rám a hírhedt homoszexuális.

– Ezt garantálom magának. Lehet, hogy valahol majd csatornatisztító lesz vagy drogkereskedő, de soha semmilyenféle hivatásos művész.

A lesboszi megtartotta a szavát. Kifizettem háromezer dollár tandíjat és Ricsit egyetlen tantárgyból sem engedték át és semmi kreditet nem adtak neki az érettségi felé, pedig a Regents' állami vizsgát nyolcvan százalékos jó eredménnyel tette le. Évvégén próbáltak rábeszélni, hogy írassam be még egy tanévre vagy küldjem le egy bentlakásos katolikus iskolába Yonkers városba, Westchester megyébe a speciális igényű, fejlődésben visszamaradt kriminális diákok közé.

Szó sem lehet róla, gondoltam, más tervek voltak a fejemben és soha többet nem beszéltem abból az iskolából senkivel.

*

Miután egy lesboszi apáca rajztanár kioktatott, a dolgok megvilágosodtak előttem. Eljött az ideje, hogy Darienbe költözzünk. Mr. Linden évek óta noszogattott, hogy költözzek cégéhez közel és csökkentsem le az ingázási időt. Felesége, Phyliss, részállásban magánzó ingatlan ügynök már mutatott is néhány eladó házat. Február közepén feltettük Mahopaci házunkat eladásra és elkezdtünk házakat keresni Connecticutban. Hamarosan egy fiatal pár jelent meg és kedvező ajánlatot tettek, amit elfogadtunk. A nő nercbundában jött ki hozzánk, hogy megnézze a házat. Azt hittem, hogy tele vannak pénzzel és megbízhatóknak látszottak és felvettem egy ügyvédet, hogy bonyolítsa le az adásvételt ezer dollár munkadíjért.

Eljött az ideje, hogy aláírjuk a szerződést, és hogy a vevők letegyék tíz százalékos foglalót. A vevők hetekig húzták az időt és minden alkalommal valami más kifogást találtak. Makacs faggatásaimra végre beismerték, hogy nincs pénzük és a nagymama, aki ígérte őket kisegíteni meggondolta magát.

A business abbamaradt és ügyvédem nem adta vissza ezer dolláromat. Ki akartam venni a pénzt a kötelező egy százalék letétből, ami ajánlatuk elfogadásakor le kellett volna, hogy tegyenek és ez a pénz sem volt sehol. Valahogyan az én ingatlanügynököm visszaadta a hazug vásárlónak a letétet.

Kérdőre vontam ügynökömet, hogy az ügyvéd, akit javasolt nem hajlandó visszaadni az ezer dollárt, a kis nő pimaszul visszavágott.

– Rendben, én ajánlottam, de maga elfogadta.

Rövid időn belül Mrs. Mongon, az ingatlanügynököm talált egy másik vevőt, ezúttal Queens, New York Cityből. Megvolt az inspekció és némi kisebb reparálással sikeresen átestünk rajta. Ez a vevő is állandó kifogásokkal jött elő, hogy még nem írja alá a szerződést és nem teszi le a tíz százalék biztosítékot.

Időközben találtunk egy házat Darienben, ami megfelelt igényeinknek és a távollévő tulajdonos képviselőjével megegyeztünk az árban. Éppen el akartuk határozni a véglegesítési dátumot és vártuk a mi vevőnk aláírását, amikor este hat óra körül Mrs. Mongon megjelent a házamnál.

– A vevők ügyvédje, – közölte velünk, – még egy újabb kitétlen akarja az aláírásukat.

Elvesztettem a türelmemet és ráordítottam Mrs. Mongonra.

– Mondja meg a kliensének, hogy a ház többé nem eladó. Most jöttem haza munkából és még nem vacsoráztam. El kell vinnem a fiamat Mount Kiscóba a pszichiáteréhez. Elegendő van az egészről. Mindenki marad, ott ahol van.

Szegény Mrs. Mongon kifutott a házamból. Este tíz körül telefonált, hogy a vevők, New York kóklerek ügyvédjük tanácsa ellenére, aláírták a szerződést és a ház el van adva.

Pár héten belül kiköltöztünk és a vevők beköltöztek, három generáció belőlük, a kellemetlenkedő nagyszülőket is beleértve. A nagypapa meg találta egyik üzleti névjegyemet a fiam volt szobájában és kitartóan hívogatni kezdett, hogy mondjam meg neki, hogy hol van az ajtócsengő transzformátora és kitámadott, hogy a garázsba bejött a víz, egy egyszer száz év alatt előforduló erősségű eső után.

Senki nem mondta, hogy könnyű egy házat eladni.

Huszonötödik Fejezet

Darienbe költözünk, 1990

Mahopacon koránra osztottuk be az eladás véglegesítését és külön pénzt adtam a költöztetőknek, hogy jöjjenek hamarabb a szokásosnál. A második véglegesítés a Darien házán délután két órára lett kitűzve egy bankban, Fairfield városban, Connecticutban és biztos voltam benne, hogy lesz mindenre bőségesen idő.

Ne olyan hirtelen, a költöztetők, egy csapat színes férfi és ismételten ne gondolj fajgyűlölőnek, féltizenegykor jelentek meg Mahopaci házamnál, és amikor visszajöttünk az ügyvédtől még félig sem végezték be a teherautó megrakását, pedig mindent előkészítettünk nekik kartondobozokba becsomagolva és ügyesen felrakva garázsunkba.

Egy órákor mennünk kellett, és holmink nagy része még mindig a házban, ott kellett hagynunk a színes fickókat otthonunkban, ami már nem volt a miénk.

A második véglegesítés a bankban teljes katasztrófa lett. A fiatal banktisztviselő lány kegyetlenül kiszedett tőlünk rengeteg pénzt. Két extra százalékot fizettünk, mintegy négyezer dollárt, hogy lejjön tizenegy és fél százalék évi jelzálogkölcsön kamatlábról tíz és félre, harminc éven keresztül.

Nem sokat számított. A magas ingatlan kölcsön kamatlábak miatt a házárok teljesen leestek. Normális házárokkal soha nem tudtunk volna megengedni, hogy egy 200 négyzetméteres Dutch Colonial stílusú házat vegyünk közel a Long Island Sound vizeihez.

Darieni házunkhoz délután négy óra felé érkeztünk meg és a költöztetőket sehol sem lehetett látni. Sebaj, rengeteg dolgunk akadt. Ki kellett rakodnunk a furgont, amit Ricsi dolgainak külön béreltünk. Megrögzött mániákus agybetegsége miatt, nem volt hajlandó dolgait összekeverni a mienkkel.

Félőt fele Darieni ügyvédünk, Mr. Stephen Pierce izgatottan rontott be hozzánk. Elfelejtette velünk aláíratni a csekket, amit a bank külön az ő munkadíjának állított ki.

A költöztetők délután öt óra felé jelentek meg és azonnal ebédet követeltek. Kiküldtem Editet, hogy találjon egy csemegeüzletet és hozzon be négy jókora szendvicset. Edit nem ismerte a várost és sokáig tartott, hogy megtalálja a Valla Deli üzletet a Noroton Heights shopping centernél. Mire Edit visszaérkezett a szendvicsekkel már nagyon puszkaporos volt a hangulat és pattogtak a megfeszített idegek. A költöztető brigád komótosan evett és este nyolcra fejezte be a kipakolást és vezetőjük azonnal túlórapénzt követelt.

Emlékeztettem, hogy már fizettem neki túlórárt, hogy jöjjenek korán, de szégyentelenül késtek. Az ő hibájuk volt, hogy ennyire elhúzódtak a dolgok.

Nem fogadta el érvelésemet és fizettem. Ki állt volna le vitatkozni négy fekete izomemberrel, Mr. Linden amúgy is ígérte, hogy megtéríti költségeimet.

Másnap reggel visszahajtottunk Mahopacra, hogy milyen állapotban maradt a ház. A feketék szörnyű rendetlenséget hagytak hátra. Tojástartókat főztek a teáskannánkban, tárva nyitva hagyták a házat és mindenütt hevert a szemét. Feltételezem, hogy nem ismerték a becsomagolt uzsonna fogalmát. Gyorsan összesöpörtünk a legjobban, ahogy tudtuk. Takarítás után otthagytuk a kulcsokat a bárasztalon és visszavittük a furgont a kölcsönzőbe.

Délután Garry Sara megállt a házunknál két kisgyerekével és majd kibújt a bőréből örömeiben, hogy Darienbe költöztünk.

Később elkövettem legnagyobb tévedését, ami károsan befolyásolta egész hátralévő életemet, akármilyen keményen és szorgalmasan is dolgoztam. A mester hálósobáját a külön fürdőszobával és gardrób szobával odaadtam a fiamnak. Edit és én külön hálósobába

költöztünk. Azt hittem, hogy Ricsinek speciális privilégiumokra van szüksége, hogy megnöveljük önbizalmát és milyen nagyszerű lenne, ha saját lakosztálya lenne. Micsoda egy tévedés, Szilágyi Tamás gyakorlatilag beköltözött hozzá és átvette Ricsi életének irányítását. Először is háromszáz dolláros távolsági beszélgetés telefonszámlát csinált, amit az apja megtagadott kifizetni. Másodjára minden szombat este elmentek egy ifjúsági klubba, Brewster városba, New York államban, körülbelül ötven kilométerre tőlünk. Ott találkoztak valamiféle lányokkal, akik másik ötven kilométerre laktak az ellenkező irányban és követelték, hogy fuvarozzam őket, hogy találkozhassanak a lányokkal.

Kezdetben felvittük a fiúkat és valahol vártunk éjjel két óráig, amíg a klub bezárt. Egyszer egy éjszakai is nyitva tartó mosodában mostuk a szennyesünket, ahol kétes alakok éjszakai örömlányokat kerestek és majdnem feltételezték, hogy a feleségem is azért van ott.

Másik alkalommal egy esküvői fogadásba keveredtünk bele ahol egy pohár coca kóla italt dédelgettünk órákig, de próbálkozásainkat nem lehetett a végtelenségig folytatni. Egyszer rákiabáltam Tamásra és a fiatalember panaszt tett apjánál.

– Abnormális örült vagy, – oktatott ki Szilágyi Feri, állítólagos barátom a telefonon. – Nem vagyok benne biztos, hogy át merjem-e engedni fiamat a házadhoz.

Ah, ez a kilencven kilós mester manipulátor marihuána füstölő fiúcska, rettenetesen szüksége volt szülői védelemre.

Ez csak a kezdet volt, de hogy sorjában meséljük el az eseményeket, majd ismét elővesszük, hogyan és mi történt későbbiekben a fiúkkal.

*

Két héttel költözködésünk után, röviddel a munkaidő vége előtt, Elwin Linden megállt íróasztalomnál és bejelentette, hogy este meglátogatnak feleségével, Phyllis nénivel este hét óra körül. Semmi probléma, gondoltam, ha a főnök át akar jönni, legyen úgy és nem gyanítottam semmit.

Megérkeztek és kényelembe helyezték magukat díványunkon és elismerő tekintettel mustrálgatták bútorunkat.

– Ügyes lépés, – mondta Elwin és aprót kortyolt a Pepsiből, amit töltöttem neki, – lényegesen könnyebb lesz, hogy nem kell majd annyi időt pazarolnod az ingázásra.

– Darien nagyon kedves város, – tette hozzá Phyllis, – nagyon fogják szeretni.

– Minden bizonnyal több órát fogok tudni dolgozni, – bólintottam és az óriási jelzálogkölcsonre gondoltam, amihez lényegesen több kereset szükségeltetett.

– Beszélj a kliens menedzserekkel, – felelte Elwin és kíváncsi oldalpillantást vetett felém. – Annyi órát adnak neked, amennyit akarsz.

Egy darabig hallgattunk, majd Linden rám emelte tekintetét.

– Frank Pallio felmondott, – nézett rám keményen, mintha olvasni szeretne volna gondolataimat. – Ma volt az utolsó napja.

– Valóban, – feleltem és leesett az állam és üres tekintettel néztem vissza a főnökre.

– Tudtad? – kérdezte Elwin.

– Nem, – csóváltam a fejem lassan és Elwin tudta, hogy nem hazudok. – Mekkora bajba és költségbe verem magam, hogy közel költözzek a céghez és akkor itt hagy. Ezt most már másodszor csinálja.

– Sose törődj vele, – mondta Elwin, – minden dolgod rendben lesz nélküle is. Nekem bizonyára nem fog hiányozni.

– Az élet megy tovább, – sóhajtottam, – szerencsére nem voltam törvényileg egybe kellve ezzel az emberrel.

Ez kielégítő válasz lehetett. A Linden házaspár elment és ott maradtam nagy ijedtségemmel. Hogyan fogom fizetni a jelzálogkölcson és a megnövekedet számlákat?

*

Másnap reggel sokáig aludtam. Tíz óra felé csengett a telefon az ágyam mellett. Felvettem és álmos hangon beleszóltam.

– Halló.

– Halló, Larry, – hallottam Frank Pallio hangját. – Hogy vagy?

– Nem jól, neked köszönhetően. Már megint kiléptél és otthagytál.

– Semmi ilyesmi, – nevetett Frank, – csak átmentem az utca túloldalára és Jack Collinszal új céget alapítottunk. Rengeteg munkánk van és jó kapcsolataink. Gondoltam, hogy esetleg akarsz esti másodállásban dolgozni nálunk.

Micsoda egy ármányos ajánlat, gondoltam és agyam szuper sebességre kapcsol. Frank csinálja a pénzt és én kockáztassam főállásomat. Talán nem adom el a házamat Mahopacon, ha tudom, hogy Frank kikapapultozik mellőlem. Elwinnek bizonyára nem tetszene, ha a versenytársaknak dolgoznék. De szükségem volt a pénzre. Rengeteg új bútort vettünk hitelkártyákra. Most először hosszú ideje nem volt pénzem a takarékbankban. Talán ezt meg tudom csinálni, anélkül, hogy lebuknék.

– Ha szigorúan titokban tudod tartani, – feleltem. – Nem mehetek át te helyedre. Házhoz kell, hogy hozd a munkát ide nekem. Van egy rajzasztalom az alagsorban és komputerm. Gyere át este hat után és ilyen formában elkezdhetünk dolgozni.

– Rendben, – mondta Frank minden tétova nélkül, – mennyit kérsz?

– Harminc dollárt órájára.

– Nem probléma, add meg a címet és hétfő este hatkor nálad leszek.

*

Tehát így ismét elkezdtem maszekolni Franknak és bőségesen ömlött be a pénz. Lindennél is temérdek volt a munka és jól fizető klienseink voltak, mint MCI, az Arts and Entertainment televízió állomás, Planned Parenthood és a New York University. Mr. Linden és Osborne gyanították, hogy tartom a kapcsolatot Frankkel és maszekolok, de nem volt bizonyítékuk. Ricsi nagyobb problémának bizonyult. Mindenhova vitte magát kocsival, beleértve hétvégeken a Brewster Ifjúsági klubbot. Mindig engedtünk a követeléseinek és ez volt nevelői bukásunk fő oka. Tizennyolc éves lett és az iskolánál letette az írásbeli autóvezetési vizsgát és megkapta tanulóvezető hajtási engedélyét. Felvettük egy hivatásos instruktort és két hónapi gyakorlat után egy tinédzservezető terhelte kocsizásomat.

Chrysler TC-3 kocsim elérte használható életének végét. A motor nem akart leállni és forgott tovább a diesel gázokon. A motorbaj tetejében egy hatalmas luk is keletkezett a hátsó ülés alatti padlón. Ráfizetéssel becsereltük a TC-3 kocsit egy használt Volkswagen Jetta kocsira, azzal a feltétellel, hogy Edit és Ricsi majd megosztva használják. Ricsi két kisebb balesetet csinált az első héten, de később egészen tűrhető autóvezető lett belőle.

Ricsi monopolizálta a Jetta kocsit a saját kizárólagos használatára. Állandóan hozta vitte Szilágyi Tamást Paramus, New Jersey és Darien, Connecticut között. Napról napra lányokat szedtek fel és az egyik, Andrea kijelentette, hogy ő Ricsi barátnője. Ez nem zavarta Andreát abban, hogy leszopta Tamást a szobájában, bent a házban mialatt Ricsi kint várt a kocsiban. Ricsi negyvenezer kilométert tett a kocsiba az első év alatt. A Jetta még mindig az én nevemben volt regisztrálva és egyszer mondtam Ricsinek, hogy lopottnak jelentem be a kocsit, ha kimegy Tamásért New Jerseybe. Ricsi káromkodott és ocsmány durvaságokat vágott a fejemhez és elvitte a kocsit és nem hívtam a rendőrséget.

Tamás miatt határozott ellenségeskedés alakult ki köztem és a fiam között. Ricsinek akadt néhány tisztességes barátnője is a városon belül. Például ott volt Ann Barksdale, egy dúsgazdag pénz menedzser és TV személyiség leánya. Erősen reméltem, hogy kapcsolatuk

tartós lesz. Ez volt az egyik fő ok, hogy Darienbe költöztünk, de Tamás elragadta a leányt a fiamtól és a gazdag leány belebolondult ebbe a trógerbe. Fogalmam nem volt, hogy ezek a leányok mit láttak Tamásban, de a szemétláda gazember elcsavarta az eszüket rettenetesen süket dumájával és pöffeszkedő hazugságaival. A fiamnak szerettem volna találni egy leányt egy tehetős családból és nem Tamásnak. Sajnos tervem soha nem sikerült.

Volt egy másik leány is Becky, Pound Ridge városból, New York államban. Becky jó tanuló diák volt és tehetséges művész. Brown University Rhode Island államban elfogadta felvételi kérelmét és Becky megszüntette kapcsolatát Ricsivel, mert a fiam túl sokat lófrált Tamással és vesztegette vele az idejét tanulás helyett.

A Darien Középiskola némi jó hatással volt a fiamra és minden baj nélkül befejezte a tizenegyedik osztályt. Már tizenkilenc éves volt, amikor elkezdte az utolsó évet, a tizenkettediket. Érettségihez dupla angol nyelvet és irodalmat kellett vennie ijesztően magas követelményekkel. A tanulmányi tanácsadó Darienben sokkal kedvesebb személy volt, mint a rosszindulatú hárpia Mahopacon. Feltételezem, hogy egy kulturált és iskolázott lakosságú város, mint Darien, alapvető különbséget tesz, hogyan válasszák ki a gyerekeiket oktató tanárokat.

*

Három este egy héten, és a legtöbb hétvégeken Pallionak dolgozta alagsoromban, sokszor egészen éjfélig. Este hat óra fele átjött a házamhoz és talán egy óra hosszat átbeszéltük a feladatot, amit meg akart velem csináltatni. Ezek a munkák nem voltak könnyűek; dolgoztunk egy hőerőműven Taiwanban, egész emeletek felújításán a Moody's Beruházó szolgálatnál a Church Street utcában, a New York egyetem projectjein, és a Metropolitan Biztosítónak Manhattanen. Nem volt ellenemre a rengeteg éjszakai munka. Számláinkat rendszeresen fizették, és ahogy a jelzálog kamatlábak leestek újra finanszíroztuk a házat egy jóval rövidebb tizenöt éves időszakra.

Lindennél is beleadtam minden erőmet és hiba és késedelem nélkül haladtak a dolgok. Elwin felvett egy csapat fiatal mérnököt és elvárta, hogy tanítsam be őket. Nem tudom, hogy milyen mérnöki iskolából kapták okleveleiket vagy milyen mérnöki munkatapasztalat állt mögöttük, de vajmi keveset tudtak a mérnöki tudományokból. De okosak voltak és intelligensek és a saját versenytársaimat képeztem ki. Hamarosan mélységes irigység alakult ki a fiatalok körében, hogy én bekerültem az amerikai felső középosztály soraiba, házam volt Amerika egyik leggazdagabb városában. Lassan, de egyre állandósultabban néhányan közülük piszkálni kezdtek. Trimpin Rudi jó barátom és kollegám nyitott mellkasú szívű műtéten esett keresztül és mindenek tetejében még cukorbeteg is lett. Linden betegnyugdíjba kényszerítette és Osborne felvett helyette egy fiatal zsidógyereket Brooklynból, Harris Györgyöt. A fickó hihetetlenül alattomos és gerinctelen kontárnak bizonyult és az első alkalommal beléd dőfte a kést hátulról, mialatt megjátszotta, hogy a legjobb barátod. Például kellett írnia egy locsolófej, azaz sprinkler tűzvédelmi specifikációt és lemásolta egyik régebbi specifikációm, aminek semmi köze nem volt a projecthez, amit kellett volna csinálnia. Röviden jellemezve, György egy alávaló hazug szélhámos volt és csaló.

Linden egyre több embert vett fel és mindegyiktől elvárta, hogy behozzák a saját klienseiket és a munkákat és kiszámlázható munkát végezzenek heti hatvan órán keresztül. Némelyek az újak közül totál pancserek voltak és Linden hat hónapon belül kitette a legtöbbet. A cég forgóajtóvá degradálódott és helyzetem egyre kétségesebbé vált. Egyetlen út maradt a vezetők közötti túlélésre, hogy behozzak rengeteg munkát vagy növeljem a megélvőket és kliens menedzserré váljak. Behoztam némi munkát, de közel sem elegendőt, hogy heti hatvan órát kiszámlázzak.

Ellentétben az én helyzetemmel, Osborne összebarátkozott Mike Brick project menedzszerrel az MCI cégtől. Ez volt az időszak, amikor az öreg Ma Bell telefonóriást számos

kisebb cégre bontották és a régi mechanikai kapcsológépeket teljesen automatizált modern komputerekre cserélték ki. Ezek szobanagyságú gépek voltak és rengeteg hűtést és légkondicionálást igényeltek. Mike Brick tonnaszám nyomta a munkát Osborne-nak és a korábbi elektromos rajzoló középiskolai végzettséggel fontos számla menedzserre lett és az EE Linden cég tündöklő csillagává vált.

Egy másik ilyen tündöklő csillag John Bays volt, egy görög lóköttő Brooklynból. Egy héten egyszer vagy kétszer jelent meg a cégnél. Többi idejét az egyik Citibank felhőkarcolóban töltötte a Wall Streeten, közel Brooklynhoz. Ebből az egyetlen épületből annyi munkát hozott be, hogy fontos számla menedzser lett belőle is. Két fiatal mérnök segítette ki, Joe Geffert és Kevin Busby, akiket találóan hitlerjugendnek neveztek el a többiek.

Egy alkalommal irányításom alatt Kevin elkészítette a terveket egy magasnyomású gőzvezeték csőnek a Citibank pincéjéből a tetejéig és Bays az én professional mérnöki pecsétemet használva velem akarta aláírni a tervrajzokat.

– Örömmel, – feleltem, – feltéve, ha Kevin hozzáad egy utasítást, hogy az összes hegesztést a 150 psi, azaz 150 font per négyzet inch magasnyomású vezetéken X-ray röntgengéppel megvizsgálják, ahogy az világosan elő van írva a New York City építkezési kód-könyvében.

Egy ilyen átröntgenezés jelentős összegbe került volna és Bays nem engedélyezte a kíváncsiságom hozzáadását. Összejátszott egy jellemtelen vállalkozóval, aki temérdek hasznot csinált volna a munkán a röntgenezés nélkül. Inkább kockáztattak egy szörnyű balesetet és százak életét és hajlandók voltak becsapni kliensüket, hogy extraprofitot keressenek. A szerelési vállalkozó nem lett volna felelős a balesetért, ha az megtörtént, én lettem volna a mérnök, aki elhanyagolta a követelményt és én vesztettem volna el mérnöki engedélyem és én mentem volna börtönbe.

Bays berohant Elwin Linden szobájába és panaszt tett ellenem. Linden beparancsolt magához és Péter fia és Ken Mackenzie, egy másik szemétláda számla menedzser jelenlétében rettenetes hangon és iszonyatos módon lebaltaztott.

– Nem tűrhetek egy professional mérnököt, – üvöltötte Elwin, – aki nem hajlandó lepecsételni a saját munkáját.

Próbáltam magyarázni, hogy az X-ray kitétel nélkül a vállalkozó törvényellenes munkát végez, de Linden másképpen látta a dolgokat.

Helyzetem a Linden cégnél nagyon ingatag lett. Nagyon kevés professional mérnökük volt pecséttel. Egyedül nekem, Mr. Lindennek és Ken Mackenziének volt engedélye és a cég hivatásos mérnöki munkákat akart csinálni, ami teljesen a mérnöki etika ellenes volt és törvénytelen.

Egyre kevesebb munkám volt, nem tudtam a saját munkáimat behozni és napokon keresztül csak ültem íróasztalomnál és nem csináltam semmit. Ez nem volt valami sokáig fenntartható szituáció.

Huszonhatodik Fejezet

St. László Templom, Norwalk

Bálint Karcsi megtudta Bollyki Lacitól, hogy Darienbe költöztünk és Teri feleségével és óvoda leánykájukkal, Viktóriával átjöttek minket meglátogatni. A szomszéd Stamford városban laktak egy öröklakásban. Akkoriban Karcsi limuzin sofőrként kereste kenyerét és temérdek dologban is benne volt és kimeríthetetlen forrása volt az információknak.

Karcsi említette a Szent László magyar templomot a Cliff Street utcában a szomszédos Norwalk városban. Elmentünk a tizenegy órás magyar misére és leültünk valahol az egyik hátsó pad sor szélére és csendesen hallgattunk.

Harmadik alkalommal, hogy ott ültünk a pap, Bálint atya, semmi rokonság Karcsival, odajött hozzánk és beinvitált a sekrestyébe. Kikérdezett és leírta információnkat és a gyülekezet tagjai lettünk.

Kevesebben, mint húszan voltunk a miséken és jelenlétük nem kerülte el a figyelmet. Egy keskeny lépcsőn felkapaszkodva öt hívő énekkart alakított és régi magyar egyházi énekeket énekeltek. A két vezető, Dr. Csóványos és Deák Teri kedvesen meghívtak, hogy álljunk be közéjük.

Csodálatos érzés volt, végre valahová tartoztunk Amerikában. Az énekek felségesen felemelőek voltak és mélységesen szívből jövőek és őszintén beléjük szerettem. Odahaza gyakoroltam őket a zongorán és idáig ismeretlen belső boldogságot nyújtottak nekem.

Deák Teri meghívott házukhoz és finom borjúprikást készített és tálalt elénk. Megismerkedtünk férjével, Deák Pistával és kiderült, hogy Pista volt a magyar kertész a St. Luke középiskolába, New Canaan városban, ahol megtagadták, hogy felvegyék a fiamat.

Viszonzásul meghívtuk őket egy előkelő étterembe, de Teri nem tudott eljönni és csak hárman voltunk, mi ketten és Pista. Pista említett egy barátját Greenwich, Connecticutban és javasolta, hogy ebéd után hajtsunk át hozzá. A barát, Nádasdy József egy régi horthysta katonatiszt temérdek pénzt csinált a nyugati olajmezők feltárásában és egyedül élt, bocsánat öreg inasával, egy óriási birtokon egy elegáns kúriaházban.

Nádasdy minden néhány évben ellátogatott Budapestre és lakosztályt vett ki egy elegáns hotelben. Majd hirdetést tett fel a legnagyobb napilapokban, hogy idősebb amerikai úriember fiatal háztartásvezetőt keres bentlakással Connecticuti otthonában.

Számos leányzó válaszolt és József alkalmasan meginterjúvolta őket. Amelyiket legjobbnak tartott szándékaira azt hazavitte Greenwich városbeli házába. Erzsi volt a jelenlegi a lányok hosszú sorában és a leányzó imádott beszélgetni velünk. Beszédjéből lassan kiderült, hogy József bezárva tartja, nem viszi semmiféle nyilvános összejövetelre, csak használja öregkori bujaságának kielégítésére.

Nyugat Connecticut gazdag magyarjai valóban különleges társaságnak bizonyultak.

A legkellemesebb része, hogy csatlakoztunk a Norwalki magyar közösséghez, a hatalmas táncesték voltak. A Szent László templom minden júniusban Szent László napi vacsorával egybekötött bált tartott a Flex Hill Road utcai összejöveteli hallban. Finom vacsora és utána letáncoltunk a lábunkat a teljes kimerülésig. Edit fiatal korában népi táncos volt és engem is megtanított a lépésekre, amire Istenáldotta hajlammal és adottsággal születtem. Mi lettünk a bálók fénypontjai és a legjobb csárdás táncosok egész Connecticutban. Háromszor vagy négyszer egy évben máshol is voltak ilyen táncok, mint a Fairfield Magyar Református templomnál vagy a Görög Katolikus templomnál Bridgeporton. Temérdek magyarral össze-

barátkoztunk és többet nem voltunk egyedül, mint Mahopacon. Nagyszerű éveket éltünk akkor és Budapest egyáltalán nem hiányzott többet nekem.

Margitka, Doktor Csóványos felesége a magyar kálvinista gyülekezet tagja volt Dél Norwalkon, a Lexington Avenue úton. A templom tökéletes mása volt egy kelet magyarországi református falusi egyháznak.

A református templomnál működött és a templom alagsorában jött össze a Norwalk és Környéke Magyar Bizottság és Doktor Csóványos volt az elnök. Nem sokkal később Doktor Csóványos felkért, hogy lépjek a helyébe és legyek én az elnök. A Doktor betöltötte nyolcvanadik évét és a nagy múltú szervezet fiatalabb vezetőt keresett. Örömmel elfogadtam a megtszítettetést és számos nagyszerű ünnepséget szerveztünk Március 15 és Október 23 megemlékezésének alkalmából. A Norwalki 1956-os emlékműnél beszédet mondtam és én mutattam be a város polgármesterét, aki szerette a magyarjait, hiszen mind rá szavaztunk.

*

Ezzel egyidejűleg szorgos tagja maradtam a Hungarian Amerikai Mérnöktársaságnak, ahol megválasztottak kincstárnoknak. Évente többször összejöttünk az East 67th utcai református templom alagsorában a Manhattanen. A St. István templom az E 82nd utcában sem maradt le a mulatságok rendezésében. Fantasztikus Szilveszteri mulatságokat szerveztek cigányzenekarral és a legfinomabb magyar borokkal. Vacsorára disznótorost sütöttek kolbásszal és véres és májas hurkával, hazánk ünnepi specialitásával.

Munkám a Linden cégnél némi javulást mutatott. Megtagadtam, hogy betanítsak fiatal amerikai mérnököket, akik jöttek mentek, mint valami átjáró házban a tekergők. A kliensszámla menedzsereknek nem volt választása, nekem kellett, hogy adják a munkákat, mert senki más nem tudta megcsinálni.

Márciusban, 1993-ban körbeküldtek az egész világon, hogy mérjem fel a diesel olaj hajtotta tartalékgenerátorokat az MCI International telefoncégnak, hogy megfelelnek-e a szövetségi kormány új olajszenyeződés elleni környezetvédelem követelményeinek. Átrepültem San Franciscóba, Hawaii szigeteire, majd Guam szigetére, vissza Houstonba és Washington fővárosba. Az út egy teljes hétig tartott és minden egyes nap jelentést kellett írnom és át kellett, hogy küldjem Osborne Dávidnak. Rettenetesen keményen dolgoztam, de semmi nem volt elég, Osborne egyre nyomott, hogy termeljek többet az ő hasznára és javára. Brutális és kapzsi kegyetlen parancsoló volt, és mindent meg kellett, hogy csináljak, ha meg akartam tartani az állásomat.

Egyszer Washingtonban volt business találkozónk és hajnalban repültünk oda a Bridgeporti repülőtérre és késő éjszaka jöttünk vissza. Egy másik alkalommal Filadelfiába kellett, hogy lehajtsak 300 kilométert egy reggeli tízórás értekezletre, Mike Brick MCI mérnökkel. Visszafele meg kellett állnom egy pihenőnél az I95 gyorsforgalmi úton. Telefonálnom kellett egy gépészeti vállalkozónak, aki Westchester megyében végzett egy munkát és el kellett magyaráznom neki a megoldást problémájára.

Még egy másik említésre méltó alkalommal, és ez az év leghidegebb napja volt, Osborne követelte, hogy csináltassak víznyomáspróbát az utcai fővezetéken. Meg kellett indítanunk egy tűzvédelmi csapat és előttenünk az utcát vízzel, ami azonnal megfagyott, csakhogy kielégítsük Osborne kliensének esztelen mániáját, hogy a próbát most azonnal, azon a napon meg kell csinálni. Gondolom, hogy ezek a határtalanul követelődő kegyetlen emberek az én költségemre akartak tündökölni cégjük vezérigazgatósága előtt.

Semmi nem volt elég, mindenki követelődött és parancsolt, különösen az a tökéletlen személtáda, Mike Brick, aki valamilyen ismeretlen okból mélységesen utált engem. Talán a felesége zsidó volt és én meg magyar és ezek még mindig folytatták a Második Világháborút. De lehet, hogy csak egy véresszájú idegengyűlölő volt.

Egy alkalommal szombat és vasárnap dolgoztam egy komputerezés CAD tervrajzon Mike Bricknek. Osborne nem értett semmit sem a komputerekhez és kényelmesen otthon maradt, hogy nézze a nemzeti football bajnokság döntőjét. Én is csak hiányosan ismertem a CAD módszert és az eredmény nem volt valami tökéletes.

Mike Brick panaszt tett Osbornnál és Osborne azonnal rohant Lindenhez, és az egész problémát rám kente. Másnap Linden kivitt a Chuck's Steakhouse étteremben és alaposan kiosztott. Azt hittem, hogy azonnal helyben kirúg az állásomból.

Nem történt meg; csak meg akart ijeszteni, hogy annál többet dolgozzak. Elismerésre méltó és komplikált munkákat csináltam és Osborne állandó jelleggel letett. Az évi felülvizsgálati találkozón, Elwinnel és Osbornnal megmutattam a folyó munkát, amit csináltam, és ami teljesen túllépte gépészmérnöki szakterületemet és számos építészeti részletrajzot igényelt. Tiszta csoda volt, hogy egyáltalán meg tudtam csinálni. A felülvizsgálaton Osborne minden ok nélkül aljas módon le akart tenni, de Linden átlátott rajta. Megcsóválta a fejét, kiment a konferencia szobából és tisztességes fizetésemelést adott.

Elegem lett az egészből és elhatároztam, hogy otthagynom őket, amíg még nyeregben vagyok. Felajánlottam Frank Pallionak, hogy hajlandó vagyok csökkentett fizetéssel átmenni hozzájuk főállásba. Frank örömmel elfogadta az ajánlatot, mivel új kliensük volt, az United States Trust Fund privát bank és beruházó vállalat és temérdek munka volt kilátásban.

*

Időközben, 1993 februárjában, Lulu húgom és leánya, Salima megérkeztek hozzánk látogatóba. Eredetileg állandó időtartamra szóló szponzoráló, azaz eltartási dokumentumot akart velem aláírni, hogy Amerikába vízumot kapjanak, de szerencsére én csak háromhetes időtartamra vállalkoztam. Abban az időben Lulu karrierjének a tetőpontján állt és a Hetedik Kerületi Erzsébetvárosi Önkormányzatnál képviselőnek választották. Azt állította, hogy a magyar kormány küldte ki Amerikába, hogy tanulmányozza a Connecticuti magyar kolóniát és még a repülőjegyüket is kifizették. Amilyen hiszékeny voltam, el is hittem, még akkor is, hogy Lulu semmi időt nem töltött a magyarok megkeresésével és nem beszélgetett el senki magyarral. Jóval később, talán harminc évvel, kiderült, hogy Salima arab apja finanszírozta az egész utazást a nyilvánvaló szándékkal, hogy ránk nyomja leányát és ingyen amerikai iskoláztatást adjunk neki. Salima akkor csak 23 éves volt és még csinosnak nézett ki és semmi külső jelét nem mutatta bármi elmebetegségnek.

Elvittem őket a St. László templomba és a történelmi South Norwalki magyar negyedbe. Lulu nem mutatott semmi érdeklődést. Bálint Karcsi, évfolyamtársa a Veszprémi Egyetemről meglátogatott minket és valami szívességet akart Lulutól, de Lulu határozottan visszautasította.

Levittem őket a Wall Streetre és a híres Halpiacra Manhattan alsó részében és sétáltunk a Fifth Avenue úton, de sokkal többet nem tudtam tenni. A tél leghidegebb napjait jártuk és rettenetesen el voltam foglalva két állásommal.

Salima szóbeli vitába keveredett Edittel és kirobbanóan vad arab természete teljes erővel a felszínre tört. Hangosan vádolta Editet, hogy rajtam élösködik és nincs állása és állította, hogy neki sok gyereke lesz, valamilyen jól kereső hivatása és akkor is kíváncsi és szép feleség marad.

Edit komolyan megijedt, hogy Salima felkap egy konyhakést és beledöfi. Ha most visszagondolok ezekre, ez végtelenül aljas dolog volt, hogy miután kitúrtak szüleim házából és Ahmed miatt apám is kidobott és ekkora szívességet követeltek tőlem.

A három hét valahogy elmúlt és eljött az idő, hogy kivigyem őket a repülőtérre. Salima megjátszotta a beteget, hogy képtelen utazni. Mégis feltettem őket a Budapestre menő közvetlen járatra, ami egy bölcs, életmegőrző döntés lett. Később Salima minden elmebaját

rám fogta, hogy az én hibám a betegsége, mert kidobtam házamból. Nem igaz, Salima keverék volt az arab és az európai gének között és születésileg volt defektes.

*

Rettenetes elfoglaltságom tetejében, Rózsi és férje, István nyomtak, hogy töltsünk egy hosszú vakációt együtt. Akarták látni San Franciscót, Hawaiit és Las Vegast. Velem akarták megcsináltatni az összes szoba és repülőfoglalást a hitelkártyámmal és valahogy késlekedtek, hogy kifizessék az ő részüket. Fogalmam sem volt, hogy az Isten szép zöld földtekéjén, hogyan gondolják, hogy én ezt megteszem.

Rengeteg munka az én részemről, kimenni értük a repülőtérre, két napig állomásoznak a Darieni házamban és ismét a repülő, San Francisco felé. István egy nehezen mozduló dohányos volt, aki szeretett gyorsan leülni és semmit nem csinálni csak pöfékelni egy cigarettán. Nehéz testsúlya és minden testgyakorlat hiánya miatt csak lassan tudott menni. Négy évvel idősebb létemre meglepően agilisabb voltam, mint ő.

A három hétre rábíztuk a házat Ricsire és gondoltuk, hogy nem lesz semmi baj. Micsoda végzetes tévedés, de hadd mondjam el sorjában az eseményeket.

Friscóban egy öregebb hotelban béreltünk szobát a Chinatown, azaz a Kínai negyed közelében. A szobaárban benne volt a reggeli és kísértünk a régi rakpartra és később városnéző autóbusszal körbejártuk a várost és átmentünk a Golden Gate Bridge hídon. Nem mondom, hogy nem volt remek élmény, de Editnek asztma rohama lett és végig fuldoklott és köhögött. A köhögés bosszantotta István, aki elégedetlenségében mogorván dörögött

– Mindenkinnek elrontja a vakációját.

Vissza a repülőtérre a bérelt limuzinban sofőrrel. Kattogtak a fényképezőgépek, hogy lehessen dicsekedni a barátoknak és a rokonoknak, ami a fő indítók volt ennek a meglehetősen költséges és hosszú útnak.

Hawaiiiban furgont béreltünk és kihajtottunk az ötcsillagos Turtle Bay Hilton hotelhez a sziget túlsó oldalán. Szuper osztályon felüli elhelyezés, felséges tengerparti homokfövény és úszómedencék, mi nemdohányzó emeleten aludtunk és Rózsi és István a dohányzó részen. Valahogy nem jöttem ki Istvánnal. Mondott egypár ostoba dolgot, ami erősen irritált engem.

– A magyarok kiadták a zsidókat a németeknek – ismételte a rosszindulatú kommunista hazugságot. István magyar volt és tudomásom szerint nem zsidó. Talán egyedül én voltam felelős és nem ő?

Több bemutatóra és műsorra is elmentünk és meglátogattuk a Pearl Harbor háborús emlékművet. Egy délutánra kifelé mentünk a híres Waikiki Beach strandra és sétáltunk Honolulu belvárosának utcáin. Sokkal többet is láthattunk volna egy kevéssel több pénzért, de István nem látszott hajlandónak a minimumnál többet költeni. István meglepően keveset tudott a magyar kultúráról és történelemről. Nem tudta, hogy Budapesten rengeteg termál gyógyfürdő van és állandóan a Holt tenger meleg vizét Izraelben dicsérte, feltehetően azért, hogy bosszantson. Véleménye szerint, Móricz Zsigmond, a XX. század legnagyobb magyar írója darabos volt és provinciális. Ismételten, csak hogy bosszantson, István inkább Berkesi Andrást szerette, egy teljesen tehetségtelen kommunista ávós író. Rózsi állandóan jegyezte és számolta a filléreket, megint csak hogy bosszantson.

Utunk utolsó állomása Las Vegas volt. A Flamingó hotelban szálltunk meg és élveztük az annyi eszel, amennyi beléd fér svédasztalos reggelit és a negyvenfokos száraz meleget a medence mellett. Én hazardíroztam egy keveset a gépeken, de utáltam pénzt veszíteni. A bűnök városának csábítása nem vette el az eszem. Állandóan ki kellett segítenünk Rózsit és Istvánt a helybeli szokások területén és folyamatosan kellett fordítanunk nekik angolból magyarra. Volt egy kellemetlen incidens, amikor elvesztettem a türelmemet. Egyik reggel István a két nővel eltűnt négy órára, anélkül, hogy szóltak volna nekem. Egyedül ebédeltem,

és amikor végre előkerültek közöltem Istvánnak, hogy nagyon udvariatlan dolog volt kimenni maguktól és nem értesíteni engem.

– Nem kell, hogy mindenre kikérjem az engedélyedet, – vont vállat István, – sétáltunk és nem vettük észre az idő múlását.

Edit bocsánatomat kérte és elmondta, hogy István nem volt hajlandó visszafordulni, pedig többször is szólt neki.

Csúnya kiabálás következett és mind a mai napig gyanítom, hogy István provokálta ki, hogy kipróbálja a határt, hogy meddig tud elmenni bosszantással.

Visszafele repülőt kellett cserélnünk Los Angelesben és Las Vegas repülőknek két óras késése volt. Ha sietünk, még elérhettük volna a kapcsolást, de István képtelen volt mozdulni bármi észrevehető sebességgel. Az időzóna különbség miatt éjfél után értünk vissza a JFK repülőtérre és előre kifizetett limuzinunk már régen elment. Autóbusszal kellett mennünk a Stamford Marriott hotelig és onnan taxival haza, Darienbe.

A hazafelé való tortúra kellemetlen befejezése volt egy hosszú és kimerítő útnak, ami nem éppen az én fajta, pihentető vakációm volt. Odahaza a házat nyitva találtuk és Ricsi nem volt sehol. Hamarosan rájöttünk, hogy három hétig egyfolytában partiztak Szilágyi Tamás barátjával és másokkal. Vízipipát találtunk a nappali szobánkban és egy csomó marihuána cigaretta csikket mindenfele.

Nem volt elég, hogy hatezer dollárral megrövidültem, az is kiderült ezen az úton, hogy egyetlen fiam kényszerfüggő szenvedélyes. Több ilyen utat nem csinálunk, ígértem meg magamnak, és nem is csináltunk főleg nem Rózsival és Istvánnal. Nem tudom, hogy a kudarc az én hibám volt és túlságosan egy keményfejű akarnok vagyok, vagy csak egyszerűen nem tudtam kijönni vastagnyakú bika sógorommal.

Huszonhetedik Fejezet

Fairfield Mérnöktársaság

Július közepén 1993-ban kéthetes felmondást adtam a Linden cégnek. Nem mondtam senkinek, hogy hova megyek és Elwin behívott a szobájába.

– Kérlek, mondd meg hogy hová mész, – kezdte mézédés hangon. – Nem fogok rád kiabálni, bárki is legyen az.

– Frank Pallio és Jack Collins cégéhez, – feleltem és határozottan néztem a szemébe. – Sajnálom, Mr. Linden, de lemaradtam ennek a cégnek a hajójáról.

– Hogyan lehet ez? Tíz évig velünk voltál, miért?

– Nem tudom kielégíteni a számla menedzserek követeléseit. Hogy hozzam be a saját munkáimat és egyidejűleg csináljam meg is őket? Miért lenne erre a cégre szükségem, ha ezt meg tudnám csinálni?

Ezzel a mondattal fején ütöttem a szeget. Számos mérnök már előttem otthagyta a céget és saját tervezőintézeteket alapítottak vagy, ahogy telt az idő, rövidesen megtették a közeljövőben. Ernie Konrad négy emberrel vált meg a cégtől és remekül ment nekik. Bill Urbán, régi barátom a Malcolm Pirnie cégtől szintén maszek lett és a saját munkáit csinálta. John Kmetzo összetűzött Elwinnel és független mérnök lett. Ken Mackenzie, Elwin fiának, Péternek jó barátja szintén komolyan gondolkozott, hogy megváltik a Linden cégtől. Péter súlyos beteg lett az AIDS vírussal és használhatatlanná vált. Linden egyedül csak Osbornra és John Baysre támaszkodhatott és egyiknek sem volt professional mérnöki engedélye.

Komplikált mérnöki számításokat végeztem, amit senki más nem tudott megcsinálni. Nagyon buta volt a főnökök részéről, hogy annyit piszkálódta ellenem és olyan nehézre tették a munkámat. Talán most felismerik gondolkodásuk haszontalanságát, gondoltam, de nem, még távozásom után sem.

Osborne este felhívott telefonon a házamnál és akarta tudni, hogy ki kezdeményezte állás cserémet. Megtagadtam a választ, mert tudtam, hogy a szemétláda tróger ügyvédi vádakát forgatott a fejében, hogy a Fairfield cég elcsalja az alkalmazottakat a versenytársaktól.

Ami megtörtént, az megtörtént. Levettem egy hét szabadságot és kihajtottunk Montaukra, a Long Island keleti csücskében és hárman egy hétig megszálltunk a Breakers motelben. Remek időt fogtunk ki és élveztük a meleg homokot és az Atlanti Óceán fenségesen morajló tarajos hullámverését.

A Fairfield Mérnöktársasághoz való megérkezésemkor tárt karokkal üdvözöltek. Az összes elégedetlen korábbi Linden alkalmazott ott volt, mint Mike Fabrizi és Rick Mellon és Rick barátja Ed Heim rengeteg jól fizető munkát hozott be a New Yorki Metropolitan Életbiztosító társaságtól, ahol dolgozott.

Helyileg kis távolságra voltunk a Stamford vasútállomástól, egy magas épület földszintjén, bőséges parkolóhellyel és volt elegendő időm, hogy hazamenjek ebédre.

Óriási teher gördült le a vállamról, hogy otthagytam a Linden céget. Nem anyagilag, húsz százalékkal kevesebb fizetést kaptam és többet nem gyúlt a nyugdíjam, kivéve a 401K kormányprogramot, amibe saját erőmből kellett befizetnem. Nem lehetett mindene meg senkinek, emberi kapzsiság és féltékenység temérdek akadályt gördített az állandósult sikerhez vezető utamba. Keményen próbálták, de nem tudtak lerombolni. Kemény és elszánt harcos voltam az ősi hun nép büszke ivadéka.

Szinte fizikailag éreztem, hogy új fejezetet kezdtem mérnöki karrieremben és önbizalmam helyreállította magát, amikor újabb katasztrófa sújtott. Mitzi, fiam barátnője öngyilkosságot kísérelt meg a házamban.

Miután vagy egy tucat barátnőt is elszalasztott, egyikük, Bonny egy simulékony természetű zsidólány a Norwalk Községi Főiskolából bemutatta Mitzi Eiserman leányzót a fiamnak. Mitzi kiemelkedően intelligens teremtes volt, de kimaradt a középiskolából szülei válása miatt. A mama vádolta a papát, hogy két leányát lelkileg molesztálja és beadta a válást. Egyes ügyvéddel az oldalán kétmillió dollár végkielégítést kapott apucitól, ejtette a molesztálási vádat és átköltözött Kaliforniába. Mitzi a papával maradt, ameddig össze nem vitatkoztak és megszökött otthonról és be akart költözni egy fiatalok részére fenntartott menhelyre, a Covenant házba. Ricsi rábeszélte, hogy inkább költözzön be szobájába, az én házamba, anélkül, hogy egy szóval is említette volna nekünk. Mitzi már több hete nála aludt, mire felfedeztük a dolgot, ami után Ricsi makacsul kérlett, hogy meg ne mondjuk az Eiserman papának, hogy hol a leánya.

Engedtünk gondolván, hogy a helyzet magától megoldódik, és nem lehet komoly vagy végleges és nem próbáltuk elérni Mr. Eiserman papát. Nagy tévedés, egy a sok közül, amit a faimmal kapcsolatban csináltam.

Szilágyi Tamás jelent meg a színen és Ricsi több figyelmet szentelt neki, mint Mitzinek, aki pedig már akkor intim kapcsolatban volt a fiammal. Intimitás fontos dolog egy fiatal leány életében és Mitzi amúgy is rettenetes stressz alatt élt. Ellopott egy üveg Valium pirulát az apjától és miután elmentem munkába, Ricsi fürdőszobájában egyszerre lenyelte az egészet.

Tíz óra fele a telefonon voltam Brian Highland úrral, egyik legfontosabb kliensünkkel egy több millió dolláros projecttel kapcsolatban, amikor kövérkés szőke Irish titkárnőnk, Donna berontott a szobámba és a fülembé súgott.

– A feleséged van a telefonon és nagyon izgatottnak hangzik.

Nem tudtam azonnal fogadni a hívást és eltelt egy óra is mire vissza tudtam hívni Editet.

– Mi a baj, kisaranyom? – kérdeztem.

– Mitzi lenyelt egy egész üveg Valium tablettát és Ricsi hívta a Post 53 mentőket. A rendőrök is jöttek és bevitték Mitzit a Stamfordi kórházba. Öt percig tartott mire a mentő megérkezett és addig én kellett, hogy sétáltassam Mitzit ide-oda, hogy meg ne halljon a mi házunkban. Ricsit nem engedték a mentőbe beszállni, de követte őket egészen be a kórházig. Most is ott van. Nem gondolod, hogy meg kellene néznünk, hogy mi van Mitzivel?

Ez egy rakásra való rossz hírt, gondoltam és munka után felvettem Editet és megkerestük Mitzit a kórházban. Mitzi nyugodtan pihent egy kórházi ágyban és kissé bűnös arccal ránk mosolygott. Ricsi ott volt az ágy mellett és Mr. Eiserman is. Ez volt az első és egyetlen alkalom, hogy találkoztunk a papával. Magas és szikár ember, Mr. Eiserman ridegnek és megközelíthetetlennek látszott. Hoztunk egy csokor virágot Mitzinek. Eiserman rövidre vágta a virágok szárát és beletette egy vizeskancsóba.

– Kár volt hozni, – mondta és oldalvást pillantva részvétlenül ránk nézett. – Mitzi nem érdemel most virágot.

Észrevettünk egy könyvet Mitzi ágya mellett, hogy a halál után nincs élet, csak fekete sötétség és semmi. A német zsidó származású Mr. Eiserman megrögzött ateista lehetett. A Perzsa sahnak dolgozott Iránban és rengeteg pénzt csinált, mint kórházi főigazgató Teheránban. Később Hershey városban, Pennsylvániában csinálta ugyanazt és korai nyugdíjazása után New Canaan, Connecticutba költözött, és mint zárkózott remete élt öt hold nagyságú birtokán. Később Norcott György karakteremet Eiserman után mintáztam és küldtem neki egy példányt. Soha nem tudatta velem, hogy elolvasta.

Az orvosok kipumpálták Mitzi gyomrát és a leányzó gyorsan helyrejött. Barátok maradtak Ricsivel, feltehetően a virágokkal való kedvességünk miatt. Tamást hibáztattam az incidensért és közöltem vele, hogy többet nem jöhet a házamba.

Tamás makacsul vitatkozott velem és megígérte Ricsinek, hogy visszatér. Az érem másik oldalán, Eiserman soha nem köszönt meg, hogy hajlékot adtunk leányának, amikor megszökött tőle.

*

Nem minden volt elveszve azokban az években. Ricsi filmrendező akart lenni és próbált bejutni egy filmrendező kurzusra a Norwalk Községi Főiskolán. Felvették, mint teljes jogú nappali hallgatót és az előmeneteli tanácsadó elmagyarázta nekem a követelményeket.

– A maga fiának egyszer alapvető tantárgyakat kell vennie, mint angol irodalom és algebra mielőtt beírathatjuk valami előrehaladott szaktanfolyamra. Nem ajánlok többet, mint tizenöt tanórát hetente az első szemeszteren. Nem hiszem, hogy ennél többet fel tud fogni.

– Ezzel az ütemmel négy évbe fog kerülni, hogy egy kétéves diplomát szerezzen.

– Könnyen lehetséges, – nézett szemembe szúrósan a jóindulatú tanácsadó, – de egyszer be kell, hogy bizonyítsa, hogy megfelel-e a főiskolai követelményeknek.

Ricsi rengeteg sok órát hiányzott, nem csinálta meg a feladott munkákat és még angol irodalomból is megbukott és a tanárnő nagyon mérges kioktatott.

– Jobban tenné, ha valami szakmát tanulna vagy elmenne dolgozni egy fűrésztelepre – mondta nekem, – és akkor jönne vissza, ha benőtt a feje lágya, hogy többet nem lézeng kétes karakterekkel és vesztegeti a saját idejét meg a mienket és a magáét.

Ricsi valóban a legrosszabb fajta emberekkel keveredett össze és nem egyedül Tamás volt a hibás. Egy nap reggel hét órakor Westport városból hívott fel telefonon.

– Eltévedtem és nem találom a kocsimat. Gyertek értem és segítsetek.

Elhajtottunk Westport belvárosába és ott találtuk a fiamat a Fő utcán szerencsétlenül ácsorogva.

– Késő este elmentünk Ted házához Reddingbe, de nem engedtek be, – magyarázta Ricsi. – Kint aludtam a kocsiba és éjszaka kiszálltam pisilni. A sötétben eltévesztettem az utat visszafele és gyalogoltam az úton. Egy öregember felvett és letett egy telefonfülkénél Westporton. Még aprópénzt is adott, hogy telefonáljak.

– Kedves úriember, hol a kocsid?

– A tengerparton, valahol itt Westporton. Tudom, hogy hol. Vigyetek oda és hazavezetek.

– Nem vezethetsz ilyen állapotban. Mama fogja vezetni a kocsidat.

Ricsi ragaszkodott, hogy ő vezet és egy dupla kamion majdnem lenyomta az útról a tizenegyes kijárat közelében. Képtelenek voltunk kézben tartani kényszer megrögzöttségét. Több pszichiáterhez is elvittük, de Ricsi soha nem vett be semmiféle kiirt gyógyszert.

Évek múlva bejutott a filmrendező osztályba, de ott sem sikerült neki. Megpróbálta az építészmérnöki szakmát ahol egy kedves hölgy volt a professor ugyanazzal a Serfozo családi névvel, de ez sem segített.

Szilágyi Feri beíratta Tamást egy zenegépeket forgalmazó szakértői tanfolyamra, Orlando városban, Floridában. Végre messzire került tőlünk, de nem sokáig. Tamás leinvitálta Ricsit egy Orlando-i vizitára és Ricsi megnyugtatóan, hogy az egyhetes utazás egybeesik a Norwalki iskola tavaszi szünetével.

Elment és egy hét múlva dagadt, esetleg törött orral jött vissza. Elvitette magát megröngtenezni, de szerencsére nem találtak törést.

– Mi történt? – kérdezte az orvos.

– Úszómedencében voltam, – felelte a fiam. – Amikor kijöttem megcsúsztam és az arcomra estem és beütöttem az orrom egy beton járdaszélbe.

Az igazság az volt, ahogy jóval később megtudtuk, Tamás valami erős drogot adott Ricsinek, és amikor elszédült tőle és beteg lett otthagya és úgy esett az orrára.

Az orr katasztrófa tetejében kiderült, hogy a tavaszi szünet egy héttel később volt Ricsi iskolájában és Ricsi az összes félévi vizsgákat elmulasztotta. Az iskola tanácsolta, hogy maradjon ki és így többé nem lehetett rajta orvosi biztosításunkon, mint eltartott diák. Többet nem volt pénzünk a 150 dollár per óra pszichiáterre és azt is abbahagytuk. Ricsi komolyan kezdett lefele csúszni.

Rendben, semmi probléma, majd talál magának munkát és dolgozni fog. Ezt már nyolc évvel ezelőtt meg kellett volna csinálnunk, amikor ki akart maradni a Mahopac középiskolából. Elkerültük volna a rengeteg költséget és az elvesztegetett időt, de nem voltam hajlandó elhinni, hogy egyetlen fiam totális kudarccá és egész hátralévő életében teher lesz rajtam.

*

A dolgok kellemesebb oldalán beiratkoztam a Darien YMCA klubba a Post Road főúton, mindössze egy kilométerre tőlünk. Alig töltöttem be ötven évemet és úgy úsztam, mint egy motorcsónak. Volt ott egy meleg víző medence is ahol ismerkedhettél és beszélgethettél emberekkel. Egyetlen probléma volt, hogy este kilenc óra után lehetett csak úszni és a YMCA tíz órakor bezárt. Előtte az úszómedence és a tornaterem le volt foglalva középiskolásoknak és más speciális csoportoknak.

Az 1993-as év vége felé a megbiztosítók elkezdtek az HMO, azaz Egészség Menedzsment Organizáció féle biztosítást. A Fairfield mérnöktársaság azonnal átkapcsolt az új szisztémára és öntelt Darien orvosunk, Doktor Charles Miner nem volt hajlandó részt venni a programban. Ragaszkodott, hogy gazdag Darieni klienseinek nincs szüksége ilyen kezeléseket korlátozó elrendezésre.

Másik orvost kerestünk a városban és megtaláltuk Robert Lindberg doktor urat. Doktor Lindberg fiatalember volt és akkoriban nyitotta meg önálló praxisát egy Noroton Heights-i kis irodaépület második emeletén. Elmentem hozzá kivizsgálásra és javasolta, hogy vegyem be a tetanuszoltást.

Másnap este alig tudtam leúszni a medence harminc méteres hosszát, hogy ne legyenek mellkasi fájdalmaim. Reggel a kis emelkedőn, a vasútállomás felé vezető országút feletti híd felé, angina jellegű hasogatásaim lettek. Nem törődtem vele, teljesen lehetetlennek tartottam, hogy baj lenne a szívemmel.

Karácsonyra disznótorost csináltunk hurkakolbásszal. Májas és véres hurka, tele disznózsírral és koleszterinnel, és jól beettem belőle ebédre. Masszív mennyiségű vizes hó esett és gondoltam, hogy lapáttal lehúzom a bejárat feletti tetőről, hogy be ne szakadjon.

Lapátolás közben rettenetes mellkasi fájdalmakat éreztem. Szinte elviselhetetlenül hasogattak. Lefeküdtem a díványra a nappaliban és Edit adott két aszpirint. Zsuzsa, Rich egyik barátja bejött a házamba, meglátott és érdektelen hangon odaszólt a fiamnak.

– Apádnak szívrohama van, csak túl büszke, hogy beismerje.

Talán az aszpirinek segítettek. Elmúlt a fájás és este ismét beettem a disznótorosból. A fájások visszajöttek és megint bevettem két aszpirint. Eszünkbe sem jutott, hogy kihívjuk a mentőket.

A szilveszteri bál a Bridgeporti görög katolikus templomban néhány napi időre volt és elmentünk. Táncoltunk és eleinte éreztem a fájdalmat, de ahogy belemelegedtem a mozgásba elmúlt a fájás. Makacsul tagadtam, hogy bajom lehet és az életemmel játszottam. A tél hidegében, ahogy kiléptem az utcára azonnal jöttek rám a hasogató mellkasi fájdalmak. Március elején végre elmentem Lindberg doktorhoz és előadtam a problémát.

– A tetanuszoltás óta mellkasi fájdalmaim vannak.

Linden nem fogadta el az összefüggést és azonnal egy szívgyógyászhoz küldött, LaBarre doktorhoz, Stamfordon. LaBarre közölte, hogy eltömődésem van egyik fő szívűtő-
eremben és angiogram katéterezést kell csinálnia, hogy megtalálja.

Másnap péntek volt és bemosdattak az operációra. LaBarre elvégezte a katéterezést és közölte az eredményt.

– Kilencvenöt százalékos eltömődése van a baloldali anterior ereszkedő artériában, amit a szakmában özvegycsinálónak hívunk. Referálok Dr. Mitchell Driesman kardiológushoz a Bridgeporti kórházban, hogy angioplasty operációt végezzenek magán.

Hétfőn, ahogy vártam Driesman doktorra, komolyan hittem, hogy meghalok. Ennyi az egész, fontolgattam bánatosan, ötvenhárom év, nincs igazság, hogy ilyen rövid ideig éltem.

Az angioplasty operáció sikeresen lezajlott és jól éreztem magam utána. Abban az időben a stent behelyezés még nem volt annyira közismert gyakorlat, mint most és Dr. Driesman nem csinálta. A szigorú diétát és testgyakorlatokat választottam. A mellkasi fájdalom sokáig nem jöttek vissza, kivéve a hidegben vagy valamilyen erőteljes fizikai mozgásnak a kezdetén. Évtizedekkel később tudtam meg, hogy a kemény tréningezés, amit csináltam másodlagos vérkeringést alakított ki az eltömődés körül és így éltem túl első szívinfarktus epizódomat.

*

Ezerkilencszázkilencvenhat augusztusában lehajtottunk Myrtle Beach, South Karolinába egy hét hosszú vakációra. Ez volt az első nyaralásunk a Délen és aggódtam a helybeliek, különösen a rendőrök miatt. Óvatosan vezettünk, betartottuk a közlekedési szabályokat és nem léptük túl a megengedett maximum sebességet, mert féltünk, hogy nekik Yankee idegenek vagyunk és nemkívánatosak. Várakozásunkkal teljesen ellenétben a hagyományos Dél kellemes, nyugodt helynek bizonyult. A határon túl azonnal egy hatalmas Vidám Park köszöntött és mindenki barátságos és lezser és kiegyensúlyozott személynek tűnt, és bőrünk színe miatt közülük valónak tekintettek.

A hurrikán szezon kellős közepén jártunk, de szerencsénk volt, hét felhőtlen napot fogtunk ki meleg napsütéssel. A tengervíz simogatóan melegnek és a finom homok lábunk alatt puhának és hűvösnek érzett. A hét elteltével tovább délre kocsiztunk, Charleston városba és felfedeztük az igazi vendégszerető és barátságos délvidéket. Macskakővel kirakott utcák, lovas hintók és szerettünk volna egy ilyen helyen lakni, de mégis idegenek voltunk és látogatók és a mi korunkban már nem akartunk egy ismeretlen helyen új életet kezdeni.

Hilton Head sziget méltón megfelelt hírnevének és az út szélén láttuk a színes népeket főtt földimogyorót árulni és szalmakalapokat.

Munkaköröm a Fairfield Mérnöktársaságnál remekül bevált. Újból elnyertem munkatársaim elismerését és klienseink szerették a tervezéseket, amit csináltam. Senki nem érezte vele, hogy nem ebben az országban születtem. Ez jóval később történt a republikánusok vezette Floridában, ahol buta emberek felszították a faji és nemzetiségi gyűlölet lángjait.

Egy alkalmi munkákat kereső ügynökség Ricsinek több átmeneti alkalmazást is talált. A Purdue gyógyszergyárnak dolgozott Stamfordon, mint adatbetápláló gyakornok, dolgozott a Darieni könyvtárban, a Megyei Fénymásoló cégnél és a Sam Goody lemezüzletben a Stamford Mallnál. Végül egy cipőüzletben kötött ki a Route 7 úton, Wilton városban. Nem mutatott semmi ambíciót semmi karrier után, és ha próbáltam magyarázni neki egy tisztességes elfoglaltság fontosságát, durva káromkodásokat vágott a fejemhez, néha a barátai előtt.

Huszonnyolcadik Fejezet

Connecticut Iparművészeti Főiskola

Egy késő délután, 1966. október vége felé, Rich kérdezte, hogy sétálnék-e vele, le a zsákutca végéig. Séta közben némi aggasztó csend és mély sóhajtozás és nyögések után kinyögte, hogy mit akar.

– Apu, – kezdte meglepően kedves hangon, – megrögzött kényszer betegségem nagyon rosszra fordult és orvosi segítségre van szükségem és gyógyszerekre.

– Hogyan történt?

Ricsi hosszú ideig hallgatott és végül sietve elhadarta szavait, amik igaznak hangzottak.

– Kipróbáltuk az LSD tablettákat és nagyon erős reakciót váltott ki belőlem. Rémálmaim vannak és hallucinálok, főleg akkor, amikor egyedül vagyok a cipőüzletben.

– Honnan szereztétek az LSD drogot.

– Mitzivel és barátnőjével Sharonnal partiztunk és Sharon adta nekem. Majdnem huszonnégy órán keresztül eszméletlenül hevertem a díványon. Most is leküzdhetetlen ijedségek jönnek rám és tiszta idegromcs vagyok.

Sok-sok évvel később derült ki, talán húsz év múlva, hogy Rich hazudott. Sharonra fogta az LSD drogot, feltételezve, hogy már előre is nem kedveltem ezt a leányt és nem csinálnék nagy cirkuszt a drog használat miatt. Valójában Mitzi adta neki az LSD-t. Hozzáállásom teljesen más lett volna, ha akkor tudom ezt. Azt még elnéztem, hogy öngyilkosságot kísérel meg a házamban és Mitzi apja esetleg elperel tőlünk mindent, de azt, hogy a fiamnak erős kábítószer ad, amikor tudja, hogy mennyire nehezen kezelhető és gyógyíthatatlan agybetegsége van, az már egy más kérdés volt.

Ez az incidens volt az utolsó szeg a koporsóban, ami megakadályozta, hogy igazi felső középosztálybeliek legyünk Amerikában, rettenetes szorgalmam és emigráns takarékoságomon és önmegtartóztatáson alapuló erőfeszítéseim ellenére. Még mindig nem voltam hajlandó elfogadni, hogy egyetlen fiam egy haszontalan pancser és tagadásom komoly nagyságú vagyonba került.

Rich már huszonnégy éves volt és miután kimaradt a Norwalk Községi Főiskolából az én megbiztosításom többet nem fedezte. Vissza kellett íratnom valamilyen iskolába, hogy mehessem pszichiáterhez, 150 dollár per órai tiszteletdíjjal és tíz Prozac tablettával naponta öt dollárjával egyenként.

Még a Darien középiskola javasolta, hogy tanuljon tovább a Connecticut Iparművészeti Főiskolán, mivel azok bárkit felvesznek diáknak. Telefonáltam az iskolának és beíratam a fiamat a januárban kezdődő első szemeszterre. Az iskola munkakeresési szolgálatot ígért, miután a két éves tanfolyamot befejezi és nagy pöffeszkedve megnyugtattak, hogy minden végzősük remek munkákban lesz alkalmazva.

Hatezer dollár szemeszterenként, szívesen fizetem, gondoltam, ha lesz belőle valaki. A tandíj tetejében drága művészeti felszereléseket és festékeket és minden más ellátmányt kellett vennem és Rich többet nem keresett pénzt részállásokban.

Rich vajmi keveset tanult a kereskedelmi és az iparművészetből, inkább partizott és szórakozott és kétes alakokkal barátkozott, akiket mi nem ismertünk. Egy életvidám veres hajú leány, Laura emelkedett ki a legrosszabbak közül és Rich vitte a kocsiján ahova a leány menni akart. Laura nem akart messzire gyalogolni túsarkú cipőjében és Rich állandóan illegálisan parkolta a kocsiját. Rich rengeteg parkolási büntetést kapott és addig ordított, amíg kifizettem mindegyiket. Egyszer Laura behozott a házamba egy fiatalembert és mind a ketten

a fiam szobájában aludtak. Laura állította, hogy a fiatalember a testvére és hogy rajta van az FBI körözött bűntevők listáján és bujkálnia kell. A hazugság rosszabb volt, mint az igazság. A fiatal férfi inkább valamiféle visszatérő régi boyfriend lehetett.

Végzéskor Rich és Laura volt a két egyetlen hallgató, akik soha nem tudtak állás találni. Laura férjhez ment egy gazdag és öreg ügyvédhez a tehetős Scarsdale városból Westchester megyében. Rick pedig az én terhem maradt és nekem kellett kifizetni 26,000 dolláros tandíj tartozását.

Egyszer egy viharban pincénket elöntötte a víz és ötezer dollárt kaptam a biztosítótól. A vizet magam takarítottam fel és a beázott falakat is mi szárítottuk ki és a kapott pénzzel hitelkártya tartozásunkat csökkentettük. Évi százezer dollár keresetem nem volt elegendő minden számlát kifizetni.

Mahopaci barátaink Skrapits Miklós és Kati házat építettek New Port Richey, Floridában és mi lementünk nyaralni a közeli Clearwater Beach tengerparti üdülőhelyre, hogy nézzük meg, hogyan halad az építkezés. A ház jól nézett ki és nekünk is nagyon tetszett a nyugodt Florida életstílus, a csodálatos tengerparti homokföveny és a sok vidám és szórakozó park és minden más öreg nyugdíjas aktivitási lehetőség.

Egy év múlva elkészült a ház és Miklós és Kati leköltöztek Floridába. Mi ismét Clearwaterre mentünk nyaralni és a tengerparton béreltünk szobát egy motelben, de Kati kitartóan unszolt, hogy nála szálljuk meg a nagyhálószobában. Ügyes fogás és beszéltünk az építetővel is, Hamburger Nathan úrral és megnéztük a modell házakat. Mr. Hamburger egy másik lakóparkot kezdett építeni a szélesítés alatt álló Trouble Creek Road túlsó oldalán. Mindössze ezer dollár foglalót kért és harminc százalékig terjedő részfizetést a ház elkészülése előtt.

Nem adtuk be a derekunkat és hazarepültünk Connecticutba.

Popovics Jani és Mari is leköltöztek Floridába és lakást béreltek Clearwater városban. Őket is meglátogattuk és úgy látszott, hogy sok barátunk lesz a Clearwater-Tampa környéken. Jani erősen biztatott, hogy menjek korai betegnyugdíjba a szívemmel.

A 2,000-ik évet írtuk még akkor és csak 58 éves voltam, és a nyugdíj nagyon távoli lehetőségnek látszott.

*

Darienbe való visszatértünk után igazi bolond ötlet telepedett agyamra. Valahogy gondoltam, hogy építtethetünk egy házat Floridában és leköltözünk, ha eljön az ideje. Nem sok tervezés vagy megfontolás ment bele a gondolatba, csak annyi, hogy megtehetem. Kamatlábak zuhantak lefele és százhuszezer dolláros hitelkeretet vettünk fel a Darieni házra. Nem fogunk hozzányúlania, ígértük magunknak, csak ha nagyon szükséges lesz.

Ricsi elvégezte a Connecticut Iparművészeti Főiskolát és a tandíjfizetések abbamaradtak. Telefonáltam Hamburger úrnak és küldtem neki egy ezerdolláros csekket foglalónak az új lakóparkban. A telek szemben volt a modell házakkal, egy kis tavacskával közte és a Trouble Creek Road között. A déli fekvésű fedett terasz vagy Lanai sok napot kapott és a telek is elegendően széles volt, hogy a szomszédok ne legyenek túl közel. Mr. Hamburgernek pénzre lehetett szüksége, mert 154 ezer dollárért szerződést írtunk alá, hogy felépíti házunkat jókora úszómedencével együtt. Az alku a mi szempontunkból jó businessnek tűnt.

Ricsinek nem tetszett a Florida ötlet. Azt mondta, hogy inkább kartondobozban lakik egy híd alatt, mintsem hogy lejöjjön velünk Floridába.

Abban az időben a Purdue gyógyszergyárnak dolgozott és volt valami megtakarított pénze a bankban. Kivitt minket a Weed Beach tengerparti strandra és mutatta, hogy milyen szép Darien és könnyek szöktek szomorú szemébe. Akkor még nem lett volna késő, lemondhattuk volna az építési szerződést Nathan Hamburger úrral, bármelyik pillanatban.

Ritka alkalmunk is akadt. Az egyik lakás a Brook Street utcában eladó lett kivételesen jutányos áron. Jól fizető bérlő foglalta el a lakást és száz százalékos vásárlási bankkölcsön sem lett volna probléma. Egyszer Popovics Jani gúnyolt ki, hogy még ilyen ingatlanunk nincs és vágjunk csak bele. Másodjára, talán fontosabban, Skerrett Tamás bogarat tett a fiam fülébe, hogy a lakások régebben orvosi irodák voltak és a szennyecsatornák tele vannak eldobott injekciós tűkkel. Rich kijelentette, hogy ott ő nem lakik és mi lemondunk ezt az egyszer az életben adódó ritka alkalmat.

Hatalmas tévedés, maradhattunk volna Darienben és még egy pár évig dolgozhattam volna, mint rangidős project menedzser kiemelt fizetéssel. A Florida ház 2000 májusában elkészült és Darieni házunkra felvett hitelkeretből készpénzzel fizettünk érte.

Néhány hónapon belül rájöttünk, hogy a Floridai második otthon nem is olyan jó ötlet anyagilag. Akkor még a Darieni ház nem volt eladó és telefonáltam egy ingatlanügynöknek és a Floridai házat feltettük eladásra.

Az ügynök eladó táblát tett a házunk elé és három hónapig semmi nem történt. Mr. Hamburger telefonált, hogy ő többért is el tudja adni a házat, vagy ki tudja adni bérbe, amíg készen nem vagyunk leköltözni Floridába. Egyetlen feltétel volt, a hétvége alatt választ kellett, hogy kapjon és túl kellett, hogy tegyek ingatlanügynökömön, aki ez idáig még semmit nem csinált.

Sajnálatosan éppen akkor terveztünk egy hétvégi kirándulást Atlantic Citybe, Szilágyi Ferivel és Papp Marika barátnőjével, mivel első felesége, Klári már előzőleg ott hagyta. A kirándulás miatt nem volt időnk a Hamburger ajánlat jó és rossz oldalait megfontolni. A hazafelé vezető úton csúnya politikai vitába keveredtünk Marikával. Marika aljas módon és komolyan megsértette magyar hazafias érzéseimet és többet nem tetszett nekünk, hogy Feri felesége akar lenni.

Az ingatlanügynök, akit felvettem továbbra sem csinált semmit. Az eladók uralták a piacot és egyetlen vásárlót sem hozott ki a házhoz. Az ingatlanügynökök, úgy általában és kevés kivétellel a világ legnagyobb szemetei és ezt saját kárunkon kellett megtanulnunk. November közepére lejárt vele a szerződésünk és nem újítottuk meg. Probléma volt a ház biztosításával is. Valahogy a biztosító ügynök gyanította, hogy nem lakunk ott és fenyegetet, hogy szünetelteti az ingatlan biztosítását. Novemberben leköltöztettük hálószoa bútorunkat Darienből Floridába és többet nem kellett a földön aludnunk, ha ott tartózkodtunk. Bevezetettük a telefont és Floridai üzeneteimet meghallgathattam Connecticutban és ezzel megmentettük házbiztosításunkat.

Egyre jobban közeledünk az elkerülhetetlen költözéshez Floridába, de még semmi nem volt végleges. A Darieni házat még nem is árultuk.

Huszonkilencedik Fejezet

DTC

Időközben a munkafronton hatalmas változások történtek. Egy reggel a 2000-ik év áprilisában, minden alkalmazottat behívtak a tanácskozó terembe. Teljesen váratlanul egy magas nő és egy mélynövésű idősebb férfi álltak ott és bejelentették.

– A DTC cég, azaz Diverzifikált Technológia Cég képviselőjében mi ezennel bejelentjük, hogy cégünk megvásárolta a Fairfield Mérnöktársaságot. Alkalmazásuk a Fairfield cégnél ezennel megszűnik és egyéni elbírálás alapján újra fogjuk magukat állásba venni.

Kutya ütötte Pallio és Collins, füstölögtem magamban, a hátunk mögött eladták a céget. Inkább Collins lehetett a bűnös, hiszen olyan hazug, hamis vallás mögött rejtőzködő viperakígyó volt a fű alatt. Egy éve már célozgatott, hogy el akarják adni a céget nekem. Még ki is vittek a Darien Uri Klubba ebédre, ahol megmondtam nekik, hogy pénzt nem tudok fizetni a tulajdonjogért. Feltételezem, mondtam nekik, hogy az évek, amit dolgoztam náluk, és ami hasznát csináltak rajtam, elegendő kellene, hogy legyen vételárnak.

A konferencia szobába visszatérve, a félbevágott törpe, Sam, mielőtt ki tudtam volna nyitni a számat és panaszt tehettem volna, remek fizetést ajánlott és járulékokat és megtarthattam összeszedett évi szabadságidőmet, és elhallgattam.

Azokban az években az EPA komolyan vizsgálni kezdte a földbeásott olajtankok állapotát. Olajkereskedő cégek leállították a szállítást az olajtartályokhoz, ahol nem volt igazolás, hogy szivárgás ellen védve vannak. A mi tartályunk nem volt védve és ki kellett, hogy ásassuk, és földfeletti tartályt tegyünk a pincébe a kazán mellé. Egy állami inspektor kijött tanúnak és végig figyelte a tartály kiemelését. Tartályunk rozsdás szitának látszott, és ha olajt találnak a talajban, messze széles rádiuszban ki kellett volna ásatni és elhordani földet, mintegy húszezer dolláros költséggel.

A mi saját kárvédelmi biztosító ügynökünk is kijött és rámutatott egy tiszta foltra, hogy az inspektor onnan vegye a mintát. Átestünk a vizsgálaton, a megvesztegetéseknek és a lefizetéseknek köszönhetően, és az új föld feletti olajtartállyal ismét eladásra kínálhattuk a házat.

DTC azonnal hatalmas munkát zúdított ránk. Az összes gépészeti és villamos rendszerek tervezését nekünk kellett megcsinálni egy új football stadionnak, a Connecticut Egyetem részére a régebbi repülőtér, a Rentschler airfield területén, Hartford közelében.

Az építészeti cég helyileg Kansas City, Missouri államban volt és a legelismertebb szakértői voltak a stadiontervezésnek az egész országban. DTC kapta meg a munkát, mivel az indiai gazdag maharadza tulajdonban lévő kisebbségi cég elnöke közeli ismerőse volt Connecticut kormányzójának.

Az egész gépészeti tervezést, beleértve a légkondicionálást, a tűzvédelmet és a szennyvízelvezetést és a vízvezeték egyedül rám bízta szigorúan korlátozott költségvetéssel. Körülbelül száz hatalmas tervrajzot kellett produkálnunk a komputerezett CAD módszerrel a speciális elrendezést követve, amit az építész cég diktált. Nekem kellett elrepülnöm Kansas City városba, hogy egy technikai értekezleten bemutassam és megvédjem tervezésünk haladását, legalább húsz ember előtt. Kiválóan megtettem a kötelességemet és sem Collins sem Pallio nem nyújtottak semmi segítséget. Névlegesen Collins volt a project menedzser, de fogalma sem volt a munkáról és hogy mennyire komplikált a tervezés. Inkább vallási szekta dolgok érdekelték, mint a gépészeti problémák. Minden reggel tíz óra fele jött be, tizen-

kettőkor két óra hosszú ebédidőre ment és négy órakor már ment haza. Négy éves szerződése volt a DTC céggel és bármit csinált vagy nem csinált, nem tudtak hozzányúlni.

A nyomás majdnem elviselhetetlen volt és az egész óriási project minden részletét és nagyját nekem kellett irányítani és megcsinálni.

*

Ősszel, amikor Darieni házunkat először árultuk egy rövid ideig, az ingatlan ügynökök tartottak egy úgynevezett *open* vagy nyitott otthont. El kellett mennünk otthonról és ügynökünk beszervezett legalább húsz másik ügynököt, hogy jöjjenek és nézzék meg az eladásra kínált házat. Ricsi annyira dühös volt, hogy adjuk el a házat, hogy bezárta szobáját és eltűnt. Az ingatlanosok nem tudtak bemenni a mesterhálósobába, ahol Ricsi lakott. Többet soha egyikük sem jött felénk.

Ha el akartuk adni a házat, Ricsit ki kellett valahogy költöztetnünk. Rendbe kellett hoznunk a szobáját, amit akkora már Tamással és barátaival egyetemben, gyakorlatilag tönkretett.

Egy vasárnap délután vágtam a fűvet a motoros fűnyíró géppel és feleségem kikiáltott a házból.

– Papa, valaki Magyarországról keres.

Bejöttem a házba és kissé lihegve beleszóltam a telefonba.

– Halló.

– Serfőző Levente? – kérdezte egy fiatal férfihang.

– Igen.

– Egy régi ismerőse akar magával beszélni. Kérem, tartsa a vonalat.

A következő másodpercben felismertem első feleségem, Annuska hangját.

– Halló, Levente, itt Annuska, meg vagy lepődve?

– Nagyon, hogyan találtad meg ezt a számot?

– A fiam barátja kereste meg az interneten.

– Mit akarsz, miben segíthetek?

– A fiam és Zoltán, a barátja ösztöndíjat szeretnének szerezni Amerikában. Gondolod, hogy tudnál nekik segíteni találni egyet?

– Nagyhorderejű kérdés, teljesen váratlan, nem is tudom, hogy mit mondjak.

Rövidre fogva egy hosszú történetet, Annuska nagy kiterjedésű és bosszantó figyelem elterelésnek bizonyult. Feltehetőleg az ő zavargása miatt csináltam a döntéseket a 2000-ik évben, amik nem voltak éppen a legjobbak, sem nekem sem a családomnak. Több alkalommal beszélgettünk a telefonon és végül Edit javasolta.

– Menjünk el Budapestre és találkozzunk velük személyesen.

Akkor még mindig bántott, hogy kiszöktem annakidején Magyarországról és nem szóltam Annuskának terveimről és belegeyeztem a Budapesti utazásba. Sajnáltam a fiatal és szegény leányt, aki egykoron szerelmét adta nekem és ennyivel tartoztam neki, hogy feltételezem jó szándékát.

Egyáltalában nem így történt. Annuska ravasz és agresszív nővé nevelkedett és manipulált, ahogy lehetett. Két évvel utána, hogy eljöttem született a fia, Krisztián és azt állította munkatársainak, hogy én vagyok a gyerek apja és megtagadom a gyerektartást, pedig gazdag amerikai lett belőlem. Krisztián igazi apja nem is várta meg, amíg a gyerek megszületett. Elment, talán soha nem is voltak házasságok és azon felül, hogy fizette a gyerektartást, semmi kapcsolatot nem tartott Annuskával.

Krisztián kedves fiatalembernek látszott, inkább kissé a nőies oldalon. Ez gyakran megesik fiúkkal, akiket egyedül álló anya nevel. Több programot csináltunk együtt és mindenütt én fizettem. Az utolsó nap megegyeztünk, hogy meglátogatjuk Annuskát és

Krisztiánt a lakásukon, de valamilyen okból Annuska az utolsó pillanatban megváltoztatta szándékát. Feltehetően egy férfitársát volt nála vagy valaki, akit nem akart nekünk bemutatni. Elmentünk vacsorázni a Domenika hotel éttermébe, ahol megszállva voltunk. Annuska fizetni akart, de Edit félrehívta a pincért és előre kifizette a számlát.

– Ez egy nagyon aljas dolog volt, amit csináltál, – kiáltott rá feleségemre.

Elegem lett belőlük. Nem engedhettem el ezt a sértést a fülem mellett és megragadtam az alkalmat, hogy kiadjam útjukat.

– Nem fogadhatunk be két fiatalembert a házunkba és nem tudjuk őket eltartani. Éppen elég problémánk van a mi fiúkkal. Reá kell vigyáznunk. Connecticuti házunkat amúgy is áruljuk és költözünk le Floridába. Nem hiszem, hogy ott állást tudnának találni.

A vacsora véget ért és elváltunk és mindenki dühösnek látszott és mogorva arcokat vágtak. Annuska nem nyújtott kezet, csak morgott összeszorított fogai között.

– Most már tudom, hogy ki vagy.

Ez volt a köszönet a sok ajándékért és az Atlanti óceánon keresztüli útért, hogy találkozhattunk. Utunk hátralévő két napja alatt meglátogattuk a bátyámat és húgomat és visszatértünk Amerikába. Soha többet nem beszéltem Annuskával. Az út kevésbé volt költséges, mint egy pszichiáter, hogy kiszedje a tüskéket rossz lelkiismeretemből.

*

Megérkeztünk a JFK repülőtérre és autóbusszal mentünk tovább a Grand Central vasútállomásra Manhattanen. Onnan vonattal mentünk tovább Darien, Connecticutba. Gyalog hazamentünk a Pleasant Street utcai házunkba és kimerülten leültünk. Ricsi nem volt sehol. Egy órával később behúzott a kocsí behajtóra és nagyon felháborodottnak látszott.

– Kimentem a repülőtérre, – mondta lélegzetéből kifűlv, – és nem voltatok sehol. Hogyan kerültetek haza?

– Busszal, nem tudtuk, hogy kijössz a repülőtérre.

– Nem volt se komputeretek sem telefonotok. Hogyan tudhattam volna? A házat még mindig áruljátok?

– Tulajdonképpen már el is adtuk. Négy hét múlva lesz a véglegesítés.

– Szörnyű, életem legrosszabb napja, – kiáltott Ricsi és könnyek gyűltek a szemébe. – Hogyan tehettétek ezt velem?

Ki kellett ürítenünk a házat az eladás véglegesítése előtt. Nagy sietségben az összes bútort és szőnyeget eladtuk ezeröttszáz dollárért egy cégnek, akik nagybani használtbútor kereskedéssel foglalkoztak. Húsz éves bútorgyűjteményem, ami még mindig jó állapotban volt eltűnt, mintha kiraboltak volna.

Személyes tulajdonainkat és egyik dupla ágyunkat átköltöztettük Rich lakásába a Hollow Tree Ridge Road és a West Avenue sarkára. A lakás egy öreg épület második emeletén volt, ahol a három hálószobát átalakították kiadható lakásnak. Az épület annyira öreg volt, hogy a villanyvezetékek nem voltak elég erősek, hogy légkondicionáló készülékeket tegyünk az ablakokba. A konyha olyan kicsi volt, hogy nem lehetett egy rendes nagyságú konyhaasztalt betenni, és ha valaki kinyitotta a hűtőszekrény ajtaját, nem tudott megfordulni. Két forgalmas út kereszteződésénél a sarok reggel hat órától este tízig rettenetesen zajos volt és a motordübbörgés miatt nem lehetett az ablakokat nyitva tartani. Hatalmas teherautók álltak meg a piros közlekedési lámpánál és újra fel kellett, hogy pörgessék motorjaikat, ha megindultak az emelkedőn felfele. A termosztát a földszinten volt ahol egy fertelmesen gáncsoskodó fiatal házaspár lakott. Házuk volt Vermont államban és mielőtt elmentek oda hétvégekre, letették a termosztátot tizenkét fokra. Fagyunk meg az emeleten és telefonálnunk kellett a házigazdának, hogy tegye rá a fűtést.

A házigazda házaspár, Mr. és Mrs. Conti a két legpimaszabb és legarrogánsabb ember volt, akiket valaha ismertem. A lakbér csekket Mr. Conti nevére állítottam ki és a felesége próbálta beváltani a bankban. A bank visszautasította és a férfi felhívott telefonon és ordított, mint egy maffia gengszter adóság behajtó, hogy a csekkem rossz. Négyszázötvenezer dollárom volt akkor a bankban, a ház eladásánál kapott pénzből és kérdőre vontam a bankot, hogy miért nem fizették ki a váltómat.

– Mrs. Continak nincs nálunk számlája és nem ismerjük a hölgyet és a kontó nem az ő nevére lett kiállítva.

Visszahívtam Conti urat és protestáltam. – Miért beszél hozzám ilyen goromba módon? Soha senki nem használt velem szemben ilyen ocsmány hangot, mint maga.

– Védenem kell az érdekeimet – válaszolta.

A szemétláda tróger néhány hónap múlva megdöglött valamiféle rémesen fájdalmas rákbetegségbe. Ha valaki megérdemelte sorsát, akkor az Mr. Conti volt.

Ruháimat az alacsony belmagasságú padláson tartottam és kétrét görnyedve öltöztem, néha dideregve a hidegtől, néha izzadva a melegben. Rettenetes szenvedtünk. A szegénység, amit még soha nem tapasztaltunk ebben az országban, egyenesen az arcunkba csapott.

Kora augusztusban beadtam Paliónak a felmondásomat.

– Frank, – mondtam, – költözünk le Floridába. Örvendek, hogy dolgozhattam veled.

– Hmm, éppen most léptettek elő rangidős project menedzsernek. Biztos vagy benne, hogy kilépsz?

Nagy horderejű kérdés. Gyönyörű házam volt lent Floridában úszómedencével és központi légkondicionálással. Connecticutban egy nyomortanyán éltem. A hidat már akkor felégettem magam mögött, amikor második otthont építettünk Floridában. A kényelmes nyugdíj élet csalogatása ellenállhatatlan volt. Majdnem félmillió dollárom volt a bankban és Florida házamon nem volt semmi teher vagy jelzálogkölsön. Baj volt a szívemmel és nem bírtam elviselni a hideget. Nem akartam munka közben meghalni, mint ahogyan az sokan másokkal megesett.

– Igen, biztos vagyok benne, – feleltem. – Már el is adtam a házamat és szeptember elején, amikor a felmondásom lejár költözünk le Floridába. Képtelen lennék még egy olyan hatalmas tervezést menedzselni, mint a Rentschler stadion, csak egyedül, minden támogatás nélkül.

– Nagyon sokára lesz még egy ilyen nagy projectünk, – mosolygott Frank bátorítóan.

– Sajnálom, Frank, kilépek.

– Rendben, majd jelentem a DTC főnököknek.

Tehát megtörtént. Sam a félbevágott törpe vezérigazgató lejött Stamfordra és egy pillanatra bedugta a fejét irodámba.

– Mész le Floridába? Nagyon szeretheted a pucérságot.

Ennyi volt az egész. Egy héttel később Sam bemutatta utódomat, egy középkorú indiai mérnököt, akinek feltehetően semmi amerikai gyakorlata nem lehetett. Nyilvánvaló volt, a DTC vezetőségnek semmi esetre sem fogok hiányozni.

Feltehetően a helyes döntést hoztam, hogy eljöttem az indiaiaktól. Lehet, hogy egy vagy két évig még kitartottam volna és utána átranzferáltak volna North Haven központi irodájukba és víz és szennyecsatorna tervezőjükké tettek volna meg, mert már légkondicionálás főmérnökük volt, egy végtelenül beképzelt, pimasz és arrogáns muzulmán tróger Iránból.

Ez volt az eredménye a kisebbségi vállalkozásokat előmozdító szövetségi törvénynek. Minden esetre teljesen tönkretette az én épületgépészeti karrieremet.

A Social Security betegnyugdíj mellett volt privát munkaképtelenségi biztosításom is, amit magam fizettem a DTC cégen keresztül. Augusztus vége felé a 2000-ik évben stressz terhelési próbára mentem Dr. LaBarre szívorvosomnál. A stressz EKG komoly rendellenességet mutatott a szívemmel, ami elegendő lett volna a betegnyugdíj megszerzésére. Telefo-

náltam a titkárnőnek a DTC központba és közöltem vele, hogy munkaképtelenséget akarok beadni a magánnyugdíj biztosítónál.

– Már kilépett a cégüktől, – felelte a nő, – nem adhat be betegbiztosítási nyugdíj-kérelmet nálunk.

– Küldje ide azért a kérvényező űrlapot, – ragaszkodtam, – még egy pár napig alkalmazásban vagyok.

Nem sikerült, ezt a küzdelmet elveszítettem. Egyetlen sajnálatos eredménye lett, hogy komoly vitába keveredtem a DTC céggel és örökre rátettek a feketelistára, már ami a referenciákat illette. Ki kellett, hogy töröljem őket munkaalkalmazásokat leíró életrajzomból.

Harmincadik Fejezet

Költözünk Floridába

Szeptember nyolcadikán 2001-ben, reggel hat órakor kigördültünk a Hollow Tree Ridge Road bérakás kocsiből és rákanyarodtunk az Interstate 95 műút bejáratí rámpájára. Csodálatos megnyugvás érzése ereszkedett ránk. Az összes idegtépő stresszt és a kapzsi embereket végre magunk mögött hagyhattuk.

A szokásosan tömött csúcsforgalomban egyre nyeltük a mértfödeket és átkeltünk a Hudson folyó felett a Tappan Zee hídon. Onnan átváltottunk a Garden State Parkway útra, majd a New Jersey Turnpike szuperországútra.

Később megálltunk reggelizni egy országút melletti pihenőn, ahol kávét ittunk és valamit rákenve pirított bagel péksüteményt és fürkészően néztük egymást.

– Mit tettünk, egyetlen gyermekünket magára hagytuk.

– Be fogjuk adni kérvényünket egy alacsony jövedelmű öröklakásra a Clock Hill lakóparkban, és ha ránk kerül a sor, megvesszük neki. Mindenki számára ez lesz a legjobb megoldás.

– Ez nagyon soká lesz, évekig is eltarthat. Valami jobb és megengedhetőbb megoldást kell találnunk, mint a Hollow Tree Ridge Road szeméttelp.

– Év végéig szerződésünk van a Hollow Tree Ridge Road lakáson. Van egy kevés időnk, hogy keressünk valamit Darienben vagy meggyőzzük, hogy jöjjön le velünk Floridába.

– Azt mondta, hogy inkább egy papundekli dobozban lakik a híd alatt, minthogy lejjön Floridába, ahol nem ismer senkit és nincs egyetlen barátja sem.

– Aztán jóféle barátai vannak Connecticutban.

– Igaz, de kell, hogy megvárjuk a végét. Állásban van a Weichert Ingatlanügynökségnél, mint grafikus. Talán abból még kialakul valami.

Valahogy egyelőre megnyugtattuk lelkiismeretünket és ismét megindultunk az úton. Többször is megálltunk pihenni és estére Dél Karolinában ránk esteledett és megszálltunk egy út menti motelben.

Az észak nyomása és nyüzsgése lassan csillapodott a megtett távolsággal, de több száz mértföld állt még előttünk és az út hosszú szürke sávja soha nem látszott véget érni.

Másnap dél fele megérkeztünk Floridába és megálltunk az Üdvözlő állomásnál. Semmi különös, kávé egy masinából és különböző államok térképei. Rengeteg magas pálmafa és meleg levegő simogatta arcunkat és még egy rövid vágta az Interstate 10 úthoz Jacksonville alatt és utána a helyi utakon átvágtunk keletről nyugat felé.

Nem ez volt az első autótutunk Floridába. Már többször lejtöttünk ide látogatóba és ismertük az utat. Ebéd egy McDonald étkezdében Starkey városban és délután öt óra felé megérkeztünk házukhoz New Port Richey-ben.

A szomszédok bámulták, ahogy kócosan és rendetlenül kikászálódunk a kocsiból és az egyik nő megkérdezte.

– Látogatóba jöttek?

– Nem, most már véglegesen itt maradunk.

Bevittük a dolgainkat a házba és megkezdtük kinyitni a lehozott dobozokat. Nagy-hálószoba bútorunk már lent volt és dolgozószobám is be volt rendezve íróasztallal, komputerrel és teli könyvespolcokkal.

A telefon már korábban be lett vezetve, de még televíziónk nem volt. Megvacsozáztunk egy kedves kis étkezdében és este tíz óra fele holtfáradtan beestünk az ágyba.

*

Reggel első dolgunk volt, hogy elhajtottunk a Sears áruházhoz a Gulf View Mall bevásárló központba, hogy vegyünk egy televíziós készüléket. A mienket otthagytuk Ricsinél a Hollow Tree Ridge Road lakásban. Bementünk a Sears üzletbe és az összes televíziós készülék műsort sugárzott. Egy hatalmas utasszállító gép beleröpült a World Trade Center egyik magas tornyába és a torony lángokban állt.

– Ez nem lehet igaz, – mormoltam, – ez valami szörnyűséges tudományos fantázia műsor lehet.

– Sajnos ez valóság, – felelte valaki az összegyűlt tömegből. – Arab terroristák egy kereskedelmi géppel beleröpültek a toronyba.

A következő percben rémült döbbenettel néztük, ahogy a száztíz emeletes irodatorony összeomlik és iszonyatos füst és porfelhő gomolyog és égő szemét és törmelék borítja el az utcákat és az emberek rohannak és menekülnek halálfélelmükben. Percekkel később egy második utasszállító repülőgép is megjelent és befűrődött a Déli Toronyba. Minden a televíziós kamerák láttára történik, és mégsem akarunk hinni a szemünknek.

Micsoda kezdete nyugdíjas éveimnek. Klienseink voltak a tornyokban és nem olyan régen voltam náluk konferencián. Évekkel ezelőtt 1973-ban a Déli torony 22-ik emeletén dolgoztam egy darabig. Nagyon személyesnek éreztem a pusztulást. Az utca másik oldalán volt a Moody's beruházó szolgálat cég a Church utca 99 épületben, ahol hosszú éveken keresztül iroda felújítási terveken dolgoztam és modernizáltuk a hűtőgépeket és kicseréltük a hatalmas szivattyúkat.

Hetekkel később Pallio említette, hogy a gépszárny egy nagyobb darabja a Church Street utca 99 épület tetejére esett, ahol a hűtőtornyok álltak, amiket én választottam ki.

Megvettük a televízió készüléket és hazahajtottunk. Otthonról telefonáltam a bátyámnak, hogy megérkeztünk és beszélünk a terrortámadás következményeiről. Amerika meg fogja torolni a tettet, mondtam és Gusztáv nem vette jó néven indokolt mérgemet.

*

Nyugdíjpénzemből, amit a Linden cégtől végkielégítésnek kaptam körülbelül 55 ezer dollárt befektettem a tőzsdén. A többi, mintegy harmincezer egy takarékbetét kontóra ment öt és fél százalékos évi kamattal. Ammerman József, Pallio régi barátja és bizalmasa a Smith és Barney befektetési tanácsadó cégtől, javasolta a részvényeket és bíztam benne, mert Pallio régi barátjaként ismertem. Micsoda szörnyű tévedés, a lelkiismeretlen gazember olyan mutual értékportfoliót javasolt, ami az első évben elvesztette értékének hatvan százalékát. Ammerman megtudta, hogy eladtam a házam és unszolt, hogy fektessek be mintegy félmillió dollárt a kapott összegből, ugyanabba a legújabb elektronikai és komputer találmányokon alapuló kétséges portfólióba. Szerencsére megjött az eszem és a pénzt takarékbankokba tettem öt és fél százalékos kamatra, öt év időtartamra lekötve. A tőzsdét nem nekem találták ki és igazam volt. Rengetegen elvesztették életükben megtakarított vagyonukat becstelen befektetési tanácsadók és vagyonmenedzserek gazembersége miatt és öreg korukra vissza kellett, hogy menjenek dolgozni.

Bankszámláimból évente huszonötezer dollár jövedelmem jött be. Ebből a pénzből jól megélhettem volna Floridában, de voltak más jelentős kiadásaim is. Miután bérletünk lejárt a Hollow Tree Ridge Road háznál, szobát béreltünk Ricsi fiamnak régi szomszédunknál, Rolf Swanson barátomnál a Gardiner Street utcában, szemben az eladott Pleasant Street utcai otthonunkkal. A telefonszámlával együtt és némi aprópénz segítségével, havi ezer dollárra rúgott a költség. Úgyszintén megtartottam betegbiztosításumat a folytatólagos COBRA programon keresztül és ez másik havi 750 dollárt tett ki. Az új házam nem volt semmi jelzőlog-kölcsön részlet, de még így is sokkal többet költöttem, mint havi bevétel. Állásra volt

szükségem. Nem segített, hogy Floridában is kiváltottam a professional mérnöki engedélyem. Nem ismertem senkit az üzleti világban és az ajtók zárva maradtak.

Egyszer elmentem egy komoly nagyságú tervezőmérnöki céghez New Port Richey belvárosában és odaadtam mérnöki önéletrajzomat a titkárnőnek. A hölgy bevitte az irodába és tíz percen belül visszajött.

– Sajnáljuk, – nézett rám, – a főnök azt üzeni, hogy nincs üresedésünk.

Hatvan éves voltam és még csak beszélni sem akartak velem. Megpróbálhattam volna Tampa belvárosát, de a kocsival való ingázás rettenetesen nehéz lett volna a rengeteg közlekedési dugóval és az állandó fennakadásokkal.

Október közepére döntöttem. Találtam egy ügyvédet a Route 19 úton, Esq. Disparti urat, akinek specialitása volt a Social Security betegnyugdíj kérvényezés. Találkozót beszéltem meg és elmentem irodájába. Szívrohamaim és angioplasty műtéteim elegendő alapot nyújtottak és Mr. Disparti véleménye szerint esetem teljesen evidensnek látszott. Azonban a kérvényezés végtelenül hosszadalmas folyamat, figyelmeztetett, talán másfél vagy két év. A Social Security Adminisztráció rutinból visszautasít minden kérvényezést és döntőbíró hozza a végleges döntést, legalább három fellebbezés után.

*

Időközben valamivel mulattatnunk is kellett magunkat. Évi bérletet vettünk a Busch Garden Vidámparkba és hetente egyszer elmentünk. Kipróbáltuk a hullámvasutakat és a legtöbb szórakoztatási járgányt és a helybeli mini sörfőzdében felszolgált menüjeien ízletes jéghideg sört korsószám vedeltük. Házunkhoz rövid autótút közelségben három vagy négy hely is volt, ahol annyit ehetél amennyi beléd fért meglepően alacsony belépti díjért, talán egy negyed áron a hasonló északi éttermekhez mérve.

Két játékkaszinó hajó is működött a szomszédos Port Richey városban és mind a kettőt kipróbáltuk. Kimatekoztuk, hogyan csináljunk pénz az érmés gépeken és minden hajótút után harminc vagy negyven dollár nyereséggel jöttünk vissza. A hajón ingyen reggelit és ebédet is adtak. Élelemre nagyon keveset költöttünk a saját pénzünkéből, de a gyakorlatilag üres házat be kellett bútoroznunk, ami harmincezer dollárba került az első évben.

Mi mást tudnánk csinálni, gondoltam és kerestem és találtam egy nudista klubbot. A Route 41 úton kevéssel a State Road 54 út alatt léteztek, Paradicsomi Tavak név alatt és muszáj volt, hogy kipróbáljuk ezt az életmódot. Hívtuk magyar barátainkat is jöjjenek velünk, de valami prúd okból nem vállalkoztak.

A nudista klub a legjobb dolognak bizonyult, ami valaha történt velünk.

Az első nap egy fiatalember körbevitt a klub területén és megmutatta a klubházat a hatalmas melegített medencével, a hosszú és kanyargós és melegebb ismerkedési medencét és a nyolc személyes Jacuzzi fürdőt, amik körbevették a Key Westnek nevezett nádtetős bárt, ahol a világ minden italát árulták. Hedonista hely volt valóban, de szigorú szabályok korlátozták a viselkedést, ami megtiltott bármi nyilvánvaló sex tevékenységet és még a próbálkozásokot vagy molesztálásokat sem tűrték. A terület távolabbi részében ott volt az eredeti nudista klub területe egy L alakú medencével és nagy füves résszel egy széles tó partján. Temérdek lakást és házat is láttunk szépen elrendezve és senki nem viselt, még csak egy fügefalevelet sem.

Gyorsan leellenőrizték erkölcsi múltunkat és kifizettük az évi tagdíjat. Abban az időben még nem volt a forgalom akkora, mint most a State Road 54 úton és néha napjában kétszer is megtettük az utat házunk és a klub között. Hétvégeken táncoltunk a bárban a főépületnél az étterem mellett, ahol egy diszkoszoké életvidám zenét játszott a sok mezítelen táncosnak.

Soha semmi problémám nem volt a pucérsággal, de Edit vonakodva szabadult meg ruhadarabjaitól és sokáig tartott mire fürdőruháját is levetette. Hatvan éves korára csinos kis alakja szépen megmaradt és vonzónak nézett ki és kíváncsiaknak. Számos férfi hozzászólt és kérdezték, hogy benne van-e a partnercserélgetésbe, vagy érdekli-e egy fiatal udvarló vagy egy idősebb cukros bácsi.

Soha semmi ilyesmi nem történt, a klub szigorúan tartotta magát az Amerikai Nudista Szövetség szabályaihoz és a nők biztonságban érezhették magukat.

*

Egy nap, ahogy jöttünk vissza az ingajáraton a kaszinóhajóról elmélyedve üldögtünk a hosszú padon a hajó végében és néztük a szárnyashajó húzta fehér tarajos hullámokat. Magyarul beszélgettünk és a mellettünk ülő pár felfigyelt ránk és bemutatkoztak.

– Mi is Magyarországról vagyunk, – kezdte a férfi, – Gyszi a nevem és ez itt mellettem a feleségem, Mónika.

Kulturáltaknak és kedveseknek látszottak érdekes családtörténeti háttérrel. Gyszi Mezőberényben született, ugyanabban a mezővárosban, mint anyai nagyanyám. A régi időkben földbirtokosok voltak és Gyszi régi vágású, dzsentrí úriemberként beszélt. Mónika Dunabogdányban született Budapestről északra a Duna mellett, de 1946-ban, amikor Mónika három éves lehetett, a nagymamát kitiltották Magyarországból, mint német nemzetiségűt, mivel két fia önkéntesként beállt a német SS kötelékébe. A fiúk soha nem jöttek vissza a frontról, de a nagymamát mégis megbüntették és együttérzésből az egész család elhagyta Magyarországot.

Gyszi és Mónika Németországban találkoztak, ahol Gyszi, mint amerikai katona állomásozott. Összeházasodtak és Chicago északi részében kialakult magyar közösségben telepedtek le. Gyerekek nem voltak, csak két törpepapagájuk, akiket gyermek helyettesítőnek tekintettek. Gyakran találkoztuk, rengeteg időt töltöttünk együtt és sok magyar filmet kölcsönöztek féltett kincsként őrzött gyűjteményemből.

Néha jól szórakoztunk Gyszival és Mónikával, de inkább haszontalanul vesztegettünk velük az időnket, mert az orrokon túl nem láttak és rengeteg bús hasznát ígérő ingatlan befektetési alkalmat szalasztottunk el miattuk. A Paradicsom Tavak néhány pénzzel teli illusztris tagja elhatározta, hogy kissé feljebb a Route 41 úton megépítik a saját nudista klubjukat. Caliente klubnak nevezték el, ami spanyolul tűzforrót jelent és szépen haladtak az építkezéssel. Egy valóságos építészeti remekmű alakult ki ott hamarosan, mesterséges vízeséssel, csodálatos kertészeti elrendezésekkel és növényekkel és fákkal, tavakkal és homokos strandokkal és számos medencével és egy lenyűgözően csodálatos klubházzal és tenispályákkal.

Gyszi és Mónika nem akartak velünk jönni, valamiféle falusi liba szemérmes okokból, de mi mégis elmentünk a helyet megnézni, hogy milyen lehet. Egyszer az életben adódó befektetési alkalmat találtunk ott és tele voltunk pénzzel és könnyen megvehettünk volna egy tóparti telket 85 ezer dollárért. Ez temérdek pénznek látszott akkor Floridában, de három év alatt az ár háromszázezerre emelkedett. Megvehettük volna a telket és a Green Builders építkezési vállalat felépíthette volna oda a házat; amit, New Port Richeybe építettek nekünk és rövid időn belül eladhattuk volna egy döbbenetes millió dollár összegért.

Természetesen nem volt jövőbelátó kristálygömbünk és nem akartuk kockáztatni életünkben összeszedett minden pénzünket. Egyetlen magyarbarátunk sem volt eléggé szofisztikált és ravasz ahhoz, hogy a helyes irányba igazítson.

Megkaptam a Social Security betegnyugdíjat és a kérvény beadásától számított 18 hónapos időre visszamenőlegesen kaptam tőlük 26 ezer dollár készpénzt. Anyagilag teljesen biztosítva lettünk életünk végéig és kellett volna, hogy lássam a lehetőséget, de nem volt hozzá bátorságom. A huszonhatezer dollárból inkább kifizettem a fiam tandíjkölcsön tartozását.

Harmincegyedik Fejezet

A Könyvtár

A 2005-ös év nyarán felhajtottunk északra, hogy meglátogassuk Ricsit. Rolf, a házigazdája nyári iskolaszüneti szabadságán volt és eltűnt az Adirondack rengetegében. Ricsi megígérte, hogy mi ketten alhatunk az ő dupla ágyában és ő alszik a szomszéd kisházában lévő egyszemélyes fekvőhelyen. Mint mindig, most sem tartotta be szavát. Edit aludt a keskeny ágyban és én a földön egy hálósákban. A keskeny ágy szinte tiszta új volt, miadtuk Rolfnak, amikor leköltöztünk Floridába.

Semmi baj, úgyis akartunk tovább menni Massachusettsbe, hogy meglátogassuk Mitzi. Mitzi egy bolondokháza farmon lábadozott, közel Great Barrington városhoz, egy magas hágó tetején, valahol az üres semmi és a pokol tornáca között.

Megpihentünk egy motelban és másnap Ricsivel felhajtottam az intézetbe. Ricsi becsengetett, de egy cerberus ápolónő nem engedte be, hogy találkozzon Mitzivel. A betegeknek meg volt tiltva, hogy látogatót fogadjanak.

Ez volt az utolsó alkalom, hogy megpróbáltuk Ricsi és Mitzi között helyrehozni a kapcsolatot. Drakula ögróf, már úgy értem, hogy Eiserman Robert, Mitzi apja sikeresen véget vetett leánya házassági terveinek, hogy férjhez menjen egy goy senkiházihoz.

Visszajöttünk Darienbe és találkoztam volt kollegáimmal és végtelenül örvendtünk egymásnak. Ezen felül még egy második jó dolog is kialakult utazásunkból.

Már egy éve dolgoztam első szépirodalmi regényemen és említettem Rolfnak, aki egyetemi tanár és könyvtáros volt a Queens college főiskolán.

– Miért ne csatlakoznál egy írói kritika csoporthoz a helybeli könyvtárnál vagy iratkozz be egy főiskolára és végy egy kurzust az írói tudományból – tanácsolta. – Nagyban fogja javítani alkotói technikádat és imádni fogod.

Követtem tanácsát és visszatértünk után elhajtottam a New Port Richey könyvtárba a Main Street főutcán.

– Van itt egy írói kritika csoport? – kérdeztem a könyvkölcsönzői pultnál egy hölgytől.

– Igen, természetesen, – mosolygott rám a hölgy bátorítóan. – Éppen most kezdenek. Menjen fel és csatlakozzon hozzájuk. Az Avery szobában vannak a lépcsőházzal szemben.

Felmentem és benyitottam a szobába. – Ez itt az írói kritika csoport? – kérdeztem kissé megilletődve. – Bejöhetek?

– Igen, ez az író csoport, – felelte egy ősz hajú matróna és rám mosolygott, – a nevem Millar Alice. Kérem, jöjjön be és üljön le és máris tagja klubunknak.

Alice elmagyarázta a szabályokat. Mindenki nyolc percig olvashatta, amit irt és a többiek sorban kritikát vagy véleményt mondhattak, ami nem volt kötelező. Lehetett kihagyni, ha valakinek nem volt mondanivalója.

Akkora már hat hónapja dolgoztam első regényemen. A Bronxi Feleség címet választottam és bőségesen volt benne hiba és javítanivaló. Ebben a könyvben emléket akartam állítani kedvenc helyemnek, a Bronxnak, ahol ifjúságom javát töltöttem. Kedves emlékeim voltak erről a félreértett és leértékelt helyről, ahol véleményem szerint megállt az idő és egyszerű és tisztességes emberek laktak, minden pénzéhes jelzőlog kölcsönző bankárok és hazug konglomerátumok hatalma nélkül. Döntésem szerint egy liberális és vonzó külsejű nő alak első személyében meséltem el a történetet, aki megérkezett New Yorkba, ahol nem ismert senkit. Később, temérdek munka és javítások után ez a regény lett a legsikeresebb alkotásom.

Felolvastam a bevezetést és az első fejezet felét. Amikor befejeztem kézzel tapintható döbbenet vibrált a levegőben és töltötte meg a termet.

- Összefutó mondatok, – mondotta valaki.
- Túl sok melléknév és jelző – kommentálta valaki más.
- Remekül kialakított karakter, – bólintott Alice, – sok szerencsét hozzá.
- Érdekes cselekményvonal, – nézett rám egy idősebb férfi, – határozottan felkeltette az érdeklődésemet.

Vegyes kritikák, gondoltam, nem rossz kezdetnek. Szeretni fogom ezt a csoportot és barátaim is akadnak majd itt.

Ettől kezdve a következő hat éven át életem legaktívabb és legtermékenyebb éveit élvezhettem. Végre valamit csináltam, amit szerettem. Termékeny írónak bizonyultam és minden hat hónapban egy új regény vagy elbeszéléskötet került ki kezemből. Rengeteg időt töltöttem el irodalmi ügynökök keresésével, de a profitéhes kiadói világ magas falain lehetetlen volt átjutni. Később a saját erőmből adtam ki írásaimat. Először az iUniverse céggel és irányításom alapján grafikus csoportjuk csodálatos könyvborítókat tervezett köteteimhez. A világ legcsodálatosabb érzése volt könyveimet nyomtatásban látni és a kezemben tartani. Pár tucat példányt adtam el, és kevés tiszteletdíjat kerestem, de intellektuális értékben kifejezve a jutalom csillagászati magasságokba emelkedett. iUniverse ötszáz dollárt kért minden új könyvkiadásáért. Később találtam a PublishAmerica kiadót, akik egy dollárt fizettek nekem, de aláírtak velem egy megújítható kiadási jogra való szerződést tíz évre.

Évekkel később PublishAmerica beszüntette működését és minden követhető nyom nélkül eltűntek. Ottmaradtam a szerződéssel, amit többet nem tudtam lemondani vagy pénzért visszavenni.

*

A könyvtáron és az íráson kívül még sok minden mást is csináltam. Négyyszer egy héten kimentem a Starkey Parkba, ahol tíz kilométert bicikliztem és élveztem a békés csendet és a Floridai erdő szépségét. Szembe kerültem a helybeli fauna számos képviselőjével, őzekkel, vaddisznókkal, prérifarkasokkal, kígyókkal, néha egy hiúzzal és természetesen rengeteg madárral. Számos fantasztikus cselekményötlet jutott eszembe ezeken a bicikli utakon, amiket gyorsan leírtam, ahogyan hazakerültem.

Háromszor egy héten pucéran teniszeztam a Caliente klubnál és odaütöttem a labdát, ahova én akartam. Sok barátot is szereztem ott, közöttük Beatrice-t, egy német születésű gyermekorvost, Jane-t, egy kiváló teniszezőt Rhode Island államból, Rosemary-t németből és számos férfit is, akiknek elfelejtettem a nevét. Hatvanas éveimnek elején tele voltam ifjú energiával és a 2006-os év elején beiratkoztam, mint teljes jogú nappali hallgató, a Pasco-Hernando megyei állami főiskolába és egyetemi színvonalú kurzust vettem szépirodalomból. Professorunk Davis Karen, kiemelkedően kiváló oktató volt és hamarosan elnyertem bizalmát. Hatvannégy éves koromban én voltam a legöregebb hallgató osztályában. A többiek mind húszas éveikben voltak, életvidám, energiával teli vonzó külsejű fiatal nők és néhány fiatalember. Csak néhány akart belőlük komoly író lenni. Nekik csak a jegy kellett, hogy meglegyen a végzettséghez szükséges minimum.

Szorgalmasan csináltam házi feladataimat és fel kellett olvasnom őket az osztály előtt. Egy komputer kivetítette a szöveget a hátam mögött egy vászonra és néha nagyon restelltem, amit írtam, de Mrs. Davis és az egész tankör nagyon megértő volt és figyelmes.

A tanóra előtt kávét ittam a kávéházban és néha elbeszélgettem osztálytársaimmal. Némelyik még bele is került, mint szereplő az írásaimba. Egyszer tartottak egy táncműsort a főiskola színháztermében és magam is csatlakoztam a táncosokhoz a színpadon. Egyik házi

feladat versem, a Folyó bele is került a Mobius kiadásba, az iskola irodalmi és művészeti magazinjába. A kurzus végén Mrs. Davis a lehető legjobb A+ jegyet adta munkáimért.

Megvettem a tankönyvet is, amit Mrs. Davis javasolt, a Három Műfajt, Stephen Minot tollából. A könyvből sorjában megtanultam a szépirodalmi szerzőség rejtett titkait.

Egy férfi jött látogatóba csoportunkhoz és javasolta, hogy olvassak minőségi irodalmat. Kivettem a legjobb remekműveket a könyvtárból és nekiültem behabzsolni tartalmukat. Minden remekbe illő kifejezést és gondolatot leírtam egy füzetbe és minden ismeretlen szót megnéztem a szótárban. Írásaim minősége ugrásszerűen megjavult.

Az iraki háború szörnyűségét követően átregisztráltam demokratának. A borzalmas és véres háborút hamis okokból kezdték. Nem volt ott semmiféle tömegpusztító fegyver. Rumsfeld hadügyminiszter és Cheney alelnök szégyentelenül hazudtak az amerikai lakosságnak és többszázezer katonai és polgári lakos halott és tízezer szám megnyomorított amerikai fiatal lett az áldozat és hihetetlen mennyiségű értéket leromboltak. George W. Bush gyenge karakterű ember volt és a republikánus párt mérhetetlen erkölcsi fertelmességbe és anyagi romlásba taszította az országot.

Popovics János és Mária nyíltan erkölcstelenséggel vádoltak, hogy a Caliente Nudista klub liberális propagandája megrontotta gondolkozásunkat. Barátságunk véglegesen megromlott. Popovicséknak soha nem volt gyerekük és soha meg nem érthették, hogy mit jelent felnevelni és szeretni egyet.

Egyetlen gyermekünknek nem volt orvosi biztosítása, és amikor vitatkozni kezdtünk a Megengedhető Orvosi Biztosítás Obama féle törvényéről, Mari rettenetes hisztériát csapott le a nemzeti orvosi biztosítás szükségessége ellen és védte a privát, profitmotívumon alapuló magánbiztosítást.

– Megdolgoztam érte, – ordította undorító módon, – és én megérdemlem, de nem azok, akik lusták és munkakerülők.

– Mit akarsz velük csinálni, – kérdeztem, – azt szeretnéd, hogy halljanak meg az utcán?

– Igen, – visította Mari magából kikelve, – dögöljenek meg az utcán.

– Úgy érted, hogy a fiam is pusztuljon el az utcán, – néztem rá mérgesen.

– Ebből elég, – szólt közbe Jani, – Mari, hagyd abba a vitatkozást.

Két gazember senkiházi szemét republikánus, erre akkor és ott rá kellett volna, hogy jöjjenek és soha többet nem kellett volna szóba állnom velük, de szóba álltam és egyre rosszabbak lettek. A fiam állásban volt, de a céget semmi nem kötelezte, hogy megbiztosítást fizessenek neki és nem is fizettek. Előzetesen létező asztma és rögeszmés mániákus betegségeire nem is kaphatott volna biztosítást. Ha megbetegszik teljes anyagi csődbe kerültünk volna. A kórház ötezer dollárt számlázott ki egy egyszerű elsősegély szolgálati vizitálásért, ha nem kapott levegőt és azonnali segítségre volt szüksége. Egyszer Tracey, akkori barátnője bevitte az elsősegély klinikára a Stamfordi kórháznál. A kórház egyszer háromszáz dollár számlát küldött ki és jelezték, hogyha kifizetem, több számlát nem küldenek. Kifizettem és egy hét múlva jött a teljes ötezer dolláros követelés, orvosokért, kezeléseikért és tesztekért, ami nem volt benne az első háromszázban.

Elképesztő orcátlanság és megtagadtam, hogy kifizetem és meg is mondtam nekik. A kórház átadta az ügyet egy adóság behajtó ügynökségnek és hosszú időn keresztül napközben többször és éjjel is telefonáltak nekem. A végén bíróságra akartak vinni.

– Milyen bíróságra? – kérdeztem. – Az eset Connecticutban történt, én itt vagyok Floridában és maguk meg Indiana államban. Esetleg a szövetségi bíróságon akarják beadni a keresetüket?

– Igen, ott fogjuk, – visította a nő.

– Csinálják, a szövetségi beadvány harmincezer dollárba kerül és nincs semmi esélyük, hogy nyerjenek. Én nem vagyok felelős a fiam, egy harmincöt éves férfi orvosi költségeiért.

– Hol a fia?

– Nem tudom, a híd alatt vagy egy csőben lakik. Maga éppen úgy találgathatja, mint én.

Ez volt a vége ennek a zaklatásnak és soha többet nem vállalkoztam, hogy a legkisebb orvosi számláját is kifizetem Ricsinek, amíg érvénybe nem lépett az Obama féle Megengedhető Orvosi Biztosítás törvény.

Ez a két puhánytestű szemáztabáló republikánus kannibál, a Popovics házaspár soha meg nem értették volna az én álláspontomat. Gyermektelen házasságban éltek, ami véleményem szerint nem volt más, mint legalizált prostitúció.

Harminckettedik Fejezet

Rokonlátogatás

A 2008-as esztendőben, George W. Bush elnökségének utolsó évében, Edit végül is rávett, hogy látogassuk meg Mari nővérét és férjét, Artúrt és családjukat, Beer Sheba városban, Izraelben. Akkor már az összes légitársaság gazdasági okokból és a maximum haszonért csak néhány központi repülőtérre repült Európába. Három hét hossza terveztük az utat és négy bőröndöt vittünk magunkkal tele ajándékokkal. Egyszer Detroitban kellett átszállnunk, egy tengerentúli járatra Amsterdamig. Beadni és kivenni csomagjainkat és vonszolni őket a mozgólépcsőkön fel és alá, és levenni cipőnket és kiüríteni zsebeinket, nagy teher volt minden beszálláskor. Szinte elvesztettem karórámat Amsterdamban, ahol repülünk a hatalmas légikikötő legtávolabbi sarkában landolt és bőröndjeinkkel együtt kilométereket kellett gyalogolnunk a Budapestre menő gép beszállási bejáratáig. Amerikaiak, mint egy Európai Unió kívüli ország állampolgárai, nemkívánatos elemenként voltak kezelve, mint afféle értéktelenek egy fejlődés alatt álló Afrikai országból.

Ismételten elkövettük a tévedést és a Budai hegyek tetején foglaltunk szobát egy szállodában. Tágas és kényelmes lakást kaptunk és csodálatos panorámát hozzá, de micsoda nehézség volt oda felmenni és lejönni. Az első nap meglátogattuk a bátyámékat és leraktuk náluk a nekik szánt ajándékokat.

Másnap, vasárnap reggel repültünk tovább Tel Aviv felé. Az izraeliek csak vasárnap engedtek repülni a két ország között. Két napig szándékoztunk Izraelben maradni és így egy teljes hét lett belőle.

Artúr és Mária egy kis ház felében éltek. A másik felét bérbe kiadták és a lakbér Lacinak, Magyarországra költözött fiúknak ment. Minket leányuknak, Katinak a házában szállásoltak el. Kati lakása maga volt a megveszekedett zsúfoltság. Az utcai bejáratához való hozzáférés el lett torlaszolva temérdek kacattal, amit a nappali szobában a mennyezetig felhalmozva raktároztak. A hátsó udvaron keresztül kellett bemennünk, ami négy másik házzal közösen használtak. Utoljára ilyen nyomort csak Budapesten láttam Kőbányán, a legrosszabb proli helyen, ahol valaha laktam.

Az emeleten kaptunk egy kis szobát dupla széles matraccal a földön és azon aludtunk. Alig tudtunk megfordulni és egy teljes hétig kellett túrnunk ezt a kínlódást. Egy alkalommal, Kati leánya és családja jöttek látogatóba és szükségük volt a szobára a folyosó másik oldalán. Eredetileg oda tettük csomagjainkat és most át kellett hordanunk mindent a mi kis szobánkba.

A fiatalok nem jöttek át és vaklárma volt az egész, ami mutatta, hogy mennyire nem voltunk nekik fontosak. Kati fertelmesen rossz szakácsnő volt és ehetetlen ételeket főzött. Mindezek ellenére jól szórakoztunk Izraelben. Autóbusszal bementünk Jeruzsálembe és végigjártuk a falat az óváros körül. Megnéztük az imádkozó falat és bemerészkedtünk az arab bazár területére. Másnap Jaffában voltunk és Tel Avivban, ami legjobban Budapestre emlékeztetett. Kati jól tudott gyalogolni és szívproblémámmal alig tudtam vele lépést tartani. Harmadik nap kocsival elhajtottunk a Holt Tengerhez és megmártottuk fáradt testünket a meleg sósvízben. Odafele az úton tevéket láttunk és Beduin sátrakat, ahogy ezer éveken át éltek a mi időnk előtt. Még teniszeztünk is Élivel, Kati férjével, aki alaposan kiporolt.

Vasárnap visszarepültünk Budapestre. Malév járatunk négy órát késett, mert valami-féle katonai helyzet alakult ki a Ben Gurion reptér közelében. Néhány ülésre tölünk pajeszos ortodox zsidó társaság okvetetlenkedett a legarrogánsabb módon. Egy fiatal nőt kényszerítették, hogy üljön máshova, mert túl sok idegen nő volt a közelükben. Mit kerestek Magyar-

országban? Ezt nem tudtam. Nem volt nekik Izrael elég jó? Még ott sem szerették őket, mert vallási okokból megtagadták a katonai szolgálatot.

Visszatértünk a Domenika hotelbe és egy napig pihentünk. Gusztáv és Gabi átjöttek és a teraszon kávéztunk és csodáltuk a panoráma kilátást. Edit felszedett valami csúnya betegséget Izraelben és magas lázzal feküdt az ágyban.

Gabi kiírt penicillint és az ő biztosító kártyájára kiváltottuk. Másnap Gusztáv és én meglátogattuk ifjúságunk fontosabb állomásait. Elmentünk az Andrássy út 66 Terror háza múzeumba. Az Államvédelmi Hatóság régebbi főhadiszállása rémségesen ijesztő hely volt. Egy felvonó levitt minket a pincébe, ahol az akasztófa még mindig állt, amin rengeteg hazafi vesztette el életét. A fényképezés tiltva volt, de azért kattintottam egy párat. Még ma is megvannak. Tinédzser koromban még ennek a helynek említésétől is jeges félelem futott végig a hátamon.

A következő nap kellemesebben telt el. Megnéztük az új Nemzeti Színházat, Pest déli részén a Duna mellett, közel a Haller utcához, ahol édesanyám született és nevelkedett. Csodálatosan benyomás, rengeteg szobor és a Budai hegyek felséges koszorúja, de nagyon hiányzott nekem a közel ötven évvel ezelőtt lebontott régi Nemzeti Színház épülete Budapest belvárosában.

Edit jobban érezte magát és földalattival és autóbusszal kimentünk a Rákoskeresztúri köztemetőbe, a szüleim sírjához. Onnan elgyalogoltunk a 301-es parcellához, ahol a kommunista terror áldozatai voltak eltemetve. Tisztességesen újra temették őket és méltó sírköveket és keresztekert kaptak. Lefényképeztem a magyar Orleansi Szűz nemzeti hősnő, Tóth Ilona sírját, a szerencsétlen sorsú 1956-os magyar miniszterelnök Nagy Imre és Maléter Pál, a felkelés katonai vezetőjének emlékműveit, és egy hatalmas márványtáblát az 1956 utáni megtorlás és az 1945 és 1953 közötti bosszúállás kivégzett áldozatainak neveivel.

Az utolsó nap kimentünk a Városligetbe és onnan a 75-ös trolibusszal a Tüzér utcáig, a Honvéd Klub sporttelepéig, ahol fiatal éveimet töltöttem, mint válogatott atléta. Ismételten számos fénykép és szinte otthon éreztem magam.

Vissza a Domenika hotel felé tüsszögni kezdem a mozgólépcsőn felfele és keservesen kezdtem magam érezni. Órákon belül súlyos beteg lettem magas lázzal. Maradt még némi penicillin Edit gyógyszereiből és azokat bevettem és túléltem az éjszakát. Másnap reggel, ahogy megígértük, mennünk kellett Szihalomra, hogy meglátogassuk Rózsit és Istvánt magyarországi házukban.

Már vártak ránk a vasútállomáson és elhajtottunk a bájos kis faluhoz, a nagy Magyar Alföld peremén.

Csinos és szépen berendezett otthon, kivéve nem volt sem a folyóvíz sem a csatorna bevezetve, és megkértek, hogy ne zuhanyozunk le és ne mossuk túl sokáig a fogunkat. Totálisan beteg voltam és rettenetesen izzadtam és sehova sem tudtam kimenni velük. Sajnálatos veszteség és Rózsi nyíltan engem hibáztatott, hogy beteg lettem.

Két nap múlva jobban éreztem magam és kocsival megindultunk Székelyudvarhely felé, Erdély túlsó oldalán. Kellemes benyomással volt rám a szuper országút a Hortobágyon keresztül, a nagy Kálvinista főváros, Debrecen felé. Ebédre megálltunk Berettyóújfalun és a történelmi katolikus nagyvárosnál, Nagyváradnál átléptük a határt. Jobban kezdtem magam érezni, szerettem az utazást és ámulattal néztem az előttem kibontakozó szépséges erdélyi tájat, ami egyelőre Román terroruralom alatt szenvedett.

Pihenőt tartottunk és a Királyhágón a Telegdy étteremben szendvicset ettünk. Örvendtem, hogy Telegdy Nóra, a név, amit kedvenc hősnőmnek választottam, valódi történelmi név volt. Mindenki beszélt magyarul, akikhez hozzászólunk és ez is jól esett. Később megálltunk Tamási Áron, a székely nemzet híres írójának gazdag faragásokkal ékesített síremlékénél.

Ottó, Edit testvérbátyja és felesége, Magdi tárt karokkal üdvözöltek és néhány napig megosztották otthonukat velünk. Ottó nagy mesemondónak bizonyult és sziporkázó viccein

sokat neveltünk. Ottó utolsó tagja volt a régi családnak, aki még mindig az ősi lakban élt. A többi részt eladták, ahogy a testvérek vagy meghaltak, vagy elköltöztek. Ottó felvitt minket kocsiján egy dombtetőre, felséges kilátással a városra, ahol szüleik nyugodtak békében.

Másnap István vitt el minket az ezeréves Magyar határig, a régi Románia és közöttünk, Gyimesbükk városba Erdély fejedelmének, Rákóczy herceg várának romjaihoz. Csodálatos volt és emlékezetes, kár hogy István nem mondta meg előre, hogy hova megyünk. Jobban értékeltük volna, ha tudjuk. Hazafele megálltunk a Csíksomlyói katedrálisnál, ahol kikértük és megkaptuk a Szűz Mária áldását.

A negyedik nap estéjén felültünk egy Budapest felé tartó távolsági autóbuszra. Megfoghatatlan furcsa menetrend beosztás, egész éjszaka hajtottunk a sötétben az erdővel borított Erdély kanyargós útjain és éjfél után megérkeztünk a határhoz. Ismételten útlevélvizsgálat és a mi amerikai útlevelünket nézegették a leghosszabban. Utána megindultunk Budapest felé, ahova a kora hajnal előtti sötét hidegben érkeztünk meg.

Reggel öt óra lehetett, amikor behúztunk a Budapesti autóbusz állomásra. Semmi nem volt nyitva és nem volt aprópénzünk, hogy jegyet váltsunk a földalattira. Végre egy újságárus kinyitott. Vettünk egy újságot és lett elegendő pénzünk fejeként egy villamosjegyre.

Furcsa magyar szokás, egy a sok közül, ahogy a Deák téren át kellett szállnunk egy másik járatra, a jegyszedő automaták ismételten kérték jegyeinket.

Semmi nem volt nyitva és elegünk volt és fizetés nélkül átsétáltunk a kapun. Kemény büntetést kockáztattunk, ha elkapnak, és ahogy kibukkantunk a Moszkva téren a földgyomrából, ott álltak az ellenőrök a mozgólépcső tetején és várták a törvény megszegőit, akiknek nem volt jegyük vagy bérletük. Szerencsére túl korán volt és nem figyeltek fel ránk a bőröndökkel, a nyilvánvalóan külföldi potyautasokra.

Rövid pihenőt tartottunk Gusztávéknál és délután kettő fele megjelentünk a Domenika hotel recepciós pultjánál, hogy kivegyük előre lefoglalt szobánk. A recepciós hölgy, Erzszi asszony szavai szerint, hátizsákjainkkal és meggyötört kinézetünkkel, valamiféle sötét kontinensről érkezett menekültekre emlékeztettünk.

*

Hosszú utunk utolsó estjén a Magyar állami Operaházba mentünk az Andrássy úton. Jóval előre lefoglaltuk a jegyeket egy Carmen előadásra, amit mindenki kitűnő választásnak tartott. Az utolsó pillanatban, mennyire tipikus, az Opera bejelentette, hogy a Carmen elmarad és a Zorba a Görög balett előadás lesz megtartva helyette. Micsoda becsapás, rengeteg pénz és előkészítés egy teljesen unalmas táncra, amit a harmadik emeleti páholy messzi távolságából nézhettünk.

Az előadás előtt a Callas kávéházban találkoztunk az Operaház mellett. Mi érkeztünk meg elsőnek és éppen egy erős dupla feketét szűrösölgettünk, amikor Gusztáv és felesége, Gabi és Péter és felesége Viki megérkeztek.

Gusztáv leánya, Krisztina nem volt sehol és Péter telefonált neki.

– Hol vagy? Vettünk jegyet neked és férjednek is. Mi a probléma?

– András nem akar jönni.

– Akkor gyere egyedül.

– Rendben, jövök taxival.

Krisztina fél óra múlva befutott. Férje, Giró Szász András, kormánybiztos nem tisztelt meg minket jelenlétével. Ez előjáték volt egy sokkal rosszabb rokoni kapcsolatnak, ami soha nem jutott a nullánál tovább bármi pozitívumba. Évekkel később elváltak, de Péter és András jó barátok maradtak, mivel Andrásnak kiváló kormánykapcsolatai voltak.

Péter eladta András jegyét az ajtónál. Soha semmi nem ment a kárba az ő parancsnoksága alatt.

Harmincharmadik Fejezet

Disney Esküvő

Tamás, Szilágyi Feri és Klári fia, elvett feleségül egy leányt, Sharont. A leány szülei Amerika fővárosa, Washington DC környékén laktak, Klári New York állam északi részén és Feri New Jersey államban, mégis Floridában kelt egybe az ifjú pár, a Disney Park Esküvői Pavilonban.

Sharon szülei ügyesen működtek a katonai ellátmányok businessében és az esküvőre költött pénz nem számított. Ez már Sharon második házassága volt és Tamás és Sharon már évek óta együtt éltek egy bérlakásban nem messze Kláritól. Egyszerű otthonukat megosztották Jonatánnal, Judit volt fiúbarátjával, egy nagytermetű, de valóban rokonszenves és jó modorú, színes legénnyel.

Tamás a kokainkázán megfogta az Isten lábát, és ahogy ígérte, gazdagon nősült.

Néhány évvel az esküvő előtt, Feri és második felesége, Papp Marika pár napig vendégeskedett nálunk, Floridai házukban. Megmutattuk nekik a környéket, Edit egy egész hadseregpre főzött és igyekeztünk a kedvükbe járni, amennyire tudtunk. Túl sok munka és erőfeszítés, Edit kimerítette magát és a három nap végére komoly övsömör betegséget kapott. Veres kiütések borították a derekát és rettenetes fájdalmak kínozták. Minél hamarabb orvoshoz kellett volna mennünk, hogy kiírassunk fájdalomcsillapítót. Feri és Marika amúgy is már elmenőben voltak és gondoltuk, hogy megvárjuk, amíg kimennek a házból. Nem akartuk magukra hagyni őket egyedül a házukban.

Vendégeink húzták az időt és szégyentelenül késlekedtek. Semmi gondjuk nem volt Edit szenvedéseivel. Lassan és alaposan bereggeliztek és egyenként lezuhanyoztak, mondván, hogy hosszú út áll előttük és utálják a motelek fürdőszobáit. Kissé noszogattam őket és finoman megkértem őket.

– Tudnátok egy kicsit igyekezni? Editnek orvoshoz kell mennie.

Marika elveresedett és kapásból visszavágott.

– Ne siettes, te akartad, hogy idejöjjünk.

Micsoda pimaszság, füstölögtem magamban, és nem válaszoltam. Nem vitatkozhattam egy arrogáns és öntelt volt kommunista katonatiszt özvegyével. Nem ez volt az első inzultus, amit a legszemtelenebb módon a fejünkhöz vágott, csak egy volt a sok közül. Miért is mutattam be Ferinek? Ezt még a mai napig is restellem.

Megjött az esküvői meghívó és úgy tűnt, hogy csak Ricsi jelenlétét szükségeltették. Speciális szmokingot kellett neki kölcsönözzünk kétszáz dolláros költséggel és elhajtottunk vele Orlandóba, ahol az esküvői pavilon közelében szobát béreltünk egy hotelben.

Temérdek költség, de Ricsi ragaszkodott, hogy ő lesz Tamás vőfélye és neki jelen kell lennie.

Az esküvő előtti este volt a főpróba és odaadtuk kocsinkat Ricsinek, hogy menjen el az étterembe, ahol Feri fizette vacsorát az esküvői vendégeknek és mi otthon maradtunk a motelben.

Egy óra múlva Ricsi visszajött, lihegve és zilált hajjal és izgatottan rontott be a szobánkba.

– Akarják, hogy ti is jöjjetek.

Rendben, egy kicsit késve, de megérkeztünk és egy külön asztalnál leültünk. Klári és Marika leültek hozzánk és vidáman éreztük magunkat.

Másnap volt az esküvő a csipke és üveg oldalkápolnában, Hamupipőke kastélyával a háttérben. Ricsi harmadik vőfélynak állt be a sorba. Micsoda fényűző cifrázkodás, gondoltam, Tamás valóban megérdemel ilyesmit? De nem neki lett összehozva a díszes esküvő, hanem a menyasszonynak, aki egy nagyon bájos kislány volt a százötven kilós kategóriában.

Esküvő után fényes fogadást tartottak zenekarral, tánccal és hatfogásos vacsorával.

Saját fülemmel hallottam, hogy a menyasszony apja kissé szarkasztikus hangon informálta a barátait.

– Meg akartam mutatni ezeknek a magyaroknak, hogy milyen is egy igazi amerikai esküvő.

Mellettem egy beképzelt, de üresfejű férfi ült, feltehetően szintén valamiféle jól kereső katonai munkakörben és felém fordult.

– Maga honnan való? – kérdezte.

– New Port Richeyből, – feleltem gyanútlanul, nem sejtve, hogy le akar tenni.

– Azt hittem, hogy Magyarországról, – bámult rám hitetlen arccal.

– New Port Richey magyar negyedéből, – feleltem, – Magyarország ott van, ahol a magyar ember háza áll.

Nem értette gúnyos iróniámat. Ahhoz túlságosan gyepes fejű idióta volt. Később nézte, ahogy vidáman táncolok és irigy hangon megjegyezte.

– Jó térdeid lehetnek.

– Minden magyarnak jó térdei vannak. – Vágtam vissza megvetéssel.

Fogalmam sem volt, hogy miért lovagol ezen a kérdésen annyira, hogy én nem születtem Amerikában. Minden külföldön született egyént le kellett, hogy tegyen, hogy igazolja felsőbbrendűségi komplexusát, éppen úgy, mint egy náci tróger Hitler alatt. Valószínűleg német bevándorló családból származhatott.

Aránylag barátságosan váltunk el a Szilágyi házaspártól. Próbáltam levelezni Ferivel e-postán keresztül vagy beszélgetni telefonon, de mindig talált valami kifogást, hogy nincs ideje rám. Furcsa hozzáállás, talán azt hitte, hogy többre tartom, ha megjátssza az elfoglaltat és jobban fogom csodálni eredményeit. Talán féltékenység volt. Kezdetben lenézte Bronxi lakásom, amit én annyira szerettem és ahol megtakarítottam a pénzt, ami későbbi középosztálybeli jólétem anyagi sikerének alapját képezte. Tíz éves amerikai tartózkodás után, mindig jobb helyeken és szebb és nagyobb házakban laktam, mint ő. Később, válása miatt, Feri további anyagi romlásokba csúszott lefele.

Képeket küldtem nekik Budapesti utamról, amiket a kommunista terror áldozatainak sírjairól vettem le a Rákoskeresztúri Köztemető 301-es parcellájánál.

Papp Marika valamiféle lealacsonyító megjegyzést irt azokról, akik ott pihentek, hogy megérdemelték az akasztófát. Levele után kölcsönösen vádaskodtunk és inzultáltuk egymást. A végén Marika már ügyvéddel fenyegetődött, hogy becsületsértésért beperel, hogy szavaimmal veszélyeztettem Ferivel való házasságát. Erre megváltoztattam az email címemet és minden kapcsolat megszűnt köztünk és a Szilágyi házaspár között.

Sajnálatosan egyik magyarból való barátunkat a másik után veszítettük el. Sokan meghaltak, mások életre szóló haragot tartottak valamiféle kisebb politikai nézeteltérés miatt. Leginkább szépirodalmi munkásságom dühíthette őket a legjobban. Sajnálom, de soha senki nem mondta, hogy ők nem írhatnak egy regényt. Próbálják meg, talán kedvelni fogják, volt a jelszavam.

Harmincnegyedik Fejezet

Tracey

Ricsi váltakozó munkahelyeken dolgozott, minden előmenetel nélkül. Nem volt versenyképes anyagból formálva és túlságosan is jó személy volt, hogy sikeres legyen. Végül a Smokey Joe bárban kötött ki Stamford és Darien határán, mint asztalteszedő pincér Ott találkozott egy ígéretes leányzóval, Tracey-vel. Tracey-nek jó állása volt software analízálóként egy komputer szolgálati cégnél. Stamford városban lakott egy kétcsaládos házban, ahol a földszinti lakás az övé volt és édesapjái az emelet.

Két hálósobája volt és magához hívta Ricsit, hogy aludjon nála. Tracey a második hálósobát lomtárnak használta, felgyülemlett dolgainak és haszontalan vackainak, amíg Ricsi keskeny ágyának a szélén szorongott.

Tracey elvált édesanyja a nagymamával lakott Orlandó, Floridában, egy kicsiny házban. Tracey egyszer lejött, hogy meglátogassa őket és Ricsivel elmentünk őket megnézni. Kedvesen indult a találkozó, a mama egy finansziális cégnél dolgozott és mindenki remélte, hogy Ricsi és Tracey frigyre lépnek és unoka is lesz.

Edit küldött ékszereiből egy gyémánt fülbevalót és aranygyűrűt Tracey-nek és a leány elfogadta, mintha Ricsi vette volna az ajándékot.

Következő évben Ricsi és Tracey nálunk szálltak meg és alkalmunk adódott, hogy egy keveset elbeszélgezzünk. Lehetőséget láttam, hogy Tracey megkönnyíti anyagi terhetem, hogy támogassam a fiam, de alaposan rendreutasított, amikor óvatosan célozni mertem rá.

– Sir, Ricsi mégis csak az ön fia.

Rendben, ezt megértettem, de miért fizessek havi 850 dollár lakbért Rolfnak egy szobáért, ha a fiam nem is lakik ott. Szeptemberben felrepültem Connecticutba és kibéreltünk egy raktárhelyiséget Ricsi dolgaink és Rolf házából átvittük bútorait a raktárba.

Erről Tracey-nek nem kellett tudnia és nem is mondtuk meg neki. Fényes vacsorát fizettem nekik egy népszerű yuppie étteremben a Post Road úton, Darienben. Tracey választotta ki a helyet és biztosra ment, hogy a legköltségesebb legyen. A számla hármunknak kétszázharminc dollárra jött ki, de ez rendben lett volna, ha Tracey jó oldalára kerülök. Tracey csinos fizetést kapott és ennek megfelelően igen költséges nőnek bizonyult. Zsákszámra költötte a pénz sminkre és más szépségápoló szerekre.

Ne olyan sietve, Ricsi nem tudott titkot tartani és ahogy Tracey rájött, hogy Ricsinek többet nincs albérlete, kiadta a fiam útját. Egy rettenetesen hideg karácsony előtti napon és Ricsi súlyos tüdőgyulladást kapott, két nappal azelőtt, hogy a nő kirúgta. Fertelmesen gonosz és aljas kegyetlenség, és mi azonnal táviratilag küldtünk repülőjegyet a fiúnknak le Tampába. Kocsiját Rolf behajtóján hagyta és lejött, hogy velünk lakjon.

Mire megérkezett, már a halál szélén állt. Tracey-t, ez a dagadt fél zsidó fél szlovák szukát nem érdekelte gonoszságának következménye. Az ország íratlan törvénye szerint, csak a saját érdekeit nézte.

Ricsit lassan visszahoztuk az életbe. Hathétet később, Valentina napra már pénzt követelt tőlünk, hogy ajándékot vegyen Tracey-nek.

– Apu, – mondta a fiam, – ha nem adsz pénzt, ezt a haragomat már a sírba fogom vinni magammal.

Tehát így, ha egy férfi szerelemben van, az szerelemben van, és odaadtam a pénzt. Megvette az ajándékot és elhajtott Orlandóba, ahol Tracey a nagymamáját látogatta.

A nagymamánál Ricsi ott találta Cliff-t, egy hatalmas teremű floridai bunkót, Tracey középiskolai éveiből, és mint egy kivert kutya, farkát lába közé húzva vissza kellett vonulnia.

Néhány hónappal később, Tracey-nek esedékes lett egy ötezer dolláros ingatlanadó kifizetése a Stamford házban, amit édesapjával közösen tulajdonoltak és Tracey fellelkesült a fiamat.

– Apád ki kellene, hogy fizesse az ingatlanadót, elvégre három évig ingyen nálam laktál, minden lakbérfizetés nélkül.

Nem fizettem ki az összeget és Tracey kidobta Ricsi dolgait az utcára, köztük egy értékes fényképezőgépet és tiszta új ruhákat és egy télikabátot.

Tracey kimutatta a foga fehérjét, és hogy undorító arroganciájának és aljasságának határa nincs. A vastagnyakú Floridai bunkó feljött Connecticutba, amiről Ricsi nem tudott és Tracey születésnapját beállított hozzá egy nagy csokor piros rózsával. A vastagnyakú barátságosan üdvözölte Ricsit. Nyilvánvalóan használni akarta, hogy a helybeliekkel kiépítse kapcsolatait.

Akkorra már Ricsinek megvolt a Darieni öröklakása és megjött az esze. A születésnap galiba volt az utolsó szalmaszál, ami eltörte a teve hátát. Soha többet nem próbálta helyreállítani Tracey-vel a barátságot.

*

Ricsi vizsgát tett le és munkát kapott a Népszámlálási Irodában. Sikere bizonyíték volt, ha valaki alkalmat adott neki, lelkiismeretes és szorgalmas alkalmazott lett belőle. Néha elmentem vele és nem volt könnyű a munkakör. Sokan nem akartak nyilvántartásba kerülni és egyenesen ellenségesen viselkedtek. Nem nyitottak ajtó és a sörétes puska csövével húzták félre a függönyt az ablakon.

Gimnáziumi érettségim ötvenedik évfordulója közelgett és megvettem a repülőjegyeket és szobát foglaltam a Benczúr hotelben Budapesten. Tíz nappal utazásom előtt a Darieni Lakásbizottság telefonált, hogy ránk került a sor egy öröklakás megvásárlásához a Clock Hill Homes nevű, alacsony jövedelmű lakóparkban.

Nyolc éve voltunk a várakozók listáján és ez egy olyan alkalom volt, amit nem tudtam kihagyni. Közöltem a Lakásbizottság felelős tisztviselőjével, hogy készen állunk megvenni a lakást.

– Eladta már a házát Floridában? – kérdezte a hölgy.

– Még nem, amikor utoljára beszélünk, azt tetszett jelezni, hogy még sokan vannak a listán előttünk.

– Fel van téve eladásra?

– Nem, csak tíz perccel ezelőtt tetszett hívni.

– Nem veheti meg a lakást, hacsak nem költözik, és nem lakik a megvett lakásban.

– A fiam fog ott lakni, és együtt adtuk be a kérvényünket.

– Akkor a fia kell, hogy legyen a jogos tulajdonos.

– Semmi probléma.

– Fel kell, hogy terjessze hozzánk három évre visszamenőleg jövedelemadó bevallásait, hogy jövedelme nem lépi túl a megszabott felső határt.

– Olyan alacsony a jövedelme, hogy évek óta nem tölt ki adóbevallást.

– Tehát akkor maguk nem felelnek meg a követelményeknek. Értesíteni fogjuk a következőt a listán. Ezek a lakások nem gazdag családok kellemetlen gyerekeinek vannak, akiket ki akarnak tenni otthonról.

– Mi vagyunk a következők a listán. Ügyvédek fogadok és megtámadom döntését.

– Rendben, én is értesítem a városi ügyvédet, hogy telefonáljon önnek és beszéljék meg a dolgot ketten. Én nem kell, hogy beszéljek magával többet. Befejeztük.

Micsoda akadémikuskodó és rosszindulatú vén dög, füstölögtem magamban. Rosszabb, mint bármi kommunista párttitkár a magyar államvédelmi hatóságtól.

Egy nappal később az ügyvéd felhívott és megegyeztünk, hogy mivel a fiam rajta volt a listán, joga van a megengedhető öröklakáshoz. Bizonyos határ alatti kevés jövedelműeknek nem kellett adóbevallást kitöltenie és az a mi dolgunk, hogyan finanszírozzuk a vásárlást. Ebbe a városnak semmi beleszólása nem lehetett.

Felvettük Bruce Hill urat, egy Darieni ügyvédet, akit volt szomszédunk a Pleasant Street utcában ajánlott és június közepére tűztük ki az ingatlanvéglegesítés dátumát, két héttel Budapestre tervezett utamról való visszatérésem utánra. Átutaltattam a vételárat ügyvédünk foglalószámlájára. Két hosszú lejáratú betétet is fel kellett bontanom és háromezer dollárt veszítettem a korai kivételi büntetéseken. Megérte, készen álltunk, hogy átvegyük az ingatlan tulajdonjogát, hogy legyen a fiamnak hol laknia élete végéig.

*

Időközben eljött az idő, hogy utazzak Budapestre. Délután öt órakor kellett beszállnom egy gépre a Tampa repülőtérre és késő esti járatra cserélnem Detroitban, Varsó Lengyelország felé és onnan tovább Budapestre, ifjúságom városába, egy másik repülőről.

Sajnos nem így alakult a helyzet. Az United Airlines gép, ami Chicagóból jött volna le Tampába órát késett és semmi tájékoztatást nem adtak, hogy meddig tart a késlekedés. Egyelőre bőségesen maradt tartalék időm várni és türelmesen üldögéltem a beszállási kapu közelében. Tapasztaltabb utasok már cseréltek másik repülőre, de a repülőársaság alkalmazottja megnyugtatóan, hogy van idő bőven és hamarosan itt lesz a gépünk, és semmi okom az aggodalomra, hogy nem érem el a csatlakozást.

Végre a gép megérkezett Chicagóból, de valami mechanikai probléma volt vele. Két technikus lejött Detroitból és próbálták megjavítani minden siker nélkül. Este tíz óra felé bejelentették, hogy a járat elmarad. Lehetetlen volt, hogy elérjem kapcsolásomat Varsó felé. Akkor még nem volt mobil telefonom és fél óráig tartott, amíg találtam egy fizetős telefonfülkét és felhívtam Editet.

– Még mindig itt vagyok Tampában, – mondtam, – lehet, hogy Detroitban kell aludnom és a holnapi járatmal kell majd Varsóba repülnöm. Fogalmam sincs, hogy mit tegyek.

– A te döntésed, – felelte a feleségem.

Az én döntésem volt valóban. Lemondtam az utat és egy limuzinnal hazamentem, New Port Richeybe. A repülőjegy árát visszatérítették, de az előre kifizetett hotelköltség teljesen elveszett. Hogy néhány dollárt megtakarítsak, le nem mondható szobát vettem ki és ráment ötszáz dollárom.

Ötvenéves érettségi találkozóink egyszer egy életben adódó alkalom volt. Sajnálatos veszteség, hogy együtt ünnepeljük sikeres és híres emberré lett osztálytársaimmal és régi barátaimmal. Elátkoztam az United Airlines légitársaságot és pénzharácsoló politikájukat. Soha többet nem fogom használni őket.

Időközben fel kellett mennünk Connecticutba az öröklakáson történő ingatlaneladás véglegesítésre. Rogyásig megpakoltuk a kocsit a dolgainkkal, amit fel akartunk vinni és lehajtottuk a közel 1,800 kilométeres utat.

Ricsi nem akart velünk jönni és két nappal korábban kivittük a repülőtérre és feltettük a New Yorkba menő gépre. Ricsi Traceynél aludt három éjszakát és megállapodtunk egy költöztető céggel, hogy ingóságait és bútorjait átvigyék a bérelt raktárból az öröklakásba.

A hosszú autótúr után szobát béreltünk a Best Western hotelben, Stamfordon. Ez volt a lehető legrosszabb hely, ahol valaha is aludtam Amerikában. Koszos szoba, indiai tulajdonosok és több száz zajos és faragatlan távolsági kamionsofőr, akik éjjelre ittak és randalíroztak a parkolóban.

Leckémet megtanultam, hogy a reptéren nem volt telefonom és vettem egy Tracfone márkájú mobil telefont. Az úton végig tartottuk a kapcsolatot Bruce Hill ügyvédünkkel és Ricsivel. Az ingatlanvéglegesítés délután háromra lett kitűzve és félhárom fele, útban ügyvédünk irodája felé telefonhívást kaptunk tőle.

– Mr. Serfőző, – kezdte, – egy kis gikszer merült fel. A véglegesítést határozatlan időre el kell halasztanunk. Az eladó képtelen teher nélküli tulajdonjogot igazolni, amit el tudnánk fogadni. Sajnálom, de nem tehetünk semmit. Majd tudatom, ha új dátumot tűzhetünk ki a véglegesítésre. A pénzt visszautaltatom az ügyvédi foglalo számlámról az ön Wells Fargo bank kontójára.

Erre nem volt mit válaszolnom. Elhajtottunk az öröklakáshoz és a Bowlen család számos tagját ott találtuk a házban. Talán még harminc perc volt a véglegesítés előre meg-egyeztet idejéhez és a lakás tele volt dobozokkal, becsomagolatlan dolgokkal és bútorokkal.

– Mikor szándékoznak kiköltözni? – néztem rájuk szigorúan. – Költöztetőink holnap érkeznek és más helyünk nincs, ahova letehessük dolgainkat. Hogyan gondolták a dolgot? Mi a probléma a jogtulajdonnal?

Egy nőszemély, később megtudtam a nevét, Caroline a konyhaasztalnál ült és nagy kényelmesen szortírozta a fazekakat és az edényeket, mérgesen visszanézett rám és testvére Johnny felé fordult.

– Ki ez az alak?

– Ez az ember a pénzzel – felelte Johnny. Vele már beszéltem párszor telefonon és Johnny tudta, hogy ki vagyok.

– Ki tudnának legalább egy szobát üríteni, – kérdeztem légy belátással hangon. – Ahova le tudjuk tenni a fiam dolgait és ahol elalhat, amíg a tulajdonjog tisztázódik. Mi visszamegyünk Floridába és értesítsenek telefonon, amikor készen állnak és újra kitűzhetjük az ingatlanátírási napját.

– Néhány nap az egész, – felelte Johnny békítő modorban, ami kissé szokatlan volt tőle és folytatta. – A lakás mind a két szülőnk nevére volt és anyánk már tíz évvel ezelőtt meghalt. A birtokjog soha nem lett tisztázva a közjegyzőnél. Anyánk a lakást férjére és összes gyerekükre hagyta. Azt hittem, hogy apu volt az egyedüli tulajdonos, de nem. Most mindegyikünknek alá kell írni az eladási szerződést, hogy az ön biztosítója elfogadja a tulajdonjogot és igazolást tudjon adni magának az ingatlanról.

– Hányan vannak? – kérdeztem megdöbbenően.

– Tizenegy gyerek, nagy Irish család – vigyorgott Johnny.

– Te Jó Isten, – sóhajtottam, – ezt miért nem mondta hamarabb. Megtakaríthattam volna a több ezer dolláros korai pénzkivétel büntetést és most kétszer kell fizetnem ügyvédemet és a tulajdonjog biztosító céget.

– Sajnálom, – csóválta a fejét Johnny, – kérem, fogadja őszinte bocsánatkérésünket és jöjjenek vissza holnap. Holnapra sokkal többet tudunk.

Még egy éjszaka a ronda Best Western hotelben és másnap visszajöttünk és a házat teljesen üresen találtuk.

– Veszteségeik kártérítéséül itt maradhatnak lakbérfizetés nélkül, – magyarázta Johnny – amíg nem véglegesítünk. Természetesen az összes szolgáltatást át kell, hogy írássák a maguk nevére, mivel mi többet nem fizetjük a számlákat.

– Köszönöm, Johnny, – ráztam meg a legidősebb testvér kezét. – Ez nagyon szép volt magától. Tehát találkozunk, amikor meglesznek a tulajdonjog okmányai és készen állnak az átírássra.

Harmincötödik Fejezet

A Connecticuti Öröklakás

Kellett valami minimum bútorzat és remélve, hogy idejében lezárjuk az ingatlanvételt, négy széket vettünk a konyhaasztalhoz, egy bőrdíványt és egy hozzávaló hátrahajlítható fotelt koktél asztallal és lámpaszekrényekkel.

Többszörös érdeklődésünkre Johnny végre elárulta, hogy a végrendeleti végrehajtó személye még mindig az örökösödési bíróság előtt van és az ős beállta előtt nem várhatunk semmi döntést. A szomszédok egyenesen ellenségesek voltak és több alkalommal is kitámadtak, hogy mi nem bérelhetjük a lakást. Tulajdonosoknak kell lennünk, hogy ott lakhassunk.

Egyik Smokey Joe kocsmabeli ivócimborája révén Ricsi teljes idejű állást kapott a Fairlawn Condominiums karbantartási cégnél, Stamfordon.

Közös bankszámlát nyitottuk ki Ricsivel a Wells Fargo banknál és a szolgáltatási számlafizetéseket átíratam az én nevemre. A teljes költség közel havi ezer dollárra rúgott plusz ingatlanadó és házbiztosítás, amit évente két részletben lehetett fizetni. Nem kevés összeg, de legalább visszanyertük szabadságunkat és békés nyugdíjas életünket, mi Floridában és Ricsi Connecticutban.

Októberben Johnny értesített, hogy készen állnak az ingatlanvétel véglegesítésére. Ismét felkocsiztunk Connecticutba és másodszor is megbíztuk Bruce Hill ügyvéd urat és kitűztük az új dátumot. Még egy utolsó gikszer azért beugrott. Öregúr Doug Bowlen, a lakás legális tulajdonosa állítólag autóbalesetbe került a véglegesítés napján és ismételten el kellett halasztanunk az átírást.

A későbbiekben megtudtuk, hogy Doug Bowlen nem akarta eladni a lakást és csúnya patáliát csapott Johnnyval, és a fia bevitette a Stamford kórház ideggyógyászati osztályára. Két hónappal a véglegesítés után számla érkezett hozzánk a bolondokházból, ami elárulta, hogy az öreget ott kezelték a tervezett ingatlaneladás zárási napján.

Doug elmebaja jogosította Johnnyt, hogy elvégezze végrendeleti végrehajtó kötelességét és a fiú kényszerítette apját, hogy végre aláírja az eladási okmányt. A családi verekedés valószínűleg ebből az okból történhetett.

Rettenetesen bonyolult ügy. Egy Irish család tizenegy gyerekkel és minden gátlás nélkül. Mindegyik családtag a saját feje szerint működött. Velük alkudozni olyan volt, mint egy csapat komisz Leprechaun törpével egyezkedni. Például Paulnak, az egyik fiútestvérnek adtam nyolcszáz dollárt az otthagyt bútorokért és a nagy tükörért a lépcsőházban. Két nappal később Caroline bukkant elő és visszakövetelte a dolgok egy részét, hogy azok az övé.

Caroline nem kapott vissza semmit és bosszúból magával vitte a postaláda kulcsát, anélkül, hogy bárkinek is szólt volna. Egy hónapig kerestük a kulcsot, mire megmondta Johnnynak, hogy ő vitte el a kulcsot és Johnny visszaadta nekünk.

Tulajdonjogunk négy teljes hónapig függőben volt és rengeteg pénzt veszítettünk volna, amit kifizettünk az ügyvédnek és az ingatlanjog biztosítónak, és a bútorokért és az oda vissza való utazásokért Connecticut és Florida között, ha a Bowlen banda nem tudott volna megegyezni egymás között és az eladás füstbe ment volna.

Nem ment füstbe. A 2010-es év októberének tizedik napján végre sikerült az ingatlant átíratni a nevünkre és Johnny megkapta a pénzét. A tárgyalás után ájtott hozzánk és gratulált.

– Meg akartam rázni annak az embernek a kezét, – mondta és arca ragyogott az örömtől, hogy a csekk a zsebében van, – aki kétszázezer dolláros öröklakást vesz a fiának.

Gondolom, hogy a berkekben, ahol Johnny mozgott és létezett, nem sok becsületes és egyenes emberrel találkozhatott.

Új állásában Ricsi négyszáz dollárt keresett hetente és reméltem, hogy a közmű számlák egy részét fizetni fogja. Hogy a jelzálogkölcson részleteit ne is említsem, aminek összege a kamatos kamattal egyre növekedett, mivel soha senkinek egyetlen részletet sem fizetett ki.

*

A Connecticutba való felutazás nem volt gyerekjáték. Egyszer New Port Richey házunkból limuzinnal ki kellett mennünk a Tampa repülőtérre. Az ezernyolcszáz kilométeres repülőút után megérkeztünk a La Guardia reptérre New York Cityben, ahonnan autóbusszal mentünk tovább Harlembbe, a New Haven vasútvonal 125-ik utcai állomására. Két utca hosszát kellett vonszolguk csomagjainkat, fel kellett kapaszkodnunk több mint száz lépcsőt a magas platformra, hogy ott felszállhassunk Darienbe menő vonatunkra.

Darienben már könnyű volt. Lakásunk rövid sétára volt a vasútállomástól. Az utazás így is sok volt Editnek és 2011-ben egyedül mentem fel Connecticutba. Remekül éreztük magunkat Ricsivel. Lementünk Manhattan déli csücskébe és belekeveredtünk a Foglald el Wall Street mozgalom tüntetésébe. Mindig az egyenlő lehetőségek jogainak támogatója voltam és mind a tüntetőkkel, mind a rendőrökkel lefénnyképeztettem magamat. Meglátogattuk a Waveny Kastély parkot New Canaan városban, ahol százsámra csináltam fényképeket, hogy könyveimben használjam őket.

Soha nem voltam az egészséges étkezés nagy tudója és főleg pizzát ettünk és főtt sonkát és családi nagyságú fagyasztott lasagna rakottat.

Miután hazaérkeztem Floridába éreztem első angina fájdalmaimat. Talán túl sok koleszterinnel megrakott ételt ettem Darienben és eltömtem amúgy is elkeskenyedett szív-ütőereimet. Három hónapig tagadtam a komoly baj lehetőségét és azt hittem, hogy a mozgás és a jobb diéta helyrehoz, de nem hozott.

El kellett, hogy menjek kardiológusomhoz, Mei Chang doktornőhöz. Hosszú évek óta nem voltam nála, és ahogy elmondtam tüneteimet a derék doktornő megcsóválta a fejét.

– Nem lett volna szabad ilyen sokáig várnia. Tünete komolyak, de nem küldhetem be operációra valamilyen teszt eredmény nélkül.

– Rendben, – bólintottam, – hol és mikor?

– Várjon, – Dr. Chang nézte a képernyőt. – Csináljunk egy EKG próbát és osszam be a Hudson kórházba kivizsgálásra. Bizonyítékra van szükségem, hogy szíverei el vannak tömődve.

– Nem hazudok, hogy a kés alá kerüljek, – nyögtem. – Juttasson be a szívelégtelenség műtőbe, amilyen hamar, ahogy lehet.

Aznap késő délután elhajtottunk a kórházba, hogy vegyenek be. Azonnal ezerötszáz dollár foglalópénzt követeltek és ráterhelték a hitelkártyámra. Semmi ellenvetésem nem volt, pénz nem számított, az életemtől volt szó.

Öt óra felé már ki voltam nyújtva a műtőasztalon egy jéghideg szobában és anyaszült meztelenül. Egy fejem feletti zacskóból folyadék csöpögött ereimbe és rettenetesen kellett vizelnem. Egy fiatal ápolónő segített és egy műanyag köcsögbe bedugva, türelmesen tartotta pisilőm végét. Egy csapat orvos benyomott egy katétert ágyéki ütőerembe a jobboldalon és visszavonultak egy üveglablak mögé a szomszéd szobában konzultálni.

Egy óra múlva Dr. Sivankumar jött be a műtőbe. Ágyam mellé lépett és mélyszégesen szomorú és halálosan komoly hangon magyarázni kezdett.

– A maga szíve nagyon beteg, – kezdte, – még soha nem láttam ennyire eltömődött szív ereket. A maga bal ereszkedő artériája teljesen el van záródva, de némi másodlagos

vérkeringés alakult ki körülötte. Idáig ez mentette meg az életét. Továbbá még három fontos ütőere van kilencven százalékban elzáródva. Nehéz választani egy nyitott mellkasú szívműtét és legalább három stent beültetés között. Mit akarna, hogy csináljunk. A maga döntése.

– Stent betevés, – dadogtam és vacogtak a fogaim – ha lehetséges ne vágják fel a mellkasomat.

– Rendben, – bólintott az orvos, – ezt fogjuk csinálni. Ha bármi baj van, visszük fel a harmadik emeletre a nyitott mellkasú műtőterembe.

*

A műtét négy óra hossza tartott. Végig magamnál voltam és hallottam az orvosokat élet és halál fontosságú utasításokat adni egymásnak.

– Pozícióban vagyunk, hogy áttörjük az elzáródást.

– Szívatjuk a törmeléket.

Ahogy a katéter elérte az elzáródást az angina a fájdalom skála legtetejére ugrott. A következő pillanatban teljesen megszűnt a fájdalom, mintha soha nem is lett volna. A sebész kihúzta a katétert és egy másikat tett be egy platinaötvözet rugóval a végén.

Két nőrsz és egy műtősegéd szorítókötéssel bekötözték a sebemet, mialatt én megfagyva feküdtem, mint valami tonhal a mínusz negyven fokos hűtőhajóban. Este hét fele átgörgettek a lábadozó szobába és ez ápolónő, Isten áldja meg érte, beterített egy meleg pokróccal.

Kevéssel később az ápolónő meleg vacsorát hozott és Edit kiskanállal megettetett, mert egyetlen porcikámat sem mozdíthattam hat óra hosszát. Edit végig velem maradt és az ágyam melletti fotelben elszenderedett.

Reggel három óra felé egy férfi jött be a szobámba és leszedte a kötést mindkét ágyékomról. Az ujjait legalább egyenként húsz percig rászorította az ütőeremre és figyelmeztetett, hogy ne mozgassam a lábam, de még csak a lábujjaimat sem.

Dél előtt tíz óra fele Dr. Sivankumar lépett be a szobámba és megkérdezett.

– Hogy érzi magát?

– Jól.

– Nincs fájdalma?

– Nincs.

– Hazamehet, de jöjjön be egy hét múlva. Kinyitjuk a második artériát. Itt van egy vérhígító recept. Minden reggel vegyen be egy tablettát, az élete múlik rajta.

– Egy hét múlva? – néztem rá csodálkozva.

– Igen, egyszerre csak egy procedúrát tudunk csinálni.

Edit hazavitt a kocsinkon és elment a gyógyszertárba, hogy kivegye a vérhígítót.

– Hétszázhusz dollárt akarnak érte, – hívott fel egy félóra múlva.

– Add ide a gyógyszerészt.

– Uram, – magyarázta a gyógyszerész. – A maga biztosítása nem fizeti a kiírt gyógyszert. Vegyen ki most egy hónapra valót és kérje meg orvosát, hogy változtassa át receptet a Plavix márkára, amiért fizetnek. Senki nem ismeri a kiírt márkát és a biztosítók nem fizetnek érte.

Tehát, megint egy remek példája a profiért való betegkezelésnek. Nem értettem, hogy Dr. Sivankumar miért javasolta ezt a márkát. Talán a gyógyszertár nyomta rá és dugipénzt ígértek.

Még kétszer megismételtük az angioplasty operációt. Minden alkalommal előre követelték a kezelési díj rám eső részét. Később visszatérítették a részt, amit túlfizettem. Mi lett volna, ha nincs keretem hozzá a hitelkártyán? Feltehetően hagytak volna szívinfarktot

kapni és egyik kórházból a másokba küldözgettek volna. Micsoda csodálatos betegkezelési módszer. Állítólagosan a legjobb a világon. Már akinek pénze van hozzá és hajlandó fizetni.

*

Mialatt a kórházban voltam Lulu húgom meghalt Magyarországon. A demencia végső stádiumában nem volt hajlandó enni. Csont és bőrre soványodott és árnyéka lett régi szépségének. Salima ritkán látogatta meg a kórházban és Lulu egyedül halt meg mindenkitől elhagyatva. Három hónapig tartott mire Salima megadta édesanyjának a végtiszteletet. Elhamvasztatta és az urnát egy falba helyeztette a temető erre a célra fenntartott részén. Joga lett volna, hogy anyja hamvait két méter mélységben szüleink sírjába temettesse, de visszautasította ezt a lehetőséget. Algériai apjával mindig kívülállónak érezte magát családjában és ez volt a bosszúja.

Lulu mindenét egyetlen leányára, Salimára hagyta és özönvíz nagyságú követelések zúdultak hagyatékára. Péter, bátyám fia állította, hogy Lulu hat különféle banknak tartozik jelzálogkölcönökkel. Felajánlotta, hogy kifizeti a tartozásokat, ha Salima átíratja a lakást Péter nevére. Megígérte, hogy Salimának élete végéig gondját viseli, mivel Péter szavai szerint Salima elmebeteg és képtelen intézni a saját dolgait. Véleményem szerint, Péter közveszélyes örültnek nyilvánította volna Salimát és bolondokházába zártatta volna be és a lakást elvette volna fiának, Ákosnak. Salima minden volt, de nem ostoba, valójában okos volt és iskolázott és megtagadta, hogy áldozatul essen Péter rejtélyes és alantas pénzcsinálási módszereinek.

Péter szándéka ellenére elárulta a Közjegyzői iroda tisztviselőjének a nevét, aki a hagyatékot kezelte és én is beadtam egy igénylést, hogy Lulu engedélyem nélkül eladta a reá bízott MOL részvényeimet és aláhamisította aláírásomat az átírási okmányokon. A Közjegyző közölte velem, hogy az én keresetem kívül nincs semmiféle jelzálogterhelés az ingatlanon és néhány kisebb hitelkártya tartozáson kívül a lakáson nincs semmiféle legális terhelés.

Salima ügyvéd előtt aláírta, hogy kis részletekben kifizeti Lulu felém való tartozását és a közjegyző neki ítélte a lakás teljes tulajdonjogát. Péter ismételten lelkiismeretlen hazugnak bizonyult. Feltehetően abban is benne volt, hogy Lulu illegálisan eladta részvényeimet, ami az eladás idején legalább megért húszezer dollárt.

A PayPal internetes cégen keresztül Salima tizennyolc hónapig fizette a harmincezer forintos havi részletet. A vállalat hitelkártyáját használta hozzá, és ahogy a csalás kiderült, Péter azonnali hatállyal kirúgatta állásából. A cég, ahol Salima dolgozott valahogy a hatalmában lehetett.

Szép kis család, nem csoda, hogy vonakodtam visszaköltözni Magyarországra, pedig könnyen megtehettem volna.

Salima abbahagyta a törlesztést és mivel nem erőltettem tovább a tulajdonjog kérdését, a lakás hivatalosan is az övé lett. Jogom lett volna az egyik szoba használatára évente két hétig, ha haza akartam volna látogatni Budapestre, egyedül vagy a családommal. Salima a jogot átruházta Ahmedra, elvált és elidegenedett Algériai édesapjára. Ez Salima utolsó bosszúja volt, hogy ránk erőltesse Ahmedet és kölcsönös harag alapján minden kapcsolatnak véget vetettünk közte és közöttünk.

Harminchatodik Fejezet

Isiász Fájdalmak

Edit már hosszú ideje unszolt, hogy cseréljük ki a faltól falig érő szőnyeget padlócsempére. Barátaink már mind megcsináltatták és a feleségem sem akart lemaradni. Divatos 24x24 inch nagyságú csempéket rendeltük és csempe árusító lerakatnál és Sanyi, egyik fiatal magyar honfitársunk, a csempelerakó vállalkozó kihozta kisteherautóján a garázsunkba.

Edit állította, hogy a csempék nem azok, amit a lerakatnál kiválasztottunk és több helyre lerakva kipróbáltuk, hogyan néznének ki.

Három nehéz csempét is emeltem egyszerre és alaposan meghúztam az egyik fő hátizmomat. Sok éven keresztül játszottam versenyszínvonalú teniszt és évekkal a jelenlegi incidens előtt már éreztem valami furcsa fájásokat és rángásokat a bal lábamban. Elmentem orvosomhoz és Dr. Riquetti ultrahang próbát rendelt el, hogy megvizsgálják lábaimban a vérkeringést. Lábütőereimben semmi megfigyelhető baj nem találtak és semmi rendellenességet nem mutatott ki az ultrahang. Évekkel később derült ki, hogy mekkorát tévedtek és nem rendelték el, hogy ne emeljek súlyos tárgyakat.

Másnap leültem a vécére és iszonyatos fájdalom nyilallt belém, de olyan, amit még soha nem éreztem. Rá sem tudtam állni a lábaimra és Sanyi jött a csempéket letenni és az összes bútort el kellett az útból mozdítani. Szerencsére már két nappal korábban a nagyját összeraktuk a bevittük a hálósobákba, ahol nem csempéztünk és csak a nagyobb darabok maradtak, amit Sanyi és fia félre tudták tolni a területről, ahol éppen dolgoztak.

Felhívtam Dr. Riquetti rendelőjét és a telefonos lány közölte, hogy nincs semmi üresedés. Az orvosnak nincs ideje velem foglalkozni és menjek el az Azonnali Kezelések klinikájára.

Az Azonnali Kezelések klinikáján egy kínai orvos megnézett és megállapította, hogy meghúztam a farizmomat és az izom jelenleg rettenetesen mérges. Utasított, hogy csináljak lazító és nyújtó testgyakorlatokat és felírt valamiféle teljesen hatástalan fájdalomcsillapítót. Állami törvény szigorúan tiltotta, hogy bármiféle erősebb fájdalomcsillapítót adjanak.

Négy napig rettenetes fájdalmak között szenvedtem. Szerencsére előre megállapodott vizitem volt Dr. Riquettivel. A doktor megvizsgált és elküldött a teszt klinikájukra egy CAT-Scan gerincoszlop vizsgálatra. Két nappal később a CAT-Scan kimutatta, hogy gerincservem van két alsó csigolyám között és nyom valami nagyobb ideget. Még két nap és Dr. Riquetti felírta a Tramadolt, egy erősebb fájdalomcsillapítót és közölte velem, hogy a gerincemet meg kell operálni és menjek el egy ortopéd specialistához.

A specialistánál leültetettek egy vizsgálóasztal szélére és a professor megkért, hogy emeljem fel a térdem a mellkasomig és játszom könnyedséggel meg is tettem.

– Magának nincs szüksége operálásra, – mondta a derék doktor, – inkább csinálunk három hónapos heti kétszeres ortopéd testgyakorlatokat és minden rendben lesz, csak ne emeljen két kilónál nehezebb valamit és többet ne teniszezzon.

Jártam a terápiára és szorgosan csináltam a testgyakorlatokat odahaza. A fájás lassan alábbhagyott, de több mint egy évig bortal kellett járnom és nem tudtam a bal lábamra ránehezedni. Dr. Riquetti soha nem exkuzálta magát, hogy nem vette észre a problémát hamarabb és nem ért rá fogadni, amikor szörnyű fájdalmakban szenvedtem.

Ah, ez a csodálatos és rettenetesen költséges amerikai beteggondozási rendszer, amit a profit szerzésre rendeztek be és nem a betegek érdekében.

Kedves jó barátom, Roger Hunold felajánlotta, hogy használhatjuk öröklakását a Tybee szigeten Savannah közelében, Georgia államban. Federal Express szolgálattal elküldte a kulcsot és hallani sem akart róla, hogy idegzsábám miatt nem tudnék elmenni.

Ricsi lejött Floridába és megígérte, hogy segít vezetni az egyenként hatszáz kilométeres úton oda és vissza. Özönvízszerű eső szakadt le ránk az út nagy részén és semmit sem láttam csak az előttem himbálódzó dupla kamion teherkocsi veres stoplámpáját, ami úgy zúdította ránk a vizet, mint egy megveszekedett kocsi mosó automata.

Ricsi félt vezetni és a rettenetes itéletidőben nekem kellett hajtanom egyedül. Minden balszerencse esélyek ellenére megtettük az utat és csodálatos családi vakáció volt a jutalmunk. Hosszú séták a homokos tengerparti fövényen és hallgattuk az Atlanti óceán hullámainak megnyugtató morajlását és csodáltuk a világítótornyokat. Végigjártuk Savannah utcáit és parkjait és Irish krumpilevest ettünk a Water Street rakparton.

Idegzsába gyötörte lábaim ellenére remekül sikerült a vakáció. Ricsi kötelességszerűen előre elintézte a saját szabadságát és mégis, ahogy visszament munkába cége leépítette.

Gonosz emberek vezető pozíciókban nem bírták elviselni, hogy egy hétig jól érezte magát öregedő szüleivel.

Ricsi visszarepült Connecticutba és munkanélküli segélyt kérvényezett. Szedte az apanázst majdnem egy évig, mire a Fairlawn Karbantartási cég napi három órára visszavette. Következő Connecticuti utam alkalmából elvittem a Szociális Juttatások irodájába és beadtuk kérvényünket az ingyenes élelmiszerjegyért és a Medicaid nevű állami betegbiztosításért. A Megengedhető Orvosi Biztosítás új törvénye alapján Ricsi alacsony keresete miatt jogunk volt, de 2014 elejéig kellett várnunk, hogy érvénybe lépjen és biztosítva legyünk.

Hálaadás napjára a Popovics házaspár meghívott vacsorára és csak az utolsó nap mondták meg, hogy meghívtak egy Gertrúd nevű Ausztriából való nőt, János unokatestvérének az özvegyét. Megpróbáltuk lemondani a vacsorát és telefonáltunk, de senki nem vette fel a kagylót és a rögzítőn sem lehetett üzenetet hagyni. Popovicsék rettenetesek voltak ilyen szempontból. Semmi respektussal nem voltak felénk, csak a Szilágyi Ferit dicsőítették és imádták, okokból, amit ma sem vagyok képes megérteni.

A meghívást tényleg le kellett volna mondanunk. Gertrúd politikai boszorkánynak bizonyult és megállás nélkül provokált minket, pedig tudhatta volna, hogy demokraták vagyunk és támogatjuk az Obamacare nevű megengedhető betegbiztosítás új törvényét.

A vacsora vége felé János kijelentette, hogy soha többé nem fog minket meghívni és erre felálltunk és otthagytuk őket. Mary utánunk rohant és durván leszidott és én buta libának hívtam viszonzásul. Soha többet nem mentünk el hozzájuk. Hat évvel később beléjük futottunk a Bevásárló Központban és három percig beszélgettünk, mielőtt Marinak sürgős dolga akadt és otthagytott. Ezek ilyen emberek voltak, modortalan és önző bunkók valahonnan a távoli határszélről. Ki nem állhatták, hogy végre betegbiztosítást kapunk a fiúnknak. Véleményük szerint nem dolgozott meg érte és nem érdemelte meg. Arról elfelejtkeztek, hogy János rengeteget volt munkanélküli segélyen. Mérnöki karrierének nagy részét dologtalanul töltötte és pénzét, mint örökösödési megbízott csinálta és öreg rokonaiktól csalta ki a pénzt és zsebre vágta, amikor meghaltak. Végtelenül utálta a lehetőséget, hogy nem fogjuk összes pénzünket elveszíteni, hogy fiúnknak fizessük az orvosi költségeket. Gondolom, hogy a gyerektelen emberek ilyenek voltak és képtelenek voltak megérteni vagy átérezni a szeretetet és a kötelezettségeket, ami a gyerekekneveléssel jár.

*

Elmulasztottam ötvenéves érettségi találkozóinkat, de sokan régi haverjaim közül ragaszkodtak, hogy találkozzak velük. Hárman itt voltak Amerikában, de mindegyik Kaliforniában, messze tőlem. Egyikük, Varró Rudi mikrobiológiai kutató lett San Franciscóban és hama-

rosan meghalt hasnyálmirigy rákban. Egy másik, Lukács Pista külkereskedő lett és a New Yorki Magyar követség kötelékében dolgozott. A rendszerváltozás után nagybani likőrkereskedő lett és önállósította magát. Ezek az emberek élő jelképei voltak, hogy kicsiny Madách gimnáziumi osztályunk tagjaiból számos kiváló tehetség került ki.

Pista rendszeresen utazott az országban és egyszer találkoztunk vacsorára Tampa közelében és elbeszélgettünk életünkről és ifjúkori emlékeinkről.

A harmadik, Bakondi Róbert már régen nyugdíjba ment és feltehetően semmi hasznosat nem csinált. Felesége, Ágnes érdekesebb személyiségnek és kellemesebb levelezőnek bizonyult, bár férje az iskolában az első tanulók egyike volt és tanár lett belőle, de itt Amerikában képtelen volt iskolázottságát hatásosan hasznosítani.

A negyedik, Kertész Viktor, osztályunkban a legjobb tanuló a magasfeszültségű villamosság professzora lett a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen, ahol én is végeztem. Nyugdíj után fiaival elektronikai céget alapítottak és több helyen, külföldön is leányvállalatokat hoztak létre. Volt egy irodájuk Tampa környékén is és Viktor és felesége eljöttek minket meglátogatni, New Port Richey otthonunkban.

Feltételezem, hogy a saját szemével akarta látni, hogy tényleg sikeres lettem Amerikában. Okos, kedves és magas műveltségű emberek lévén Magyarországon is összejöttek és remekül éreztem magam náluk.

Harminchetedik Fejezet

Érettségi találkozó, 2015

Érettségi találkozóinkra egyszer Connecticutba kellett mennem, ahol egy hetet pihentem a Clock Hill Condominium lakásunknál. A hét leforgása alatt meglátogattunk régi Bronx szomszédságunkat, most először harminchat év óta. Kellemes meglepetésünkre az öreg és elhanyagolt hely megújodott. Számtalan bérházat teljesen renováltak és többet nem láttunk elhagyott és bedeszkázott üzleteket vagy házakat. Talán tévedtünk, hogy kiköltöztünk New York City városból. A város számtalan lehetőséget ajánlott és nem költöttük volna minden pénzünket egy luxusház fenntartására egy exkluzív kertvárosban. Dél-amerikai latinok és közel-keletiek kicserélték a régi Irish és olasz lakosságot, de a nagyváros rengeteg pénzt költött a parkok és a környék felújításán. Az egész leromlott Webster Avenue sugárutat beépítették modern irodaépületekkel és mega üzletekkel. Határozottan szépen nézett ki. Kiváló képességű digitális kamerámmal temérdek képet kattintottam és igazán jól éreztem magam a fiammal.

Harlemben is felújították a környéket, de ott nem hozott eredményt az áldozat. Három éven belül új szemét és törmelék borította a járdákat és hontalan csavargók újra elfoglalták sikátoraikat és rejtekhelyeiket.

Budapestre való utam jóval komplikáltabb volt. Egyszer vonattal le kellett mennem a Grand Central állomásra és utána autóbusszal a JFK repülőtérre. A reptéren a temérdek lefátyolozott arab nőt láttam, mintha Bagdad utcáin vagy Tripoliban jártam volna, de baj nélkül eljutottam az Air France légitársaság beszállási pultjáig. Tengerentúli utam első állomás Párizsba vitt, ahol egy Budapest felé tartó, szintén Air France gépre cseréltem. Évekkel ezelőtt volt közvetlen járat New Yorkból Budapestre, a magyar légitársasággal, de az Európai Unió 75 éve független létezés után beszüntette a MALEV működését, valamiféle koholt vádak alapján, hogy kormánytól segítséget fogadtak el és veszélyeztették a szabad versenyt. Minden jónak egyszer vége, mérgeződtem és gondoltam, hogy az Európai Unió semmi más, mint Kelet Európa gyarmatosítása, a sokkal gazdagabb és iparilag jobban fejlett nyugat európai országok hatalma útján. Utam folyamán számtalan példáját tapasztaltam ennek az elméletnek. Az Európai Unió hatalmas pénzeket fektetett be a közléstízmény hálózat fejlesztésébe és helyreállított rengeteg megrongálódott arisztokrata kastélyt és helyrehozta a Második Világháború megmaradt rombolásait és a Vigadó is régi szépségében tündökölt. Szép, de rengetegen a nyugatiak közül, főleg a volt magyarok szitkozódtak és panaszkodtak, hogy több adót kell, hogy fizessenek, hogy volt kommunista országok újraépítsék gazdaságukat és javítsák életszínvonalukat. A világ szemetei, Magyarországon nőttek fel és ingyen iskoláztatást kaptak és megengedték nekik, hogy nyugatra emigráljanak, ahol szabadon becsmérelhetik szülőföldjüket és ronda rémhíreket terjeszthetnek népéről és történelméről.

Az első nap együtt jártuk a várost Gusztáv bátyámmal. Vettem egy mobil telefont az Aréna bevásárlóközpontban, amit az Ügető helyébe építettek a Kerepesi Temető mellett. Döbbenetesen hatalmas és tele vásárlók ezreivel és modern cífraságokkal, nagyon tetszett nekem az impozáns hely és a telefont is aránylag olcsón megkaptuk. Gusztáv figyelmeztetése ellenére, aki tízszeres árat gondolt érte. Az új telefonnal leültünk a MacDonald étteremnél egy asztalhoz, hogy aktiváltassuk. Kicsit komplikált volt két öreg szivarnak, de szerencsére egy házaspár és felnőtt fiúk asztalunkhoz lépett és megkérdezték, hogy leülhetnek-e.

Természetesen megengedték és a fiatalember, a Debreceni Tudományegyetem nemrégiben végzett doktora észrevette bajunkat és segített a SIM kártya behelyezésénél és

Gusztáv nevében beregisztráltam a telefont. Nem engedték meg a saját telefonomat, ha nem voltam magyarországi lakos.

A MacDonald után az új 5-ös számú földalattival kimentünk a Duna partra, ahol csodálkozva néztem a város megújult látványosságait. A földalatti ragyogóan szép volt és tiszta, jólöltözött és úri kinézetű utasokkal. A föld felé kiérve láthattam, hogy a történelmi sétányt teljesen helyrehozták és megújították. A Budai hegyek és a királyi palota látványa büszkévé tett, hogy itt nőttem fel. Budapest valóban a világ egyik legszebb nagyvárosa, gondoltam. Sem Londonban, sem Párizsban, de még New Yorkban sem lehetett olyan csodálatos épületet látni, mint az újjáépített Vigadó. Az utolsó százötven év történelme alatt a hatalmas koncert hallt háromszor lerombolták, de mindig újraépítették márvány falakkal és aranyozott oszlopokkal és hatalmas freskókkal, amit a világ leghíresebb művészei alkottak.

Vasárnap megnéztem a Városligetet és az Állatkertet egyedül. A napot félretettem, hogy megismerkedjek unokahúgaimmal és két unokaöcsémekkel. Egyik sem jött el és mindenféle kifogásokat állítottak, pedig mindegyiknek hoztam ajándékot. Késő délután elmentem Gusztávhoz vacsorára, ismételen csak hármasban a feleségével, Gabriellával. Később mondták, hogy szégyelltek, ahogy kinézek. Miért, városnézésre öltöztem, lezseren és kényelmesen, meggondolva, hogy gyalog megyünk mindenhova. Gusztáv egy öreg és kopott bőrkabátot viselt, amit volt vejétől, Giró Szász Andrástól örökölt. Gusztáv királyi kincsként kezelte az elhasznált kabátot. Véleményem szerint egy ÁVÓS kabát volt az ötvenes évekből, akik számtalan embert, a nép ellenségeit tartóztattak le és öltek meg ilyen kabátokban.

Ahogy írom ezeket a sorokat, mindig megígérem magamnak, hogy Gusztáv családjából senki sem fog egy fillért sem beörökölni tőlem, pedig gondolom, hogy jókora vagyont fogok hátrahagyni.

Gusztáv próbált rábeszélni, hogy menjünk el örömlány barátnőjéhez és hármasban szexezzünk. Undorítónak tartottam az ajánlatot és kockázatosnak hogy valami herpeszt vagy más nemi bajt felszedek és megmondtam Gusztávnak, hogy előzetes kötelezettségeim vannak, és visszautasítottam ajánlatát.

Hétfőn Kertész Viktor osztálytársamat látogattam meg Telki faluban, a Budai hegyek túlsó oldalán. Impozáns ház, virágoskertek és elegáns bútorok és dekorációk és utána elmentünk üzemüket megnézni a közelben, ahol elektronikai szerkentyűket csináltak és cégük sikeres vállalkozásnak látszott. Ennek tetejében lovászati farmjuk is volt több tucat remek paripával, istállókkal és jókora lovarda és akadály pályával. Remekül éreztem magam. Bűbájos vidéki étteremben ebédeltünk és utána elhajtottuk Zsámbékra és megtekintettük az Árpádkori templom romjait. A Kertész család végtelenül kedves volt hozzám és bátyámmal ellentétben egyetlen bántó szóval sem tettek le vagy sértettek meg.

Másnap Gusztávval a Szécsényi strandra mentünk. Csodálatosan felújították, bár ugyanaz a gyógyvíz volt, mint gyermekoromban, de rengeteg külföldi turista volt, főleg nagyszámú orosz.

A belépőjegy fejenként húsz dollárt tett ki és én fizettem. Úgyszintén én fizettem a mustáros főtt kolbászsokért és a korsó sörökért, amivel lemostuk a ragadós zsír ízét.

Szerdán tartottuk az érettségi találkozót a kedves kis Csalánosi csárdában, Óbudán a régi városházával szemben. A hotelomból régi jó barátom Hardy Lala vitt oda BMW kocsiján. Kedves társaság, körülbelül harminc diák, mintha az ötvenöt év soha nem is szaladt volna el felettünk, kivéve szinte senkit nem ismertem meg és a névjegykártyákról kellett leolvasnom, hogy ki kicsoda.

Finom ételek és grillezett sült csirkét rendeltem és néma döbbenettel figyeltem osztálytársaimat, amiket fogyasztottak. Pacal, halászeves agyvelővel és belekkel és halfejekkel és körömpörkölt aranylós zsírban lassan pirítva, ma már mind hihetetlen látvány számomra.

Lala hazavitt a kocsiján még két osztálytársunkkal, Gyulai Péterrel és Lányi Rudival. Javasoltam, hogy igyunk meg egy korsó sört valahol, de nem akartak tovább velem maradni

és beszélgetni. Az este még mindig fiatal volt és hosszasan jártam az utcákat és bámultam a színes forgatagot és rengeteg embert a zsúfolt járdákon. Budapest érdekes hely maradt, még ha egyedül is maradtam.

Másnap csütörtökön két régi jó baráttal rendeztem el találkozót, Klárral és Ernővel. Klári már nagyon régen elvált Szilágyi Feri barátomtól és Ernő már a második férje volt válása óta. Ernő illet hozzám a legjobban. Ernő imádta Klárit és ügyes kezű, szorgalmas ember volt, és mint tanár is működött egy technikai főiskolán. Nem volt olyan pökhendi beképzelt, mint Klári két első férje és a híres tudóroos leánya belenyugodott az egyszerű, de jó emberbe.

Kicsit szitált az eső és a földalattal elmentünk a West Side Mallba a Nyugati mellett. Túlságosan zsúfolt és semmi tisztességes étkezőhely leülni egy terített asztalhoz. Kijöttünk és szerencsésen hamarosan találtuk egy elegáns éttermet az első osztályú Radisson hotelnél vagy régi nevéen a Béke szállónál egy régi századfordulói mulató helyén.

Csodálatos ebéd rostonsült kecskével a Balatonból, behűtött pezsgő és Jégermester kupicák, és visszaemlékeztünk a régi szép napokra. Klári csinosnak nézett ki és vonzónak. Fogalmam sem volt, hogy bánhatott vele Feri olyan komiszul. Késő délután elváltunk és ismét egyedül róttam az utcákat és ámulva bámultam az elegáns palotákat és a színes emberi forgatagot az utcalámpák csillogó fényében.

Másnap pénteken, megígért kötelezettségemnek eleget téve, Luttenberger Guszti barátomat látogattam meg, Dunaharaszti, őseinek falujában, rövid távolságra Pest déli határától. A földalattiról az új autóbusz végállomáson kellett váltanom és ez komoly feladatnak bizonyult. Semmit nem írtak ki és senki nem tudott útbaigazítást adni, hogy melyik buszállásból és mikor megy a járat Dunaharaszti felé. De végül megtaláltam a helyes buszt és megérkeztem.

Borcsi, Guszti aranyos és házias felesége csodálatos marhapöröltet készített, igazi magyaros recept szerint.

Különlegesen kiváló és szimpatikus házaspár. Guszti, a rendszerváltozás után hosszú éveig Dunaharaszti polgármestere volt. Borcsinak is megvolt a saját története. A Második világháború alatt házuk direkt bombatalálatot kapott és Borcsi egész családja, az egy éves kisbaba kivételével meghalt és Borcsi árván maradt. Borcsit nagynénje nevelte a Rottenbiller utcában, nem messze onnan, ahol én nőttem fel. Egy német nemzetiségű és egy valódi magyar közötti házasság tökéletesen sikerült. Gimnáziumunkban a zsidó igazgató kikezdett Gusztival, mivel minden németet fasisztának tartott, és lehetetlenné tette, hogy bármi egyetemre jusson, vagy főiskolán tovább tanuljon. Gusztáv két évig szolgált a katonaságnál, de halálosan gyűlölte a kommunistákat, ami teljesen érthetően hangzott számomra. Én is utáltam őket, főleg azért amit csináltak a fiataljainkkal, az 1956-os felkelés után.

Vacsoránkat kávéval fejeztük be és krémesekekkel, amit Borcsi a helybeli cukrászdából hozatott. Este hét felé az autóbuszsal visszajöttem Pestre.

*

Szombat volt az utolsó teljes napom Budapesten és azt városnézésre szántam Guszti bátyámmal. Reggel ájtött a hotelembe és a földalattal és a 46-os villamossal elmentünk a Nemzeti Múzeumhoz. Ott a XVIII. század előtti magyar történelem kiállítást választottuk, a sok lehetőség közül. Felséges és meglepően tudományos és precíz, jegyet vettem, hogy fényképezhessek és tucatszám kattintottam a képeket digitális kamerámmal.

A múzeum után tovább sétálgattunk a belváros utcáin és a Vigadó Palotánál megálltunk. Sok évvel ezelőtt én is tagja voltam a mérnök bizottságnak, akik vizsgálták a háború alatt feketére égett és lerombolt épület helyreállításának lehetőségét, hogy a régi pompájánál

is fényesebben ismét tündökölhessen. Ma világhíres koncertek tartanak falai között és számos francia és olasz filmekben szerepelnek, és az épület egy igazi Európai színvonalú drágakő.

A Vigadó után a Váci utcai McDonald étteremben ettünk és bámulva néztem a vidám utcai kavalkádot, ahogy játszott és nevetett a vidám lakosság.

Délután három óra felé találkoztunk Péterrel, Guszti bátyám befektető és építési vállalkozó fiával. Péter megmutatta a Dorottya utca 6 szám alatti épületet ahol, ahogy előadta, szállodát épít. Fantasztikus ötlet, Péter háromcsillagos hotelként ajánlotta és ígérte beruházását a befektetőknek, a belváros szívében, ahol minden versenytársa ötcsillagos hotel és lényegesen drágább, és a merészeknek extra profit lesz a jutalom.

Bementünk és bent egy teljesen kibevezett épületet találtunk. Nyitott, minden védőkorlát nélküli lépcső fel a hatodik emeletre és keskeny emeletek szintén minden baleset védelem nélkül. Péter még semmi pénzt nem költött erre az épületre. Ennek ellenére millió dollárokat szedett be kisberuházóktól, hogy ritka alkalmanként, egy bús hasznot hozó belvárosi hotelbe fektethetnek be. Péter még a szomszéd épületre is mutatott és előadta tervét.

– Ott is megvesszük a lakásokat egyenként, ahogy eladásra kerülnek. Ha megvan az 51 százalékos tulajdonjogunk a többi lakót kitesszük és az épületet hotelünkhöz csatoljuk.

– Jól hangzik, – feleltem, de semmi többet nem szóltam.

Péter tovább magyarázta, hogy valami legkiválóbb nemzetközi hotel menedzsment céget vesz fel, akiknek a neve nem jut eszembe és befejezett tényeket idéző hangon folytatta.

– A menedzsment cég fogja intézni a minden napos feladatokat és karbantartást. Nekem nem lesz időm minden apró részletet irányítani.

Siker biztosítva, jelezte Péter és kisebb összeget várt tőlem, hogy felajánljak, talán százezer dollárnyi aprópénzt, ott helyben és azonnal. Péter a legügyesebb hazug volt, akivel valaha is találkoztam és komolyan feltételezte, hogy a falu idiótája vagyok.

Péter szintén magyarázta, hogy a hotelépítkezés időtartamára elterelik a Lánchídról leendő forgalmat és elbontják a forgalmi kört, hogy szabadon bejöhessenek a teherautók a Dorottya utcába. Egyelőre nem látszhattam meggyőzve és elhajtottunk luxusvillájához a Normafánál és Péter kávé csinált. Csinos kis kúria, úszómedencével és egy csapat kiváló kertésszel, de ez túl sok volt az én puritán életfelfogásomnak, ami idáig nagyjából megmentett, hogy végzetesen hatalmas finansziális tévedéseket csináljak.

A teljesség kedvéért itt el kell mesélnem, és az időrendi sorrenden kívül, hogy Péter soha nem fejezte be, de még csak nem is folytatta a Dorottya utcai hotel építését. Ötvenegy százalékos érdekeltségét eladta valami végtelenül gazdag, de rendkívülien ostoba beruházónak, feltehetően egy orosz oligarchának és soha nem fizetett vissza semmi pénzt a kisberuházóknak, köztük rokonainak és barátainak sem. Barátnője otthagya és az össze bútort magával vitte. Péter félmillió dollárnyi hallgatásbaksist fizetett a nőnek, és amikor megkérdezték, hogy miért, csak vállat vont.

– Könnyen jött, könnyen ment.

Péter rövidesen talált egy jóval fiatalabb új barátnőt, csinosabbat és kevésbé ravaszabbat és számítóbbat és mindent előről kezdett. Tehát ennyit Péterről és mind a mai napig nem jöttem rá, hogyan csinálja pénzét.

*

Másnap vasárnap Amsterdamon keresztül visszarepültem New Yorkba. Határtalanul boldog voltam végre a saját családommal lenni és az én szerényebb, de egyszerűbb életmódommal köztük. Az érettségi találkozós kötelezettség mögöttem volt és reméltem, hogy életem hátralévő részét minél kevesebb utazásokkal és kevesebb kockázat vállalásokkal élhetem le.

Harmincnyolcadik Fejezet

COVID19

Író kritikai csoport barátaim a New Port Richey közkönyvtárnál kedves ünnepléssel leptek meg 75-ik születésnapom alkalmából. Tisztelt csoportvezetőjük voltam és taglétszámunk nagyobb lett, mint bármikor. Számos könyvet írtam és kötetekre menő elbeszéléseket, amiket a Kindle Direkt Publishing kiadóval kiadattam és még némi jövedelem is jött be belőlük. Másoknak is lektoráltam könyveket és azon is csináltam pénzt.

A 2016. év novemberében Trumpot megválasztották Amerika elnökévé és 2017. január 20-án beiktatták elnöknek. Orosz felforgató ügynökök segítettek neki, hogy kicsikarjon minimális többséget és teljhatalmat adott magának, mint valami diktátor. Az FBI megindított egy összejátszási vizsgálatot, a republikánus párt és Putyin orosz elnök között és Trump azonnali hatállyal kirúgta az FBI vezérigazgatóját, mert nem volt hajlandó a vizsgálatnak véget vetni. Jeff Sessions, Szövetségi Főügyész és igazságügyi miniszter exkuzálta magát a vizsgálatban való részvétel alól és félidei választások után Trump Sessions urat is elmozdította. Az egész Republikánus párt, és 2016 és 218 között övék volt a Kongresszusi és a Szenátusi többség, egyértelműen Trump mellé állt és lehetővé tették, hogy fajgyűlölettel teljes fasiszta propagandáját terjessze és letaszítsa az országot a kettészakadás félelmetes mélységébe. A helyzet gyorsan közeledett egy nyílt polgárháború rémsége felé. Trump tízezer számra halmozta a hazugságokat egymásra és törvényerejű rendeletekkel kormányzott és állandó jelleggel megsértette az amerikai alkotmány paragrafusait.

A Jövedelemadó törvényt megváltoztatatta és másfél trillió dolláros adócsökkentést erőltetett át, ami nagyrészt csak a felső egy százalék leggazdagabbaknak adott extra jövedelmet.

Trump felfüggesztette a környezetvédelmi és munkavédelmi törvények nagy részét és megszüntette a haszonkorlátozások megszorításait és a tőzsde eddig soha nem látott magasságokba emelkedett.

Soha nem kedveltem Trumpot, számomra csak egy televízió műsor bohóca volt, aki csalt és hazudott ahol lehetett. Soha nem hozta nyilvánosságra adó bevallásait és soha nem ismerte be több milliárdos állítólagos vagyonának forrásait. Játékkaszinóit csődbe jutatta és elpazarolta az apjától beörökölt négyszáz millió dolláros vagyont. Csinált némi hasznout az Apprentice televíziós műsorán, ami egyelőre megmentette a tönkremenéstől, amíg meg nem választották elnöknek és külföldi megabankok ismét hajlandók voltak nekik kölcsönözni.

Én Hillary Clintonra szavaztam és teljesen meglepett, hogy elvesztette a választást. Gyanús volt, hogy a demokraták nem is akarták, hogy nyerjen. Pusztán csak esélyt kellett neki adniuk, mint Obama elnök régi riválisának és később hűséges támogatójának. Továbbá be akarták mutatni az országnak, hogy mennyire rettenetesen rosszra fordul minden, ha a republikánusok teljes hatalmat nyernek.

A politika megkeseredett és dühös vénemberré változtatott és rettenetes étvággyal fogyasztottam a Trump és republikánusok elleni híreket. Nem tudtam elhinni, hogy a választott szenátorok és kongresszusi képviselők annyira szolgalelkűek legyenek, hogy imádjának egy nyilvánvalóan beteggyű embert. Talán azért nem tudtam hinni, mert soha nem voltam céltom a politikai pálya és mindig meg akartam tartani független gondolkodásomat. Trump elnökségének első három éve alatt három regényt írtam, ami gyalázta jellemét, Becky Bannister, West Side Charlie és a Sötét Dinasztia címekkel. Merész és kemény kritikával

ostoroztam, amivé szeretett Amerikám lett. Bíztam ennek a végtelenül erős országnak a demokráciájában és határozottan hittem, hogy az Alkotmány engem is megvéd.

Barack Obama elnök megválasztása és a Megengedhető Orvosi Biztosítás törvénye óriási haladást jelentett számomra. Többet nem kellett rettegnem, hogy a fiam betegsége tönkre tesz minket anyagilag. Otthon vásároltam neki és számos munkakört is megtartott és elrendeztük neki, hogy Medicaid betegbiztosítást kapjon és havi élelmiszerjegyeket. Én magam soha nem szedtem még csak munkanélküli segítyt sem. Bevándorló voltam ebben az országban, de soha nem voltam közalamizsnán. Ricsi fiam volt az amerikai iskolák eredménye és nem én. Ricsi amerikai barátainak rossz befolyása alá került és a társadalom nem segített, hogy hatásos pszichiáterkezelést szerezzek neki. Az egész középiskolai tanítási rendszer arra volt beállítva, hogy elvegyék a gyerekek kedvét a tanulástól és nem törődött azzal, hogy kenyérkereseti tudást vagy szakmát adjanak a kezükbe. Rengetegen lettek belőlük alkoholisták vagy drog kényszerhasználók. Képtelenek voltak magukat eltartani és a szülőkön élőködtek. A lakbérek megengedhetetlen magasságokba emelkedtek, amíg a Trump-féle házigazdák milliárdosokká váltak és mérhetetlen nehézségeket és szenvedést okoztak a lakosság többi részének. A republikánusok el kellett volna, hogy veszítsék az utolsó negyven év összes választását, de megtartották hatalmukat a szavazati jogok megszorításán és a szavazókerületek számukra kedvező kialakítása útján. A mérhetetlen gazdagok, mint Rupert Murdoch tulajdonában lévő televízióállomások műsorain keresztül szűnni nem akaró propagandát öntöttek az emberek fejébe. Kihasználták a faji ellentéteket, hogy megosszák az országot és a szocializmusnak fenyegető lángpallósát emelték az égig, ha a megengedhető orvosi biztosítás törvénye megmarad ebben az országban. Az összes szegény fehér ember gazdag kizsákmányoló akart lenni és mindig a republikánusokra szavaztak. Maguknak sem akartak semmi jót megszavazni, ha az a színeseknek is hasznos lesz. A fajok közötti feszültség mindig ott lappangott a felszín alatt és Trump és jobboldali támogatói a nyílt felszínre hozták az ellentéteket és bátorították a fasiszta elemeket, hogy fegyveres erőszakot használjanak és félemlítsék a kisebbségeket.

*

Írócsoportunk a New Port Richey könyvtárnál csodálatosan felvirágzott és remekül működött. Számos eseményekben és tevékenységekben vettünk részt és február végén a környékbeli írók Találkozó és Üdvözlő gyűlését is megszerveztük. Akkor még semmit nem hallottunk a halálos vírusjárványról Amerikában. Trump úgy döntött, hogy nem tájékoztatja az országot a veszélyről, bár már január végén tudta, hogy a vírus levegőn keresztül is fertőző és külső szimptóma jelek nélküli betegek is terjesztik másokra.

Március közepére felismertem a veszélyt. A vírus halálos volt azokra, akiknek valami krónikus betegsége volt, mint asztma, szívbaj, cukorbetegség vagy elhízottság. Edit asztmájával és az én szívbajommal nekünk különösen óvatosaknak kellett lennünk. Többet nem mentem az írócsoport találkozóiira és két héten belül maga a könyvtár is felfüggesztette a találkozókat és bezárt.

Republikánus tagjai a csoportnak paranoiásnak neveztek, de én feleltem, hogy jobb félni, mint megijedni.

Március közepétől gyakorlatilag be voltunk zárva házukba. Az üzletekből eltűntek a tisztítószerek és a védelmi szükségességek. Nem volt álarc, se kézfertőtlenítő, se dörzsölő alkohol, se papírtörülköző, de még vécépapír sem. Eltűntek a nem romlandó élelmiszerek, mint szárazbab vagy lencse. Az emberek halmoztak, ami idáig Amerikában teljesen ismeretlen fogalomnak tartottak. A Szövetségi kormány és a CDC, a Fertőző Betegségek Elleni Védelem Kormányintézménye elkobozta az összes orvosi és kórházi védőcikkeket és műsze-

reket, ahogy azok repülön megérkeztek a tengerentúlról. Amerikai tagállamok lélegeztető műtűdöket rendeltek külföldről és FBI ügynökök lefoglalták őket még a repülőtereken.

Kórházakban nem volt az orvosokat és ápolókat védelmező személyes védelmi eszköz, mint gumiköpenyek és gumikesztyűk és műtőálcok, de injekciós tűk sem és fecskendők sem.

Trump egész idő alatt, kihasználva elnöki hangszóróját üvöltött és gesztikulált, hogy a COVID19 vírus, szavai szerint a kínai vírus csak kitalálás és nem veszélyes, és ahogy melegszik az idő nyomtalanul el fog tűnni.

Júliusban, ahogy beállt az extrémé kánikula, a globális felmelegedés eredményeként, az Egyesült Államokban százezer ember kapta meg a fertőzést naponta és ezer meg is halt belőlük.

Április elején az Amazon internetes cégen keresztül védőálcokat rendeltem és jelezték, hogy május végére vagy június folyamán ki fogják kézbesíteni. Az egyik megrendelést hetek múlva lemondták, pedig hitelkártyámra azonnal ráterhelték a vételárat. Komoly erőfeszítembe került, hogy visszakapjam pénzem.

Egyelőre koponyakendőből alakítottam ki egy álcot és abban mentem a supermarket áruházba, hogy élelmiszert vegyek. A hatalmas húsgyárak a vírus melegágyaivá váltak és minden friss hús eltűnt a polcokról. Gyakorlatilag vegetáriánusokká lettünk és temérdek főtt tésztát ettünk és fagyasztott készételeket, a járvány előtt időkből, ami elkerülte a Trump latorok figyelmét és nem kobozták el őket és nem hárszorozták meg árukat.

Trump elnököt zsarolással és vesztegetéssel vádolták és a kongresszus felelősségre vonta és bűnügyi vád alá helyezte. Ennek ellenére a republikánus többségben lévő szenátus nem távolította el az elnökségből. Néhány gyengeelméjű még azt is állította, hogy Trump megtanulta a leckéjét. Trump véres összetűzéseket provokált rendőri brutalitás elleni békés tüntetéseken. Trump nyíltan bátorította a szélsőséges jobboldali fegyveres szervezeteket, mint a QAnon, a Büszke Legények, és a Rozsomák Strázsák csapatait. Próbálta ráfogni a romboló zavargásokat a demokrata ellenzékre, de visszafele sült el fegyvere. A régen bevált megfélemlítési taktikát alkalmazta teljes erővel és remélte, hogy elegendő embert be tud csapni, hogy rá szavazzanak és másodszor is megválasszák.

Ahogy írom, ezeket a sorokat még négy napunk van a választásig. A média szerint Trump nem lesz hajlandó távozni az elnökségből, ha kevés lesz a szavazatok közötti különbség. Szavazási csalásokat fog ordítani, a postán való szavazást illegálisnak fogja állítani és minden formáját a szavazók számának csökkentésének és megfélemlítésének fogja alkalmazni. KGB szerelme, Vladimir Putyin hónapok óta hazug információkat terjeszt az ellenzéki jelölt, Biden családjáról, ami hivatalosan megcáfolt hamis orosz tényeken alapul.

Rendben van, én is fehér ember vagyok és csatlakozhatnék a Trumpot lehetővé tevő örültek tömegéhez és továbbíthatnám a Facebook tudománytalan propagandáját és rosszindulatú valótlanságait. De nem vagyok ilyen személy. Értelmiségi szabad gondolkodásom és intellektuális integritásom kötelez, hogy megírjam lelkiismeret diktálta véleményemet. Ez a könyv a legjobb példája ennek a szent feladatnak. Kérem, olvassák különleges figyelemmel és respektálják becsületességemet és soha ne próbáljanak meggyőzni a reális igazság ellenkezőjére.

Vége

Epilógus

Kifogytam a szóból, elhallgattam és a Kapuőrre néztem. – Tehát, – kérdeztem, tele kíváncsisággal és reménykedéssel. – Hogyan tetszett a történetem?

– Nem rossz, – simogatta ősz szakállát a kapu őre, – nem rossz. A maga esete egy eredeti enigma. Talán egyszer száz évben kerül elém valaki ennyire komplikált.

– Akkor bejutottam, – kérdeztem és szemem reményteljesen kikerekedett.

A Kapuőr elővett egy varrótűt és arcom elé tartotta. – Gondolja, hogy maga át tud menni a tű fokán?

– Aligha, – feleltem fanyar mosollyal, – miért kérdi? Nem vagyok gazdag.

– De szegény sem, – vetett felém az öreg egy rendreutasító pillantást, – és hogy is mondjam, a maga története inkább olyasféle befejezetlen valami.

– Őszintén szólva, – mondtam egy csepp frivolitással a hangomban, – szeretnék még hozzáadni egy keveset.

Az öreg csinálta, hogy nem hallotta sablonos pimaszságomat és elgondolkozva bólogatott.

– Hogy kiigazítsa útjait és helyrehozza tévedéseit, mi egyelőre visszaküldjük magát, – folytatta hosszú és súlyos hallgatás után. – Feltéve, hogy abbahagyja mások okolását a maga hibáiért. A maga története egy elviselhetetlen szóáradat, hogy milyen rossz kártyákat osztott ki magának a sors, és hogy milyen keservesen próbált küzdeni a rossz befolyások ellen, amiket mások nyomtak magára. A maga sztorija semmi más, mint egy önsajnálkozó hencegés, de mégis, mintha lenne benne valami megváltásra méltó kvalitás.

– Hogyan lenne ez lehetséges? – néztem rá könyörögve. – Azt hittem, hogy már meghaltam.

– Itt mi döntjük el, hogy ki a halott és ki az élő – mondta a kapu őre és lassan mozgatta hosszú és finom mutatóujját arcom előtt. – Maga most visszamegy és hosszú idő múlva ismét elém áll, miután tett valami érdemre méltó hősiességeket és sugalmazott akciókat a maga embertársainak szellemi hasznára és a gyűlölet és a bosszú utolsó maradványait és a kapzsiság utolsó morzsáit is száműzte a szívéből.

*

Ezzel felébredtem és a saját ágyamban találtam magam és az ablakban megláttam a hajnal első szürke sávját a keleti égbolt aljában, ami jelezte egy új nap kezdetét. Megcsíptem magam, hogy nem-e álmodom. Megmozdítottam a lábam és izmaim engedelmessé váltak. Életben voltam és csak egy rémálom lehetett, hogy a mennyek kapujánál állok Szent Péter előtt.

Kimentem a konyhába, kávé csináltam pancake süteménnyel és juharfa sziruppal és kék kökénybogyókkal, ahogy minden reggel megszoktam, most már több mint húsz éve. Ittam egy kevés narancslevet és kinyitottam a komputeremet.

A teljes regények dossziémban találtam egy furcsa fájlt, amit nem emlékeztem megírni. *Utolsó Vallomásom* cím alatt, teljesen befejezve és nyomtatásra készen. Próbáltam megváltoztatni néhány szót, de a komputer nem engedte.

– Ez talán valami új program – tűnődtem, – álmokból egyenesen gépet oldalakra és fizetnem kell érte, ha használni akarom.

Eszembe jutottak a kapuőr szavai. Meg kell változtatnom fertelmes cinizmusomat, ha nem akarok a poklok legmélyebb fenekére kerülni és most rögtön cselekednem kell. A vallomásom szó szerint az, amit a kedves olvasó elé tártam, és ahogy elmondtam a mennyei őrnek, amikor azt hittem, hogy halott vagyok, és többet nem kell törődnöm, hogy mit gondolnak rólam az emberek lent a földön, és hogy hogyan ítélnének meg azért, ami voltam, és amire használtam a születésemkor nekem adományozott élet ajándékát.